המוסף לשבת

אש במיפרץ סידרה

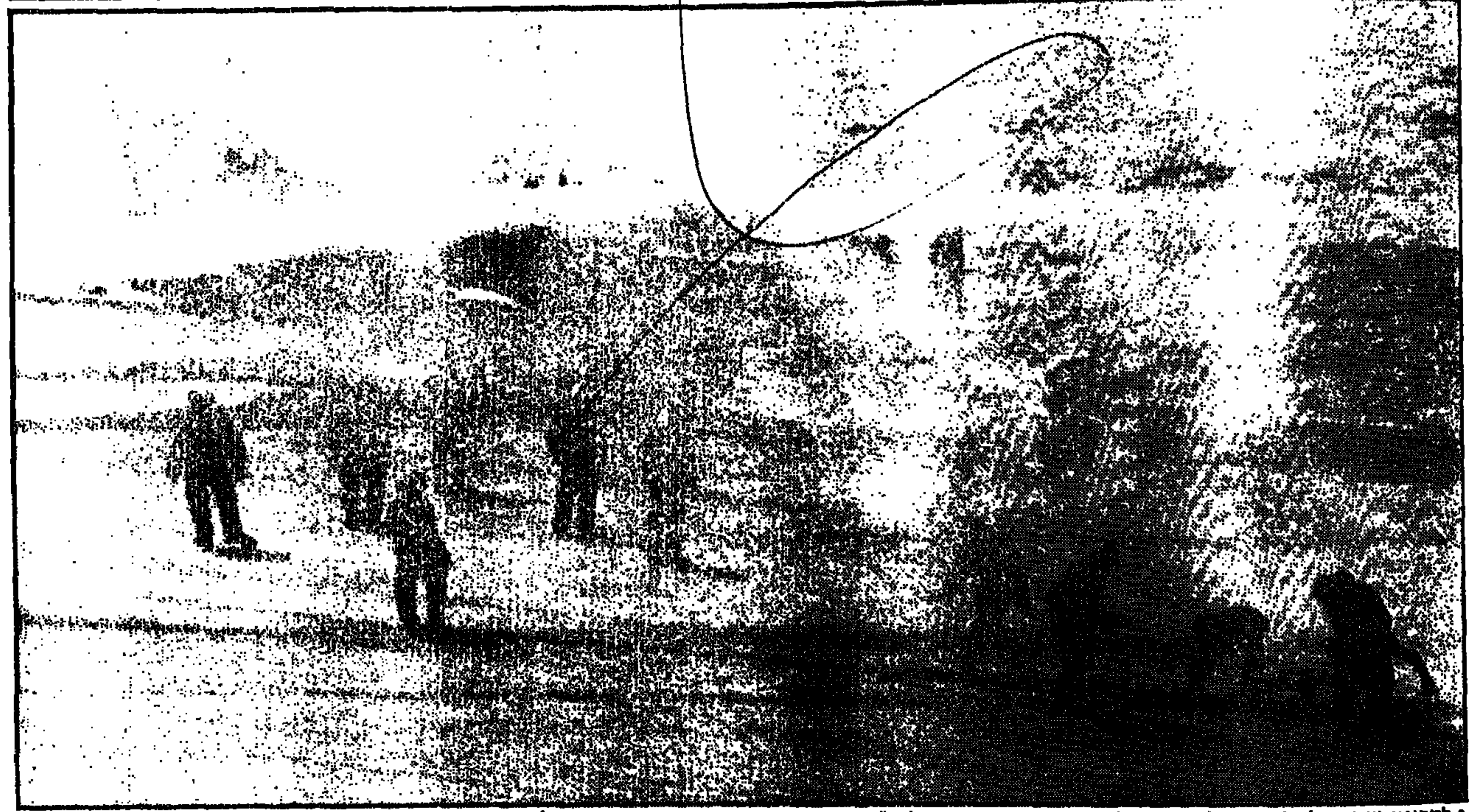

• לקראת יציאה למשימה, על סיפון נושאת המטוסים „סאראטוגה": אנשי צוות הסיפון עוסקים בהכנות להזנקת מטוס־תקיפה „אי.7". מטוסים מסוג זה השתתפו בתקיפת בסיס הטילים הלובי. (תצלום־רדיו אי.פי.)

מיבצע לוב: השמחה מוקדמת

קראפי ספג השבוע חבטה הגונה – אבל אסור שתימרות האש והעשן יטשטשו את עובדות היסוד: הוא יושב עדיין איתן על כיסאו, ואירגוני הטרור הנתמכים על־ידו לא נפגעו כהוא־זה

מאת דון בן־ישי

כמעט 17 שנים מתעתע מועמר קדאפי בנשיאי ארה"ב, ורק השבוע ספג סוף־סוף חבטה הגונה. חבטה שהזמין לעצמו והוא האחראי העיקרי להצלחתה, משום שלא נזהר והתפתה לשחק כנגד האמריקנים במיגרש שלהם – בשדה־ הקרב האלקטרו־מגנטי. אילו רק נשאר קדאפי ב„מיגרשו הביתי" – מיגרש הטרור הבינלאומי – היו הסטייט־ דפרטמנט, הבית הלבן והפנטגון ממשיכים להחליף ביניהם ניירות־עמדה על הדרכים היעילות למלחמה בטרור; סוכנות הביון המרכזית היתה מסבירה מדוע אי־אפשר להפיל את את השליט הלובי מכיסאו ולעשות היו עושים מעט מאוד, אם בכלל.

יותר מכל אחד אחר, אולי חוץ מחומייני, חשף קדאפי את חולשותיה של מעצמת־על דמוקרטית בבואה להתמודד עם הטרור הבינלאומי. האינטרסים הכלכליים, השגרירויות והתיירים האמריקניים הפזורים ברחבי העולם מציעים לטרוריסט ולמי שעומד מאחוריו מיבחר כמעט בלתי־מוגבל של מטרות לפיגוע. למעצמת־העל, לעומת זאת, מרחב תימרון ופעולה מצומצם ביותר. סבך של מיגבלות מוסריות ומישפטיות מונע מלחמה בטרור בשיטותיו הוא, והיעדר שיתוף־פעולה בינלאומי מאפשר לטרוריסטים לנוע בחופשיות ולחמוק מעונש. ויש למעצמה הגדולה גם בעיה מנטאלית: מי שאמון על חשיבה, איסוף מודיעין, ופעולה צבאית במונחים גלובאליים ואסטרטגיים, מתקשה להכות בשיטות לא שיגרתיות במטרות נקודה.

לחץ דעת־הקהל

באחרונה דומה שהעניינים בתחום זה מתחילים לזוז בארה"ב בכיוון הנכון. ארועי מיפרץ סידרה הם אחד הביטויים לתזוזה שמחולליה היו הפיגועים של אירגונו של אבו־עבאס ב„אכילה לאורו" ושל אבו־נידאל בשדות התעופה של וינה ורומא. בשלושת המיקרים נרצחו תיירים אמריקנים בעיצומה של חופשה. פגיעה זו בעקרון ה„פייר פליי" (מישחק הוגן) ובחופש התנועה ברחבי תבל העלתה את חמתם של אמריקנים רבים, ויצרה לחץ כבד של דעת־קהל על הבית הלבן. הממשל מיהר להצביע על קדאפי כמי שאחראי לפיגועים בווינה וברומא, ולא חזר בו גם אחרי שחקירת המחבלים שנותרו בחיים משני הפיגועים הוכיחה כי הם באו מסוריה, ושם גם התאמנו לקראת המיבצע.

גורמים מסויימים בקהיליית המודיעין האמריקנית, כך מספר דיפלומט מערבי יודע דבר, ניסו למחות ולהפנות את אצבעו המאשימה של „הדוד סם" לכיוון הנכון, אבל לשווא. סוריה, מסיבות רבות, היתה קולב לא נוח לתלות בו את האשם. לעומת זאת, קדאפי, שסיפק את הדרכונים המזוייפים לטרוריסטים, היה כבר מזומן על הכוונת של הבית הלבן ושל הוועדה לביטחון לאומי הפועלת מתוכה. תחילה החליט הנשיא רייגן להטיל סנקציות כלכליות על לוב, וגיסה לגייס את האירופים לעזרתו, לשווא. אירופה הפנתה לו עורף בנימוס ורחתה את הפניה. בחדרי־חדרים הסבירו דיפלומטים ואנשי ביון צרפתים ובריטיים לעמיתיהם האמריקנים, כי אינם מאמינים ביעילותן של סנקציות כלכליות כאמצעי למלחמה בטרור וכמחולליו. ומה שגרוע יותר – הם אינם מאמינים בנחישות החלטתם של האמריקנים להילחם בטרור. כהוכחה לטענותיהם הביאו הבריטים והצרפתים שלושה מיקרים מן העבר הקרוב, שבהם יזמו האירופים פעולות של ממש נגד הטרור הבינלאומי ואשר האמריקנים הכשילו אותן.

המיקרה הראשון היה ב־ 1975. באותה שנה הציעו הצרפתים לאמריקנים לסייע למספר קצינים לוביים שהתכוונו לחולל הפיכה צבאית בלוב במטרה להפיל את קדאפי. מומחי סוכנות הביון המרכזית האמריקנית דחו, לדברי הדיפלומט המערבי, את ההצעה הצרפתית. הנימוק היה שפעולה זו מנוגדת ל„עקרונות הדמוקרטיים", שארה"ב דוגלת בהם. נושא הדגל של טענה זו היה האחראי ל„דסק הלובי" ב־סי. אי. איי., אדמונד וילסון, שפרש אחר־כך מן הסוכנות וכמה שנים מאוחר יותר נתפס ונשפט בארה"ב על אספקת נשק אמריקני ללוב.

מדיניות כוללת ואמינה

המיקרה השני היה ב־1979, בזמן נשיאותו של הנשיא קרטר. הצרפתים הציעו לאמריקנים לארגן במשותף את רציחתו של קדאפי בידי מתנגדי מישטרו בלוב. קרטר סרב לשתף פעולה או לתמוך בכך, אחרי שהוציא הוראה נשיאותית האוסרת פעולות כאלה.

(המשך בעמוד 2)

המוסף לתרבות, ספרות ואמנות - מעמוד 20

ראה פרסומנו בדפי זהב עמ' 1.

פרס יקיים את הרוטאציה אם זה יהיה תלוי בו

מאת ישעיהו בן־פורת

פירוש הדבר: אם הליכוד לא יספק סיבה רצינית לפיצוץ האחדות, לא יעשה ראש־הממשלה צעד שיפגע באמינותו האישית בצורה קשה ★ עם זאת, יוצג תנאי ברור להעברת ראשות הממשלה ליצחק שמיר: המשך מעורבותו הפעילה של פרס בנושאי כלכלה

שנה וחצי, מאז כינון הממשלה בראשותו, שמעון פרס מנהל מאבק עיקש ורצוף על האמינות: אמינות ישראל בעולם, כשהיא מצהירה השכם־והערב על רצונה ועל שאיפתה לחיות בדו־קיום של שלום עם כל שכנותיה מדינות ערב; אמינות מפלגת־העבודה, שבתהליך "ממעמד לעם" חרתה על דגלה את טובת העם על פני טובת המפלגה; ואמינותו האישית כאדם שאינו מפר הסכמים שהוא חתום עליהם.

ישראל, בשנה וחצי של ממשלת־האחדות בראשות פרס, שיפרה את תדמיתה וחיזקה את מעמדה בעולם. בארה"ב ובאירופה, ואפילו בארצות הערביות המתונות, אין כיום ראש מדינה המצוי בנבכי המיזרח התיכון, שאינו מודע למאמצים הבלתי נלאים ולמהלכים הגלויים והסודיים שפרס יזם, לעתים בתמיכת חלק משרי ממשלתו בלבד. יעדיו היו ונשארו להציל מפני הידרדרות שהיתה כמעט ודאית, את היחסים עם מצרים, ולשקמם ככל שרק ניתן; לקדם שיחות שלום עם ירדן ועם הפלשתינאים; ולפני הכל, בבחינת המינימום החיוני, למנוע ולהימנע מיצירת מוקדי מתיחות ועימות באזור.

ואם על אף המאמצים, היחסים עם מצרים עדיין תקועים במבוי סתום בשאלת טאבה, ואם חוסיין עדיין לא בא למשא־ומתן וערפאת ממשיך להסתתר מאחורי הקיצונים ממנו, שום מדינאי רציני בעולם אינו מאשים את ישראל בקיפאון שנכפה עליה בעל כורחה.

גיבוי מלא למודעי

בשחיקת שכר העובדים, בפגיעה הנמשכת בשכבות החלשות, ובגידול האבטלה המבוקרת, הכל תנאים שבלעדיהם התוכנית הכלכלית לא היתה יוצאת לדרך, פרס העניק גיבוי מלא למודעי בנקיטת מדיניות שהמעט שאפשר לומר עליה הוא שאינה מכוונת לטובת האינטרס האלקטוראלי או המעמדי של מפלגת העבודה. די להאזין למזכ"ל ההסתדרות הממורמר ולאגף השמאלי המתקומם בעבודה כדי להשתכנע עד כמה, גם בנושאי המשק והכלכלה, פרס נשבע אמונים לעיקרון של טובת המדינה על פני טובת המעמד, על אפה וחמתה של המפלגה.

אך יותר מכל, אמינותו האישית של פרס עומדת למיבחן בסוגיית הרוטאציה. עם יישומה אמינותו קמה, עם הפרתה היא נופלת. סביר להניח שבליבו פנימה, פרס יודע את זה. מבחינה פסיכולוגית אפשר שזה הגורם שיכריע, בסופו של דבר, לטובת כיבוד ההסכם.

שנה וחצי פרס חוזר ואומר בכל הזדמנות: מעולם לא הפרתי הסכמים. גם את הסכם הרוטאציה לא אפר. אני חתום עליו, ואני אקיים אותו. לקח שנה וחצי עד שהבריות התרגלו לרעיון והתחילו להאמין שגם ובפרט בענין זה פרס מדבר ברצינות ומתכוון להוכיח את אמינותו האישית. היום, גם אנשים שבקירבתו המיידית, אלה שרק תמול־שלשום היו בטוחים ולחשו לכל אוזן קרויה שהרוטאציה לא תקויים, כבר מדברים אחרת. עכשיו הם אומרים: "שמעון איתן בדעתו לקיים את ההסכם".

התחייבות חד־משמעית

במרכז מפלגתו, בראשית השבוע, פרס הכריז: "אני בעד לקיים את ההסכם בכבוד וללא היסוס". הסיגנון היה החלטי, ההתחייבות הפומבית – חד־משמעית. אחר־כך הוא התחנן לפני חבריו: "אל תהפכו אתם את הרוטאציה לנושא המרכזי במדינה". מלכתחילה היה ברור שאין שום סיכוי להצעת מיכאל בר־זוהר לפרק, כאן ועכשיו, את הממשלה. לבסוף, הצעתו הועברה מן המרכז לדיון בוועידה, העתידה להתכנס בחודש הבא. אבל איש אינו מעלה על הדעת שהוועידה תקבל בגרון החלטה בניגוד לעמדת פרס. פירושה של החלטה כזו הוא הבעת אי־אמון בראש הממשלה, ולכך אין רוב בוועידת העבודה. אפילו מיעוט שבמיעוט אינו מתכוון להדיח את פרס רק מפני שאינו מוכן להפר את ההסכם עם יצחק שמיר. בוועידה פרס יחזור על הפיזמון: "בכל שהדבר תלוי בי, אכבד את ההסכם".

באופן פרטי, הוא מתבטא בצורה הרבה יותר חריפה. "לפוצץ את הממשלה על נושא הרוטאציה", הוא אמר לא מכבר, "זה מעשה שבהכרח ייראה ערמומי, מטופש ומעורר חשד. זה יהיה ביטוי מובהק למאבק עירום על השלטון". למרות כל מה שיש בליבו – ויש הרבה – על הליכוד, על שמיר ועמיתיו, פרס לא יעשה את השגיאה הפטאלית לנקוט צעד שיעיר על הדבר השנוא עליו ביותר: תדמית האיש הלא־אמין שהודבקה לו בעבר.

ניהול הממשלה ותיפקודה לא השתפרו עם הזמן. פרס מודה באנחה שההיפך מזה הנכון. "היכולת לעבוד ביחד, שגם בעבר לא היתה גדולה, הולכת וקטנה עם הזמן", הוא אמר באחרונה. מה שקרה בוועידת "חרות", שפרס היה מספיק חכם כדי לא לנצל זאת במישור המפלגתי (נאום שהל בכנסת, שלא נואם אבל הופץ מבעוד בוקר לתיקשורת, חובר בניגוד לעצת פרס והרגיז אותו מאוד), מכביד עכשיו עוד יותר על תיפקוד הממשלה. "עכשיו, בגלל היחסים העכורים בין שרי הליכוד לעצמם, בכלל כבר אי־אפשר לסגור אתם ענין", התבטא אחד משרי המערך. יצחק מודעי, הם אומרים, עסוק ב־33 אחוזים של הליברלים בליכוד, אם וכאשר, אומר אותו השר. שרון ולוי, לכל אחד מהם "לוח זמנים" שלו: משה קצב, שפרס נאלץ לומר לו השבוע מה שהוא מעולם לא אמר לשר אחר: "אתה יכול להסיק מסקנות", מתואר על־ידי שרי המערך כמי שיותר מכל אחר מרבה במינויים פוליטיים שקופים. ויצחק שמיר, הם אומרים, "בכלל לא קיים". הוא מוטרד, הם אומרים, על־ידי בעיית הישרדותו בראשות מפלגתו. המסקנה: "כולם לחוצים. כולם לוחמים על חייהם הפוליטיים ועל תקציבי מישרדיהם. המשמעת בממשלה מועטה. קשה לנהל ממשלה כזו".

• שמעון פרס: "בכבוד וללא היסוס".

נסיעות מעבר לים

מותר להניח שפרס שותף להערכה זו. על פניו ניכר שהוא רחוק מלהיות מאושר. האופוריה של ראשית הקדנציה שלו ממנו והלאה. אולי זו הסיבה הבלתי מודעת, שמניעה אותו להרבות בנסיעות מעבר לים. לא פחות משלושה ביקורים בארצות־הברית, באירופה ובדרום־אמריקה בחודשים אפריל ויוני. בצדק יש בממשלה, כולל שרים מן המערך, שמותחים על כך ביקורת קשה. מה לעשות, במבט מרחוק, מפאריס ומשטרסבורג, מוושינגטון ומלימה, ממשלת האחדות נראית יותר יפה משהיא במציאות. ויכול להיות שהמועד הקרב של מסירת המפתחות לשמיר, גם הוא מאיץ בפרס לקדם ולסגור ענין או שניים, שהגשמתם תלויה בגורמי חוץ.

ובכן, רוטאציה בכל מחיר ובכל תנאי, חד וחלק וסופי?

זו מסקנה נחפזת, שלא בהכרח תעמוד במיבחן המציאות. אלא אם כן הניסוח הוא כדלקמן: אם לא תהיה סיבה רצינית, מדינית או כלכלית; ואם הסיבה לא תסופק על־ידי הצד השני, כלומר הליכוד, פרס לא יפר את ההסכם.

בעבר לא רחוק, מובארק, חוסיין וערפאת, כל אחד לחוד וכולם ביחד, יכלו לספק נימוקים מלוא החופן לפיצוץ האחדות הלאומית, ופרס בוודאי לא היה מצטער על כך. ברגע מסויים פרס, בצורה זו או אחרת, "סמך" בנדון על מובארק וחוסיין. על ערפאת, למען האמת, מעולם לא. פרס תמיד יצא מן ההנחה שעם ראש אש"ף אין מה לעשות, וכי מתינותו היא העמדת־פנים לצורכי יחסי־הציבור שלו בלבד. אבל נשיא מצרים ומלך ירדן היו יכולים לבוא לקראת פרס ולעשות את הצעד השני, אחרי שהוא עשה את הצעד הראשון, לשם כינוס ועידה־לא־ועידה בינלאומית. מסיבות שלא כאן המקום לבארן, הם לא עשו כן. ואולי נכון יותר לומר שלא יכלו לעשות כן, גם אילו רצו. בין כה וכה, נותרו רק שמיר, שרון ולוי שיש בכוחם "לעשות את הטובה" ולפוצץ את הממשלה מבפנים, על־ידי הפרת ההסכם הקואליציוני בין שתי המפלגות. שמיר לא יעשה את זה בשום אופן. ואילו שרון ולוי, שאולי "מתים" לפיצוץ, ובלבד למנוע משמיר להתיישב בכיסא ראש־הממשלה, כבולים מתוקף היות הרוטאציה הסכם אישי בין פרס לשמיר. בנפול שמיר, אין רוטאציה.

איך זה יעבוד

עם זה, המעבר מפרס לשמיר באמצעות נשיא־המדינה, שעל־פי החוק חייב להטיל את התפקיד על הבא בתור הרוטאטיבי, לא בהכרח יהיה אוטומאטי וחלק. למערך יש דרישות מפורשות, שעוד ילובנו וינוסחו בוועידת העבודה, ואשר בבוא היום יוצגו כתנאי להשתתפות המפלגה בממשלה בראשות שמיר. הכוונה למעורבות שרי המערך בניהול הכלכלה. כל עוד פרס מכהן בראשות הממשלה, הוא מעורה היטב בענין, לא פחות משר־האוצר עצמו. אחרי הרוטאציה, מודעי, שרון, לוי וקצב יהיו "בעלי־הבתים" הבלעדיים של המשק והכלכלה, כאשר שמיר, כראש־ממשלה, בוודאי לא יתערב בזה יותר מאשר בעבר, ובעבר פעילותו בנדון שאפה לאפס. אם וכאשר נגיע לכך, ייפתח איפוא משא־ומתן בין שתי המפלגות. פרס, המיועד לכהונת שר־החוץ, לא יוותר על עמדת השפעה בראשות ועדת כלכלה עליונה. ועוד אין לדעת איך זה יעבוד, אם בכלל.

ואחר־כך? על כך כבר ענה פרס השבוע: "אם תהיה מדיניות של שמיר, אם יהיו התנחלויות, אם תונהג כלכלה של אבטלה – לא תהיה ממשלה. אף רגע לא".

הטרור הבינלאומי מבית מידרשו של קדאפי עלול להחריף

(המשך מעמוד 1)

המיקרה השלישי היה ב־1983, אחרי התקפות מכוניות־התופת בביירות, שבהן נהרגו מאות חיילי מארינס אמריקניים ועשרות חיילים צרפתים. לדברי הדיפלומט, תיכננו ארה"ב וצרפת התקפה אווירית משותפת על בסיסי האירגונים השיעיים הקיצונים בביקעת הלבנון. ממש ברגע האחרון נמנע שר־ההגנה האמריקני ממתן ההוראה המתאימה לצי השישי מול חופי לבנון, והצרפתים יצאו לפעולה לבדם. התוצאה בכשלה. "קשה להאשים את האירופים אם אחרי כל זה סרבו להיגרר ולקחת חלק ביוזמה אמריקנית לפעולה נגד קדאפי", אמר הדיפלומט.

טיעונים אלה לא נפלו על אוזניים אטומות והמימשל האמריקני הגיע להכרה, שארה"ב צריכה לגבש לעצמה מדיניות ארוכת־טווח כוללת ואמינה למלחמה בטרור ובמי שתומך בו. הדילמה המרכזית, שבה נתקלו מעצבי מדיניות זו, היתה מתי, עד היכן ובאילו תנאים תהיה ארה"ב מוכנה להפעיל כוח צבאי נגד הטרוריסטים ותומכיהם. הדיפלומט המערבי יודע לספר, כי ראש סוכנות הביון המרכזית, ויליאם קייסי, ומזכיר־המדינה, ג'ורג' שולץ, היו מצדדי הקו התקיף.

תקיפה ב"פינצטה"

שר־ההגנה ויינברגר התנגד לכל אלה, ובסופו של דבר נראה שידו וידי המתונים באנשי הבית הלבן היתה על העליונה. מיסמך מסכם בנושא זה, שהאחראי לניסוחו ולהוצאתו היה סגן־הנשיא בוש. החלק הגלוי של המיסמך התפרסם וממליץ להרחיב את החדירה המודיעינית לאירגוני המחבלים, ועוד שורה של צעדים מישפטיים ודיפלומטיים לייעול המלחמה בטרור.

מה שאירע השבוע במיפרץ סידרה היה הביטוי המעשי הראשון למדיניות שעוצבה באותו מיסמך. מי שראה את פניו והאזין לתשובותיו של קדאפי לכתבי הטלוויזיה ביום רביעי, הבין שהיה זה צעד קטן ומרתיע בכיוון הנכון. סביר להניח ששליט לוב יקפיד מעתה שעיקבות מבצעי פיגועי הטרור לא יוליכו אליו ישירות. אומנם זה יסרבל ויקשה על הטרוריסטים לפעול, אבל תמיכתו בהם תימשך. לכן היה זה צעד קטן ולא מספיק. צריך לזכור כי האמריקנים לא העזו להשתמש בעילה שנתן להם קדאפי, ולא תקפו אף בסיס אחד מעשרות בסיסי־אימונים למחבלים הפזורים ברחבי לוב. כמה מבסיסים אלה ממש סמוכים לאזור החוף, ואחרי הפגיעה במכ"מ סוללות טילי הנ"מ אפשר היה לנצל את הפירצה בהגנה האווירית ולתקוף אותם. אפילו תקיפת סוללות האס. איי.5 נעשתה ב"פינצטה", מבלי לקחת שום סיכון ועם אפקט ממשי כמעט אפסי. ממש מפתיע ללמוד כי מטוסי הצי השישי כלל לא תקפו – ולכן גם לא השמידו – את משגרי הטילים ואת הטילים עצמם. העובדה היא שסוללות טילי האס. איי.5 בלוב שרירות וקיימות היום, ואולי אף שכבר חזרו לכשירות מיבצעית. כל מה שהאמריקנים עשו היה לשגר כמה טילי "הארם", שהתבייתו על קרינת מכ"מ ההנחיה של סוללות הטילים ופגעו, כנראה, בעיקר באנטנת המכ"מ. המכ"מ עצמו נמצא במחסה מוגן, ולכן קל היה ללובים (ולמדריכיהם הרוסים) להחליף כמה חלקים חיוניים ולשגר למחרת עוד ששה אס. איי.5, כאילו לא קרה דבר. האמריקנים נאלצו איפוא לתקוף שוב.

תקיפת המכ"מ היא בדרך־כלל השלב הראשון בתקיפת סוללת הטילים, והיא נעשית מרחוק, מחוץ לטווח היעיל של טילי הסוללה. לכן גם יש צורך להשתמש בשלב זה בטילים מתוחכמים. נראה שהאמריקנים בחרו שלא לקחת שום סיכון ולכן תקפו בלילה. השלב העיקרי בתקיפת הסוללה, הנעשה אחרי שיתוק המכ"מ, הוא תקיפת הטילים עצמם. לשם כך צריך "לרדת" על אתר הטילים עצמו. את זה לא עשו האמריקנים, וקשה כרגע לדעת מה היו הסיבות למחדל.

צריך לציין כי בכל מיקרה, תקיפת משגרי האס. איי.5, או בסיסי מחבלים בתוך לוב, היתה מחייבת תקיפה של סוללות טילים אחרות ותותחי נ"מ רבים. נראה שהאמריקנים, אם משום שלא רצו להסתבך פוליטית ואם משום שחששו מנפילת מטוסים וטייסים בשטחה של לוב, החליטו על "מחווה סימלית מינימאלית", שהשאירה להם טעם מתוק בפה, אבל ערכה המעשי היה זעיר ביותר. ספק אם מה שקרה במיפרץ סידרה יכול לשמש מודל לתקיפת סוללות אס. איי.5 בנסיבות ובהקשרים אחרים.

אסור גם שהשמחה־לאיד לנוכח תימרות האש והעשן במיפרץ סידרה תטשטש את עובדות־היסוד: קדאפי עדיין יושב איתן על כיסאו ואירגוני־הטרור הנתמכים על־ידו לא נפגעו כהוא־זה. הטרור הבינלאומי מבית־היוצר שלו עלול עתה עוד להתגבר ולהחריף, ובוודאי יעמיד במיבחנים נוספים את המימשל האמריקני ואת מדיניותו.

אש במיפרץ סידרה

ארה"ב בחרה: פעולת פשרה

לאחר ששר החוץ שולץ רצה מבצע־גמול רב־ממדים ואילו שר ההגנה ויינברגר והגנרלים שלו יעצו להפציץ רק את בסיסי הטרוריסטים ★ האמריקנים מקווים, כי קדאפי הבין את האזהרה – אחרת תבוא מצידם תגובה מיידית בעלת עוצמה חזקה

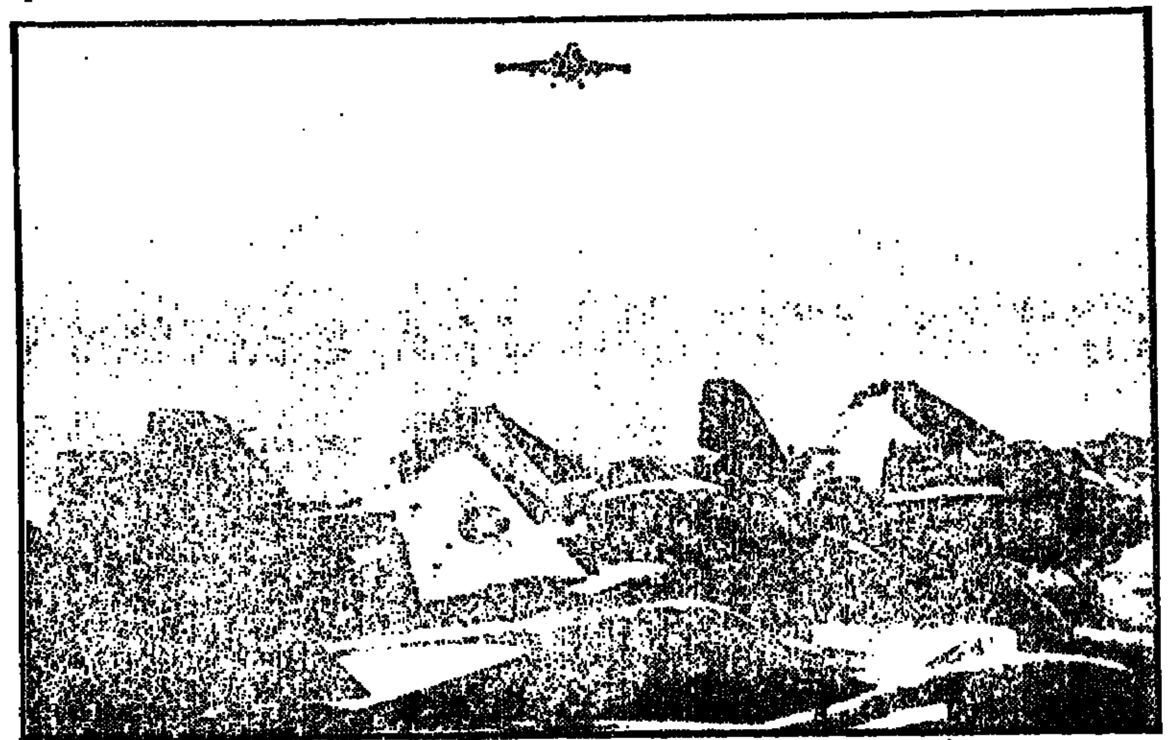

• שדה־הקרב האלקטרוני: מטוס לוחמה אלקטרונית מדגם "אי.6" מתקרב לנחיתה על סיפון נושאת־המטוסים "סאראטוגה". מטוסים מסוג זה מילאו תפקיד חשוב בקרב על שמי מיפרץ סידרה ומימיו כשהם משבשים את פעולת טילי הנ"מ הלוביים. (תצלום־רדיו אי.פי.)

מאת אראל גינאי
שליחנו לוושינגטון

ארה"ב היא היום המעצמה הימית הראשית, לכן מוטלת עליה החובה – כפי שהיתה מוטלת בעבר על בריטניה – להבטיח את חופש השיט בימים הבינלאומיים. עם זאת ברור, כי לא בכל המקרים שהיא ממלאה את חובתה זו, היא מרגישה גם צורך לגייס לשם כך את הארמדה רבת־העוצמה ביותר, השטה בימים מאז מלחמת העולם השנייה. מה גם, שלמיפרץ סידרה, יש חשיבות איסטראטגית זעומה, אף אם האדמירל רן מרפי, מי שהיה מפקד הצי ה־6 אמר: "הים התיכון הוא המקום המתאים ביותר לעריכת תימרוני הצי שלנו, כיוון שהשיט האזרחי מועט בו".

אין ספק, איפוא, כי על אף ההכחשות הרשמיות, למיבצע האחרון היו גם מטרות אחרות, מלבד הכוונה לתת תוקף לשלילת הריבונות של קדאפי על מימי המיפרץ.

לפני שנציג את השאלה, מה הן מטרות אלו והאם הושגו, מן הראוי להטעים, כי ארה"ב בוודאי הצליחה באחד מיעדיה הבסיסיים: לחשוף את ה"בלוף" של קדאפי ולהראות, כי אין בידו האמצעים למנוע את חדירתו של צי רב־עוצמה כצי ה־6 למים הבינלאומיים של מיפרץ סידרה. זאת, על אף המיברק המגוחך, ששיגר מפקד חיל האוויר הלובי למפקד הצי ה־6: "חזור או שנשמיד את נושאות המטוסים שלך. עם מיטב הברכות..." ארה"ב השיגה מטרה נוספת: היא המחישה, שאינה "נמר של נייר" וכי בתנאים מסויימים, כאשר יש באפשרותה להסתמך על זכות ההגנה העצמית וכיבוד המשפט הבינלאומי, היא מסוגלת לפעול בהחלטיות; אף אם אפשר להוסיף: בנטייה מסויימת להפרזה. ככלות הכל, מותר לשאול, אם אכן היו נחוצות שלוש נושאות־מטוסים ו־27 ספינות אחרות למיבצע מסוג זה?

פעולות חשאיות

אשר לשאר מטרות המיבצע, המצב שונה במידה ניכרת. הבה נדגיש, כי מטרתה הסופית של ארה"ב – ולא שלה בלבד – היא למגר את שלטונו של קדאפי. אולם מטרה זו ניתן להשיג רק על־ידי פעולות חשאיות או על־ידי סיוע לשכנותיה הערביות של לוב לעשות כן באמצעות פעולה צבאית, והמועמדת היחידה הבאה בחשבון לשם כך היא מצרים.

למעשה, ארה"ב ניסתה את שתי השיטות, אך עד כה ללא הצלחה. דיונים רבים עם מצרים בנושא זה לא הצמיחו תוצאות מוחשיות. האם עתה הושג יותר? ספק רב. מובארק, שמעמדו בארצו נראה מעורער, יכול אך בקושי להרשות לעצמו הרפתקה מסוג זה. מה גם, שלאחר מיבצע הצי ה־6 במיפרץ סידרה הוא ייראה כעושה דברם של האמריקנים, דבר ששום מנהיג ערבי אינו יכול להשלים עימו, בלי לסכן את שלטונו ואת חייו.

הפצצת בסיסים

אשר לשיטה השניה, פעולות חשאיות. ידוע, כי ראש סוכנות הביון המרכזית, ויליאם קאזי, הוא מן המצדדים האיתנים בה וסבור, כי יש בה כדי לשים קץ לשלטונו של קדאפי ולמזימותיו. ואולם, כדי שפעולה חשאית מסוג זה תצליח, יש צורך בקיומה של מחתרת פעילה בלוב ובתמיכתם של חלק ניכר של התושבים בפעולותיה של מחתרת זו. ואולם, מה שקרה למעשה בעקבות הפעולה במיפרץ – אם לשפוט על פי דיווחיהם של עתונאים ודיפלומטים מלוב – הוא ההיפך מזה. קדאפי הטיל אלם על האופוזיציה. בהשתמשו בזריזות באמצעי התקשורת שבפיקוח ממלכתי ובהעלימו את אבידותיו, יחד עם הטענה החוזרת ונשנית בדבר הפלת שלושה מטוסים אמריקניים – הוא מצליח לשכנע את תושבי ארצו, כי הסיכסוך בין דוד וגליית הסתיים בנצחונו. אכן, גליית יעזוב במוקדם או במאוחר את מיפרץ סידרה, ואילו קדאפי יישאר וייהנה מיוקרה מוגברת כמי שקרא תגר על המדינה החזקה ביותר בעולם.

לכן, לאחר מבצע סידרה, קשה יותר להגשים את שתי השיטות המציאותיות היחידות למיגורו של קדאפי, מאשר לפניו. האם לפחות אפשר לומר, כי לשכניו של קדאפי נשקפת עתה סכנה קטנה יותר מאשר קודם? ודאי שלא. תודות למיבצע זה ובזכות תמיכתה של הליגה הערבית בו (שאפילו קראה לישיבה מיוחדת של מועצת הבטחון, שם תמכה בו), אין עוד קדאפי בבחינת מצורע של העולם הערבי והוא עדיין חולש על מספר ספינות־פטרול, מטוסים וטאנקים.

ויליאם קוונדט, ראש הדסק המזרח־תיכוני במכון "ברוקינגס" היוקרתי, מי שהיה בעל תפקיד בכיר בממשל הנשיא קארטר והשתתף בשיחות קמפ־דיוויד, אומר: "שכניו של קדאפי היו מוחאים כף בחשאי לארה"ב, לו השמידה את מטוסיו ואת הטאנקים שלו. אך כפי שהעניינים התגלגלו, הסכנה מצידו נשארה בעינה". ובכן, האם כל המיבצע היה מישגה? לא, הוא היה רק בבחינת פשרה בין אלה – כדוגמת שר־החוץ ג'ורג' שולץ – שרצו במיבצע־גמול רב־ממדים נגד לוב, בעקבות מעשי הטבח בנמלי התעופה של וינה ורומא – ובין אלה, כדוגמת שר ההגנה, קספאר וויינברגר והגנרלים שלו, שסברו כי ארה"ב יכולה רק להפציץ את בסיסי הטרוריסטים בלוב, שקשה מאוד, אם לא בלתי־אפשרי לאתרם. על כן הוחלט, כי ארה"ב תחצה את "קו המוות", בציפייה – יש שיאמרו: בתקווה – כי קדאפי יירה לעבר מטוסים וספינות אמריקניים. האמריקנים, בפעולה של הגנה עצמית ולמען חופש השיט, יגיבו באופן נמרץ, אך על פי היחס המתאים בין ההתקפה ובין התגובה עליה. אי־לכך יהיה ביכולתם להטיל עונש על קדאפי ובכל זאת להישאר במסגרת המשפט הבינלאומי. כל זה התרחש בהתאם לתסריט שחזו האמריקנים.

ובכן, מדוע בכל זאת נשאר המצב מסוכן? הסביר רוברט קופרמן מן המרכז ללימודים איסטראטגיים של אוניברסיטת ג'ורג'טאון: "אנו האמריקנים טובים בלוחמה קונוונציונלית, אבל הלובים מצטיינים בטרוריזם". במוקדם או במאוחר, סוכני לוב יגשימו את איומיהם, אם כי זה עלול לקחת זמן, כיוון שככלות הכל, לא קל למצוא טרוריסטים המשלבים יעילות עם נכונות לסכן את חייהם. יש להם סיכויים רבים להצליח, כאשר אחרי זמן־מה תפוג הערנות המוגברת.

התפרצויות מילוליות

עם זאת, יש להתחשב בשתי עובדות: לפי גירסת הבית־הלבן והסטייט־דפרטמנט, ניסו סוכנים לוביים לאתר דיפלומטים אמריקניים כמטרות של פעולות טרור זמן רב לפני המיבצע במיפרץ סידרה. למעשה, רייגן החליט על המיבצע בסידרה כאות אזהרה חמור לקדאפי, שארה"ב תגיב בכוח ולא תהסס להשתמש בו במקרה של התקפות טרור נגדה. אם הערכה זו נכונה, הרי שהמיבצע האחרון גרם שבמקום להגביר את סכנת הטרוריזם הלובי, יש סיכוי להפחיתה – אם קדאפי יקח ברצינות את האזהרה, ולא חשובות התפרצויותיו המילוליות.

ואולם, אין לשגות באשליות: סיכויים אלה קטנים למדי. האם קיימת אפשרות אחרת? אדוורד לוטווק, מחבר הספר הידוע "ארה"ב ואמנות המלחמה" ומומחה רב־סמכות בעניינים צבאיים סבור, כי ארה"ב ולוב נמצאות למעשה במצב־מלחמה. זה לא יבוא על פתרונו על־ידי עזיבת הצי ה־6 את מיפרץ סידרה. במוקדם או במאוחר עלולה לוב לתקוף אוניית־משא כלשהי או לנקוט צעד אחר נגד האינטרסים האמריקניים, בטענה, ששתי הארצות ממילא במצב מלחמה. לדברי לוטווק, בכל המלחמות, גם זו חייבת להסתיים בשלום או לפחות בסוג כלשהו של הפסקת־אש.

אך כלום ניתן לצפות מקדאפי לכבד הפסקת־האש? קשה להעלות על הדעת אפשרות זו. אפשרות אחרת היא להבהיר לו – לאחר שקרא בגלוי לתקיפות־התאבדות נגד אמריקנים – כי הוא ייחשב אחראי במישרין לכל התקפות מסוג זה. הן יגררו אחריהן תגובה מיידית ורבת עוצמה, שלקדאפי לא יהיה זמן להתכונן לה וגם לא תהיה לו היכולת להעלים מעיני בני־עמו את המחיר הגבוה שהם משלמים על מעשיו.

• מועמר קדאפי: לא מצורע בעולם הערבי (תצלום־רדיו: אי.פי.)

הספריה

אני מנוי וגמור

דוד גרוסמן, חנוך לוין, א.ב. יהושע, יוסל בירשטיין - המיטב שבמקור!
נאבוקוב, סאבאטו, דוסטוייבסקי - במיטב התרגום.
יותר טוב מזה?
11 הספרים הטובים במחיר 5 בלבד! ישירות לביתך!
קרא לפני כולם...
ותתענג בביתך הרבה לפני שיצאו הספרים למכירה בחנויות הספרים.

הטבות מיוחדות בשבילך: כמנוי, תוכל לקבל את כל הספרים של הוצאות הקיבוץ המאוחד וכתר בהנחה של עד 40%.

מנוי וגמור:
כן. כדאי בהחלט - חתום על מנוי כבר היום.
לנוחותך: הרשמה טלפונית ותשלום בכרטיסי אשראי:
ירושלים 02-244981
תל־אביב 03-652999
חיפה 04-674076
באר שבע 057-73360
רמת השרון 03-493433

"הספריה"
הוצאת הקיבוץ המאוחד/ספרי סימן קריאה
בית הוצאה כתר, ירושלים

חרות שסועה – ובליברלים שואלים: „ומה יהיה איתנו?"

מאת בינה ברזל

מודעי עומד לצאת למאבק על ביצוע הסכם האיחוד בין שתי המפלגות ★ הבעיה: במחנות לוי ושרון מתנגדים להענקת זכות לצירים הליברליים במרכז המפלגה המאוחדת לבחור בנציגי חרות לכנסת ★ כמו תמיד, הליברלים יכולים לנופף בשוט האחד שבידיהם: לאיים בפירוק הליכוד, בהכרזה על עצמם כעל סיעה עצמאית – ובהליכה לממשלה צרה עם המערך

לאחר שיצחק מודעי, בתוקף תפקידו כשר־האוצר, יסיים ביום ב' הקרוב את המאבק על אישור תקציב המדינה – יהיה עליו, בתוקף תפקידו כמנהיג המפלגה הליברלית, לפנות למאבק אחר, אולי קשה אף יותר: האיחוד עם „חרות".

הליברלים דורשים מ„חרות" דבר, שמפלגה שסועה זו אינה מסוגלת לספק: איחוד עכשיו, ובאותם תנאים שכבר סוכמו בעבר במיסמך האיחוד. אבל הבעיה היא, שאישור האיחוד חייב להתקבל בוועידת „חרות", שפוצצה וטרם כונסה שוב. אבל גם אם יצליחו ראשי „חרות" להסכים ביניהם על כינוס מושב שני של ועידתם, וזו תתכנס ותפתור את הבעיות הפנימיות ב„חרות" – אין בכך כדי להבטיח, שגם בעיות הליברלים ייפתרו.

צפוי שרבים מצירי „חרות" יביעו התנגדות חריפה לאישור אותו סעיף בהסכם האיחוד, המבטיח לליברלים השתתפות בבחירת נציגי „חרות" לכנסת, ולהיפך. הליברלים אומרים, כי ללא סעיף זה – האיחוד כולו הופך להיות מעין הסכם גח"ל חדש, שאין שום ביטחון שלא ישונה לרעתם, כמו בעבר, שבוע לפני הבחירות.

ההתנגדות לסעיף „כולם בוחרים בכולם" מושמעת בעיקר מצד אנשי אריאל שרון ודוד לוי. שרון התנגד לסעיף זה מאז הועלה לראשונה. באחרונה, גם במחנה לוי מגלים הסתייגות ממנו. הסיבה: אלף ליברלים, שיצורפו למרכז „חרות" ויתערבו בהתמודדויות בתוך ה„משפחה" – הוא הדבר האחרון ששני שרים אלה היו מאחלים לעצמם. ההתנגדות התחזקה לאחר תקרים צירוף חברי „לעם".

הליברלים יודעים היטב, איזו קבלת־פנים מצפה להם. הח"כ הליברלי בני שליטא דיווח השבוע לחבריו, כי שמע את שרון אומר לשר הליברלי אברהם שריר: „תוציאו את זה מהראש שלכם. לא נסכים, שכולם יבחרו בכולם". שליטא התרגש סיפר לחבריו, כי הוא יזום, כתגובה, להציע השבוע, שהטיבת הליברלים תכריז על ניתוק מ„חרות" במיסגרת הליכוד ותיהפך לסיעה עצמאית בכנסת. מתוך כוח – רעיון שבו משתעשעים הליברלים מזה כשנה, כאיום על „חרות" – עשוי להוות צעד ראשון לקראת מהפך מלא: שותפות ליברלית עם המערך בקואליציה צרה, ולאחר מכן להליכה עצמאית בבחירות הבאות.

האמת היא, שהליברלים, אשר לא התמודדו בבחירות כמפלגה עצמאית זה שנים רבות, יודעים היטב מהו כוח המשיכה האלקטורלי שלהם, אבל האיום בניתוק הוא השוט היחיד שלהם נגד „חרות".

והם באמת בבעיה. הם רואים למשל את המחנות ב„חרות" מתקוטטים על חלוקת כל התפקידים בראש המוסדות החדשים שעתידים לקום למפלגה המאוחדת, מבלי שאיש מקציב תפקידים לליברלים. „ומה נחית אנחנו והאחראים על מיגרש החניה?" הם שואלים. גם ח"כ שרה דורון סיפרה, שהיא נתונה בלחץ של חבריה, הדורשים לפעול.

יצחק מודעי עצמו פירסם הודעה מרגיעה, בה הביע את אמונתו, כי האיחוד עם „חרות" – קום יקום. אולם, בסוף השבוע החריף את הטון והודיע: „ללא סעיף הבחירה – אין איחוד". למקורביו סיפר, שהוא עומד עתה ערב הכרעה בנושא.

□□□

הסיבה לרגיעה: הטלוויזיה

לאחר כל הסערות והמהומות ב„חרות" – נפגשו שמיר ולוי והחלו להידבר. מתברר, כי יושב־ראש הנהלת הקואליציה, חיים קופמן, וחבר־הכנסת עובדיה עלי, הם האחראים לתחילת ההידברות בין שמיר ללוי.

השניים, כזכור, עסקו בגיסיונות פשרה עוד לפני הוועידה, יחד עם בני בגין ורן מרידור. השבוע, אחרי פסקומן לציגון הדרוות, ניסו שוב. כדי לזרז את שמיר להזמין את לוי לשיחה, הם הודיעו לרן מרידור על הזמנתו של לוי להופיע ב„מוקד". כדאי, אמרו, שהשניים ייפגשו לפני כן, ירגיעו את העיתונות, כך שרון כבר ידבר בטלוויזיה על „הבראת התנועה" – ולא על מתיחויות ופיצוצים.

התרגיל, כך הם מאמינים, הועיל. ביום שלפני שידור „מוקד", הזמין שמיר את קסמן ועלו לשיחה, ואחריה – כבר הזמין את דוד לוי. אגב, שאלת הפתיחה של קסמן לשמיר היתה: האם אתה חושב שיש, או אין, סיכוי לרוטאציה? תשובת שמיר היתה: „יש סיכוי לרוטאציה, צריך ללכד השורות כדי שתהיה עמדה אחידה – והרוטאציה תתקיים".

□□□

שובה של מועצת גדולי התורה

בלוגאנו שבשוויץ הוחלט על כינוס שלוםכיבת ב„אגודת ישראל". זה היה לפני כשלושה חודשים: ראשי התנועה התכנסו לוועידתם, הודיעו מן הריב והמדנים הנטושים בין שלוחיהם בארץ הקודש – והחליטו לסייע לתושבי הארץ, באמצעות שני שליחים מחו"ל.

והשליחים אכן באו. לא ציפו לגדולות מהם, אבל הפלא קם ונהיה: הושג הסכם בראשי־תיבות לשלום־בית. סיעות גור, פורוש, הליטאים וויז'ניץ הוכרזו כארבע סיעות עצמאיות, שאין לגור זכות התערבות בהחלטותיהן ובחירת נציגיהן.

נושא אחר עוד לא טופל: שיקום מועצת גדולי התורה. עתה מצפים לבואה של משלחת נוספת מיוחדת מחו"ל, שתנסה לבצע משימה זו.

מועצת גדולי התורה שותקה בגלל היריבות האישית בין הרבי מגור לבין הרב שך, יריבות שהביאה לבסוף להקמת ש"ס, בעידודו של הרב שך. אבל עתה נוצרה אפשרות, שהרב שך יחזור בו מסירובו להשתתף במועצת גדולי התורה. זאת, בתנאי, שיוסיפו אליה חברים נוספים. החברים ששך היה רוצה לראות במועצת הגדולים הם: הרב יוסף אלישיב, מגדולי הפוסקים בישראל, והאדמו"ר מסטריקוב והרבנים שלמה טנא ואברהם שטייניגמן.

אריק שרון והמאסטרו זובין מהטה, אחרי הקונצרט הגיגי, שהתקיים בסוף השבוע שעבר בבנייני האומה בירושלים, לציון 50 שנות התזמורת הפילהרמונית ו־28 שנות עבודתו של מהטה עם התזמורת (זום 77)

ועכשיו – שמיר ולוי מנטרלים את שרון

כמה „שווה" שרון? אם תשאלו את שרון עצמו, ישיבו: „שליש" – שליש מן התנועה. צירי ועידת חרות מוכרים בכך, אולם לאנשי שמיר, וגם לאנשי לוי, יש תשובה אחרת. והיא הערכה גבוהה לצורכי מיקוח, יאמרו. בקושי יש לשרון 10 עד 15 אחוז בוועידה.

שרון שלח השבוע לשמיר תזכיר מפורט, לפיו יוקצו המוסדות החדשים בתנועה לפי העיקרון של שליש לכל מחנה. שמיר לא הגיב. שרון לא נולד בשראה, שאין התייחסות להצעת והסדר שלו, שלח תזכיר נוסף לשמיר. הוא מציע בחירות חשאיות, שיוכיחו לכל מי שמטפקפק בכוחו – את האמת. הצעתו: הוועידה תכונס, וכל הצירים יתבקשו לבחור אחד משלושה שמות אותם, שרון, לוי. את מוסדות התנועה החדשים ירכיבו לפי יחסי הכוחות שיתגלו בהצבעה השמית.

האמת היא, שעתה מסתמן מצב חדש בין המחנות בחרות. בוועידה הוכח כי שרון נהנה מתמיכה רחבה גם בין צירים, הנחשבים כנכס כמות של שמיר או לוי. על רקע זה צפוי היה, ששמיר ולוי יהיו מעוניינים לצמצם את כוחו במקצת.

ואכן, למרות שבהתייעצויות פנימיות במחנהו קובע לוי, שאין לפגוע בשרון – השבוע כבר נראה, ששמיר ולוי, שני היריבים העיקריים, מצאו עניין משותף בגימודו של שרון. הוא, כאמור, לא הוזמן לשיחות ההתקרבות ובתוכניות השונות לבחירת יושב־ראש למרכז, כלל לא התחשבו ברצונו לזכות בתפקיד זה.

המחיות שבה נרתם שרון, מייד לאחר הוועידה, למאמצי שלום־בית, התקבלה ברוגז בשני המחנות. כשדרש שליש מן הייצוג, נולדה הסיסמה: „יש להחזיר את שרון למימדיו הטבעיים". כפי שאמר אחד הח"כים: „שרון החל במילים יפות על שלום־בית, וגמר בדרישה לשליש מן העוגה".

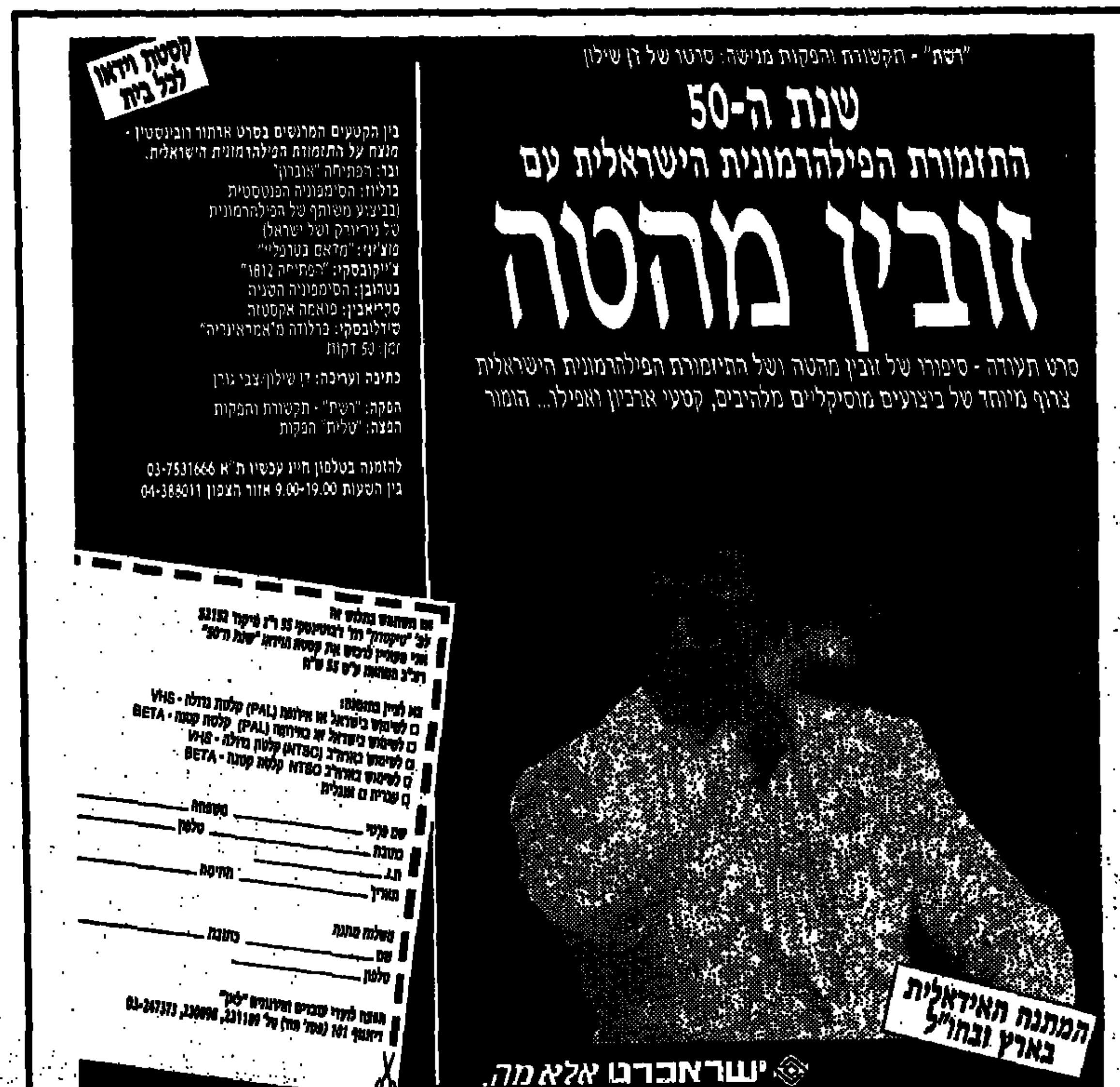

דיר בלוט: לילה עם משפחת החשודים ברצח דוד מנוס

מאת רונית ורדי

בחדרה של לאמיה עבדאללה, הברזילאית שנעצרה כאחת החשודות ברצח מנוס, ניתן למצוא גלולות נגד הריון, מגאזין אופנה אירופאי וקסטות של קליידרמן ★ הצעירה, בת ה־21, אם לתינוקת, לא יודעת ערבית ★ שבוע אחרי שהגיעה לדיר בלוט הפסיקה להתבשם וללבוש ג'ינס ★ ניסתה להשתלב – אולי יותר מדי, לדעת כוחות הבטחון. החושדים בה, בבעלה טאופיק ובארבעה תושבים אחרים ברצח החייל ★ המשפחה, כמובן, לא יודעת מה רוצים מהם ★ אחר כך מתברר שזה לא מדוייק

אנחנו נוסעים לדיר בלוט, „חמש" דקות מפתח־תקוה, „חמש" דקות מכפר־קאסם. הבוקר פורסם, כי שישה מתושבי הכפר נעצרו באחרונה כחשודים ברצח החייל דוד מנוס. בין העצורים, צעירה ברזילאית אם לתינוק. תאורה מביא אותנו אל הכפר. יום שלישי, השמש שוקעת, קריר.

אנחנו עולים בהר, הכביש צר, עצי זית בשוליו. צריך לנסוע לאט בסיבובים. ילדים מתקרבים למכונית, חוסמים את הדרך. נערים. מישהו מרים יד, אגרוף סגור, תנועה מהירה. הוא מסתיר משהו. הנער קרוב לשמשה. אין לאן לברוח. אני עוצמת עיניים, משהו מתפצפץ על השמשה. נוזל ירקרק מטפטף על ה„וישרים". אני צוחקת, הילד צוחק, ממשיכים.

סכסוכי קרקעות

אנחנו עוקפים חמור לבן עם רוכב זקן.

תגיד, אומר הנהג לזקן, לא עבדת אצלי בבית? הזקן מתכופף אל החלון.

ברמת־גן, אומר הנהג.

לא, אומר הפועל.

הלאה, חמש דקות לדיר בלוט. נשים שמנות, שמלות צבעוניות, עולות מן השדות עם ערימות עשב על הראש.

דיר בלוט ידע סכסוכי קרקעות מאסיביים עם השלטונות. המדובר באחד הכפרים הבודדים שלא נכנס לפרויקט האגודות הכפריות באיזור.

הכפר ממוקם על ראש גבעה, בין הרים ובין סלעים. על ההרים יושבים היהודים, מסביבם עצי הזית. בערב אוכלים בבלוט חומוס בשמן זית, ביצה בשמן זית, פיתות מהטבון בשמן זית, וסרדינים מקופסאות. מחר בבוקר ימשכו את גבי בשמן, נגד כאבים.

הסיפור יגע בברזילאית. מסאן פאולו לכפר נגרה, ל„מתח". סודסם, כי ילדה יום לפני שנעצרה.

מרתק, אבל לא מדוייק. לאמיה עבדאללה ילדה לפני כעשרה חודשים בעת ביקור שערכה בברזיל. מגנית קונסול ברזיל בתל־אביב, דבורה ייגר, ביקרה אותה בשבוע שעבר. אתמול התקשתה ייגר לזהות את הבחורה שפגשה במעצר, עם היפהפיה שהופיעה השבוע בתצלומים בעיתונות. הברזילאית מסרה באותו ביקור את כתובת הוריה בסאן פאולו. ההורים לא אותרו לפי כתובת זו.

האבא הפסיק לעבוד

הביקור בדיר בלוט יכול להיתפס גם כאירוע בפני עצמו. לפני מספר ימים נכנס הצבא, ערך מעצרים, עוצר, סריקות ליליות בבתים. נמצאה גופה. עכשיו מגיעה עיתונאית.

נשים – מה הן יודעות? אמר לי אחד המרואיינים.

כולם ידברו שהלכתי עם בחורה, אמר מישהו אחר.

תזכורת: דוד מנוס נעלם לפני כשנה וחמישה חודשים, בתקופה מקבילה לתקופה בה נעלמה הדס קדמי, היא קיבוצניקית; הוא בן של פועל בניין, לומד לפני השחרור בקורס העשרה צה"לי. הסיפור ידוע, זכה לכותרות.

21.11.84: בלילות קוראת אמא לדוד בפרדסים.

14.12.84: האם צריך גם בני להיות חבר קיבוץ כדי שיחפשוהו?

18.12.84: יצאניות ויושבי בארים בתל־אביב העידו כי ראו אותו.

19.12.84: האם מנוס נעדר על רקע מיני?

יום השנה: האב, שנה שאני לא עובד, רץ אחרי השלטונות לשאול מה השתנה. כולם אומרים שיהיה בסדר.

כשנמצאה גופתו מתברר שהעלילו עליו, הכתימו את שמו ואת שם משפחתו. הוא נרצח מספר ימים לאחר העלמו.

בדוק כל הבית

זקן מאורק, דובון בצבע זית, כאפייה, מוביל אותנו אל הבית, בשלב מסויים מעביר אותנו הזקן לילד שיוצא מסימטה, ונעלם. מאוחר יותר יסתבר שהזקן הוא בעל הבית, כלומר אביו של טאופיק עבדאללה, בעל הברזילאית שנעצר.

הבית ממוקם בשולי הכפר, ממנו חמדרון והעמק. בנייה פרימיטיבית. שני כוכים בקומת קרקע, מיזרונים על ריצפת בטון. מים, קמח, שמן על מדפי מתכת במטבח. חושך. עולים לקומה הראשונה: שני חדרים, בלוקים ומלט מסביב. המארח עולה על כיסא, לוחץ על פלורסנט בתיקרה. אור הלא. נכנסים. הקירות ירוקים, ראשי ילדים, גוזרים מהשבועון לאישה, מחייכים מהם. שני מיזרונים דקים על הריצפה, שורת כסאות ליד הקיר. פטריסיה, התינוקת שהוריה נעצרו, עוברת מיד ליד. היא עגלגלה, שמלה ורדרדה סרוגה, עגילי זהב.

א..בא, אומרים לה. תגידי, א..בא.

התינוקת בוכה. היא צריכה להתרגל לבקבוק.

החדר מתמלא באנשים. זקנות וילדים על הריצפה, גברים צעירים על כסאות מרופטים. בשיחות שתוכאנה בהמשך אין דובר מרכזי. בפינת החדר טלוויזיה קטנה, שחור לבן. יעקוב אחימאיר מדווח על מעצרים בכפר קאסם. הגברים מתקרבים למסך. שקט. שומעים קרקור בטן של מישהו. אף מלה על דיר בלוט. ילד מתגלגל מתחת לשמיכה. מסכן הילד הזה, אומרים, עשה ניתוח לפני כמה ימים, להוריד הביצים. הילד שומע, צוחק.

וזה, הילד השני, גם כן לא הולך טוב. נולד עם יד ורגל ככה. א... אלוהים ישמור. עכשיו מאיך שאת יודעת, בבית סוהר שמה מרביצים להם?

טאופיק, לקחו אותו לפני עשרים יום בערך, בעשר וחצי בלילה, כולם היו ישנים. בא ראיס מגלס ואמר איפתח אל באב לפני שתתלבש. טאופיק פתח את הדלת, נכנס הצבא, מלא. אי אפשר היה לספור אותם. לא עושים בעיסות, לא עמדנו ליד הקיר. בדקו איפה שהיה ישן, בדקו כל הבית. לא לקחו שום דבר. אמרו לו בוא אתנו איזה יומיים, ותחזור.

– למה לקחו אותו?

לא יודעים.

– ולאמיה בכתה?

לא, היתה רגיל.

– אמיה רוצה לחזור לאמא שלה בברזיל?

אי־אפשר. הבעל שלה פה, איך הולכת שמה? בשביל לאמיה באו אחרי שני ימים, בשש וחצי בבוקר. ראיס מגלס בא עם הצבא. אמרו תבואי, אנחנו רוצים להראות לך את טאופיק, ובעוד שעה נחזיר אותך לכאן. רפיק אמר, אני אלך איתה, ולא נתנו לו. אמרו איך שלקחנו אותה, נחזיר אותה. ולקחו 660 דינר. זה היה סחורה של השמן השנה.

– מאיפה יהיה עכשיו כסף?

מאיפה יהיה? ועשר סכינים מהחגגות לקחו.

– על מה לקחו את לאמיה? עוד לא יודעים שום דבר.

אין לה חברות

– החדר של טאופיק ולאמיה, קומה ראשונה. ארון בגדים, פורמייקה חומה. מיטה רחבה תואמת. המיטה היחידה בבית. ערימת בגדים מגוהצים על הריצפה, „מהחיפושים". בשמים אירופאים, נינה ריצ'י וגלולות נגד הריון על המדף. חסרות ארבע גלולות. מגזינים – אופנה אירופאית, בגדיים, קסיטות טייפ, ריצ'רד קליידרמן, פינק פלויד.

– לאמיה היתה שמה הרבה פינק פלויד?

מההתחלה שבאה היתה שמה ריח טוב, אבל בסוף לא. כשהתרגלה ראתה אנשים לא שמים ריח, לא שמה.

– זוכרים את היום הראשון של לאמיה בכפר?

לפני שלוש שנים? ארבע? רגע... את רואה איזה שכל יש לערבים? אף אחד לא יודע מתי היא באה. כשהיא באת פעם ראשונה עם אחות שלה, הוא (טאופיק) היה בלוב. היא באה לכפר עם אחות שלה שגרת עכשיו באוחיו. אני רציתי אותה לבן שלי. היא היתה חודש ימים עד שהוא בא. חיכו חודש אחר, אולי, והתחתנו. רק אמא שלה באה. את החתונה עשו בכפר למעלה, בבית השני אצל המשפחה שלהם.

כשהיא באה אלי היתה עם ג'ינס שבוע ימים, לא יותר משבוע. אחר־כך היתה לובשת כמו הנשים. אבל יש לה גם דברים אחרים. מתי הולכת לשכם, לאל־קודס, לרמאללה, לברזיל, היתה לובשת זה.

אין לה פה חברות. היתה עובדת רק בבית, עושה בגדים בידיים, מבשלת. מעדנה בשביל החקלאות. לא יוצאת בחוץ. היא היתה מתביישת מהקיר. שקטה לגמרי. אם היית יושבת איתה שלושה ימים ולא היית מדברת איתה, לא היתה מדברת איתך.

היא לא מדברת ערבית כל כך טוב. יעני, יש מילות שלא היתה יודעת.

– לקחה שיעורים בערבית, למורה ממלוך?

לא.

– היתה בתל־אביב בביקור?

לא. רק רמאללה ואל־קודס בשביל דברים מיוחדים ורופא.

– היתה מתגעגעת לברזיל?

בזמן שהיה חג שלנו היו שולחים לה מתק.

– אבל מתגעגעת?

אני אחות של אמא של לאמיה. היא אחות של אבא שלה. ומאיפה באה לאמיה? לאמיה היא מכאן, אמא שלה מכאן, אבא שלה מכאן.

– אבל היא נולדה בברזיל, לא מחרה לבוא לפה?

אבא שלה היה מספר לה זה כפר יפה, אנשים טובים. את לא הולכת לאיזה מקום, את הולכת לאחותי.

תדעי דבר אחר, אנחנו לא נותנים לבחורות שלנו להתחתן מחוץ לכפר.

– סיפרה על הקרנבל, זה ששמחים מרוקדות?

לא.

– וטאופיק, הוא לא רצה לגור עם לאמיה בעיר גדולה, סאן פאולו?

אנחנו פלאחים, לא גרים בעיר. טאופיק גר פעם בעיר, אבל הוא התגדל כאן בכפר. כל אחד רגיל איפה גדל. הוא היה בברזיל כשפטריסיה נולדה, שלושה חודשים, אבל לא יכול להישאר שמה. אין לו פספורט.

– חושב אולי ילך לניו־יורק?

אין לו כסף. לגור שמה צריך כומכות של כסף.

– ולהורים שלה אין כסף?

(המשך בעמוד 19)

■ פטריסיה, בתם של טאופיק ולאמיה – ותמונת החורים ביום חתונתם (צילם: שאול גולן)

שלושה עצורים ממשפחה אחת

לאמיה עבדאללה (מערוף): הברזילאית. בת 21, נשואה לטאופיק עבדאללה, עצור בפרשה. רזה, בהירה, חשודה שנהגה את הרכב בו בוצעה החטיפה.

משפחתה עברה מדיר בלוט לברזיל לפני כשלושים שנה. היום בסאן פאולו. אחת מאחיותיה לא עזבה בזמנו את הכפר. בעלה של האחות עצור. נולדה לו בת, יום לפני המעצר.

טאופיק עבדאללה: הבעל של הברזילאית. עצור. למד באוניברסיטאות בביירות ובאלכסנדריה. לימד ארבע שנים בלוב. כשחזר טען שהלובים מטומטמים, הוא לא מסוגל ללמד אותם. לא מצא כאן מישרה בהוראה. התפרנס מחקלאות ומהמכולת המשפחתית.

אבא מנוס: צריך לקטוע להם יד

ז'קט־אבל אפור, כיפה שחורה, הרבה כאב בעיניים. יששכר מנוס, אביו של החייל דוד מנוס, שגופתו נמצאה ליד דיר בלוט, אינו מוצא מנוח לנפשו. מאז נעלם בנו, לפני שנה וחצי, ידע עינויי שאול. לא רק פירפורי הלב בין תקווה שהבן האובד יימצא לתחושה שהוא איננו עוד, גם הכאב וההשפלה על ההאשמות שטפלו על בנו הנעלם: איש העולם התחתון, הומוסכסואל ומה לא.

הוא בא למערכת ושפך את לבו. „שתי רציחות היו אצלנו. פעם רצחו את דוד ופעם רצחו את המשפחה שלנו. איש לא התנצל בפנינו עד היום. אף עיתונאי, אף מקור משטרתי. התנצלות לא תעזור, אבל היו צריכים לפחות לנסות. את דוד לא יחזירו לנו, אבל את הכבוד של המשפחה שגרמנו כלאחר יד?

„ובקרוב יהיה המשפט. איך נשב בו יחד עם החמולות של הרוצחים? אחים, דודים, הורים. הם יעשו תנועות 'די' בידיים וידגישו כמו גיבורים ואנחנו נשב מכווישים בצד. איך זה שעוד לא פוצצו להם את הבתים? אני לא דורש נקמה וגם לא עונש מוות. מספיק שננהג כמו בסעודיה. שיקטעו להם יד או רגל ואחר כך שילכו להשוויץ בפני החברה. שיספרו מה עושים בישראל לרוצחים".

(מירי עדן)

נדיה בראדלי: ממרוקו לכלא הישראלי — ובחזרה (4)

נדיה: ב־1981 גרתי בדירתו של חוואתמה בביירות — ואתם הפצצתם את הבניין

„שידרתי אליכם, לישראל, מרדיו אש״ף בביירות ★ כמעט את כל החומר לקחתי מהעיתונים שלכם; אני אמרתי רק מה שאתם בעצמכם כותבים ★ לפעמים אין ברירה אלא אלימות... הטרור הוא עוד דרך לשלום"

אוזן קשבת

מפינקסה של שדרנית

מאת עדנה פאר

ב־17 ביוני 1985 אני נוחתת ב„מוחמד החמישי", שדה־התעופה ההומה של קזבלנקה. המדריך הישראלי שלי ספון היטב, בידי — לסה־פסה שהעניקו לי שלטונות מרוקו באחת מבירות אירופה.

נדיה באה לפגוש אותי מייד כשהגעתי לקזבלנקה. זוהי שעת חום וידידות, נרגשת מהפגישה המחודשת, לאחר אחת־עשרה שנה. בשיער הזהב הגולש מעבר לכתפיה, בשמלה צחורה זרועה פרחי טורקיז, לא נראתה שונה כלל מהנערה היפהפיה, שהכרתי לפני 14 שנה במדי אסירה. „אני לא יכולה להאמין שאת כאן במרוקו", נדמה לי שהיא שמחה באמת. המטירה אלף שאלות: „מה עבר עליך, ואיך אורי, והמשפחה, ומה שלום רעיה אפשטיין, וד״ר בן־ישי, ואת פוגשת את אבי עוז?" התעניינה בחברותיה למאסר, הצטערה באמת לשמוע על פטירתו של אריה ניר, שהיה אז נציב שירות בתי־הסוהר („איזה איש טוב היה..."). אני לא עומדת בקצב השאלות שלה, והיא מחבקת אותי בידידות: „יש לנו כל־כך הרבה לדבר ולספר. המון עבר מאז..."

אני להוטה לשמוע, ונדיה להוטה הרבה פחות מזה לספר. אט־אט אני חשה בחיץ סמוי בינינו, חיץ שלא היה בשיחותינו הרבות בכלא. חיץ בין עתונאית ישראלית, אזרחית של מדינה הנאבקת בפעולות טרור עקובות מדם חפים־מפשע, לבין מחבלת, אזרחית מדינה ערבית.

— נדיה, באמת חזרת למחבלים? אני לא מתאפקת ויורה מהבטן את השאלה הטורדת מנוחתי חודשים רבים.

— כן. הייתי עם „החזית הדמוקרטית" של נאיף חוואתמה, אבל הסיפור הזה נגמר. היום אני עיתונאית, עורכת עיתון שבועי, „המסאג׳־דה־לה באסין". בואי תראי איפה אני עובדת. יהיה לנו עוד המון זמן לדבר.

אני להוטה לשמוע, ונדיה להוטה הרבה פחות לספר. אם־אם אני חשה בחיץ סמוי בינינו

בביתה הנאה של נדיה בקזבלנקה מגישה המשרתת משקאות ומעמיסה כיבוד על השולחן הנמוך. ספות־עור, כדי־נחושת, הרבה כרים על הרצפה. על הקיר תמונה בודדת: תצלום של נדיה ב־מעיל־רוח חיילי, לצידו של המלך חסן השני, במידבר סהרה. על אחד השולחנות עיתון בערבית. תמונת השער לוכדת את עיני: חיילים ישראלים בפוזה „ורוקה", ליד טנק ועליו כתובת עברית: „להב". את התמונה מעטרת כותרת גדולה באותיות ערביות אדו־מות.

— מה כתוב כאן?

„אלה חיילים ישראלים בורחים מלבנון", עונה נדיה ומטילה את השבועון לערימת העיתונים, „בואי אראה לך את הבית".

בית יפה. בחדר־השינה נח לו מוחמד אשהב, ידידה הנוכחי של נדיה, לאחר שהתגרשה באחרונה מבעלה. על הקיר, ממול המיטה הרחבה, תצלום גדול של אוולין בארג, שהיתה חברה בחוליית המחבלת שנדיה עמדה בראשה (נדיה הסגירה גם אותה, ואוולין ריצתה עונש מאסר בנוות־תרצה. כשהשתחררה אוולין, חזרה לפעילות חבלנית, נתפסה וישבה בכלא בפאריס. היום היא יושבת בבית־סוהר בלונדון, גם הפעם על פעילות חבלנית).

— מה פתאום המונה של אוולין בחדר־השינה שלך?

„היא לא לומדת לקח אף פעם, המשוגעת הזאת", אומרת נדיה מתעלמת משאלתי.

— ואת?

„אני כבר בת 40, ומספיק לי עם העניינים האלה. גמרתי עם זה".

מהר מאוד מתברר לי, כי לשווא הבאתי מיקרופון. נדיה נח־רצת בדעתה שלא אקליט מלת מפיה: „אני אספר לך כל מה שתרצי לדעת, אבל בלי הקלטות". ואחר־כך: „את משוגעת, עדנה, אם את חושבת שאני יכולה להקליט לרדיו הציוני כאן במרוקו". או: „את רוצה שיזרקו אותי?". או „אני מוכרת מאוד כאן במרוקו, אני נכנסת ויוצאת בארמון המלך, בקבינט המלכותי. אם תקליטי תהרסי אותי". ואפילו: „עוד מעט המלך עושה ועידת־פיסגה. אני אהיה שם ואני צריכה לפגוש שם את ערפאת ואת חוסיין, ואת רוצה לשים אותי ברדיו הציוני?". ופעם, כשלחצתי מאוד, לא משלה ברוחה: „את שוכחת שאת בארץ ערבית, וכאן זו לא ארץ כבושה שאתם יכולים להכריח אנשים. כאן לא לבנון".

אנחנו משוחחות בעברית. אני מופתעת עד כמה קולחת העב־רית בפיה. גם עם אחותה הצעירה מרלין, שהיתה איתה בכלא בישראל, היא מפטפטת עברית. „זה בשביל לא לשכוח, וגם כש־אנחנו רוצות שלא יבינו". השתיים, שונות כל־כך באופיין, כרוכות מאוד אחת אחר השניה. מרלין עובדת בעיתון של נדיה, בכתבת לענייני אופנה וחותמת: „בסמה". „את יודעת", אומרת לי מרלין, „לפעמים אני חושבת שהתקופה הכי יפה שלנו היתה בכלא הישר־אלי". נדיה נועצת באחותה מבט זועף; הס מלהזכיר את הכלא... בעקביות היא מתחמקת מכל נסיונותי להעלות זיכרונות מתקופה זו. אף מלה טובה על ישראל, או לפחות על היחס שזכתה לו בהיותה שם. גם לאוסף הקלטות השירים, שחיברה ושרה בכלא ושליקטתי למענה על קסטה ערב נסיעתי, אינה ממהרת להאזין. לא מציצה בחבילת המכתבים ששלחה לי ולבעלי באותה תקופה, שאותם נשאתי עמי למרוקו.

● שער העיתון שנדיה עורכת במארוקו. למעלה משמאל: ערפאת

„הבאתי את מיקרופון, אך לשווא. „אני נכנסת ויוצאת בארמון המלך. אם תקליטי, תהרסי אותי"

היא מספרת ללא רצון, למקוטעין, מגלה טפח ומכסה טפחיים: „יש הרבה דברים שאני לא כל־כך זוכרת. למשל, מה היה בדיוק כשהעבירו אותי מהכלא לשדה־התעופה בלוד. אני זוכרת רק ש־הייתי חולה ועצובה, ואנשים זיהו אותי, דחפו אותי וירקו עלי. רעיה, המנהלת, היתה מגינה עלי בגוף שלה. חלמתי על החופש, וכשבא סוף־סוף, פחדתי ממנו. לא ידעתי מה יהיה. גם כסף לא היה לי, כי את הירושה במרוקו החרימו לי. רעיה אפשטיין דווקא טילפנה לג׳ורג׳ מוסטאקי בפאריס, ואמרה שאני משתחררת ושיבוא לקבל אותי בשדה־התעופה אורלי. אבל הוא לא היה שם ולא היה לי לאן ללכת. אחרי כמה ימים הגיע ג׳ורג׳ ולקח אותי אליו. אז הבנתי שאני לבד, ואין לי אף אחד. ג׳ורג׳ עשה לי עונש גדול. כל הזמן אמר רק: למה עזבת אותי, למה הלכת לישראל? הוא כעס. לא הבין בלום. הכל היה מפריע לי: הרעש, הצבעים, האנשים. בבית־סוהר יש שקט. בחוץ — הרבה רעש. לא יצאתי כמעט מהבית. ג׳ורג׳ לא נתן לי כסף. הוא קצת קמצן באופי שלו. היה עושה לי מוות. אם הייתי יכולה, הייתי חוזרת אז לבית־סוהר. שם — היה איזה טעם בחיים. לילה אחד אמר: תקחי את המזוודה שלך ותלכי מכאן". הלכתי. הלכתי לבית של סרג׳ רג׳יאני. סרג׳ ואשתו היו פעם ידידים שלי, וקיבלו אותי אצלם כמו בת־משפחה בלי לשאול שאלות. הייתי שם, עזרתי בבית, בישלתי בשבילם. בנו־במבר 75׳ השתחררה מרלין. היא באה לגור איתנו. נבהלתי כש־ראיתי אותה. כל הפנים שלה היו שחורים, שרופים. בדיוק ביום שעזבה, הבנות בנוה־תרצה שפכו לה מים רותחים על הפנים. מרלין סיפרה שאחרי שעזבתי את הכלא, הכל נשתנה שם. רעיה התהפכה להיות עוד פעם מנהלת בית־סוהר. ולא אמא. מרלין כש־השתחררה, לא ידעה מה לעשות עם החופש. היא שכחה בכלל איך עולים במדרגות, וכל הזמן היתה נופלת. את מכירה את הטמפרמנט שלה, אפילו הבית־סוהר לא חינך אותה".

היא רבה עם אנשי רג׳יאני וגורשנו לרחוב.

— מדוע לא חזרת הביתה, למרוקו?

„זה היה אי־אפשר. השגריר המרוקני בפאריס אמר שאי־אפשר יותר לתת לי דרכון מרוקני. אולי בגלל שהמלך חסן השני לא אוהב שמסבכים את מרוקו בדברים כמו שאני עשיתי. השגריר היה דווקא ידיד שלי, ואמר שאולי אפשר לסדר לי לסה־פסה, אבל העצה שלו היתה שלא נלך למרוקו, כי תיכף נשב שם בבית־סוהר".

— למה לא פנית לידידך רדה גאדירה? אני מבינה שהוא היום האיש מספר שניים במרוקו, אחרי המלך.

„זה היום. אז לא היה מספיק חזק. באותם הימים הגנראל אופ־קיר וגאלימי היו חזקים אצל המלך, וחיכו לגאדירה בפינה. הידיים שלו היו כבולות בשביל לעזור לי".

— והמשפחה?

„אבא נרצח בשהייתי בת 19. האפוטרופסים שמו יד על הירו־שה, רכוש עצום, ולנו לא נשאר כלום".

— והידידים שלך בפאריס?

„את מכירה אותי, אני לא פושטת יד. במצב כזה אני לא רוצה שאנשים יראו אותי בכלל. הלכנו ממלון זול למלון עוד יותר זול. מרלין מכרה בובות מבית לבית. היתה דופקת על הדלתות, והרבה פעמים דפקו לה את הדלת בפנים. פעם הביאה עשרה דולר. זאת היתה חגיגה גדולה. ואני הייתי חולה וזקוקה לטיפול רפואי. יותר טוב לא לדבר על זה".

היא מתחמקת בעקביות מכל נסיון להעלות זיכרונות על הכלא בישראל. אף לא מלה טובה אחת

— ואחר־כך?

„אחר־כך נסעתי לביירות".

— מכל העולם בחרת דווקא את ביירות?

„מישראל גירשו אותי, בפאריס לא יכולתי להישאר, למרוקו לא נתנו לי להיכנס. לאן אלך? מי יקבל אותי? אפילו דרכון לא היה לי".

— זה היה בקשר עם שולחיך מאירגון המחבלים?

„הם היו האנשים היחידים שהייתי איתם בקשר בפאריס. היחידים שעזרו לי".

— זה מפתיע? הלוא בבית־הסוהר כינית אותם „מפלצות", חששת שיחסלו אותך כשתצאי, הלוא את הסגרת את כל הרשת...

„את עוד קוראת להם מחבלים... מי לא מדבר בכלא בשנת־פסים, כולם מדברים, והם יודעים את זה ומבינים".

— אבל לפני זה היית במילאנו?

„נכון".

— ושם היה מחנה־אימונים שלכם?

„מה זה, עדנה? איזה שאלות, שלחו אותך מהש.ב.?".

— אני מבינה שהיית גם ברוסיה. מה עשית שם?

„הייתי שם שלוש פעמים, ב־76׳, ב־78׳, וב־81׳. הייתי מאוד חולה, מה„חזית" שלחו אותי שם לריפוי. הרוסים נותנים לאש״ף כל פעם 100־150 מקומות בבתי־החולים שלהם. הכל חינם, בלי כסף. שולחים לשם גם כרותי ידיים ורגליים לשיקום. לא רק כאלה שנפגעו ממה שאתם עשיתם, גם כאלה שנפגעו מהפלנגות. על המיכסה הזאת שלחו גם אותי".

— בכיסוי לאימונים שם, או...

„את קוראת יותר מדי ספרי ריגול, עדנה. באמת הייתי שם בטיפול רפואי. טיפול כזה שהם כמעט הרגו אותי. אושפזתי במוס־קבה מבית־חולים צבאי. תמיד יש לי מזל טוב דווקא עם יהודים. הרופא שטיפל בי שם היה יהודי מפולניה, בן־אדם נהדר. השם שלו ד״ר ואדים מיכאל פוליאצוב. שמעתי שעכשיו עשו אותו שם גנראל, אני שמחה בשבילו".

נדיה מעשנת בשרשרת, לוגמת תכופות מכוס ויסקי המונחת לפניה. אשהב גמר לנוח והוא מצטרף אלינו. צעיר ממנה בשלוש שנים, פניו נאים, מבע עיניו אטום. הוא כרוך אחריה ככלבלב. אני מופתעת שנדיה מדברת איתו ערבית שוטפת. נזכרת איך התנערה מהערביות בבית־הסוהר.

— בבית־הסוהר אמרת לי שאת לא יודעת מלה אחת ערבית.

„בבית־הסוהר אמרתי לך הרבה דברים. למדתי ערבית במשך הזמן... את יודעת, אשהב הוא בעצם הבוס שלי. הוא הממונה החדש על כל ארבעת העיתונים של ה„מסאז׳", ובעצמו עורך שני עיתו־נים בערבית של הרשת. אני הבאתי אותו אלינו לפני כמה חודשים. הוא חמוד נכון?"

אני תוהה על כך שעיתונאי מרוקני, אינטלקטואל, אינו יודע אפילו מלה בצרפתית. מוזר. גם הערבית בפיו נשמעת באוזני מוכ־רת מאוד. ערבית כזאת מדברים בירושלים ובעזה, והצליל שונה מאוד מהערבית המרוקנית. זיווג מוזר, אני חושבת לעצמי, ואולי בעצם לא כל־כך... חבל שאינני מבינה מה הם מדברים ביניהם.

נדיה ממשיכה לספר למורת רוחו המופגנת של אשהב, המח־מיץ לי פנים „ב־76׳ באתי לביירות. זה היה במלחמת־האזרחים. לא היה לי מושג איזו טרגדיה מתרחשת שם. החברים שלכם, הנוצ־רים, פשוט שחטו את הפלשתינאים. אני שמעתי על זה הרבה קודם, אבל לא הבנתי עד שראיתי במו עיני. אני נמצאתי עם האנשים של נאיף חוואתמה".

— את לא עזבת את המחבלים!

„הטעות שלך, עדנה, שאת עוד קורא להם מחבלים. ואני מס־תכלת בעיניים שלך כשאת אומרת מחבלים, וזה כמו שאת אומרת רוצחים. בשבילכם, הישראלים, כל פלשתינאי הוא מחבל שחור עם כאפיה, לא מגולח ורץ עם סכין בין השיניים".

— לאו דווקא, אני לא מתאפקת, כבר למדנו שמחבלת יכולה להיות גם בלונדינית יפהפיה עם חזיה מלאה בחומר־נפץ. מה את עושה שם בחבורה הזאת, נדיה? מה לך ולהם? את אפילו לא פלשתינאית!

„הייתי ברוסיה שלוש פעמים, ה„חזית" שלחה אותי לשם לריפוי. טיפל בי רופא יהודי"

„אמרתי לך, אני ערביה! לא יכולתי לראות איך הורגים אותם. הם טובים אלי, נאיף חוואתמה דאג לי. אני מקבלת דירה בחינם, וקצת אוכל. משלמים את הבריאות שלי, ארבעה ניתוחים עברתי בבית־החולים האמריקני בביירות (היא פותחת את חולצתה וחו־שפת ארבע צלקות על ביטנה וצווארה). הם שילמו הכל. אני עובדת איתם. המשכורת היא 50 דולר לחודש, וזה קצת מאוד. קשה לי, כי חוץ מנאיף ואשתו יש מעט מאוד אנשים שהם ברמה שלי. רוב האנשים שם פרימיטיבים, אבל טובים ומסורים".

„אולי מספיק להיום", אומרת נדיה, קוראת בפני את התלהלה והאכזבה. „תשתי משהו". אבל אני איני מניחה לה, חשוב לי לדעת אם שלחה ידה בחומרי חבלה, בהכנת מיטענים, אם העבירה מניס־יונה לחוליות חדשות שחדרו לישראל. „הניסיון שלי היה כישלון גדול", צוחקת נדיה, מנסה לפזר את המתח הרב שנטען בשיחה. לא התעסקתי יותר עם חומרי־נפץ".

למה? אני שואלת, מקווה שתאמר משהו בגנות הטרור, ש־תסתייג מאלימות, שתגנה רצח אורחים חפים־מפשע. אך לשווא.

„את שוכחת שהייתי מאוד לא בריאה. וגם לא שולחים עוד פעם בן־אדם שכבר היה במשימה. בכלל, עכשיו כבר לא מש־תמשים בזרים, לפעולות כאלה יוצאים רק פלשתינאים".

— במה כן התעסקת שם?

„בגיוס אנשים, ובעיקר בהסברה. תרגומים מעברית לערבית ולהיפך. שידרתי אליכם לישראל מרדיו אש״ף בביירות. לא שמעת אותי? חבל." נשמעת מאוכזבת כמי שציפתה לחוות־דעת מק־צועית של קולגה.

— אני שמעתי אותך בזמנו מדברת למיקרופון דברים אח־רים מה שידרת שם, נדיה, ברדיו אש״ף? הפצת כזבים, ודברי הסתה?

„למה? אני אמרתי רק את האמת. כמעט את כל החומר ששי־דרתי בפרשנויות הפוליטיות שלי לקחתי מהעיתונים שלכם בארץ... (כאן היא נוקבת בשורה של שמות עיתונאים שלנו, טובים וידו־עים). אני אמרתי רק מה שאתם בעצמכם כותבים. גם האויב הכי גדול שלי היה בכל השידורים אריק שרון. ואני אפילו לא השתמש־תי בביטויים החזקים שלכם. אני לא קראתי לו רוצח, כמו שאתם כותבים עליו. השם שלי בשבילו היה רק „הבולדוזר". הייתי אפילו יותר עדינה מכם. את יודעת שאני מאמינה באנדרסטייטמנט".

— אנחנו חיים במדינה דמוקרטית, נדיה. מה שמדברים וכו־תבים אצלנו זה ויכוחים בתוך המשפחה. שרון הוא נבחר ציבור שר בממשלה שנבחרה על־ידי העם. יש לו הרבה שונאים, אבל יש לו גם אוהדים...

„אני קוראת את העיתונים שלכם, ואצלכם לא צריך לקרוא בין השורות".

— את עוד שרה, נדיה? מחברת שירים? מלחינה?

„בשבילכם, הישראלים, כל פלשתינאי הוא מחבל שחור עם כאפיה, שרץ עם סכין בין השיניים"

„לא... כבר לא. לא נשאר על מה לשיר. יותר משש שנים הייתי בביירות. לבנון זו ארץ שמוחקת לך את כל השירים. לבנון זו בכלל לא ארץ, ישראל זאת ארץ. לבנון זה אסון אחד גדול. סבלנו הרבה, אבל היתה לי שם אהבה גדולה עם המפקד שלי מוסטפה ג׳אפאל. היה חבר טוב של חוואתמה ויד ימינו. היה ממונה גם על ההסברה. התחתנתי עם מוסטפה. את יודעת, הוא פלשתינאי מהעיר שאת אוהבת. מירושלים. כל המשפחה שלו עוד שם. הוא היחיד שהתעסק בפוליטיקה. ועכשיו אתם לא נותנים לו אפילו להיכנס לבקר את המשפחה שלו ולראות את הבית שלו. אולי את יכולה לסדר משהו בשבילו? הוא עזב כבר את הפוליטי־קה. לפני חודש התגרשנו, לא הלך יותר. עכשיו הוא פרופסור למשפטים באוניברסיטה של קאהיר".

En toute Subjectivité

LETTRE A ERGENE

Profession : Paria !

Par Nadia Bradley

L'information est l'image qu'une société essaie de se renvoyer d'elle-même.

Eu égard aux conditions particulièrement démobilisantes dans lesquelles il nous est imposé souvent d'exercer notre profession, les considérations les plus pessimistes prennent parfois le pas sur l'enthousiasme débordant qui devrait être continuellement le nôtre.

témoigner qu'il y a bel et bien des professionnels crédibles, sérieux, capables d'analyser les événements et les *intégrer dans leur contexte et qui, de surcroît, ont* le sentiment de servir leur patrie en accomplissant ce métier de manière responsable. Plus que cela, il y en a également qui sont capables de sécréter une conception globale quant au produit qu'ils fabriquent et de la traduire dans la pratique.

● מאמר של נדיה, עם תמונתה, בעיתון שהיא עורכת.

„אתם לא רוצים שלום... אתם רוצים לבלוע הכל... יש לכם תיאבון גדול"

צילצול בדלת מפריע את שיחתנו. לסלון רחב־הידיים פורצת חבורה עליזה של ערבים מוסלמים, בשנות השלושים שלהם. לבו־שים במיטב האופנה, מנומסים ושופעים ידידות. „הזמנתי אותם לפגוש אותך", אומרת נדיה, ופונה אליהם: „לישראלית הזאת אני חייבת את החיים שלי". היא מציגה אותם בפני. כולם עובדים באותו עיתון: מוחמד מג׳היד — הכתב הכלכלי, ועורך „הירחון לכלכלה" של הרשת, „לה מסאז׳ אקונומיק"; פטימה — עתונאית באהית עמראני — מזכירת המערכת. כשהיא מציגה את ראג׳יה, „חברה שלי מגיל 15", היא עוברת מצרפתית לעברית. „ראג׳יה היתה צריכה לבוא איתנו למשימה בישראל. אבל היא טיפשה מדי, וויתרנו עליה ברגע האחרון". מוחמד באחי — מנהל הדפוס הו־מבוגר שבחבורה, שואל אם יש בארנקי מטבעות ישראליות לאוסף שלו. „אני שמעתי עליך מנדיה, עוד בביירות", אומרת העורכת הגראפית של העתון, סכינה שיראד — צעירה שחרחורת, תיספורת אל־א־גארסון ועיניים יוקדות. צמאה לכל מלה על ישראל: „איך אתם חיים שם? זה קשה, לא?"

„את סכינה הכרתי בביירות", אומרת נדיה, „אני לא אשכח את היום הזה. מוסטפה בעלי ואני גרנו אז ברובע פאקאני במערב־ביירות. אמרתי לך שמוסטפה היה מפקד בכיר ב„חזית" וחבר טוב של חוואתמה. גרנו אפילו בדירה של חוואתמה. באותו בניין גרו עוד מפקדים של ה„פרונטיירי". חוואתמה עזב את הדירה ביולי 81׳, ואנחנו נכנסנו לגור שם במקומו. את זה אתם, כנראה, לא ידעתם, וב־17 ביולי 1981 באו מטוסים שלכם והפציצו את כל האיזור. כל הבתים מסביב נהרסו, רק בבית שלנו, שבטח התכוונתם אליו, לא פגעתם. זה היה גיהנום אמיתי. אני לא אשכח את זה לעולם. הדירה שלנו היתה בקומה שביעית. אני שכבתי במיטה, חולה, הייתי אחרי ניתוח. הבית רעד כולו, חשבתי שהוא נופל. לא יכולתי לרדת למקלט. סכינה, שבאה אז לבקר אותי, ירדה למטה, ואני סחבתי את עצמי לחלון. דבר כזה לא ראיתי בחיי. הרס נורא. הצרחות הגיעו עד לקומה השביעית. הכל היה אדום מסביב... המון הרוגים, גם נשים וילדים. אחר־כך ריאיינתי את הילדים שנשארו יתומים ואת הילדים הפצועים, ושידרתי את זה בשבילכם, שתשמעו מה שאתם עושים ואחר־כך אתם אומרים שאנחנו טרוריסטים ואכ־זריים".

„יותר משש שנים הייתי בביירות. לבנון זו ארץ שמוחקת לך את כל השירים"

— מי שקובע מיפקדה של מחבלים בבניין מגורים של אזרחים נושא באחריות לתוצאות, אני אומרת בכאב, ושואלת: זו לא את, נדיה, שבאת ארצה לפוצץ מלונות של תיירים ואורחים שלווים? אני מאבדת שליטה ומונה כמעט בצעקה ובנשימה אחת את מע־ללי המחבלים ככל שאני זוכרת: קרית־שמונה, מעלות, דוגב, הטבח בלוד, מינכן, סבנה, סבוי, ירושלים, כביש החוף ועוד ועוד... בכלא דיברת אחרת נדיה, ואנחנו האמנו לך. האמנו שאת בהתנגדות לטרור ומתעבת אותו!

„אני בהחלט לא בעד שישימו פצצות ברחובות שלכם", היא אומרת, „למרתי משהו. אני נגד הטרור מפני שאני מאמינה שזה פשוט לא עוזר, זה פשוט לא יעיל נגדכם!"

— אמרת את זה גם למפקד, לנאיף חוואתמה?

„לא, אף פעם לא דיברתי איתו על זה. אני יודעת שלפעמים אין ברירה אלא אלימות. אני מעדיפה הידברות, אבל אם זה לא הולך, הטרור זה עוד דרך לשלום. אני ראיתי על הבשר שלי מה הולך שמה. שבע שנים סבלתי בביירות. עזבתי את העיר באפריל 1982, עוד לפני שאתם נכנסתם לשם. מה שראיתי הספיק. ראיתי את הפאשיסטים של הפלנגות שרצחו את הפלשתינאים. שואה הם עשו להם, הפאשיסטים האלה, והכל בחסות שלכם ובנשק שלכם, אתם שלחתם אותם גם לסאברה ולשאתילה לעשות שחיטות".

אני מנסה להסביר, להכחיש, לספר את העובדות האמיתיות, אך נדיה משתיקה אותי: „אל תספרי לי מעשיות. אנחנו קראנו מה את דו״ח ועדת כהן, אפילו אצלכם חצי מיליון אנשים יצאו לרחו־בות מבושה על מה שעשיתם". כשנדמה לה שהגדישה את הסאה, היא מוסיפה בניסיון לרצות אותי: „אני יודעת שגם אצלכם יש אנשים עם מצפון. יש „שלום עכשיו", תנועה שאני מאוד אוהבת, יש גם „יש גבול" ואני מעריצה אותם".

— ולמה אצלכם אין „שלום עכשיו"? למה במקום להצטרף למחבלים את לא פעילה ב„יש גבול" ערבי? את זה הייתי מבינה יותר!

נדיה מתרישה. „יש לנו אורחים עכשיו. בואי נעזוב את הפו־ליטיקה ונשב לאכול". המשרתות מעמיסות על השולחן שפע של סלטים, מאכלי בשר ועוף ושישליק ואורז בשקדים ושזיפים ועוגות מתקתקות. הכל אוכלים בידיים, ללא סכין ומזלג. מה שנראה ב־עיני טבעי כל־כך באוהלי־הבדואים בארץ, מדהים אותי בביתה היפה של נדיה, כשהמסובים ליד השולחן הם אינטלקטואלים לבו־שים באלגנטיות אירופית. נדיה, ששום זיע בפני לא נעלם ממנה, מנסה להלעיט אותי: „ככה זה המסורת, תחשבי שאת אוכלת חומוס בירושלים". אבל אני איבדתי את התיאבון עוד לפני כן.

„אני בהחלט לא בעד שישימו פצצות ברחובות שלכם. למרתי משהו. זה פשוט לא עוזר"

נדיה יוצאת מכלית, כדי להנעים את שהותי במרוקו, וכך בכד מקשה על עבודתי. „אני לא כל־כך אוהבת את השאלות שלך, ומפחדת שאת לא כל־כך אוהבת את התשובות שלי". עדיין מסרבת בכל תוקף להקליט, אך מניחה לי לצלם. ואני מצלמת בלי סוף, במיוחד אותה ואת ידידיה הצמודים אלינו רוב הזמן. הללו קופאים ממש מאימה בכל פעם שאני נוטלת את המצלמה בידי. גם נדיה מאבדת לעתים את הגינונות האופייניות לה. מדי פעם היא ממטי־רה: „את מצלמת יותר מדי". לפעמים כאילו מתלוצצת: „מה זה, את צריכה לעשות דו״ח עם תמונות לש.ב.?" במכונית אנחנו מרבות לשיר שירים ישראליים. „זה משונה שדווקא השירים הציו־ניים שלכם הם השירים שאני הכי אוהבת", היא אומרת ומונה: „ירושלים של זהב", „יצאנו אט", „לא ינום ולא ישן שומר ישראל", „וטהר ליבנו"... אך כשאנחנו מוצאות את עצמנו ממשיכות מבלי משים לשיר ברחוב אחרי שיצאנו מהמכונית, נבהלת נדיה: „שש... שקט, אני עוד אכנס לצרות כאן, בגללך".

במרוצת הימים אני מתחילה להבין, כי ידידיה והמקורבים של נדיה מהווים חבורה פרו־אש״פית מובהקת. הקיצוני מכולם הוא דווקא אשהב, מאהבה של נדיה. משנדלקת שיחה בנושא רגיש, למרות מאמציה הנואשים של נדיה למנוע זאת, אין דרך להתווכח עימם. הם „יודעים", טוב יותר ממני כל־דבר שנוגע לישראל, למד־יניות, לאורח חיינו, לכלכלה שלנו, להיסטוריה שלנו... לא, חס וחלילה אין להם דבר נגד היהודים, היהדות היא בסך־הכל דת, כמו האיסלאם, כמו הקתוליות. הם מתנגדים „רק לציונים ולא ל־יהודים". בימים הראשונים לשהותי במרוקו אני שומעת רק סיסמאות קל בנושא. הדברים מנוסחים במתינות, בזהירות. גם כשהם מעצ־בנים אותי בסילוף ובשקרים, נדמה לי שהם נובעים מבורות בנושא, מכאב, ולא משינאה...

ה„פיצוץ" בינינו, שחיסל את תקוותי ואשליותי האחרונות, חל יום אחד לפני שעזבתי את מרוקו. חזרנו מטיול במאראקש. בדרך לקזבלנקה חלפנו גם על פני מישכנות־עוני, בקתות־חימר צפופות, נטויות למות לנפול. „מה כאן?" אני שואלת ומצלמת. „כפרים", עונה נדיה קצרות.

— את יודעת, אני מעירה, זה נראה לי בדיוק כמו מחנות־הפליטים שראיתי בעזה ובלבנון.

נדיה מתרגזת: „אבל כאן הם לפחות לא מתים מרעב ומחמ־לות". אני לא נתכוונתי להקניט, אך במכונית פרצה סערה. הכל צווחו וצרחו. לא אצטט את רוב הדברים שנאמרו שם, רק מעט מהביטויים שנזרקו חופשי בחלל המכונית: „הציונות גזענית", „הציונות פאשיסטית", „אתם שכירי־חרב אמריקניים", „לפני 48׳ לא היה אף יהודי בארץ", „אתם כותבים מחדש את ההיסטוריה", „כובשים יהודים זורקים את הפלשתינאים לים", „בעזרת הטורים אתם עושים שם רצח־עם", „אתם כמו הנאצים... סאברה, שאתילה, כפר קאסם, דיר יאסין... אתם שותים את דם הפלשתינאים". ואפילו „מה פיש גאדר ואל זאי איל יאהד" („אין בוגד כמו היהודי").

אני המומה. מנסה להגיב, ולא מצליחה להשחיל משפט. הם גוברים עלי במקהלה צווחנית. כל מה שאני אומרת זה „תעמולה ציונית כוזבת". רק לאחר אני נרגעת, ומטיחה בהם: „איזה מן עיתונאים אתם שיש לכם רק תשובות במקום שאלות, עיתונאים שלא יודעים להקשיב", רק אז הם משתתקים לרגע ומאזינים לי.

(סוף בעמוד 18)

סדום ועמורה

יומן אמריקני
מאת אהרון בכר, ניו־יורק

הלכנו למועדון החברים החדש „חלומות", לראות את המערב משתכשך בקיא של עצמו.

ענק שחור, אלגנטי מאוד, נמס מרוב אדיבות, עומד בכניסה והשתדל לחייך חיוך טבעי. שיניו הצחורות זהרו באפלולית. הוא הוביל אותנו מהכניסה אל טרקלין סמוך, אפוף ניחוחות בושם, ושם הפקיד אותנו בתוך המולה צוחקנית של כנופיית נקבות בבגדי־ים מינימליים. בגדי־הים קראו דרור לדימיון הרבה יותר מכפי שעשו זאת חלקי הגוף שביצבצו מהם בנדיבות מביכה. הם היו עשויים מקרעים קטנטנים של זהבים ונוצצים – ואלה זהרו מן המקומות האיסטרטגיים על גופן של הנקבות המעורטלות למחצה, והעלו סביבם את עקומת לחץ הדם. שתי נברשות קוקטיות, בעיצוב קיטשי, הפיצו בטרקלין אור ארגמן וצבעו את הכתלים בגוונים של ארגמן לוהט.

בלונדה דקיקה, בעלת אפון סולד וגוון ירוק במבט המקצועי שלה, כרכה סביבנו יד ענוגה, ולחששה לנו באוזן בקול צוויחה דקיק, ערב טוב, דארלינג, איך המצב־רוח שלך הערב, בייבי. היא הצמידה לנו שושנה אדומה על דש המקטורן.

רק אחר־כך נודע לנו, מפי מקור ישראלי מוסמך (לעולם לא נסגיר מקורות כאלה), שהיפהפיה היתה עד לא מכבר גבר שרירי ובעל נטיה כרונית להסתבך בקטטות.

בפנים, בשלושת מפלסי המועדון, סדום סיטי.

במפלס התחתון דלפק ענק, עגול, לכל רוחב האולם. הדלפק הוא גם רחבת ריקודים. מי שבא לבד, יושב סביב הדלפק, שותה כמו חזיר, ונועץ עיניים מזוגגות בערימה גדולה של נקבות בשלל צבעים וגזעים, שמבצעת על רחבת הריקודים, באמצע הדלפק, מחול אירוטי בעירום.

האולם עצמו שרוי באפלולית. אלף אלומות אור צבעוני, בעוצמה מזמזמת, מכליות כמשיכה, נשברות על רחבת הריקודים ויוצרות בה אשליה אירוטית בגוונים פסיכודליים.

מעת לעת חולפים הזרקורים ביעף על פני הפרצופים סביב הדלפק.

החשיפה המהירה הזאת מסגירה את המניאקים כהרף־עין, קודם־כל אותם, כי הם בולטים. דרך אגב, בניגוד לשפתם של התנכרים, מניאק פירושו: סייקו, פסיכי, שום דבר מלבד זה. המניאקים באים להתבונן.

פה ושם חושף זיקוק טועה זוג עיניים קרועות לרווחה, מיצמוץ קל בשפתיים, עווית על הלחי. פה ושם חולפת אלומת אור על פניו של איש שרוי בתוך הבועה המשוגעת שלו והוזה בה בהקיץ את חלומותיו המרועים.

מי שרוצה, חולץ את נעליו ומקפץ על רחבת הריקודים, לתהות כך באשליה. המסיכים לא מעיזים. הם דבוקים לכיסא, שותים בשרשרת, נועצים עיניים.

סביב הדלפק, באפלולית, לאחר שכבר מתרגלים אליה, הרבה פרצופים נורמליים, סתם פרצופים.

ג'נטלמנים בחליפות מחוייטות, בעניבות, עם מבט קריר ומלא הסתייגות בעיניים. אנשים כאלה באים ללכת לאיבוד, אלמונים בחברת היותיהם. למוסד הזה יש פילוסופיה מעניינת: בוא אלינו להשתחרר מעצמך.

עד חמש לפנות ערב אתה יכול להיות נשיא חברת השקעות, פרופסור לפילוסופיה, עורך־דין מכובד. בחמש וחצי, אחרי שהלכת פה לאיבוד, אלמוני בין אלמונים, כלב מת בסביבתך החברתית לא יעלה בדעתו שאתה רובץ במועדון הזה, מוקף בהוויות המין שלך. אין לך ממי להתבייש, פרט אולי מעצמך.

מי שרוצה לאכול ארוחת ערב קלה בחברת שפנפנית בלבוש מינימלי, יכול להזמין שולחן. מי שרוצה מנה אחרונה, אחרי הקפה, יכול להזמין אותה בחדרון פרטי סמוך. סביב האולם יש הרבה חדרונים כאלה, עם מזרני מים, עם ג'אקוזי, עם מוסיקת־רקע שקטה. בכלל היסטריית האיידס, אין הרבה קופצים על המנה האחרונה, וגם לא מומלץ עליה.

במיפלס השני שואו רעשני.

במרכז אמבטיה גדולה, מלאה בוץ סמיך. שתי גברות חטובות משתכשכות בבוץ, עירומות. בהישמע הנוגן, הן מסתערות זו על זו בסגנון היאבקות חופשית, בניסיון להטביע את היריבה עמוק בתוך הבוץ. הקהל שואג מהנאה.

כל קרב חמישה סיבובים. היכונו היכונו לקרב הגמר, בסוף הלילה, הקרב שיכתיר את מלכת הבוץ של הערב.

בין הצופים גם גברות אלגנטיות, בשמלות ערב מבהיקות, פה ושם בחברת ג'יגולו צעיר, במקום פודל, כמו צעצוע.

שפנפנות בבגדי־עבודה מציעות את חברתן לגברים בודדים. SMALL TALK סביב השולחן, בלי התחייבויות, 30 דולר שעה.

מי שמעדיף שפנמן, צריך רק להגיד. ג'נטלמנים ענוגים, בתחתוני סטרץ' מבהיקים מרחפים בסביבה ריחוף מבוייש אך פרובוקטיבי. הם ישמחו להתיישב על ברכיו של כל דיכפין וללחשש לו באוזן לחשושי עגבים. אחר־כך אלוהים גדול.

מי שרוצה לגמור את הערב במיפלס השלישי, האטרקטיבי מכולם, צריך להשאיר את בגדיו במלתחה. הכניסה אל המיפלס הזה בזוגות בלבד, אם כי בכל ואריאציה אפשרית, כי הכל פתוח. היא והוא, הוא והוא, היא והיא, הכל. בפנים, אגב, רשאים הזוגות להיפרד וכל צד חופשי ללכת לדרכו.

מי שלא רוצה להתפשט, יכול לשבת בתא פרטי, מאחורי זכוכית אטומה, ללגום כוסית ולהתבונן.

מעבר לזכוכית האטומה אולם גדול, מוזרן מקיר אל קיר. על המזרן, יצא העולם מדעתו כדרך הטבע ובאלף דרכים משונות שעקפו את הטבע, בזוגות, בשלשות, בקבוצות, בלי הבדל מין צבע וגזע, סדום ועמורה.

□□□

כדורסל מעולם אחר

יום ראשון לפני־הצהריים, גריניץ' וילג', שמש חורפית מבעד לקרעי העננים. קר.

בפינת השדירה השישית, שתי פסיעות ממועדון הג'אז „בלו נוט", מיגרש כדורסל באמצע הרחוב, קרב לחיים או למוות, כי זה מה שיש כאן, בייבי, כדורסל, שום דבר מלבד כדורסל, וקצת סמים.

בכל יום ראשון לפני־הצהריים, בערך ב־11, הכל מתחיל מחדש, הכחולים נגד הלבנים, סיפור ישן, סיפור נצחי, קרב שבועי במערכה ישנה שלא תסתיים. שתי כנופיות רחוב העבירו את זירת ההתמודדות אל מיגרש הכדורסל, באמצע הרחוב, כדורסל במקום קרבות רחוב עם סכינים.

הלבנים עולים למיגרש, יחד עם שחקני הספסל שלהם. כל השבוע הם מתאמנים כאן, לפעמים מהבוקר עד הלילה, כי מה יש לעשות מלבד להתאמן. בלילה, אם אין משהו יותר טוב, יוצאים העירה לעשות מכה.

הפעם נקרע להם את האמא, מבטיח כושי ישיש וחושף חיוך מרושע, חסר שיניים. עיניו אדומות. קדימה, בחורים, הוא צווח במלוא גרונו, מאחורי הגדר המרושתת, קדימה בני־זונות, תנו להם פייט קשה, אל תתנו להם לצאת מכאן חיים.

הברנש הזה, אהבל כפי שהוא נראה, יודע שאם הבחורים לא יתנו פייט, יהיה עליו להשקות כמה טיפוסים שני סיבובים של ראבל ויסקי, מחיר ההתערבות.

רוב הטיפוסים סביב הגדר, מלבד כמה מזדמנים, חיים על התערבויות. מי שרוצה כסף, שיהיה גבר וישים כסף. הקטנים מתערבים על סיבוב אלכוהול, על שקית מריחואנה, על שתי שורות קוק.

גם הכחולים עולים למיגרש עם שחקני הספסל ועם רצח בעיניים, גם הם ערים לגודל האחריות.

מי שרוצה לחזור הביתה בשלום צריך לפתוח את העיניים ולא להפסיד ריבאונדים. המהמרים לא אוהבים ריבאונדים אבודים, ואין דבר שנוא עליהם מהקבוצה שלהם ברגע שהורידה לטמיון את כספם הטוב. אלוהים ירחם על נשמתה הצולעת. בהשוואה לקהל הזה, מאן, בית"ר ירושלים קהל של קונצרטים.

השחקנים עולים למיגרש הלומי סמים, בנחיריים רוטטות, כמו סוסי קרבות שהריחו מלחמה. אף אחד לא יודע מה נעשה עם עצמו. הם מתנהגים על המיגרש כמו פרחחים, כי זה מה שהם.

למיגרש חוקים משלו, חוקי הרחוב. במקום להתפרע ברחוב, במקום לארוב בכניסה לתחתית עם סכין קופצת, מרחפים אל הסל ומשקיעים בריחוף הזה את כל המרץ, את כל הכוח, את כל השיגעון.

מעת לעת, על־רקע חילוקי־דעות ספורטיביים, הופך המיגרש לזירת איגרוף, וגם זה חלק מהעניין. הקהל רוצה דם.

לפעמים מתפשטת התיגרה אל מעבר לגדר המרושתת, וממנה אל הרחוב, ואז שמח. המשטרה תמיד בסביבה, תמיד במצב הכן. אבל כשפורצת תיגרה, השוטרים תמיד נמצאים מעבר לפינה, בטווח ביטחון, עם הגב אל המיגרש, כי למי איכפת אם כמה פרחחים שחורים יוציאו זה לזה את העיניים.

במחצית מוכרים קוק, עשב ונפאס טרי, חבל חופשי. אם מגיע שוטר, המחירים קופצים למעלה, וזה הכל.

השחקנים יושבים לנוח, להריח שורה, לגבש את הטאקטיקה לקראת המחצית השניה. הקהל צועק להם מעבר לגדר, תזיזו את התחת, ממזרים.

שתי מלים על המשחק: בין השחקנים האלה, כמו שהם כאלה, מכבי תל־אביב הגדולה יכלה לקושש שניים שלושה שחקני חיזוק.

אחרי המשחק סוגרים חשבונות, הולכים מכות, ופושטים בקצב הברייקדנס על שתיים שלוש מסבאות לפוצץ קצת כסף, כי זה החיים, בייבי.

□□□

ה„ניו־יורקר"

אנחנו גאים להתפלש מידי שבוע בעפר רגליו של ה„ניו־יורקר", שבויים כליל בקסמיו האלגנטיים, ומכורים לסיגנון הקריר והמתנשא שלו, סיגנון מנוכר ומאופק, מלא אנדרסטייטמנטס מושחזים וטבולים באירוניה מורעלת.

ה„ניו־יורקר", ואת כל החוכמה, מסוגל לחטט גם בצדדים וולגאריים של החיים מבלי לרדת לרמתם. אין כאסה ואין הנטריש, ואת מי מעניין אדם שקפץ מקומה עשירית ישר על בןדדור שלא ראה 40 שנה, ולמי איכפת עגל שנולד עם שני ראשים.

מי שאיכפת לו, שיקרא את עמוד שש ב„פוסט" של ניו־יורק ויירקב עם זה.

אם ה„ניו־יורקר" מטפס על מישהו, הוא חותך אותו לחתיכות בסכין גילוח סטרילי. לא צריך כותרת מגרה, ולא צריך מלים מפוצצות, ואין צורך לעשות מהחיים דראמה למשרתות, כי הם לא. סיפורי הצלחה, מותק, עם יפים ויפות יש ברחובות כמו זבל.

תענוג להחזיק ביד שבועון אלגנטי, בטון מינורי, שבועון בלי שטויות שמשקיף על הרחוב מלמעלה למטה, עם צל של חיוך מתנשא בקצה השפתיים.

אנחנו מוקסמים מהביקורת המוחצת, שבה כיבד לא מכבר ה„ניו־יורקר" מחזה חדש על קרשי ברודווי, מחזה באידיש. הביקורת היתה כה מוחצת, כה פוגעת ומעליבה, עד כי שחקני המחזמר, כולל המפיק והכוכבים, ערכו הפגנת מחאה קולנית ונזעמת מול משרדי המערכת.

ה„ניו־יורקר" סירב לאזכר את ההצגה שלהם במדור השבועי לסקירת תיאטרון ואירועי בידור, וזה הכל. השתיקה הזאת הקימה סביבה הרבה רעש, מפני שאמרה הכל. העיתונות סערה. אבל ה„ניו־יורקר", נאמן לדרכו, הוסיף לשתוק. הוא לא מגיב על רעשים.

הג'ינגל שלו מקסים אותנו בכל פעם מחדש ומורה לנו מלה על מעמדו: „ה„ניו־יורקר" – שבועון שאינו מיועד לכל אחד".

חץ מסילבי קשת

אלי המייבב

אינני מבינה מדוע מייבב כל־כך ח"כ אלי קולס, על הפירסומים סביב הסמכתו, סוף־סוף, לתואר עורך־דין.

מבלי משים, היה למקור השראה, להוכחה זוהרת לכולנו, שכל אחד יכול.

כל סטודנט למשפטים שייכשל בבחינות, יכול, מעתה לטעון לתקדים קולס, ולדרוש הקלות.

הוא אפילו העשיר את קטלוג הקלישאות של פוליטיקאים במצוקה. בנוסף ל„לשונות הרעות...עלילת דם... אי אפשר לעבוד לסדר היום...השמצות זדוניות...היו לי דמעות בעיניים..." חידש לנו שהוא לוקח גלולות־הרגעה, נוסע בלילה הלוך ושוב לירושלים (עם דמעות בעיניים? מסוכן!) וכי רזה בכמה קילוגרמים. זה בוודאי שלא הזיק לו.

●

זה מה שיש

אלי קולס, הוא, לדברי חברים רבים בוועדת חוקה חוק ומשפט, השתקפות אפסותה של המפלגה הליבראלית.

את החטא הקדמון, הם תולים במפלגת העבודה, שהפקירה את הוועדה היוקרתית ביותר בכנסת, קודם לדתיים, בראשות משה אונא (שגם הוא לא היה משפטן, אולם היה יו"ר מצויין), זרח ורהפטיג, דוד גלאס, ולאחר מכן לליבראלים.

מיד לאחר הבחירות של 1981, בדרכם לירושלים, ניסו שני חברי כנסת לנחש את מי יבחרו הליבראלים לראשות הוועדה. אחד מהם אמר בהומור אבסורדי: „עוד תראה, שיקחו את אלי קולס." כאשר התברר שזו לא בדיחה וקולס, איש שריד, שזה אך הגיע לכנסת, הוא אכן האיש, ניגשו אל שר המשפטים מהליבראלים, משה נסים, שאף הוא איננו ידוע כמאור גדול, בשאלה איך יכולים לעשות דבר כזה. נסים, חיוור ונרגש, השיבו: עשו לי טובה, אל תדברו אתי על זה. מגנום סבירור צעק על חבריה: השתגעתם!

באחד מראיונות היבבה שלו, משתבח קולס שהוא אחד היו"רים הטובים ביותר שקמו לוועדה. תשאלו את כל המומחים הגדולים, הוא אומר.

המומחים הגדולים חולקים על קביעתו הענווה. לדבריהם, הוא רכיכה נעדרת אישיות והומור. אדם חסר השראה. עסקן קטן העושה את דברו של משה נסים, יודע לקבור חוקים שהשר לא רוצה בהם, כמו חוק זכויות־האדם.

הוא לא נחלץ להגן על היועץ המשפטי, כאשר הותקף. לא מנהיג את הוועדה. לא נותן לה קריאת כיוון. מצביע נלהב בעד חוק מיהו־יהודי, שלשם כך אפילו שב במיוחד מנסיעה בחו"ל וחזר למחרת. ממזמז את החוק נגד הגזענות. לא יוזם דבר.

על אף היותו איש נעים־הליכות, הנותן לכל החברים להתבטא, אין הוא מעורר כבוד אצלם. הוא הצליח להמאיס עליהם את העבודה, וגרם להידרדרות יוקרתה של הוועדה החשובה הזאת. אפילו חברים ממחנהו, מרימים עיניים לשמים ואומרים: הוא לא רציני, אבל זה מה שיש.

●

לויאליות מעל לכל

לבושתי, עלי להודות כי לא עניין אותי, בישיבת מרכז מפלגת העבודה, הדיון על שבירת הרוטאציה.

ריתקה אותי הבנאליות בהספדים על ישראל גלילי. תישפוכת סנטימנטלית גרושה וחסרת־השראה, נאמרת כמעט על כל איש ציבור ההולך לעולמו. קלסתרון של קווים־לדמותו. פעלו. דרכו. גדולתו. תרומתו. תכונותיו. מורשתו.

אין בארץ אמנות ההספד. זה לא נאמר. זה נגאם. מקריאה, לא מקול הלב. באינטונאציות רובוטיות של עליות וירידות שלא במקום. בהינף ידיים גולמניות.

חיים צדוק, למשל, שאיננו ידוע כאדם שיוצא מגדרו, והמשתבח בשיקול־הדעת שלו, הרעיף על גלילי תשבחות מביכות. לשיא הגיע כאשר קבע, כי פסילתו של גלילי לחברות בכנסת פעם נוספת, היתה „אחד האותות של הסערה העומדת להתחולל... המפלה בבחירות וסילוקנו מהנהגת המדינה." באמת!

הפרקליט המבריק סיפר, שידע עד כמה לא הסכים גלילי, לעתים, עם דברים בממשלה. הוא ציפה שיתקומם. אך לא. למה? כי היה לויאלי. איזה טיעון!

דני רוזוליו הביא לנו סקופ רטרואקטיבי: „ארבעה ימים לפני פרוץ מלחמת יום־כיפור, קרא לי גלילי. דני, הולכת להיות מלחמה. תעלה לגולן ותראה מה ניתן לעשות." ועם כל זאת לא עשה משהו לקדם את הרעה. למה? ללויאליות. ערך עליון.

כפרווה של התספר לאנשי ציבור, תמיד יש טעם דביק של חנופה לא רצינית. עם כל הכבוד למנוח, אם אומנם היה צירוף של כל התכונות והנעלות המיוחסות לו על ידי מספידיו. כל־כך מסור. לויאלי. מורה ומדריך. מתווה דרך. ידיד. חכם. לעתים לא מובן – אולי מוטב לו שם למעלה, כפי שהבטיח לנו עוזי ברעם, ששם הוא אכן נמצא.

● אלי קולס: עכשיו, כל סטודנט יכול להיות עורך־דין

●

תאוות בשרים

אולי יתפנו הפמיניסטיות ממלחמתן המטופשת נגד תשדירי האשכוליות, לפוסטר שמפיצה חברת „מעדני דן" לשיווק בשרה.

זוהי, כנראה, יצירה אמריקנית, פרי מוח חולני וסאדיסטי.

גוף אשה עירומה, שעליו מסומן הבשר לבתירה. אין טעם להרבות מלים. התמונה אומרת הכל.

● אטליז בת"א: קצב ונתחי אשה מומלצים. (צילם: שאול גולן)

●

לא לדפנה ויורם

אם הייתי מעמידה את דירתי למכירה, לבטח לא הייתי פונה אל דפנה ויורם.

הם ממלאים את תיבות הדואר שלנו בפתקאות, שהן סמל לאריבות הישראלית: אנו זקוקים בדחיפות לדירה בשכונה זו. התקשרו בהקדם האפשרי. דפנה או יורם.

לשון של ציווי. שיקספו לי.

●

בחורה לדלגליש

טוב שנגמר כבר הפורים הזה, עם לוח המישדרים הדבילי שלו, והצחוקות הכבדות. כל השבוע התנחמתי שגם זה יעבור ואוכל ביום חמישי שוב לצפות ברוי מארסדן המקסים, בתפקיד המפקח דלגליש ב„המגדל השחור".

לא הייתי מחליפה אותו בעשרה רוברט רדפורד, למרות שמאז ה„מובחרים", שמן במקצת, והשפם שצימח מאוד לא הולם אותו.

●

הוצאה מיוחדת

עדי אמוראי, סגן שר־האוצר, מבקש להבהיר כי הסיבה שהוא נאלץ למשוך מחסכונותיו להשלמת משכורתו, היא החזקת הוריו החולה במוסד סיעודי. זוהי הוצאה מיוחדת, אומר אמוראי.

בלי ספק. אולם לכולם יש הורים, אשר, ברגע מסויים, נזקקים למוסדות סיעודיים. ואם סגן שר האוצר נאלץ, לשם כך להוציא מחסכונותיו, מה יעשה שכיר פשוט?

מי רצח את גאון המחשבים

מאת אריאלה רינגל הופמן

גרמניה, ספטמבר 83'. סימנים ראשונים של סתיו אירופי יפהפה, שיימשך עוד חודשיים־חודשיים.

קצת אחרי שש אחר־הצהריים. אפרים הלפרן, ישראלי, 37, נכנס לשדרות רוטבאום, פרבר יוקרתי של המבורג, מחנה את מכוניתו ועולה הביתה.

בכניסה, גבר צעיר, המפנה אליו את גבו. כשהלפרן ניגש לדלת, שולף הצעיר אקדח ויורה בו כדור אחד, מאחור.

הלפרן, גבר גדול, 185 ס"מ, מתמוטט על הסף.

בחצות, הידיעה מגיעה לישראל. בטינה אולריש, צעירה גרמניה, שחיה עמו, נשברת בטלפון. אפי מת, היא אומרת לאחותו, חווה היינריך.

בארבע לפנות בוקר, מלווה בשני רופאים, נכנסת היינריך לבית ההורים, זיזי וליאון הלפרן. „לאפי קרתה תאונת־דרכים".

זיזי הלפרן אומרת – לפי הפנים שלך, אני יודעת שהוא כבר איננו.

אפרים הלפרן, מנהל „ס.ג.ה", חברה־בת של „תדיראן", מתוייק במשטרת המבורג. תיק רצח מספר 38, קו נטוי, 154. תיק מקביל נפתח במשטרת ישראל.

■■■

תיקי העדויות מעלים אבק

עניין של שנתיים וחצי. במשטרת המבורג, בחדר צדדי, ערימות של עדויות, מונחות זו על גבי זו, בסדר גרמני, מופתי. קצין אריב בשם מילר מקיים קשר קבוע עם בני המשפחה. אומר, אנחנו עושים כמיטב יכולתנו.

זיזי וליאון הלפרן: „הילד כבר לא יחזור, אבל אנחנו רוצים לדעת מי רצח אותו, ולמה".

הזמן פועל לרעתם. צוות החקירה המיוחד, שהוקם במשטרת המבורג, מתפרק לאיטו. העדויות מעלות אבק.

אחת לשבועיים, מרים ליאון הלפרן טלפון, השיחות נעשות פחות ופחות ממוקדות, יותר ויותר אדיבות. מילר עשוי לשאול לשלומה של פראו הלפרן. בקטע הזה, מילר לא מנסה למכור למשפחה אפילו תקווה.

שלוש שנים קודם לכן, מגיע אפרים הלפרן, ילד־פלא ישראלי, להמבורג. מתמנה למנהל „ס.ג.ה" Spezial Geraetebau Hamburg – בתרגום חופשי: "בניה מיוחדת של מכשירים, המבורג".

המפעל שנרכש על־ידי „תדיראן" ב־1978, עוסק בייצור מיגוון של מוצרים טכניים, רובם לצרכים צבאיים, מתמחה בבניית תאי־קשר ניידים. הלפרן מחליף את זאב צ'ציק, המנהל הקודם. מידיעה המתפרסמת כעבור כמה חודשים בשבועון הכלכלי „כספים" עולה, כי הפסדי המפעל עד למינויו של הלפרן הגיעו לששה מיליון מרק. עיקר הקושי בתהליך הייצור. בחודשים הספורים לכהונתו, אומרת הידיעה, הצליח הלפרן להביא את המפעל כמעט לרמה של איזון, לשפר את מערך הייצור ולהדביק את הפיגורים שהצטברו בעבר.

יגאל נאמן, מנכ"ל „תדיראן", אומר היום, כי בהגדרה „שיקום מפעל כושל", המיוחסת להלפרן, יש משום ההגזמה.

ב-80', נאמן היה סמנכ"ל. באותה שנה דיברו ב„תדיראן" על הפסדים ב„ס.ג.ה." בסדר גודל של מיליון מרק. נאמן, מתוקף תפקידו, היה האחראי לשיגור משלחת לגרמניה, בראשות מבקר החברה, יוסי דואר, אשר הגיעה להערכה, שמדובר בסכום גדול פי ששה.

מבחינת „תדיראן", אפרים הלפרן היה האדם הנכון במקום הנכון.

■■■

„הוא היה קורע את הכבישים

הלפרן נולד ב־1946 בבוקרשט, רומניה. ב־1948, עולה המשפחה לארץ, מתיישבת בתל־אביב. האב מקים מפעל לטכסטיל, המתמחה היום בייצור בדים למפות. האם, עקרת־בית. החיים סובבים סביב הילדים, אפרים וחוה.

היום זיזי הלפרן חיה על כדורי־הרגעה.

בבית־הספר היסודי, מציעים המורים להקפיץ את הילד כיתה. ההורים מתנגדים. את התיכון מסיים אפרים בהצטיינות. בגיל 21, הוא מסיים את הטכניון, הנדסת אווירונאוטיקה, במסגרת העתודה האקדמאית.

בתקופת השרות הצבאי שלו, מגיע הלפרן למפעל המטוסים של מרסל דאסו בצרפת, לומר צרפתית בסורבון. משתחרר בדרגת סרן, מצטרף ל„איטרוניקס", ואחר־כך ל„אלסינט".

כשהוא מגיע ל„תדיראן", הוא מציג, בנוסף לתואר מהנדס, גם תואר שני במינהל־עסקים מהרווארד.

בשנה האחרונה לחייו, החל ללמוד לנגן על פסנתר, עסק בפיתוח מכשיר שמיעה לילדים חרשים, קרא כמויות עצומות של ספרים בנושא השואה.

■■■

טורפד נסיון לחזור לגרמניה

חוה: „כשבכטינה אמרה שאפי מת, חשבתי שהתפוצץ לו וריד במוח. שהתפוצץ לו הראש. אחר־כך חשבתי, שאולי נהרג בתאונת דרכים. הוא היה מתעופף על הכבישים, קורע אותם. היה מוכשר כמו שד. תוך חצי שנה, דיבר גרמנית שוטפת, מקצועית. כל דבר שנגע בו פרח. חודשיים לפני שנהרג, היינו אצלו, הוא לא הפסיק לדבר, היו לו תוכניות מטורפות, הכל הוא רצה לעשות, ובבת אחת".

באותו ביקור, סיפר הלפרן על מכרזים חדשים, שהחברה משתתפת בהם. „ס.ג.ה", סיפר, מתחרה ב„מסרשמיט", ב„דורנייר", ב-M.B.B. – חברת ענק גרמנית, המייצרת חלקים של מטוס־הנוסעים האירופי „אירבוס".

גדעון היינריך, הגיס, שאל: תגיד, אתה לא פוחד, אתה בכל זאת דורך פה על כמה יבלות. הלפרן צחק. הכל חוקי, הוא אמר לו.

ביולי 83', חודשיים לפני הרצח, מתפרסמת ב„תדירון", בטאון פנימי של „תדיראן", כתבה גדולה על „ס.ג.ה.". בתחילת הכתבה מופיע קטע ארוך, המדבר על פרוייקט חדש ב„ס.ג.ה" – ייצור מתקן איחסון והטענה למערכת הנשק העיקרית (מטול־רקטות נישא־גחון) של מטוס־הקרב האירופי „טורנאדו". באותה כתבה מתבשרים הקוראים, עובדי „תדיראן", כי החברה זכתה במכרז לפרוייקט זה לאחר התמודדויות עם שורה של חברות גרמניות ידועות ומבוססות.

ציטוט: „עם מסירת כתבה זו לדפוס נודע, כי הדגמים אושרו ובכך ניתן אור ירוק לייצור, שיחל בחודש אוגוסט הקרוב.

יגאל נאמן, האם אכן זכיתם במכרז לייצור מתקן האיחסון של ה„טורנאדו"?

לא, לא זכינו או במכרז הזה.

האם זכיתם במכרזים אחרים, בתקופה שהלפרן ניהל את „ס.ג.ה."?

בתקופתו, לא השיגה „ס.ג.ה." שום הזמנה משמעותית. עם זאת הייתי מבקש שתצייני, שלא מדובר כאן בכישלון אישי. עניין של הזמנות והצלחות במכרזים קשור בהנהלת החברה כולה, ולא באיש אחד.

מה קורה עם „ס.ג.ה." היום?

המפעל נסגר. לא קיבלנו הזמנות משך תקופה ארוכה, היו קשיים, החלטנו לסגור.

לך אישית, או בחברה, יש איזו השערה, למה נרצח הלפרן?

אני לא רוצה להכנס לספקולציות. קיימנו מגעים עם כל הנוגעים בדבר, המשטרה, המוסד, השב"כ. המסקנה ההגיונית ביותר, להערכתי, היא שמדובר בטעות. הוא לא היה המטרה.

„ס.ג.ה." נסגרה. חודשים ספורים אחרי הרצח, התבטלה עיסקה גדולה של „תדיראן" למכירת תיכות־קשר לצבא הגרמני. יש מי שאומר, שלא לייתוס, כי מותו של הלפרן טירפד ניסיון ישראלי לחדור לשוק הגרמני והאירופי, דרך חברה־בת גרמנית.

מתבקשת שאלה: האם מישהו ניסה לאותת ל„תדיראן", לצאת מהעניין? איש מקצוע אומר: אפשר היה להעביר את האיתות הזה על־ידי שריפת

(סוף בעמ' 19)

אפרים הלפרן

יריה באפלה

מינסוטה, ארה"ב: תעלומה דומה

מינסוטה, ארה"ב. 1980. אמצע הלילה. ח.ב., צעיר ישראלי, הנמצא במקום לרגל עסקיו, מתעורר בבעתה. שתי דמויות כהות עומדות מולו. הוא מצליח להבחין, במטושטש, בכלי־הנשק שבידיהם. עניין של שניות. ח.ב. מרים את ידיו, בתנועה אינסטנקטיבית, מנסה לחסום את האש. הם מרוקנים בו שתי מחסניות ונעלמים.

שבוע ימים הוא מאושפז, חסר הכרה בחדר טיפול נמרץ. אחר־כך יבואו חודשים ארוכים של טיפולים מתישים. בינתיים, פותחת המשטרה המקומית, בסיוע ה„אף. בי. איי", בחקירה מקיפה.

תוצאות החקירה לא מעלות דבר. מסתבר שהשניים חדרו דרך החלון, פנו ישירות לחדר־המיטות, רוקנו בו את המחסניות ונעלמו.

שום דבר לא נגנב מהדירה.

המשטרה בודקת את כל האפשרויות: שוד מזוין, נסיון לרצח על רקע מיני, על רקע של עסקות מפוקפקות, פיגוע חבלני. לבסוף היא קובעת, שהיתה טעות בזיהוי הקרבן.

טעות בזיהוי, מבחינתה, זו הסיבה הסבירה ביותר. ראשית – מפני שבאוניברסיטת מינסוטה עובד פרופסור יהודי בעל שם זהה, הפעיל למען ישראל. שנית, משום שעם הסיבה הזו, קל יותר להירדם בלילה.

אם יש קשר בין הסיפור הזה לבין פרשת אפרים הלפרן, הוא טמון אולי בעובדה, שבשני המקרים מדובר באנשים, שהם משכמם ומעלה בתחום המחשבים. על ח.ב. אמרו, שהישגיו בתחום זה מעלים את הגבות לקו צמיחת השער מעל למצח. הוא היה מסוגל, כך אומרים לי, להכין תוכנה של 2000 שורות ולהריץ אותה, בפעם הראשונה, בלי טעות אחת.

ספטמבר 1983. המבורג, גרמניה. אפרים הלפרן, 37, מומחה ישראלי למחשבים, נרצח מיריית אקדח. עברו שנתיים וחצי – והתעלומה לא פוענחה ★ הלפרן ניהל חברה־בת של „תדיראן" בגרמניה והועלתה ההשערה – אחת מיני רבות – שהרצח בוצע על רקע של ריגול תעשייתי ★ ההורים, זיזי וליאון הלפרן, אינם מרפים ממשטרת המבורג: „הילד כבר לא יחזור, אבל אנחנו רוצים לדעת מי רצח אותו, ולמה"

זיזי וליאון קרמר – „מדוע לא הופקדה עליו שמירה?" (צילם מיכאל קרמר)

גרמניה: מבוי סתום

מאת **שלמה שמגר**, כתבנו בגרמניה

למשטרה הגרמנית „רקורד" נכבד בפיענוח תעלומות־רצח. אבל, התיק המסומן H TS 141 SJU 38/154 מונח מאז שנתיים ומעלה כאבן שאין לה הופכין בפרקליטות בהמבורג. המשטרה ושירות הבטחון הממלכתי הרימו ידיים והעבירו את הטיפול בו, על פי הנוהג המקובל, למערכת המשפטית, שהיא כעת, על פי ההגדרה המקצועית הגרמנית, „שליטת ההליכים". ה„שליטה" הנבוכה – הודה בפניי מקור בכיר – דורכת במקום. היא מוכנה לפתוח את התיק מחדש בכל עת, אך עצה ותושיה אין לה.

כל המאמצים הוליכו עד כה למבוי סתום, כל הפניות לציבור – אפילו באמצעות הטלוויזיה – לא קידמו את החקירה. להתייאש אסור, כמובן. כל בר־בי־רב יודע, שחיו נסים מעולם, ובאורח גם ניגלו אחרי פרק־זמן מסויים ראיות מפתיעות ומבטיחות חדשות... אין לשלול שום אפשרות ואין לבטל במחי־יד שום חשד. רק האמת היא, שהחיים הפרטיים והמקצועיים של אפרים הלפרן נחקרו עד תום וטובי הבלשים העלו חרס בידם ולבסוף נותרו בידיים ריקות. אין מה להוסיף בשלב זה – מאשר בצער גם מקור בכיר במשטרת המבורג, שמתפלא מאד מה פתאום מתעניינים בפרשה מקץ שנתיים־וחצי. אולי, שאל בן־שיחנו בסקרנות, ידוע לכם משהו חדש?...

יד ראשונה

בבית כרמל אתה קונה שטיח ישר מהמקור

יש הרבה סיבות טובות לקניית שטיח בבית כרמל רשת השיווק הישיר של שטיחי כרמל.
בבית כרמל אתה מקבל שטיח מעולה שהגיע אליך ישר מהמקור.
לבית כרמל סניפים בכל רחבי הארץ - אחד מהם קרוב גם אליך - אינך צריך לכתת רגליים ולהגרר למרחקים על מנת למצוא שטיח מעולה.
בבית כרמל אתה יכול להיות בטוח - אתה קונה שטיח ממקום מהימן.
בבית כרמל יעמדו לרשותך אנשי מקצוע מעולים כל אחד מהם הוכשר במפעל שטיחי כרמל וזכה בתואר ממ"ש כרמל - מומחה מוסמך שטיחי כרמל.
שטיחי כרמל זוכים בתואר המוצר הנבחר כבר 23 שנים ברציפות!

בית כרמל
רשת השיווק הישיר של שטיחי כרמל
★ פתוח במוצ"ש אחרי צאת השבת

★ רמת-גן: רח' מודיעין 13
★ רמת-גן: קניון אילון, דרך אבא הלל
תל-אביב: נחלת בנימין 37
★ יפו: רח' יהודה הימית 36
יפו: שטיחי כרמל חוויה ישראלית.
★ ירושלים: רח' המלך דוד 14
★ נתניה: רח' שמואל הנציב 5 (בתוך הפסג')
★ ראשון-לציון: רמת אליהו (מול ההיפר שוק)
★ ראשון-לציון: המשך רח' הרצל כביש בית דגון
רחובות: רח' הרצל 183
★ חיפה: צומת הצ'ק פוסט (מול החיפר שי)
פתח-תקוה: הברון הירש 28
★ כפר-סבא: רח' הרצל 63 (פינת המייסדים)
דלית אל-כרמל: מרכז מסחרי
★ באר-שבע: בית האשל 26.

ואצל הסוחרים המורשים: חיפה: שיח, הרצל 48. חזי שקלים, הרצליה 12 • נהריה: חן, תחנת אגד • תל-אביב: ציון, דרך יפו 62. שלמה שקלים, הרצל 89 (פינת סלמה), ברוכים, דרך יפו 13 • עפולה - רח' הנשיא 1 • חולון: עמרם שמחה, כיכר ויצמן 7 • ירושלים: סומך, יפו 44. בית השטיח, יפו 50. • אשדוד: בית קרגל, אזור התעשיה הקלה.

שטיחי כרמל קונים

...והשבוע:

3 תשלומים והמע"מ על חשבוננו

על כל דגמי השטיחים החדשים

השבוע בית כרמל בקצב מודרני.
השטיחים הבאים נמכרים בשלושה תשלומים וללא מע"מ:
ברזיל - אולטרא מודרני.
טרופיקל - מודרני קלאסי.
ריו - מודרני.
קינג ירושלים - שטיח היוקרה החדש בראש משפחת הקינגים.
טשקנט - דוגמה פרסית.
כל שאר השטיחים כולל שטיחים מקיר לקיר ושטיחים בעבודת יד נמכרים בחמישה תשלומים ללא ריבית וללא הצמדה.
הספקה מיידית. כדאי למהר.
כל השטיחים החדשים חסיני אש!

ברשת השיווק הישיר

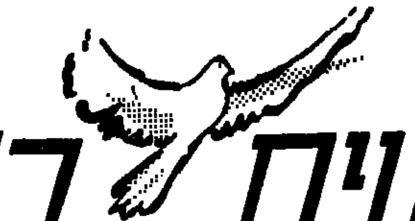

רעיונות חדשים ב"רים"

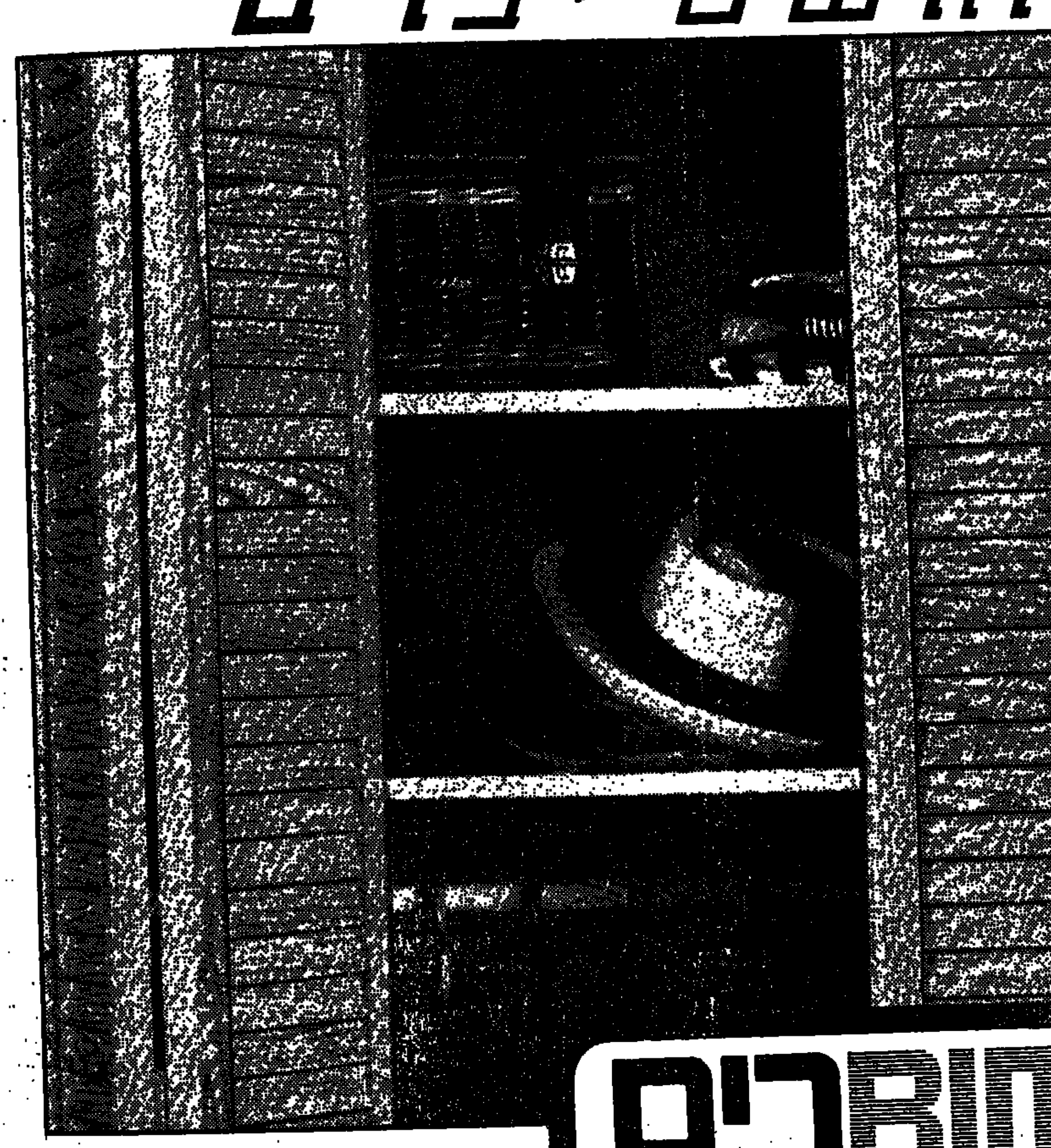

RIM רים

ארונות היצוא של ישראל

מבצע 15%-10% הנחה
לשבוע בלבד

את ארונות האיכות של "רים" תוכלו למצוא בחנויות היוקרה האמריקאיות "בלומינגדייל" "מייסיס" ואחרות.
העיצוב והאיכות של "רים" כובשים את ארה"ב, ויכבשו גם את ליבכם.
הזמנת ענק נוספת מארה"ב, מאפשרת ל"רים" להוזיל את מחירי הארונות ב-10%-15%. הזדרזו והזמינו ארון לחדר שינה וננער עוד השבוע לפני סגירת הסדרות.

קשר בזאל

חנויות רים: לרים 55 חנויות בכל הארץ אחת מהן קרובה ודאי לביתך! ■ ירושלים: כורש 7 • מרכז כלל יפו 97 (חנות מיוחדת למטבחים) • חנות חדשה: שלומציון המלכה 18 • אזור התעשיה גבעת שאול ב' ■ תל-אביב: בן יהודה 108, 116 • הרצל 102, הרצל 32 • בית קלקא דרך פ"ת 116 • כל-בו שלום, אחד העם 9 • דיזנגוף סנטר, שער 3 ליד המשביר ■ חיפה: הרצל 67 • דרך הטיבת גולני 23 • החשמונאים 20 (צ'ק פוסט) ■ מפרץ חיפה: "רים", צומת קרית אתא ■ באר-שבע: הרצל 54, 58 • קרן קלימות 71 • אזור התעשיה גב-ים, ביתן 6 ■ אילת: הוכמן ובניו ■ אשדוד: רח' רוגוזין 25 ■ חולון: רח' סוקולוב 8 ■ הרצליה: ויצמן 20 פינת היובל ■ כפר-סבא: קולמן, ויצמן 66 ■ נחריה: שד' הגעתון 2 ■ נצרת: נמסוואי 720 ■ נתניה: שער העמק 1 ■ עכו: רח' בן-עמי 32 ■ עפולה: רח' מנוחם פינת ארלוזורוב ■ פתח-תקוה: בית "רים", בר-כוכבא 23 ■ צפת: רח' ירושלים 18 ■ קרית-גת: שד' לכיש 7/18 מול מ.ד.א. ■ קרית שמונה: מרכז מסחרי ■ ראשון לציון: רוטשילד 18 ■ רחובות: אחד העם 27 ■ רמלה: הרצל 84 ■ רמת-גן: ז'בוטינסקי 108 ■ רמת-השרון: סוקולוב 30.

פרופ' גבי ורבורג

רצח על גדות הנילוס

הרחוב המצרי הגיב בשאט־נפש על רצח אתי טל־אור ז"ל ★ אילו היתה תגובה אנושית פשוטה גם אחרי הרצח בראס־בורקא – היה הכל פשוט יותר ★ את התחושות, המתסכלות לעתים, היטיב לבטא פרופסור מצרי שאמר: „הורינו והוריכם נלחמו 30 שנה ברציפות – ייתכן שניאלץ לבנות ולבסס את השלום במשך 30 שנה"

פרופסור גבי ורבורג מכהן זה שנתיים כמנהל המרכז האקדמי הישראלי בקהיר. הדברים נכתבו, לדבריו, בעקבות השאלות המטרידות כל ישראלי, אחרי רצח אתי טל־אור ז"ל בקהיר, בשבוע שעבר.

כשאני בא לעשות סיכום ביניים על שליחותי כמנהל המרכז האקדמי בקהיר, אין כוונתי לניתוח פוליטי של המצב וגם לא לסיכום רשמי של מידת הצלחתנו או כשלוננו במה שבאנו לעשות. אלה הם משוט הרהורים, שאירועי הימים האחרונים הניעוני להעלותם בכתב. כי אנו, חבורת הישראלים הקטנה החיה דרך קבע בקהיר, המומים מהרצח הנתעב של אתי טל־אור ז"ל ומפציעתם של שלושת חבריה. הם, כמונו, באו לכאן למלא שליחות של שלום ויד המרצחים קטעה את חייה בעודה באיבה — כפי שקטעה באוגוסט אשתקד את חייו של אלברט אטרקצי ז"ל.

מטבע הדברים אינך יכול שלא לשאול את עצמך: האם זהו תהליך השלום, שכדי לממשו באנו למצרים? לו היתה זו שאלה, אשר רק אני ורחל, רעייתי, מתחבטים בה, לא הייתי מטריד אותכם. אך נדמה לי, או כך על־כל־פנים אני מקווה, שזו שאלה המטרידה גם אותכם.

אווירה חמה

נתחיל דווקא מן הסוף: מאותו רגע מר, ביום ד' שעבר, בו פגעו כדורי המרצחים באתי ז"ל ובחבריה. באותה שעה עצמה ישבנו במרכז האקדמי בקהיר. עמי ועם רחל, המסייעת בידי בניהול המרכז, היתה חבורה של כ־30 אקדמאים, בהם 6 חוקרים ומורים ממכון ון־ליר בירושלים, השוקדים זה מספר שנים על הכנת תוכניות לימוד על יחסי ערבים—יהודים בישראל, על סובלנות בין עמים ועדות. הם באו לכאן לבחון האם לעבודתם האקדמית־חינוכית משמעות גם מעבר לגבולות ישראל והאם גם סטודנטים ומורים מצריים מוטרדים בבעיות דומות ומוכנים לשוחח עליהן עם הישראלים.

בחבורה היו גם פרופסורים וסטודנטים מצריים, רובם לתארים גבוהים, שהמשותף לכולם התעניינות בבעיות ישראל והאזור.

ישבנו באווירה חמה ונינוחה, ישראלים ומצרים, ודנו בכובד ראש באפשרות לחנך את הדור הצעיר בישראל ובמצרים להבנה הדדית ולסובלנות לאחר למעלה מ־30 שנות עויינות, מלחמות וקורבנות אין־ספור.

המסקנה העיקרית של כולנו היתה, שזהו תהליך ממושך, בו כולנו נתבעים לסבלנות ולאורך־רוח. אותו תהליך שלום, שנפתח באופן דרמטי בביקורו של הנשיא סאדאת בירושלים, בנובמבר 1977, והגיע לחתימת חוזה השלום לפני 7 שנים בדיוק — לא יכול להפוך ל„שלום אמת" או ל„יחסים נורמאליים" בין־לילה. היטיב לבטא זאת אחד הפרופסורים המצריים: „הורינו והוריכם נלחמו אלה באלה במרוצת 30 שנים רצופות. יתכן שניאלץ אנו להלחם 30 שנה כדי לבנות ולבסס את השלום". מה שהשתמע מדברי כולם הוא, שזהו מאמץ כדאי. שכן, רק בו טמונה התקווה שילדינו יזכו לחיות בשלום של אמת, בו לא זכינו אנו.

הדיון הסתיים בשעה 8 בקירוב, ואז — לאחר שיח ושיג על כוס קפה — התפזרנו איש איש לביתו. מיד עם הגיענו הביתה החלו ההודעות הטלפוניות, אשר מי שחי בקהיר בעת תקריות כבר מתורגל להן. תחילה, הידיעה המהממת על הפגיעה — עדיין ללא פרטים האם יש נפגעים ומי הם. לאחר זמן, הפרטים המלאים, אשר אינך רוצה להאמין בהם, ואז מתחיל הלב לבכות על עוד קורבן חף מפשע אשר נפל בידי מרצחים שכל מטרתם: חבלה בתהליך השלום.

הטלפון אינו חדל מלצלצל: בני משפחה וידידים מהארץ, אשר זה עתה שמעו את מהדורת החדשות ורוצים לוודא ששלום ליקיריהם השוהים במרכז האקדמי. מאוחר יותר מתקשרים ידידינו המצרים בהבעת צער עמוק על הפשע הנפשע ובהתנצלות כאילו היו הם האשמים והם מפצירים בנו לא להתייאש, למרות הטראגדיה האיומה. אלה אשר אינם מסתפקים לעשות זאת בו בערב, מטלפנים או מגיעים למרכז למחרת — בודדים וקבוצות, כולם מלאי צער עמוק וכאב. אחד הפרופסורים המצריים ידיד בלב ונפש, סיים את שיחתנו, לאחר שגינה את הרוצחים בפתגם הערבי הידוע: „הכלבים נובחים, אך השיירה עוברת".

נזק כבד

זוהי, בעצם, תמצית התגובה לא רק במישור האישי, כי אם גם הציבורי. כל העתונות יצאה בכותרות המגנות את הרצח ומבליטות בחיוב רב את העובדה שתהליך השלום נמשך. צוות המנכ"לים ממשיך בדיונים על המחלוקת בעניין טאבה ועל תהליך הנורמאליזציה. ביקורו של שר התיירות הישראלי, אברהם שריר, אשר התקבל לראיון אצל הנשיא מובארק ביחד עם שגרירנו, משה ששון, זכה לסיקור נרחב בעתונות ובטלוויזיה. גם הנשיא וגם ראש הממשלה, עלי לוטפי, אשר נפגשו עימו, גינו את מעשי הטרוריסטים בכל פה ושלחו את תנחומיהם למשפחות בישראל, אשר יקיריהן נפגעו.

ואתה יושב ותוהה: לו היו מגיבים כך גם באוקטובר, לאחר הרצח בראס־בורקא, תגובה אנושית פשוטה — אשר לה גם משמעות פוליטית ברורה — היה הכל יותר פשוט. שכן, טירור ורצח, הם, לצערנו, דבר המתרחש מדי יום ביומו בישראל, באיזור ובכל רחבי העולם (דווקא במצרים פחות מאשר במקומות אחרים), אך לאחר ראס־בורקא שררה כאן דממה כאילו לא קרה דבר. אמצעי התקשורת המצרים מילאו פיהם מים וחיכו, כך סיפרו לקוראים, לתוצאות החקירה, ובאותו הזמן הסכו עיתוני האופוזיציה את הרוצח לגיבור לאומי.

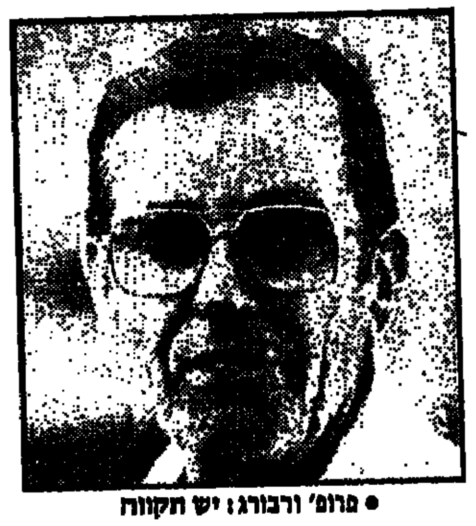

● פרופ' ורבורג: יש תקווה

חודשיים ימים חלפו עד שהעתונות הרצינית התעוררה והבהירה לקהל קוראיה, שסולימאן ח'אטר לא היה גיבור לאומי, כי אם רוצח קורבנות חפים מפשע, ובהם ארבעה ילדים. אך, הנזק שכבר נעשה קשה היה להשיבו. רבים במצרים כבר האמינו בגירסת האופוזיציה וראו במאמרי הגינוי של סולימאן ח'אטר מס שפתיים בלבד, שנועד לפצות את ישראל ולהחזירה לשולחן הדיונים.

הנזק לא היה מוגבל למצרים בלבד. לרבים וטובים בישראל היתה זו מעין פרשת דרכים. הם הסיקו מסקנות פוליטיות מרחיקות לכת מתקרית נוראה זו, לפיה אין סיכוי לנורמאליזציה ביחסים עם מצרים. במקרה הטוב צפוי לנו אך ורק „שלום קר".

שמא הגינוי החד־משמעי והחריף, בעקבות רצח אתי טל־אור ז"ל, מהווה אף הוא פרשת דרכים? אולי הוא בא לסמל את אשר אמר הנשיא מובארק לפני מספר שבועות לעורך „אל־מוצוור" על הצורך בדיווחי אמת, עת תקף בחריפות את עיתוני האופוזיציה והאשימם שבסילופיהם הם הורסים את אושיות הדמוקראטיה המצרית, העושה עדיין את צעדיה הראשונים? דבריו האמיצים של הנשיא מובארק כבר הניבו פירות ראשונים, בעת ההתפרעויות של משטרת הבטחון המרכזי, בפברואר, כשהדיווחים בכלי התקשורת היו מיידיים ועניינים.

יחס סלחני

אם אכן זו „הסנונית המבשרת את בוא האביב", הרי יתכן שמעז יצא מתוק, כי אותם סילופים זדוניים חסרי כל אחיזה־במציאות של שבועוני האופוזיציה, שפגעו בתהליך השלום מתחילתו, הלכו וגברו בשנה האחרונה. האשמות חסרות־שחר על מעשי הריגול של המרכז הישראלי הפכו כמעט לידיעה שיגרתית בשבועונים אלה. פעילות שגרירות ישראל, כמו זו של גורמים ישראלים אחרים, זכתה אף היא לקיטונות של השמצות — ואין פוצה פה ומצפצף מצד השלטונות.

כל בקשותינו לפעול להכחשת הדברים באורח רשמי נתקלו ביחס סלחני. נאמר לנו, ויותר מפעם, ע"י אישים מצריים בכירים, שאיש אינו מתייחס ברצינות לכתוב בשבועוני האופוזיציה, ואילו השלטונות יודעים היטב שהמרכז ממלא שליחות אקדמית חשובה לקהילה המצרית — כפי שהיא חשובה לנו, הישראלים.

נכון הוא, שגם בעיתות משבר נמשכת הפעילות השיגרתית של המרכז האקדמי. התקיימו מדי שבועיים, סמינרים על נושאים מגוונים, בהשתתפות קהל המצרים באי המרכז וחוקרים ישראלים. אך מה בדבר מאות אלפי האקדמאים המצרים שידעו על קיומנו רק מתוך ההשמצות של שבועוני האופוזיציה? האם בדרך זו אין סכנה שדור הסטודנטים הצעירים, שלומד כיום, יורעל בתעמולת כזב? אותו חינוך להבנה ולסובלנות, אודותיו דיברנו עם חברינו המצרים, יוכל להניב פירות רק אם יהיו דיווחי אמת בשני הצדדים.

הימים האחרונים מעידים על־כך שחלה תפנית לטובה. הרחוב המצרי הגיב בשאט־נפש על מעשה הטרור והאווירה האוהדת־יותר, שהפגינו אמצעי התקשורת, נתנה אותותיה אפילו בפגישות מקריות ברחוב, במסעדה או בחנות המכולת. במובן, שאין להחפז ולהסיק מסקנות מתגובה חד־פעמית. אך לאחר תקופה ארוכה של תיסכול, גם קרן־אור המהבהבת בקצה המנהרה, נראית כשמש זורחת. אחרי ככלות הכל, לחמנו במצרים בחמש מלחמות עקובות מדם משך 30 שנה. האם נכון הוא להתייאש אחרי 7 שנות שלום, בגלל מעשי טרור של בודדים קיצוניים או בגלל הרגשת תסכול על שהנורמאליזציה, לה יחלנו, טרם התממשה? האם השלום המיוחל לא שווה לעשות אותה השקעה מאמץ ואורך־רוח כפי שהושקעו במלחמות?

הכלבים נובחים

מהתשובה החד־משמעית לשאלות אלה נובעת גם המסקנה במישור האישי. רחל ואני יצאנו לכאן בהרגשה של מילוי שליחות. שבעי מלחמות הרגשנו, שאם יש סיכוי לתרום לתהליך השלום עם מצרים, מחובתנו ומרצוננו לעשות זאת. פעולתנו כאן היא טיפה בים. שכן, מתוך קרוב ל־50 מיליון מצרים, אנו נפגשים עם מאות ספורות בלבד. אך הרי זהו התהליך אודותיו שוחחנו באותו יום ד' בערב. תהליך התובע סבלנות ואורך־רוח.

לעיתים אתה על סף היאוש. נדמה לך שכל שעשית אינו יכול להתמודד עם הכוחות העומדים מנגד. הרי הרבה יותר קל להרוס את השלום מאשר לבנותו? אך אנו נמשיך בדרכנו כנאמר: „הכלבים נובחים והשיירה עוברת".

כמה שיחות עשית החודש?

דגם יוניטל 3000 יאמר לך בדיוק

עוד מוצר איכות מבית
מאגרי טכנולוגיה בע"מ
מערכות שיווק מקבוצת כלל
רחוב בזל 46 • תל אביב • 62744 • טלפונים 03-464811-2

סוחר הקרקעות שמואל עינב: יכולתי לברוח לחו"ל עוד לפני האחים גינדי

גדול סוחרי הקרקעות בשטחים, בעל עבר צבאי מפואר, לשעבר יבואן־בשר ומבעלי בריכת־גורדון, הורד מהמטוס, דרכונו נלקח ממנו והווילה שלו בסביון עוקלה שלוש פעמים ★ עם תחושה של גואל־אדמות נוסח יהושע חנקין יצא לכבוש את את אדמות הערבים – והסתבך ★ היום הוא טוען שאין לו רכוש, אין לו כסף, ובכלל, הוא נפל קורבן לשינוי מדיניות מגבוה

מאת לאה אתגר

ביום ראשון השבוע התעורר שמואל עינב בווילה שלו בסביון והאזין לחדשות. להפתעתו שמע תיאור של עצמו. סיפרו איך הוא ניסה לברוח מהארץ ואיך ברגע האחרון הורידו אותו ממטוס ודרכונו נלקח ממנו. סיפרו איך הבריח את בנו, יפתח בן ה־16, מן הארץ. איך הבריח גם את רעייתו מטילדה ואיך התכונן להסתלק מכאן כשהוא מותיר אחריו שובל של לקוחות, שרכשו ממנו קרקעות ללא היתרי בניה ביהודה ושומרון.

למחרת היום קרא שמואל עינב, גדול סוחרי הקרקעות בשטחים, לשעבר יבואן בשר ומבעלי בריכת גורדון בתל־אביב, כי עוקלה הווילה שלו בסביון וכן מיגרשים שבבעלותו. העילה לעיקול באה מחברת „מורשת בנימין", בוני קרני־שומרון, שטענה כי עינב מכר לה בנבי סמואל מיגרשים שאי אפשר לבנות עליהם. הפירסומים מסרו גם, כי עוקל רכוש של עינב בשווי של כשני מיליון דולר.

עינב בן ה־63 לא ידע אם לצחוק או לבכות. בעבר הוא רשם היסטוריה צבאית מפוארת. פעם היו כל המי־ומי של המדינה משכימים לפיתחו. בימי הקמת המדינה ישב בכלא לאחר שניתפס עם חבורת אצ"ל שפרצה לכלא עכו. אחיו הצעיר ממנו, עוזריאל עינב, היום מיליונר בקנה־מידה בינלאומי המחלק זמנו בין חוץ־לארץ וסביון, שימש ב־48' קצין קשר וממונה על פריצת הדרך לירושלים הנצורה. עוזריאל התפרסם גם כשהביא ביחד עם יוסי הראל את אוניית־המעפילים „אקסודוס". האח השלישי, זלמן, ישב או עצור בקפריסין לאחר שניתפס עם מביאי אוניית־מעפילים אחרת. האח הרביעי בן־ציון, היום צייר בפאריס, שירת בפלמ"ח „הראל". כשארבעת האחים הודמנו הביתה אחרי המלחמה, הזמין אבא עינב, בעל בית־חרושת לנקניקים בתל־אביב, צלם. אני רוצה תמונה של ארבעת בני ביחד בעודם חיים, אמר האב. בית עינב היה מאז ומתמיד מקום מיפגש לאנשי חטיבת „הראל" וחטיבה 8. „היישוב" של אז היה נכנס למסור דרישת־שלום להורים מהבנים ויוצא עמוס נקניקים וכל טוב.

שמונה שנים באתיופיה

מאוחר יותר התפרסמו האחים שמואל ועוזריאל עינב כגדולי יבואני הבשר לישראל. במשך כשמונה שנים ישב שמואל באתיופיה. הוא היה שותף עם יוסי הראל ועם אחיו עוזריאל בעיסקי בשר של „אנקודה" באריתריאה. אחר־כך הפך שם בעל חווה לגידול בקר. הג'וב שלו היה לנסוע לכפרים נידחים ולרכוש בקר לייצוא לישראל. לא אחת הותקף על־ידי שודדים. שמואל עינב, איש בעל נשמה של נווד והרפתקן, נפצע לא אחת בהתקפות כאלה. כשהתחילו יבואני הבשר לעשות כסף גדול, יצא שמואל עינב מהשותפות. הציעו לו אז לרכוש קרקעות מעבר לקו הירוק. עינב, דובר ערבית, שמח. הוא קיווה לעשות כסף רציני. היה לו בפירוש מניע עיסקי, אבל גם מניעים ציוניים, הוא אומר. היתה לו תחושה שהוא יכול ליהפך לגואל־אדמות נוסח יהושע חנקין. עם נשמה של הרפתקן ממערבון, יכולת ואומץ־לב הוא יצא לכבוש את אדמות הערבים.

בהתחלה היו ימים של אופוריה: עינב רכש מאות אלפי דונמים. כששיים עיסקה ראשונה של 64 אלף דונם במידבר־יהודה שמחוץ לקו הירוק, היו בעיניו דמעות מרוב התרגשות. אחר־כך הצליח לגלגל עיסקי קרקעות בסדר־גודל של חמישה מיליון דולר. הוא עסק בעיקר בתיווך בין יזמים ישראלים ומוכרים ערבים. בשלטון הליכוד התייחסו אליו כאל גיבור מקומי. עינב רכש קרקעות עבור אחרים, וההנחה היתה שהן יאושרו לבניה. עינב היה מגיע לכפרים, יוצר קשרים בשקט. פעמיים נפצע, פעם הונחתה עליו מכת־גרזן בראש ופעם רחפה אותו משאית מן הכביש לתעלה. עורך־הדין הערבי המייצג אותו בשטחים, עבראללה עודה, התעוור יום אחד: כשיצאו מבית־המשפט ברמאללה, שפך מתנקש מי־אש על פניו. עינב טוען, כי בכל העיסקות המורכבות הללו לא הרוויח. לעומת זאת, נהנה מחיי „המערב הפרוע" נוסח ישראל.

„נוח להאשים אותי"

העובדות מדברות בעד עצמן: בתיק האישי של עינב מופיעות בשפע כותרות בנוסח: עינב הועמד לדין על החזקת מאות אלפי דולרים במזומן ושני קילוגרם זהב; עינב נתבע על רכישת קרקעות שלא כחוק באיזור בלעין ביהודה ושומרון; עינב נתבע להבהיר מכירת 80 דונם לחברת „דלתא"; עינב נתבע על מתן שוחד בפרשת הקרקעות, שבה מעורב עוזרו של מיכאל דקל, אבי צור.

כשאני שואלת את עינב איך ייתכן שהוא הסתבך כל־כך, הוא משיב, שבגלל אופי העיסקות עם הערבים נאלץ לשלם להם בדולרים או בדינרים; שתחת ידיו עברו סכומים הגדולים מאלה שתפסה אצלו המשטרה; וכי לבדואים נהג לשלם בזהב. עשו לי עוול ציבורי, הוא טוען. מכרתי, או יותר נכון, תיווכתי תמיד בתקווה שהקרקע תאושר לבניה. גם היזמים ידעו על כך. היום נוח להאשים אותי ולהציגני כפושע. פשוט נפלתי בין הכיסאות עם חילופי השלטון. יש לעינב גם הערה על פרשת האחים גינדי: כשרק עזבו את הארץ, ביקשו ממנו שיבוא ללונדון כדי לתאם עמדות. עינב סירב. עדיף שאחד מכם ישוב ארצה, אני לא נוסע לחוץ־לארץ לתאם עמדות, הודיע להם.

מאוחר יותר החלו החקירות במשטרה. עינב אומר שהפך לפושע. דרכונו הופקד במשטרה לפני כחצי שנה, כך שכל הסיפור שהשבוע הורידו אותו ממטוס, אינו נכון. לא נעים, במשך חודשיים הוא נחקר יום־יום. ההערכה שלו היא שלא ייעצר ושאין גם „קייס" נגדו. בינתיים הוא מוציא הון־עתק על עורכי־דין. המשפחה שלו נהרסה. הוא נותר איש עני.

כשהחלו הפירסומים, אומרא עינב, הוא שלח עינב את בנו ללוס־אנג'לס, שם מתגוררות שלוש בנותיו הבוגרות מנישואיו ראשונים. הילד היה מתוח. יום־יום היה קונה עיתונים. כתבו על עינב שהוא גדול סוחרי הקרקעות. עינב טוען שהילד דעך. האשה אמרה שזה גיהנום. עינב שלח את משפחתו לחוץ־לארץ. במשך שנתיים ניסה למכור את הווילה שלו בסביון. לא מפוארת, הוא אומר, אלא וילה שנבנתה בשנת 62' במחיר של דירה בתל־אביב...

המשטרה על הזנב

עינב אומר שאילו רצה לברוח, היה יוצא את הארץ עוד לפני האחים גינדי. אבל הוא נשאר כי חשש שאם יעזוב, ידרדו עליו בגדול. חוץ מזה, היתה לו מחוייבות מוסרית ליזמים הישראליים. עד היום הוא ממשיך להסתובב בכפרים ומעריך שכל הקרקעות שרכש עוד יגיעו לשלב של רישום בטאבו והיתרי בניה. כך הוא מטפל בקרקעות האחים גינדי, בקרקעות חברת ג'מבו של עמי פרומצ'נקו ובקרקעות חברת יר"ש של יערי רוזן. אלא שהיום ענף הרכישות נגדע. ההסתבכויות והפירסומים חיסלו את הנהירה לשטחים. עינב אומר, שהיום אפשר היה להמשיך את עבודת חנקין רק בשקט. הפירסומים, הוא אומר, הרסו אותו, כלכלית ונפשית.

היום, כך הוא טוען, לא נותר לו רכוש: כל המיגרשים בשטחים שעוקלו ממנו היו רכוש יזמים ישראליים שכבר שילמו לו את התמורה. את הכסף שקיבל העביר לערבים. בינתיים, מחירי הקרקע בשטחים נפלו. אין באפשרותו, לדבריו, לקבל בחזרה כספים שקיבל מיזמים והעבירם לערבים, ולהשיבם ליזמים ישראלים. עינב טוען שהוא הפך קורבן בין הצדדים. בעיסקת תיווך אחת ביקש ממינהל מקרקעי ישראל כספים על החשבון, כדי להעבירם למתווכים ערבים. המינהל נעתר, אבל ליתר ביטחון עיקל את הווילה שלו בסביון. שלטונות מס־הכנסה, ששמעו על עיסקי המיליונים של עינב, מיהרו גם הם לעקל פעם שניה את הווילה. עינב אומר, שאין לו כל דרך לשלם למס ההכנסה כספים על סכומים שלא הרוויח. בשבוע האחרון עוקלה אותה הווילה בשלישית, הפעם על־ידי חברת „מורשת בנימין".

שמואל עינב אומר שהוא נותר בחוסר כל. היום, בגיל 63, הוא חוזר כל ערב לבית ריק. קשה לו מאוד. הוא לא יכול עכשיו, בגילו, לבנות את החיים מחדש. הוא מקווה שאשתו תשוב ארצה לחג הפסח. אחיו עוזריאל מטלפן לו מחוץ־לארץ בכל יום. עינב אומר, שנקלע למחול־שדים שאין לו דרך לצאת ממנו. יש נגדו כיום משפט פלילי תלוי ועומד בפרשת אבי צור. הוא מקווה שעוד יניחו לו לחיות בשקט. הוא מרגיש שהארץ הזאת לא גמלה לו לפי הקטע שרשם בהיסטוריה שלה. זה כואב לו. לא תמיד הוא ישן בלילה. המשטרה עדיין יושבת על הזנב שלו. עינב טוען שהוא קורבן של שינוי מדיניות מגבוה. בתסריט שלו אין כסף. יש כאב־לב וסיפור לא גמור.

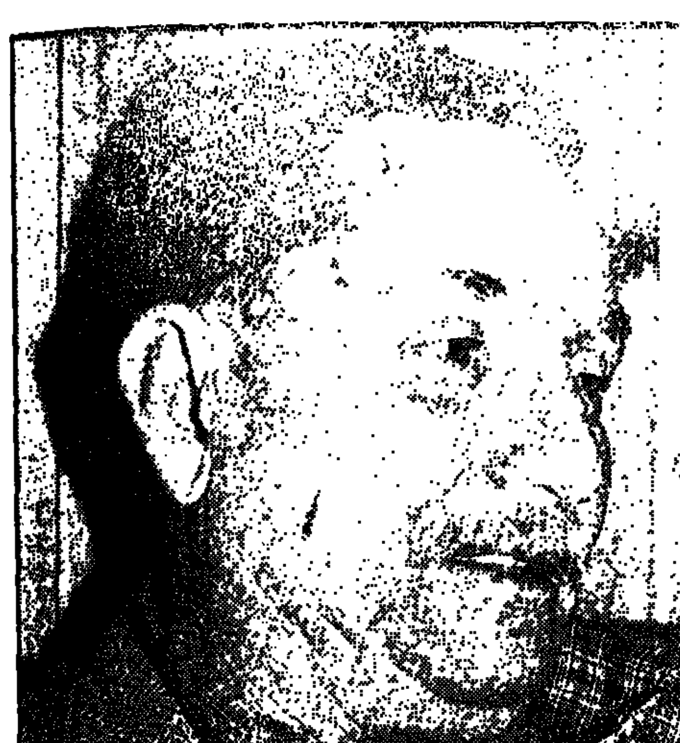

● שמואל עינב: „אפשר להמשיך בשקט"

● הווילה בסביון: „במחיר בית בתל־אביב" (צילם חיים זיו)

תיקון השמטה

ברשימתה של שולמית הראבן „שמונים ושמונה פרופסורים", שפורסמה כיום ו' שעבר, נשמטו מספר שורות שאנו מביאים אותן כאן:

„טעות גמורה היתה לראות את הנושא במשקפיים עדתיים. היתה לו למר בגין הברירה לנהל דרישת פורה עם הטובים והמשכילים שבכל העדות, לשמוע מה בפי העילית האינטלקטואלית מסוג ח"ה באשי, רצהבי וניני, בן־עמי ואלבז, דרעי ושטריה, סומך ושגיא, אנשי חינוך ומדרחים ומשפטנים, וזו רשימה חלקית בלבד. בכך יכול היה, כמוצר־לוואי, גם לספח מודלים הראויים לחיקוי בעם, ולקדם בכך את הזקוקים לקידום".

מדוע עוקלה הווילה בסביון

בסוף השבוע שעבר עיקל בית־המשפט המחוזי בירושלים חלק מנכסיו של סוחר הקרקעות שמואל עינב. כן עוקלה הווילה שלו בסביון. הנכסים עוקלו לבקשת חברת "מורשת בנימין", שהיא חברה לפיתוח והקמת ישובים בגדה.

בבקשת החברה לעיקול נאמר, כי בין החברה לעינב נחתם הסכם לרכישת קרקע להקמת התנחלות באיזור נבי סמואל שליד ירושלים. התובע טוען כי בהסכם נאמר שעינב ימסור לה קרקעות הנמצאות בבעלותו באיזור זה ובתמורה שילמה לו החברה סכום של 1.5 מיליון דולרים. בתביעה נאמר עוד כי עינב מסר, שתאושר הקמת ישוב על הקרקע שמכר לחברה. מייד לאחר קניית הקרקע החלה החברה למכור חלקות למתיישבים פרטיים לשם בנייה עצמית ומכרה כבר 200 חלקות כאלה.

באחרונה נודע, כי הקרקע שמכר עינב לחברה אינה קרקע מאושרת לבניית ישוב, להוציא שמונה דונמים. החברה טוענת כי עינב הטעה אותה לחשוב כי המקרקעין יאושרו כישוב ויאושרו לבנייה.

החברה ביקשה מעינב את הכסף ששילמה לו, כדי שתוכל להשיבו ללקוחות, אך הוא טען כי הכסף לא יוחזר משום שאין לו כסף להחזיר ומפני שהעביר את הכסף לבעלי הקרקע הערבים, ואלה לא ישיבו לו את הכסף. בעיקבות זאת פנתה החברה לבורר, כפי שהוסכם בין החברה לעינב. להבטחת פסק דינו של הבורר ביקשה החברה מבית־המשפט לעקל את נכסיו של עינב.

ד"ר ישראל אלדד

פה רך של נדיה

חז"ל, הלא הם „חכמינו זכרונם לברכה", (למה כל חכמינו בנדר ז"ל ?), דרשו את המילה „בפרך", שהמצרים העבידו אותנו, על דרך ההיפוך והסירוק: „בפה־רך", ותיארו תיאורים שונים את דרכי הפיתוי וההונאה שנקט פרעה מלך מצרים כדי לשעבד את בני ישראל. היודע את דרכי המדרש מבין, שדרשה כזאת צמחה מתוך מציאות מסויימת, כשהאויב הרומאי ניסה לשבור את ההתנגדות של היהודים בדרכי הונאה והעמדת פני מטיבים.

נזכרתי במדרש זה בקוראי מעל דפי עתון זה את הסיפור המיוחד והדרמטי ביותר על המחבלת נדיה בראדלי, כפי שסופר ב„קול ישראל" בשתי שבתות (ארבע שעות) מפיה של עדנה פאר. הכתבה עצמה — מלאכת מחשבת, שלא זכורה לי דומה לה, וראויה, לדעתי, לפרסים הגבוהים ביותר, ראשית בשל תוכנה — ההתרחשות נדירה בהתפתחויותיה ובמשמעויותיה: מחבלת באה לזרוע הרס והרג, נידונה למאסר, הופכת להיות אוהבת־ישראל נלהבת, סורגת כובעים וצעיפים לחיילי ישראל במלחמת יום הכיפורים וכותבת להם מכתבי הערצה, משתחררת לפני ריצוי כל תקופת מאסרה, מתחתנת עם סגנו של נאיף חוואתמה ותורמת לפעילות חבלנית;

אבל הכתבה ראויה לפרסים גם על צורת הגשתה. קוראי „ידיעות אחרונות", זוכים בטכסט המלא (היום מתפרסם הפרק האחרון, שהוא שיא), אך לא דומה שמיעה לקריאה, לא דומה קריאת שירים שכתבה אותה מחבלת יפהפיה, שהכל התאהבו בה ונתפסו להאמין לה, לשמיעתם בתוכנית, על רקע קולות של דלתות וצעדים ואטירות בבית־הסוהר. ואין אפילו בטכסט המדוייק ביותר כדי לשחזר גם את צלילי החמיה או ההתפעלות הכבושה, החשדנות והאמונה בעת ובעונה אחת, שהידהדו בקולה של עדנה פאר. יחד עם חובתה, כתבתה, למסור באובייקטיביות את הנאמר לה, לא החניקה פאר, מחמת העוצמה שבפרשה מראשיתה ועד סיומה המשמעותי כל כך, את רגשותיה, כראוי לגבי נושא ומושא שכאלה, שאבוי לנו אם אנו „נייטרליים" לגביו, כי אז אנו מסלפים את האמת. ולא בכדי בלשון העברית — ודומני שרק בה — „אמנות" ו„אמת" הן משורש אחד. הן בימותינו היום מלאות עד כדי הקאה בנושא הפלשתיני, אך אף הצגה לא חרגה מגדר המלאכותיות והמגמתיות, וממילא אף אחת מהן אינה מגיעה לא לאותה דרגת אמנות ולא לאותה דרגת אמת, אליהן הגיעו שתי הנשים הגיבורות: המחבלת נדיה בראדלי, כשחקנית בחסד עליון, ועדנה פאר, כמספרת ומגישה, שהעין והלב והמוח והאובייקטיביות והסובייקטיביות פועלים בה בעת ובעונה אחת, ואין הגורם האחד מפריע לשני.

*

אנו ממש עדים, כמעט משתתפים, בתהליך ההליכה שבי אחר זו השבויה עצמה. הגברים הולכים ודאי שבי גם אחר יופיה והאירוס הבוקע ממנה — מחיצוניותה, מקולה, משירה, מסיפוריה. אך הנשים ? גם זו הקשוחה מכוח תפקידה, מנהלת בית־הסוהר ?

או האסירות הציוניות, המורשתות, חלקן שונאות־ערבים־מכבן, לאומניות אמוציונליות. כולן נתפסות ברשת המשוות כל כך, אף מעבירות מכתבים מידי נדיה, אפילו לחו"ל. נדיה מושלמת בעברית, שרה בלהט „וטהר לבנו לעבדך באמת", אוהבת חיילי ישראל. ממש מורהה איתנו. אינה רוצה „לשבת" עם ערביות־מחבלות. עדנה עצמה נרתעת מדי פעם, האם המכתבים של נדיה אל אורי בחוית יום־כיפורים אינם „מוגזמים", היא שואלת. לא, אומרת מפקדת בית־הסוהר. נדיה שוכנעה בצידקתנו.

עד — עד שנדיה חלתה, שוחררה מוקדם יותר, גורשה מן הארץ (פעם אף דיברה על אפשרות להצטרף לקיבוץ...) ונעלמה. לימים נודע, שנישאה לסגנו של חוואתמה, ששהתה גם במוסקבה, ששידרה מלבנון בעברית, נגד ישראל כמובן — וזה נודע לה לעדנה רק מפיה עצמה — ושתמהה על הנאיביות שלנו: איך הנחנו, שהיא חדלה להיות אידיאליסטית, איך לא תפסנו אותה, כשהעבירה בעזרתנו מכתבים למחתרת החבלנית ב„בית תרצה", או אף מכתבים לחו"ל למי שצריך, איך כתבה ומסרה להקלטת עדנה שיר אליגורי בשבחו של אורי אדיב ואף כתבה אליו...

ועדנה שומעת כל זאת, לאחר שתים־עשרת שנה, בתדהמה מלאה ובלתי מוסתרת, כשהיא מתארחת במרוקו בביתה של נדיה („נדרייז'ה" בלשון מאהבה היהודי־צרפתי; פירוש המלה — תקווה).

*

אף אחד מהמחזאים והמספרים הפרו־פלשתינאיים שלנו לא העלה דרמה (או שמא טראגי־קומדיה) שכזאת, לא הסופרים, לא הקיננים. חלילה להם מספר סיפור אמיתי שכזה, על עוצמת התיחכום של האויבים וחולשת התמימות הטראגית שלנו.

אם חז"ל יכלו לייחס לפרעה מלך מצרים פה רך, שבני ישראל נתפתו אחריו, למה לא יצליח פיה הרך כל כך של יפהפית, מאריזאית מחינוכה ? פה רך, קול רך, שירה רכה ועגוגה כל כך. ועל הכל — מאז ועד עתה, וזה הקובע: הלב היהודי הרך, הרוצה כל כך בשלום, באמת ובתמים משתוקק כל כך לשלום ולידידות, הלב היהודי המשוכנע כל כך בצידקתו, צידקת עם החוזר לארצו הקדומה, חוזר לאחר השמדה שכזאת, לאחר כשלונותיו המרובים, לאחר נפילתו ברשת הפתיונות הלבנים במערב־אירופה, האדומים במזרחה, לאחר האכזבה המרה מפיו הרך של מלך אנגליה מידי בלפור, לאחר נסיונות מרים להשתלב בתרבויות נצרות ואיסלאם, ליברליזם וסוציאליזם, לאחר מתן המוח והדם היהודי לכל אלוהי ואלילי הגויים ולרווחתם, לישועתם. אין ארץ בה לא ישב איזה מרדכי בשער המלך, או איזה לוחם־חופש יהודי מאחורי סורג ובריח, למען מהפיכות־צדק בעולם. איך לא יכמה הלב היהודי הזה למולדת משלו, תוך הבאת ברכה לערביים, אשר עשרים ושתיים מדינות נרחבות להם, ולנו רק כבשת רש זו האחת. למה לא נתפתה להאמין, שהנה המחבלת התרבותית, המשוררת הזאת, הכירה בצידקתנו, כדבר רעיה אפשטיין עם הסוהרת שלה, שכה מאושרת היתה, במלוא הלב היהודי החם והתמים, שאכן זו „חזרה למוטב", הכירה שחטאה, בהביאה ארצה מאחורי החייה שלה, קרוב ללבה, קילוגרמים של חומר־נפץ, לפוצץ בהם אנשים, נשים וילדים יהודיים, בתי־מלון מלאי אורחים.

*

לא הועילו כל הנסיונות המרים: אמונה, נבואה, גם משיח־גואל שהבאנו לגויים, גם מארכסים וטרוצקים ואינשטיינים נתנו להם. גם הלכנו שבי אחר כל האמנסיפציות שלהם וההצהרות שלהם. עד בוא שוב ושוב „פרעה אשר לא ידע", עד התגלות האיבה השורשית, עד היחשף כל המסיכות (דברים אלה נכתבים בפורים). על מנת...

על מנת שכמדי פעם, ושוב ושוב, מתוך שפע אהבה אמיתית תם מעייפות, מתוך שפע אמונה ותקווה של אמת — נחזור וניפול לאותה מלכודת, נחזור ונתפעם מהפיות הרכים כל כך, מחוכים שובי־לב כל כך, מהנדיבויות המבטיחות כל כך. כך הופכת להיות כתבה מרתקת ממש למיסמך ציוני.

איך סיימה עדנה פאר הנבונה, הזהירה והתמימה כל כך את הכתבה שלה, את תיאור הביקור והשיחה החושפנית, המדהימים כל כך, במארוקו (כשחבריה המחבלים הקיצוניים והמשנאים בגלוי גונבים מכליה את הצילומים שצילמה) ?

„אולי בפעם אחרת..."

וגם מקולה של עדנה פאר, גם מהצליל בו נאמרו מילים מסיימות אלו, עדיין קשה היה עלי להחליט: מכאב נאמרו המילים, זה ברור. מה שלא מוחלט: האם הם דברי אכזבה מרה, עם שמץ של יאוש, או שמא — וזה סחות טוב, ויהי בתום כאשר יהי — גם דברי תקווה כנה, שוב אותה תמימות קדושה, בגלל שפע הרצון הכן, שעלה לנו ביוקר רב.

הערות בשוליים

הרב מנחם הכהן

קריעת הים

מצב בינלאומי: המערב והמעורבות: כמו את אפגניסטן, את לוב ואת סוריה. קדאפי מאיים להפוך גם את הים־התיכון לים אדום.

★

קו המוות: קדאפי שם קו, רייגן שם עליו פָּס.

★

טיפול נמרץ: „בתגובה להתגרויות במימי מפרץ סידרה, הורה הנשיא רייגן להטביע את כלי השייט הלוביים.
– הזקן והים.

★

משלוח מנות: בגבעת הקפיטול אומרים: ספק אם ישראל ואיפא"ק, אומנם הסירו את התנגדותם לעיסקת הנשק עם סעודיה. אך ודאי שלא התנגדו למשלוח מטוסים וטילים אמריקניים ללוב.

★

אחרי ארונו של פוסק הלכה גדול: בחוגי הישיבות והרבנים היו אומרים: מה צריך לדעת רב באמריקה? – את מספר הטלפון של רבי משה פיינשטיין.

★

הלחץ והדחק: רוטציה מהיז – שנתיים פֶּרֶס (לחץ), ושנתיים שָׁמִיר (מריחה).

★

זה הכיסא זכור לטוב: ראש־הממשלה על הרוטציה: „הסכם צריך לכבד ללא היסוס ובכבוד".
– מילה היא מילה – זה הקטן גדול יהיה.

★

מצה ומריבה: בבני־ברק ובפתח־תקווה אווירה של ערב פסח – עוסקים בביעור מצות.

★

גיבורי המגילה: אימרות ו„תורה של פורים" מפי עמך: מדיניות התקציב של שר האוצר מהיז – „לך קְנוֹס את כל היהודים".

★

„להיטיב עם העם": בכל פעם שהממשלה מגישה לעם את החשבון, הם אומרים שמגישים לו תקציב.

★

תמונת מחזור: נשף פורים של חברי כנסת: מסכות ורעשנים.

★

מאמע לשון: „קונגרס בינלאומי לשפת יידיש יתקיים בקיץ בירושלים".
– אירו־וּוִז'־וּוּז'־יוּן.

★

הממשיכים: „מהומה והשתוללות בכנסת בדיון על ועידת „חרות', היו"ר נאלץ להפסיק הישיבה".
– ממעמד לעם: מאולם הקונגרס לאולם הכנסת.

★

פסוקו של שוד: „ עזי פנים – יתירים על כל עוברי עבירות אחרות. כי בעוד שחוטא רגיל מתבייש במעשהו ובפירסום חטאו, הרי עזי פנים לא רק שאינם מתביישים במעשיהם ובחטאם, אלא עוד מתגאים ומפרסמים ברבים את קטרוגיהם" (רבי ראובן כ"ץ).

דידי מנוסי

על הבעיות של פרס בר־שמעון ושל הפיתרון

הַבַּעַל פֶּרֶס בַּר־שִׁמְעוֹן
נִמְצָא בְּקוֹמְפְּלִיקַצְיָה:
הַאִם לְהִשָּׁאֵר נָשׂוּי
לְרַעְיָה רוֹטַצְיָה,
אוֹ לְמַהֵר לְרַבָּנוּת
וְגֶט־כְּרִיתוּת לְשַׁלּוֹחַ
כִּי הִיא סַפַּחַת וְקִלְפָּה
לֹא נַחַת וְלֹא נוֹחַ.

מִצַּד אֶחָד יְשָׁנָהּ כְּתֻבָּה
וְיֵשׁ מוּסַר מַפְא"י:
שֶׁלֹּא זוֹרְקִים בַּת־זוּג לָרְחוֹב
אֲפִלּוּ גְּרוּטָאָה הִיא.
מִצַּד שֵׁנִי מְנָת עַל כַּף
גּוֹרָל אֻמָּה מְנֻגָּד
וַעֲתִידָם שֶׁל הַיְלָדִים
בְּחֵיק אוֹתָהּ חוֹרֶגֶת.

הַבַּעַל פֶּרֶס בַּר־שִׁמְעוֹן
תּוֹעֶה בְּתוֹךְ הָאֹפֶל:
הַאִם לִשְׁמֹעַ לַעֲצַת
בַּר־זוֹהַר אֲחִיתֹפֶל
שֶׁזּוֹ בִּיגַמְיָה מִצְוָה
לְהִנָּשֵׂא לִשְׁנַיִם
וּכְבָר הַיּוֹם (שָׁנָה מֵרֹאשׁ)
עוֹשָׂה הִיא לוֹ קְרָנַיִם.

וְגַם הַשַּׁחַל מֵחֵיפָה
שׁוֹאֵג מְלֹא הַלֹּעַ:
שֶׁאֶת דָּגְמַת הָעֲוִידָה
קָשֶׁה מְאֹד לִבְלֹעַ,
שֶׁהֵם בַּרְבָּרִים — וְאִם הֵם
יִשְׂאוּ אֶת הָרוֹטַצְיָה
אֶפְשָׁר לִשְׁכֹּחַ מִצְמִיחָה
וּמֵאֶמַנְסִיפַּצְיָה.

מִצַּד שֵׁנִי יוֹלִיד הַגֵּט
עוֹד בְּעָיוֹת כָּהֵנָּה:
כֵּיצַד נְדוּנְיָה לְהַחֲזִיר
בִּזְמַן שֶׁכְּבָר אֵינֶנָּה?
וּמִשְׁפַּחְתָּהּ (אוֹמְרִים כֻּלָּם)
לוֹחֶמֶת עַל כָּל שַׁעַל —
וְרַק חָסֵר לוֹ שֶׁחוּוָנָה
יוֹצֵא עַל רֹאשׁ הַבַּעַל.

הַבַּעַל פֶּרֶס בַּר־שִׁמְעוֹן
כְּמִנְהָגוֹ בַּקֹּדֶשׁ,
מָצָא בַּסּוֹף פִּתְרוֹן שָׁלֵם
כְּסַהַר בְּלֵב חֹדֶשׁ:
מָחָר, יַמְשִׁיךְ הוּא לְהַשְׁקִיעַ
בְּרוֹטַצְיָה רֶגֶשׁ,
וּמֵאִידָךְ, עַל כָּל צָרָה,
יַחֲזִיק בְּצַד פִּילֶגֶשׁ.

חיים חפר

היו"ר החדש של כי"ל

„חוש אחריות" — כך הגדיר זאת פעם ידיד • „אינני דוקא לקפוץ קדימה ולהתנדב לכל תפקיד • חוש אחריות ופטריוטיזם כן ואמתי • זהו, לפעמים, לאמר: לתפקיד זה א י נ נ י מתאים והוא מעבר ליכלתי" • כלומר, אדם יכול להיות מקשר בענין אחד, ממש גאון מאין כמוהו • ואלו בענין אחר הוא שלומיאל שיברים לבקים ותוהו ובוהו • מכאן, שאם הוא איש אחראי ויש לו ספק קל שהוא, או אפלו צל־צלו • את אמץ לבו הוא יוכיח דוקא אם יאמר: את התפקיד הזה — לא • •

ובהזדמנות זאת, בלחיצת־יד חמה וחברית • אני רוצה להודות ליצחק רבין שלא חשש מן הבקרת הצבורית • ומנה אותי ליושב־הראש של התעשיה האוירית • •

עם אחד

„כתלמידת שמינית בפתח־תקוה, העומדת בסיום שנה זו להיבחן בבחינות בגרות, נדהמתי לשמוע כי בזמן שאני נתבעת לשלם 7.5 ש"ח עבור כל יחידת לימוד, חברתי לשולחן, המתגוררת באחד הישובים שמעבר לקו הירוק, משלמת 1.2 ש"ח עבור כל יחידת לימוד.

למה? את זאת לא אבין". א.ר.

(השם והכתובת במערכת).

(מתוך מכתב ב„ידיעות אחרונות")

למה? בתגובה משרד החנוך מסביר: • ישנם ישובי פתוח וישנם ישובי ספר • ועל כן, בין בית־שאן לבין קרית־שמונה • מתקרבים גם העוקקים כמו אריאל ועמנואל ואלקנה • וכל המקרשים והמנחות והתבדלים • מסתכמים בסך־הכל ב־126 שקלים • •

ועל כן את צריכה רעש לקקים! • או מה אם בעצא של יגאל כהן־אורגד תומך הילד של כהן מאפקים? • האם את יודעת איך לבו של עתניאל שנלר נקרע בגניחה • כשהוא יודע שבק הוא, ולא לוי משדרות, מקבל את המנחה? • האינך שומעת בלילות האלה, בתוך גשמי פורים השמחים • את נהי חלוצי יו"ש, אשר באהבת ישראל מתיסרת בוכים? • הלא על כי נגזר בטול תורה על בני עניים הם נושאים קינה • ואת שואלת „למה"? ואת אינך מבינה? • •

צריך לקרב את לבבות בני הנוער ומשרד החנוך עושה זאת ומשתדל • ואנחנו מאמצים את ידיו גם כאשר בני יצחק יושבים יחד עם בני ישמעאל • אך האם לא הגיעה העת להפגיש גם את התיכוניסטים של אפקים עם התיכוניסטים של אריאל? • •

ערים תאומות

קראתי בעתון ידיעה קטנה, לא מעוררת מהומות • נירנברג וחדרה — כך כתוב — החליטו להכריז על עצמן כערים תאומות • בחדרה, כידוע, יבשו היהודים בצות והפרידו ארץ בעמל ויגע • ובנירנברג, כידוע, החליטו הגרמנים לבזות את היהודים ולחוקק את חקי הגזע. •

וראשי הערים התמו. שיברכו „שהחינו" ושיזכו למצוות • חדרה, בודאי, תזכה בתרומה ונירנברג, כנראה, בכבוד • אבל אם עוד יש בחורים מצינים בארצנו ואם עוד שמץ הגיון נשאר פה • מדוע לא נאבקו על הגדרת בין השרצים אנשי מועצת קרית־ארבע? • •

„עכשיו בטוח שאני אבחר לנשיא"

בועז עברון

רייגן מככב בפארסה

הצרה עם המלחמה המגוחכת הזאת במפרץ סידרה היא, שכתוצאה ממנה לא זו בלבד שמועמר קדאפי לא יורד ולא יפול, ולא זו בלבד שיוקרתו תגבר, ולא זו בלבד שיתמוך בפעולות טרור מוגברות, אולי גם בארצות־הברית עצמה, בלי שהאמריקנים יידעו כיצד להגיב על כך — אלא שהוא כבר מתחיל לעודד אחרים בעולם, והתרגיל הזה כבר מתחיל להתפוצץ כבומראנג בפרצופו של הנשיא רייגן.

רייגן מזכיר לי לפעמים את הקיסר קליגולה, שבשעתו הכריז מלחמה על הים, פקד על הלגיונרים שלו לירות אבני־בליסטראות בגלים, ואחר כך הודיע על נצחונו הגדול על נפטון וציווה על הלגיונרים לאסוף את שלל האויב המובס, היינו הצדפים שעל החוף. רייגן עקב, כנראה, אחרי מה שקרה לנשיאים קודמיו. הנה רוזוולט נלחם נגד גרמניה ויפן וניצח – אבל זה לא הלך בקלות. אחריו נלחם טרומן בצפון־קוריאה ובסין העממית ויצא בתיקו. אחר כך נלחמו קנדי, ג'ונסון וניקסון נגד צפון וייטנאם והפסידו. כלומר: צריך להיזהר. צריך לבחור באויבים קטנים, בלתי־מסוכנים, ולזכות בנצחונות מרעישים עליהם, שאפשר לנפחם לעיני צופי הטלוויזיה.

★

ובכן, נצחונו הגדול הראשון של רייגן היה על האי גרנאדה, אי שאיש מאיתנו לא שמע עליו עד אז, אי המיושב על־ידי כמה מאות או אלפי נפשות ושנמצא חס־ושלום בסכנת השתלטות קומוניסטית. ובכן עטו עליו יותר נחתים ומטוסים ומסוקים (עם גיבוי אטומי) משיש בו תרנגולות, וזכו בניצחון כביר שהבטיח את הדמוקרטיה והוכיח קבל כולי עלמא את נחישות רצונה של ארצות־הברית ועודד את בעלי בריתנו בעולם כולו. אחרי הבדיחה הזאת, שכאילו הועתקה מאיזו אופרטה אוסטרו־הונגרית עבשה, ניסה רייגן לעשות משהו בלבנון וניכווה קשות, אף־על־פי שאוניית המערכה הענקית „מיסורי" ירתה בתותחיה הענקיים על הרי השוף ופגעה בכמה זבובים. אחר־כך ניסה להראות שריר נגד אויב קומוניסטי נורא בניקרגואה, המאיים ממש על עצם קיומה של ארצות־הברית ועל כל הערכים המקודשים שהנחילו לנו „האבות המייסדים". אבל הקונגרס שלו עצמו אינו מאמין לו (והרוב שאינו מאמין לו עוד היה הרבה יותר גדול, אלמלא ראו עצמם הרפובליקאים אנוסים לתמוך בנשיא שממפלגתם). ומתעורר בליבך חשד גדול, שאיכשהו נדמה לנשיא שהעולם אינו שונה כל כך מבמת הצילומים של חברת מ.ג.מ., ושבעצם אין הוא נשיא ארצות־הברית אלא השחקן רונלד רייגן המשחק בלהיות נשיא אמריקני קשוח בסרט הרפתקאות מסוג ב', שבו ניתן לפתור כל בעייה על־ידי הבעה גברית ונאום פטריוטי דרמאטי, תספורת נכונה וכיוון נכון של ה„ספוטים" של הטלוויזיה.

בעצם, כל מי שרייגן מתנכל לו, מתחיל להיראות בעולם כטיפוס חיובי. והסכנה היא שהדבר מתחיל לקרות הפעם אפילו למועמר קדאפי, שגם תומכיו הסובייטיים יודעים היטב מה טיבו ואין להם שום אשליות לגביו. קשה מאוד, בלתי אפשרי כמעט, להגיד מלה טובה על מועמר קדאפי. אבל רייגן עוד יצליח לחולל אפילו את הנס הזה.

מהופעתו בטלוויזיה של ראש אמ"ן לשעבר, יהושע שגיא, אפשר לנחש, שגם בחוגים הפנימיים אצלנו אין מתלהבים ביותר ממשחקי המלחמה החירואיים של רייגן, ויכריזו מה שיכריזו כלפי חוץ. יתכן שגם בחוגים אלה מנסים להבין מה דוחף את רייגן לפעול דווקא עכשיו ובצורה שפעל, צורה המזמינה ממש כישלון. ואם נכון ניחוש זה, אפשר גם להבין מדוע אין התלהבות. את קדאפי, כאמור, זה לא יפיל. פעולה כזו מלכדת בהכרח את השורות בבית מאחוריו, דוחפת לתמיכה בו, לפחות כלפי חוץ, גם את המדינות הערביות המתונות בו, מקפיצה להגנתו את „העולם השלישי" ומעוררת העווית חמוצה באירופה המערבית.

★

האמריקנים אינם יכולים לפלוש ללוב ול„השלים את המלאכה" מפני שלוב איננה גרנאדה, איננה נמצאת ב„תחום ההשפעה המוסכם" של ארצות־הברית ומהווה בת־חסות מוכרת של ברית־המועצות, שלא תוכל לעבור בשתיקה על צעד כזה. כלומר: הדבר היחיד שהם יכולים לעשות אחרי כל הרעש הגדול הזה הוא לסובב עורף ולהסתלק, ושום דבר לא יוכל למנוע את קדאפי מלהכריז שהסתלקות זו אינה אלא נסיגה ותבוסה אמריקנית ולנפח אותה לניצחון תעמולתי גדול שלו, שהנה הנה עמד הוא, לבדו, מול ארצות־הברית האדירה והניסה. ובמידה מסויימת אף יצדק. מפני שכאשר חזק מתמודד עם חלש, הרי העובדה שהחלש לא הובס כמוה כניצחון, והעובדה שהחזק לא ניצח כמוה כתבוסה. כלומר: נסיונו של רייגן להפגין את „העוצמה האמריקנית" ואת „נחישותה מול התנכלות הקומוניסטית" ייהפך לפארסה שכבוד גדול אינו כרוך בה. בעצם, הוא כבר הפך לכך.

אבל יש נקודה נוספת, שאולי מדריכה את מנוחת [illegible] – ולבטח שהיא מדריכה [illegible] שליו ארצות־הברית [illegible] נמצאת על גבול „כללי המשחק" הבינלאומי, וייתכן שאף חרגה ממנו. לפי כללים אלה, אין אף אחת ממעצמות־העל פוגעת בעצמה במישרין בבת־חסות של מעצמת־העל האחרת. היא יכולה לעשות זאת „על־ידי שליח", אבל לא בעצמה. העובדה שארצות־הברית עשתה תרגיל כוח לקדאפי מתירה עקרונית את הרצועה גם לגבי ברית־המועצות. ואם איננו עלולים להיתקל בוקר בהיר אחד בהפגנת־כוח אווירית סובייטית ליד חופינו?

עמוס קינן

פועלים ברחוב

כלכלה אינה בנויה על כסף. כלכלה היא אותו דבר המייצר את הכסף.

בנק עובר עם כסף. בנק משחק בכסף. בנק אינו יוצר כסף.

כאשר בית הדפוס הממשלתי מדפיס מיליארד שקל, עדיין לא יצר שקל אחד.

באוצר ישבו יושבים ויישבו תמיד אנשים שיודעים מה זה כסף. השאלה היא, האם הם יודעים מה זאת כלכלה.

כלכלה זה רק דבר אחד: הפועל־היוצר.

פועל־יוצר זה רק דבר אחד: לעבוד במפעל יצרני־ריווחי.

מפעל יצרני־ריווחי זה רק דבר אחד: הולך אל שוקי העולם, מוכר את מה שיש לנו ומקבל תמורתו את מה שאין לנו.

מה שיש לנו, עדיין, הוא כמה מפעלים יצרניים־ריווחיים, שבהם כוח אדם מעולה ומיומן, שהתוצר שלהם מעולה עד כדי להתחרות בשוקי העולם ולהביא לחם הביתה.

מה שיש לנו, הוא אותו כסף שאתו משחקים בבנקים, בבורסה, באוצר ובכל משרדי הממשלה.

מה שאין לנו, הוא ממשלה שיש לה מפעלים שאותם היא משום מה מתעקשת לנהל אך אינה יודעת לנהל כך שיהיו ריווחיים.

מה שאין לנו, הוא ממשלה היודעת ממה עשויה כלכלה.

כלכלה אינה עשויה מכסף. כסף עשוי מכלכלה. ממשלה שכל מה שהיא יודעת הוא לבקש כסף מהחוץ ולסחוט כסף מבפנים, היא אותה ממשלה המאמינה שכסף הוא מקור הבראה למפעלים כושלים. לכלכלה משלה.

כסף הוא אספירין. כסף מוריד חום. כסף אינו מרפא מחלה.

מנועי בית־שמש אינם מפעל חולה מפני שאין לו כסף. למנועי בית־שמש אין כסף מפני שהמפעל חולה.

קופת־חולים אינה חולה מפני שאין לה כסף. סולל־בונה אינו חולה מפני שאין לו כסף. לכל הגופים האלה אין כסף מפני שהם חולים. זה סדר הדברים, ולא להיפך.

ממשלת ישראל אינה יודעת להציל מפעלים כושלים לא מפני שאינה רוצה. ממשלת ישראל אינה יודעת להציל מפעלים כושלים כי היא, בעצמה וכל־כולה, היא המנהל הכושל של המפעל הכושל הגדול ששמו מדינת ישראל. מפעל כושל באשמת ניהול כושל, שסימניו הם אתא ומספנות־ישראל, סולל־בונה ומנועי בית־שמש, עיירות הפיתוח והמושבים, החקלאות והקיבוצים, הבורסה והגימלאים, המובטלים.

הנכס היקר ביותר של מדינת ישראל, הנכס היקר ביותר של הציונות, הוא הפועל־היוצר. כאשר מושלך פועל זה אל הרחוב, מושלכת הציונות אל הרחוב.

★

מה זה פועל־יוצר.

הוא אדם שהולך לעבודה כדי לייצר מוצר מסויים.

הוא אדם שחייב שתהיה לו משמעת של עבודה, אחריות לטיב, לאיכות, לכושר התחרות.

הוא אדם שחייבת להיות לו מוטיבציה. גאווה אישית וקיבוצית. המוטיבציה היא להביא לחם הביתה. הגאווה היא להביא את הלחם בכבוד. ולכבוד שני חלקים. האחד: הלחם בא מיצירה ולא מטפילות, מעבודה ולא מניזקקות. חלקו השני של הכבוד, הוא הרווחה. פירושו של דבר: אין חובה להיות בנקאי כדי להיות ברווחה. אפשר להיות פועל־יוצר בתעשייה ולחיות ברווחה.

★

אילו היה הייצור בראש מעייניה של הממשלה ולא בראש סיסמאותיה, כבר מזמן היה הפועל־היוצר לא מושלך אל הרחוב אלא חי בגאווה וברווחה, במדינה גאה שרווחתה באה לה מפרי עמלה.

לא כך פני הדברים.

זוהי ממשלה שכספה בא לה בקלות ואותו היא גם כך מפזרת. easy come easy go. כך היא יוצרת בעיות, כך היא מאמינה שניתן לפתור אותן. לפזר עליהן כסף.

★

בית־שמש.

לפני שנה היה ההפסד קטן מאשר היום, לפני שנתיים קטן מלפני שנה. לפני שלוש שנים קטן מלפני שנתיים.

בדרך כלל, בעבר, כך היו הממשלות נוהגות: קונות מעצמן את המפעל הכושל שהן הכשילו, מוכרות אותו שוב לעצמן, וממשיכות לנהל אותו עד לכישלון הבא, ואז שוב, במחווה של הצלה, שוב הממשלה קונה מעצמה ומוכרת לעצמה – מהכסף שלך ושלי כמובן – ושוב עד לכישלון הבא.

מה שקורה היום הוא שאין לממשלה כסף לקנות מהממשלה את בית־שמש. היא עשתה חשבון שלסגור את המפעל ולהשליך את הפועלים אל הרחוב, יעלה יותר בזול. במלים פשוטות: הממשלה מבינה רק את שפת הכסף, לא את שפת הכלכלה.

כלכלה זה חברה, זה קהילייה, זה מקום ישוב, זו המשכיות של דורות עובדים וחרוצים. האמת היא שאילו היה לממשלה כסף, היתה נותנת עוד זריקת כסף עד לכישלון הבא. כאשר אין לה כסף, לא את עצמה היא תשליך אל הרחוב, לא היא תלך ללישכת העבודה, לא היא תושפל בקבלת דמי אבטלה. את הענף שעליו כולנו יושבים, אותו היא תשליך אל הרחוב.

★

מעניין: מיהו המוכר, מיהו המחליט למי, בכמה, באילו תנאים?

מחליט זה שניהל את המפעל הכושל כל אותן שנים. ניהול כושל. ניהול כושל הוא ניהול של כסף, לא ניהול של יצירה. אבל כאשר המכירה היא עניין של כסף, לא של יצירה, מי יהיה המומחה הגדול ביותר למכירה ו/או לחיסול בתנאי הכסף הכספיים ביותר, אם לא אותם אנשים שניהלו כסף, לא יצירה, וכך נכשלו.

אולי מאוחר לתקן את הדבר הנורא שקרה באתא. לא מאוחר למנוע מה שעומד לקרות בבית־שמש.

הממשלה אינה צריכה לפתוח ואינה צריכה לסגור ואינה צריכה לקנות ואינה צריכה למכור את בית־שמש. היא פשוט צריכה ללכת משם.

עליה לבצע נסיגה חד־צדדית, ללא תנאים.

ביום שבו המפעלים בישראל יזכו באוטונומיה, לא יהיה פועל אחד ברחוב. פועל אחד ברחוב הוא ההפסד הגדול ביותר.

כאשר הפועלים יהיו כולם ברחוב, נחסוך הרבה כסף ונפסיד עם.

זיוה ידיב

ספורט לאומי

ישב לו יוסקה מול האקרן, מרביץ פיהוק אדיר, ומגרד את מפשעתו.

בתשדיר השרות שעל המסך מרצדים, ניבטים אליו שני אידיוטים המגרדים בפראות כרטיס הגרלה בלווית אינפופים אוויליים.

„מאיפה הם גרדו את הסרט הדבילי הזה?" מחייך יוסקה בטוב־לב לעבר שני ילדיו הממתינים בקוצר רוח ל„קרובים קרובים" אגב גירוד שקדני בראשיהם.

„אולי תפסיקו לזרוק קליפות על השטיח", שואגת אשתו כשהיא מגרדת באכזריות את רגלה העקוצה, ומורעכת בידה הפנויה יתוש על לחיה.

אינני יודעת אם מפיקי תשדיר הגרוד בטלוויזיה הגיעו לרעיון הגאוני במקרה, או לאחר מחקר אנתרופולוגי מעמיק. אך אין ספק, שגרוד הוא ספורט לאומי בישראל.

בכל קרן רחוב, בהיכל־התרבות, בכנסת ובסלון, אפשר להבחין בקבוצת ספורטאים כזאת. ואם לא בראש, אזי היד נגררת באף, בצוואר, בבסיס הגב או אי־שם דרומית לשיפולי הכרס. הידיים תמיד עסוקות. גרד בכל יכולתך.

התחביב הזה נרכש כבר מילדות. עוד בשחר נעוריו בהגיעו לגן טרום־חובה, מגלה הישראלי הרך בשנים שאין תשובה הולמת יותר למצער הכינים על ראשו מאשר גירוד בריא.

אחר־כך בצבא, בטירונות, הוא זוכה להיכרות רישמית עם גרוד חדש, זה המכונה בחוגים בטחוניים גרבצת, שאינו מרפה ממנו עד תום השרות.

אם התמזל מזלו, הוא יכיר במהלך חייו גם זן ביישן וצנוע יותר של כינים, אלו המעדיפות לשוטט בחשיכה, ולפעול במסתרים.

אחר כך הוא מגרד לו עבודה, ומגרד לו אשה, ומגרד לו וידיאו וטלוויזיה, בה הוא רואה, תוך כדי גרוד במפשעתו, איך שני יצורים בצלמו ובדמותו מגרדים בדבקות כרטיס חיש־גד.

האיש המתאים

אם היו לי עד עתה ספקות אם ראוי ח"כ אלי קולאס לעמוד בראש ועדת חוקה־חוק־ומשפט, הם נעלמו בליל אתמול כשהתפרסם ברבים, שהאיש נכשל לפחות שלוש פעמים בבחינות בדיני עונשין, וחימם שנים על שנים את ספסלי הפקולטה למשפטים.

זהו. עכשיו שוכנעתי סופית. אין לי שום ספקות.

אדם עם מטען כה כבד של ניסיון והשכלה משפטית, אדם שיטתי, יסודי, ומעמיק, החוזר על כל הליך ובחינה לא פחות משלוש פעמים, מי שלמד שנים כה רבות חוקים ודינים, הוא האיש המתאים ביותר לתפקיד ראש ועדת החוקה־חוק־ומשפט, ותמגני על כל המלעיזים והמשטינים.

שוד מזוין

זה שהמציאות בארץ עולה על כל דימיון אינו דבר חדש. ובכל זאת, אחרי כל כך הרבה מקרים של שוד קשישים, הופתעתי במקצת למקרא הידיעה הגרוטסקית בעיתון, שישיש בן 82, שמואל ברלי, חשוד בניסיון לשדוד אשה בדירתה בבת־ים בעזרת מוט ברזל.

אני יודעת שעבור המעורבים בדבר, ההוויה לא היתה מבדרת כלל, אבל יסלחו לי הקוראים, אם כשבוע פורים לא אתאפק, ואתאר את התמונה שעלתה בדמיוני אחרי שקראתי את הידיעה הבלתי שיגרתית.

הישיש עומד בדלת, אוחז ביד רוטטת מוט ברזל ואומר בקול רועד ושתוק:

„תפתחי, זה שוד!"

„תיכנס, תיכנס," פותחת לו הישישה במאור פנים, „אתה מהמשרדוק?"

„לא, לא, אני לא מקופת־חולים, זה שוד מזוין" מתעצבן הזקן והמוט נשמט מידו ונוחת על כף רגלה.

„חס וחלילה, לא אמרתי שאתה מביטוח־לאומי," צוחקת הזקנה בטוב־לב.

„תתני את הכסף או שאני אשבור לך את הראש" הוא מלמל כשהוא משתדל לשווא לשלוף את המוט שהתגלגל מתחת לארון.

„אני לא צריכה כסף, ברוך השם, תודה רבה" היא מחייכת, „אולי אתה רוצה כוס תה?"

„למה את מקללת אותי, גברת?" מתרתח השודד כשהוא זוחל עדיין על הרצפה.

„אה, אז אתה לא מהקרן־הקיימת?" היא אומרת בתימהון מוחלט, „אז מה אתה עושה שם על הרצפה?"

„איזה ריצפה? למה ריצפה?" רוטן השודד, „מי אתה? מה את עושה כאן? זה לא לשכת הסעד?"

אינני יודעת איך הסתיים העניין, ומה קרה שם בסוף, אך קראתי שהשופטת דבורה ברלינר שחררה אותו בערבות של 300 ש"ח.

דוד שחם

כסף קטן

ריבית דריבית

אני ממליץ לכל מי שאינו מתמצא בחישובים הערינים של הריבית, לקחת את ספר הלימוד הישן ולקרוא מחדש את הפרק על הריבית דריבית. אולי לא ישאל אז שאלות איך, בדרך אל הצמיחה, צמחו החובות האסטרונומיים האלה שאנחנו שומעים עליהן לאחרונה.

בשיא האינפלציה הגיע שיעור הריבית הריאלית, ששילמנו על הלוואות שלקחנו, עד כדי 40 אחוז לשנה. במקרים חריגים אף כפליים מזה. אבל נניח אפילו 40 אחוז, ריבית ריאלית אחרי ההצמדה: מי יכול להרוויח סכום כזה על מחזור המכירות? אפילו על הון ההשקעה?

מי שנאלץ ללוות לא יכול להחזיר ריבית כזו מתוך רווחיו. היה עליו לקחת הלוואות חדשות כדי להחזיר את הריבית על ההלוואות הישנות וכן הלאה וכך הלאה. ואיש אינו מדבר בינתיים על הקרן.

כך תפחו החובות. ואת התינוק המגודל הזה אין ברירה, כי אם לשים ליד פיתחו של מולידיו – של הממשלה שהרשתה ריבית ריאלית של 40 אחוז בשנה.

אלא שלממשלה אין לה כסף משלה. יש לה רק משלנו. ואנחנו, כרגיל, נשלם גם את זה. בריבית דריבית על הריבית.

בעיניו של תייק

נדיה „סחבה" מארנקי ברגע האחרון את כל סרטי הצילום שלי, ושמה במקומם חדשים...

(סוף מעמוד 7)

לא כדי לאפשר דיאלוג, אולי רק כדי לא לפגוע באורחת. ממילא קצרה ידי להתמודד עם השקרים, ועם סילופי העובדות. יותר מכל חרה לי. כאב לי, לשמוע את נדיה מצטרפת למקהלה העוינת: „את צריכה להבין", היא אומרת, וקולה מקשיח פתאום, מאבד משהו מרכותו, „אין לנו שום דבר נגד ישראלים, אנחנו נלחמים רק בציונות האימפריאליסטית. כשאומרים להרוג את ישראל, לא מת־כוונים לזרוק אותך לים, רק להרוג את האימפריאליזם. כי ישראל היא האוונגארד של האימפריאליזם".

הוויכוח נרגע רק כאשר בוקע ממקלט הרדיו קולו של קריין־החדשות בערבית. הכל משתתקים. השם ישראל חוזר בחדשות כמה פעמים, ואני מבקשת מנדיה שתתרגם. „זה בקשר לזוטיפת מטוס טי.וו.אי. רוצים שתשחררו את כל המחבלים שנשארו אצלכם, ב־שביל שיחרור הנוסעים האמריקנים. האלף ששיחררתם כבר זה כנ־ראה לא מספיק. מה תעשו?" היא מתגרה בי.

— אני מאמינה שלא ניכנע יותר לסחיטה, ולא נשחרר אף מחבל בתמורה לסחטנות ולטרור.

„ואם ניקח אותך כאן כבת־ערובה?", מחלוצץ אשהב, „מה תבקשי אז מהממשלה שלך לעשות"?

„רעיון טוב", צוחקת נדיה, „נחזיק אותך בוילה שלי, תגורי אתי ולא תמהרי כל־כך לחזור", רומזת לסירובי להפצרותיה להא־ריך את שהותי במרוקו. הכל משועשעים חוץ ממני, והאווירה מת־רככת. והמחנק הזה בגרוני... זה בטח בגלל עשן הסיגריות הסמיך, הממלא את המכונית.

„אתם מרוקאים, „אני מנסה לנצל את אווירת הפיוס". יש לכם הרבה בעיות בארץ שלכם. אין מלחמה בין מרוקו לישראל, המלך

בכל פעם שאני מצלמת — קופאים ידידיה של נדיה. גם היא מאבדת את שלוותה

שלכם איש מתון שסייע בתהליך השלום עם מצרים, למה אתם נוקטים עמדה כל־כך פנאטית בשאלה הפ.לשתינאית?"

מוג'אהיד שולף קופסת סיגריות מכיסו ומקרב אותם לעיני: „על כל קופסת סיגריות שתקני כאן, במרוקו, ועל כל כרטיס־קול־נוע תשלמי מס בשביל אש"ף, מס חוקי! זה מפני שאנחנו ערבים לפני שאנחנו מרוקנים, ואתם הורגים את האחים שלנו".

*

ערב חם ולח בקזבלנקה. קרוב לעשר בלילה, והשמש טרם שקעה. מחר אני חוזרת הביתה. נדיה מציעה שנלך לשתות משהו באחד מבתי־הקפה המפוארים בטיילת היםהפיה: „תסתכלי על השקיעה הנהדרת, ותשכחי מהיום הזה ומהאכזבות שלך", היא מציעה. אבל אני מעדיפה להישאר בבית. „אולי נאזין יחד לשירים שרת אז בבית־הסוהר", אני עושה ניסיון אחרון לעורר בה זיק של נוסטאלגיה ואהדה לישראל. מרלין נדלקת לרעיון. אני מושיטה לה את הקסטה ונדיה, בחוסר־רצון מופגן, דוחפת אותה ללוע הטייפ. השירים מתנגנים, שיר רודף שיר, נושאים אותנו אחת־עש־רה, שתים־עשרה שנה אחורנית. והשתיים עומדות סמוך למערכת, מתנועעות לקצב השירים. משהו נדלק בעיניים: „זה יפה", אומרת מרלין, „נדיה, אולי אנחנו הלכנו בדרך לא נכונה? אולי היינו צריכות להיות זמרות ושחקניות ולא חבלניות?", ובגעגוע לא מוסתר: „זאת היתה תקופה של יצירה, היה יפה".

נדיה איננה מצטרפת לשבחים, אבל עיניה מסגירות אותה. „אני כבר שכחתי את השירים האלה. את בוודאי לא יודעת, עדנה, אבל לכל שיר היה משמעות במלים שלו. משמעות יותר ממה שאתם שמעתם. השירים היו חלק חוק של המחתרת שלנו".

— איזו מחתרת?

„בבית־הסוהר".

— מחתרת של מי?

„מחתרת שלנו, עם המחבלות מהאגף של הערביות. אפילו אחת היהודיות היתה עובדת איתנו. גם הסוהרות עזרו לנו, אבל הן לא הבינו מה הן עושות".

— על מה את מדברת נדיה? זאת בדיחה?

● נדיה בראדלי: סיפור של אמונה ואכזבה

„לא, זאת לא בדיחה, זה ברצינות. אני כבר הרבה ימים מנסה להגיד לך את זה, ואת לא מבינה. אני לא באתי לישראל סתם כמו אידיוטית, אני באתי מתוך אידיאולוגיה. הייתי משוכנעת שאני עושה נכון. היה לנו סיפור מוכן לחוקרים שלכם, חלק היה אמת. והיו גם אימפרוביזציות.

— בשביל מה היית צריכה מחתרת בתוך הכלא? כולם פינקו אותך שם, עשית בבית־הסוהר מה שרצית...

„בשביל לשמור על קשר עם האנשים שלנו בלבנון, שאנחנו נהיה בעניינים, ושהם יידעו באופן שוטף מה איתנו, שיעזרו. פעם אפילו תיכננו בריחה".

— איך עבד הקשר הזה?

„דרך המשפחות של הביטחוניות הערביות. כאגף הסגור, הן היו זכאיות לביקורים, והיו מחביאות אצלי דברים שהביאו להן: מיכתבים, ידיעות בשבילי וממני, כסף. את יודעת שכסף זה חשוב בבית־הסוהר. לי האמינו, ואצלי כמעט לא חיפשו. לי לא היו בי־קורים של משפחה, רק של ציונים, בעיקר הביקורים שלך. ואבי עזו היה מבריח בשבילי לפעמים מכתבים לחו"ל. נתתי לו מכתבים פתוחים. הוא לא ידע כלום, הוא חשב שזה מכתבי אהבה ומכתבים למשפחה. אבל היה גם בין השורות... גם מהקונסוליה הצרפתית ביקרו לפעמים, היתה גם סוהרת אחת, שהיתה שולחת בשבילי מכ־תבים מוברחים. לא, לא תמורת כסף, רק מתוך תמימות והבנה אליי".

— נדיה, את פשוט רימית את כולנו! השבת רעה תחת טובה, מעלת באמון, העמדת פנים...

„דווקא אהבתי אותכם, לא העמדתי פנים".

— אמרת שאת מרגישה חלק מהארץ הזאת — ביכית את קורבנות הטרור, אמרת שאת מבינה שלעם היהודי יש זכות לחיות בשקט בארצו. הכל היה שקר?

„לא היתה לי ברירה. מה היית את עושה במקומי לוא היית יושבת בכלא הסורי, למשל? אני הבנתי שזאת הדרך היחידה שלי לחיות בכלא ולצאת משם בסדר, וכמה שיותר מהר. האמת, לא חשבתי שאצא כל־כך מהר. אבל באמת אהבתי אתכם. זה גם היה פשוט אתכם, אתם כל־כך מאמינים שאתם צודקים, וכל־כך חשוב לכם שאחרים יסכימו עם הצדק הזה שלכם, שזה עשה את העניין יותר קל. גם כשהעובדות היו הפוכות, אתם סירבתם לה־אמין".

— למה את מתכוונת?

„לפעמים אמרתי לכם את זה בשירים, ואתם לא הבנתם. למשל השיר ‚אתמול הלכת', שיר שאת כל־כך אהבת לשמוע. את השיר הזה כתבתי לזכרו של בודיה, שהיה ראש המישרד שלנו בפאריס. כשבודיה התפוצץ במכונית שלו בפאריס, ידענו תיכף שזאת עבודה של אנשים שלכם. אנחנו אהבנו אותו מאוד והיינו עצובות. בפני המנהלת, רעיה אפשטיין, עשינו הצגה שאנחנו מאושרות שהוא מת, אבל אחר־כך הלכנו לשטח של החקלאות ובכינו לבדנו. את השיר כתבתי לזכרו עם הרבה כאב. את רוצה עוד דוגמה? כשתפסו את אודי אדיב ודני ורד, הלב שלנו היה איתם. רצינו לעודד אותם וחיברתי להם שיר והברחתי אותו לכלא רמלה. הם לא ענו לי. מע־ניין לדעת אם קיבלו את השיר. אולי את יכולה לברר את זה? את מכירה את השיר, זה שיר על שני דגים שעזבו פתאום את האק־ווריום והלכו על אדמה קשה ויבשה כדי למצוא את מה שביקשו, הביטו אחורה וראו שהם להקה... רצינו לעודד את אודי ודני, לתת להם תקווה שהם לא ישארו יחידים. ואתם פירשתם כל שיר אחרת, אבל לכל מלה שכתבנו היתה משמעות. אם תשמעי עכשיו את השירים, אחרי כל מה שאת יודעת עלי היום, תביני. אני לא רוצה, עדנה, שתפרסמי את הדברים האלה בארץ. זה לא כדאי בשבילך, תשמרי אותם רק לעצמך.

— למה?, אולי כדאי שנלמד מזה לקח?

„אתם תיראו טיפשים. גם את... זה אולי יזיק לרעיה אפשטיין, המנהלת של בית־הסוהר, והיא אשה טובה, רק שהיתה לה מחת־רת שלמה תחת הידיים והיא לא הרגישה, עם כל הניסיון שלה. אפילו את השביתות בכלא אני ארגנתי, והיא לא ידעה מכלום".

— מה יזיק לה, לרעיה? שנתנה בך אמון? שהשליטה ערכים של ריסון יצרים ואנושיות בבית־הסוהר? שהאמינה שהזרע שהיא טומנת ביחס שלה למחבלות הוא התרומה הצנועה שלה לשלום ולקירוב לבבות?

„אתם לא רוצים שלום, עדנה. אתם רוצים לבלוע את הכל, ויש לכם תיאבון גדול".

למחרת אני אורזת את חפצי, מתכוננת לשוב הביתה. נדיה

במכונית פרצה סערה. הכל צווחו וצרחו: „הציונות גזענית, הציונות פאשיסטית, אתם כמו הנאצים..."

ומרלין מפתיעות אותי בחדרי באמצע האריזה. להפצרתה של נדיה אנחנו יורדות לשתות תה בגן הארמון בו שיכנו אותי. משהו מהקהילה היהודית בא להיפרד ממני לשלום. נדיה ומרלין הולכות להתאפר לעשר דקות כדי שאוכל להתפנות אליו. משהלך הן פתאום „ממהרות למערכת ועוזבות אותי בחופזה. „נבוא בשלוש, להיפרד ממך בשדה־התעופה", מבטיחה נדיה, נושקת לי ונעלמת.

בארבע ועשר דקות המריא מטוס „נתיבי אוויר המלכותיים של מרוקו" בדרכו מקזבלנקה לפאריס, ואני בתוכו. נדיה ומרלין לא הגיעו לשדה התעופה. אפילו לא נפרדנו לשלום...

רק למחרת בבוקר, במלון בפאריס, אני מגלה בתדהמה ובכאב שכל סרטי הצילום שלי נעלמו. הם הוצאו מקופסותיהם והוחלפו בסרטים חדשים, בתוליים. גם הסרט שהיה במצלמה נלקח. ידידתי הטובה נדיה. שיעור אחרון.

*

כמה מלים אישיות, לסיום.

רציתי לספר סיפור על נערה שנלכדה בשורות המחבלים ובאה בשליחות חבלה לישראל. סיפור על מחבלת שבשבתה בכלא הת־חרטה על מעשיה, התעניינה בתולדות הציונות, סרגה כובעים לי־חיילינו במלחמה, התפללה לשלום ושיגרה להם מכתבי־עידוד והודיות.

רציתי לספר סיפור על מחבלת שישראלים שיעבו מחבלים — אהבו אותה, האמינו בה וסייעו לה.

זה סיפור על מחבלת ששרה על שלום, וכשהשתחררה בטרם מוצה עונשה, חזרה להילחם בנו.

ואולי זהו סיפור על ישראל יפה ותמימה, הנוהגת במידת הרחמים באויביה, ומושיטה דרך לשלום ולהבנה בדיאלוג אנושי. זהו סיפור של אמונה ואכזבה. סיפור על זרע שנטמן, ולא נבט, ולא עשה פרי.

אולי בפעם אחרת.

*

(כתבה רביעית ואחרונה — שודר ב„קול ישראל")

קבוץ גן שמואל
מעונין לקלוט
משפחות של מורים
כתות יסוד ✶ הסטודיה
✶ מתמטיקה פיסיקה ✶ אנגלית
✶ מחשבים ✶ ספרות לשון
מורים בעלי נסיון עד גיל 35 המעוניינים להקלט בקבוץ כתבו אלינו בצרוף תולדות חיים: מזכירות גן שמואל מיקוד 38810
טלפון 063-20900.

להשכרה אולם
בשטח של 513 מ"ר במקום מרכזי באזור התעשיה של מפרץ חיפה.
האולם שוכן בקומה א' וכולל:
✶ מעלית מטען, הכנה למזוג אויר, מואר היטב, טלפון ושירותים צמודים.
✶ מתאים במיוחד כאולם מכר ותצוגה.
בפרטים נא לפנות לטלפון:
בימים א—ה 08.00—16.00, 04-794193, 04-794083.
בערב 04-732512.

להשכרה
מבנה תעשיתי באשדוד
על־יד מפעל רבלון
★ שטח המבנה כ־2800 מ"ר
★ משטחי אספלט וכורכר סביב המבנה
★ חבור חשמל 400 אמפר
★ 3 קווי טלפון
המעוניינים יפנו טלפונית 055-24334, בשעות 08.00—15.00, למר א. בורשטיין, או בכתב לת.ד. 153 אשדוד 77101, עבור „מבנה תעשיתי".

פרשת השבוע
צו
מאת מנחם בקר

בפרשת „צו", שאנו קוראים בשבת זו, מפורטים הסוגים העיקריים של הקרבנות, שכבר הוזכרו בפרשה הקודמת: עולה, מנחה, חטאת, אשם ושלמים. כל אחד מקרבנות אלה מובא בפרשת „צו" בנוסח אחיד: „זאת תורת העולה" (ו', ב'); „וזאת תורת המנחה" (ו', ז'); „זאת תורת החטאת" (ו', י"ח); „וזאת תורת האשם" (ז', א'); „וזאת תורת זבח השלמים" (ז', י"א). ובסיום פסוקים אלה מובאת חתימה מסכמת של תורת הקרבנות, כדלקמן: „זאת התורה לעולה, למנחה, ולחטאת ולאשם, ולמילואים (= קרבנות הקדשת הכוהנים לכהונה במשכן) ולזבח השלמים; אשר ציווה ה' את משה בהר סיני..." (ז', ל"ז־ל"ח).

ובפרק המסיים את הפרשה (פרק ח') מתואר בפירוט רב הטקס החגיגי של הפרשת אהרן ובניו לעבודת־הקודש במשכן שהוקם זה עתה. פרק זה קשור איפוא בתוכנו למסופר בסוף ספר „שמות", והפרטים המובאים בו תואמים במדויק להוראות שניתנו בעניין זה למשה קודם הקמת המשכן (שמות כ"ט).

„ויקח משה מדמו ויתן על תנוך אוזן אהרן הימנית, ועל בוהן ידו הימנית, ועל בוהן רגלו הימנית" (ח', כ"ג).

לדברי הכתוב כאן, קידש משה את אהרן לכהונה על־ידי מתן דמו של איל המילואים על שלושה איברים בגופו: על האוזן, על היד ועל הרגל. כיוצא בכך עשה משה גם לבני אהרן (ח', כ"ד).

לדעת חכמי ישראל, נתקדשו איברים אלה של אהרן ובניו כדי להורות על שלושת התפקידים הגדולים המוטלים על הכוהנים: תורה, עבודה וגמילות חסדים.

מתן הדם על האוזן מרמז על „עמוד התורה": הכוהנים מורים לעם את תורת ה', כדברי משה בברכתו לשבט לוי: „יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל" (דברים ל"ג, י').

מתן הדם על היד מרמז על „עמוד העבודה": הכוהנים מקריבים את הקרבנות על מזבח ה' ומביאים בכך לכפרת עוונות ישראל.

מתן הדם על הרגל מרמז על „עמוד גמילות חסדים": הכוהנים מטפחים בעם אהבה ואחווה ורעות בין אדם לחבירו — כדרך שעשה אהרן, שהיה „אוהב שלום ורודף שלום" (אבות א', י"ב); וכל זאת השיג בהליכה מאדם לאדם, כדי להפוך אויבים לאוהבים.

שלושת התפקידים האלה, המוטלים על הכוהנים כלפי שאר בני העם, מסוכמים במאמרו התמציתי של שמעון הצדיק, שהיה כהן גדול בימי בית שני: „על שלושה דברים העולם עומד (= מתקיים): על התורה (= בזכות לימוד התורה), ועל העבודה (= בזכות עבודת ה' בקרבנות ובתפילה), ועל גמילות חסדים" (= בזכות מעשי חסד וצדקה שבין אדם לחבירו).

מדרש חז"ל

„צו את אהרן ואת בניו לאמר..." (ו', ב')

מתחילת הספר ועד כאן כתיב (= כתוב) „והקריבו בני אהרן" (א', ה'); „ונתנו בני אהרן" (א', ז'); „וערכו בני אהרן" (א', ח'); והקטירו אותו בני אהרן" (ג', ה').

אמר משה לפני הקדוש־ברוך־הוא: הבאר שנואה, ומימיה חביבין?! (= הייתכן לשנוא באר, שמימיה חביבים וטובים? הנמשל הוא: אם ה' מקרב אליו את בני אהרן, לא ייתכן שלא יקרב גם את אהרן אביהם!) חלקת כבוד לעצים בשביל בניהם, שנאמר שם (תמיד ב', ג'): „כל העצים כשרים למערכה (= למדורה התמידית שעל המזבח), חוץ משל זית ושל גפן" (שפירותיהם חשובים ומשמשים לדברים שבקדושה); ולאהרן אין אתה חולק לו כבוד בשביל בניו?!

אמר לו הקדוש־ברוך־הוא: חייך (= לשון־שבועה), שבשבילך אני מקרבו (= בגללך אני מקרב את אהרן בעבודת הקודש של ישראל); ולא עוד, אלא שאני עושה אותו עיקר ובניו טפלים, שנאמר: „צו את אהרן ואת בניו לאמר" (הפנייה לאהרן קודמת כאן לפנייה לבניו).

[illegible]

מה בין הקדשת אהרן להקדשת בני אהרן?

פעם נקלע לחצרו של ה„חוזה" מלובלין (רבי יעקב יצחק הורביץ, מתלמידי המגיד ממעזריץ' ורבי אלימלך מליזנסק: 1745—1815) אברך אחד, שהיה נכדו של אדמו"ר נודע בגאליציה. אולם אותו אברך היה מקצר בתורה ובתפילה, ורוב שעות היום היה מהלך ממקום למקום, כשהוא לבוש באיצטלה של אדמו"ר ומרבה בגינונים של „צדיק" וחיק ורגיל.

לא עברו ימים מרובים, ונודע ל„חוזה" על התנהגותו המשונה של אותו אברך, המתהדר באיצטלה של אדמו"ר, כאילו היה מנהיג של אלפי חסידים.

הזמין אליו ה„חוזה" את האברך ההוא; ולאחר שנוכח לדעת שמקורביו לא הגזימו בדבריהם על לבושו ועל גינוניו המשונים, אמר לאורח הצעיר: בסוף פרשת „צו" מספרת התורה על חנוכת העבודה במשכן והקדשת אהרן ובניו לכהונה במקום הקדש. והנה נאמר על אהרן: „ויקח משה משמן המשחה... ויז על אהרן על בגדיו" (ח', ל'). יוצא מכאן, שאצל אהרן היו צריכים לקדש את בגדי הכהונה ולא את גופו, שהוא עצמו היה קדוש מאליו. לעומת זאת נאמר על בני אהרן: „ועל בניו ועל בגדי בניו איתו" (שם, שם). נמצאנו איפוא למדים, שלגבי בני אהרן היו צריכים לקדש לא רק את הבגדים, אלא גם אותם עצמם...

מי רצח את גאון המחשבים

(סוף מעמ' 11)

המפעל. רצח נשמע לי אמצעי דרסטי לאיתות מהסוג הזה.

■■■

„בענף הזה אין מדע בדיוני"

אם יש דבר שאינו מתקבל על דעת המשפחה, זו השערה שמדובר בטעות.

בחודשים האחרונים לחייו של אפרים, הבחינה אמו בטינה אולריש במכונית מסחרית, שחנתה משך שעות ארוכות ליד הבית. באחד הימים, הסבה את תשומת־לבו של הלפרן למכונית. הלפרן סירב להתייחס לכך בכובד־ראש. באותה מידה זלזל בהרגשה שלה, שמישהו עוקב אחריו. באחת הנסיעות, רשמה הצעירה את מספר המכונית, שעוררה את חשדה. הלפרן נטל את המספר והבטיח לבדוק את העניין. למחרת, כששאלה אותו, אמר: שטויות, זרקתי את הפתק.

את האצבע המאשימה מפנים ההורים למשטרת גרמניה. „אנחנו גם רוצים לדעת למה לא הופקדה עליו שמירה, מטעם החברה. הרי הם ידעו, שמדובר בפרוייקטים סודיים".

אנשי מקצוע בתחום תעשיות האלקטרוניקה והמחשבים שהתראיינו לכתבה זו, חלקם בעילום־שם, אומרים, שמקרה של רצח על רקע תחרות מסחרית לא מוכר בענף הזה. בוודאי לא באירופה. עם זאת הם מודים, כי זה ענף שמילת־המפתח בו היא סודיות. החלטות מסויימות יכולות ליפול בין שניים, שלושה מנהלים בכירים, וזהו זה. אחר כך, לך תפש את הרוח.

מ.נ., חברת ילדות של הלפרן, פגשה אותו כשבועיים לפני הרצח. הלפרן סיפר לה על חידושים אחרונים בתחום המחשבים. מ.נ. זוכרת מונח מסויים: פלסמה אנושית. ניסינו לפענח את המושג אצל פרופסור מיכה חנני, פרופסור דוד הראל, צבי ינאי, אנשי מקצוע.

הראל וחנני השתמשו בביטוי מדע דימיוני. טענו שיש פה תערובת של שני מושגים. השימוש בפלסמה במצגי המחשבים החדשים, כתחליף ל„תותח האלקטרוני", ידוע. הוא מהווה חלק מתהליך המיזעור של המחשב. השימוש בתאים חיים, כתחליף לשבבי הסיליקון, גם אם הוא עדיין על גבול המדע הבדיוני, הוא בהחלט חלק מאיזו מחשבה לטווח ארוך. השילוב של פלסמה אנושית נשמע מטורף (פלסמה היא אחת מצורות האנרגיה, המוזכרת, בין השאר, כאמצעי להנעת חלליות בינכוכביות. תאים אנושיים הם, בהקשר הזה, כנראה, תאי מוח אדם, שנועדו להחליף את שבבי הסיליקון, המהווים כיום את „החלק החושב" של מחשבים אלקטרוניים). מנהל חברה גדולה בענף המחשבים אמר: בענף הזה, אין מדע בדיוני. כל רעיון שמישהו יפריח באחת הפינות של העולם — יש כבר מי שעובד עליו.

האם זה יכול להיות קשור לרצח במקרה הזה, אומר איש מקצוע, כל ספקולציה שתעלי תהיה טובה כמו שלי.

■■■

„אני יורש את הילד שלי"

נושא נוסף, החוזר ועולה במהלך השיחות, הוא נושא הריגול התעשייתי.

שתילת אנשים, פריצות יזומות, פיתויים מיניים, סחיטה ואיומים – אלה הם מקצת מן האמצעים, שאיש אולי אינו יכול להוכיח את קיומם, אך אין ספק שהחברות מוציאות הון עתק כדי להתגונן מפניהם.

האם הלפרן חשף ריגול מהסוג הזה והסתבך? שוב יריה באפלה.

הסיכוי הכמעט היחידי לפענח את הפרשה, אומרים במשטרה, הוא שהרוצח ייתפס על עבירה אחרת, ובחקירה יודה גם ברצח הלפרן. אם יקרה כדבר הזה, הרוצח אמנם ייחשף, אבל שולחו, אם היה כזה, יישאר עלום.

עברו שנתיים וחצי – ולא התווסף מידע כלשהו על מה שהיה ידוע ביום הרצח.

ויוי וליאון הלפרן גרים היום בבית של אפרים. ישנים במיטה שלו. משתמשים בריהוט שרכש בגרמניה ושהתכוון להביא לארץ. את המגרש שרכש בסביון ותיכנן לבנות עליו בית, מכרו לפני כשבועיים. הדגם של הבית, אותו תיכנן האדריכל דסקין, עומד בחדר־העבודה של אפי. לצד השולחן, ארונות עמוסים בספרים. נר זכרון.

ויוי הלפרן בוכה ואומרת: הכל הלך לו טוב, יותר מדי טוב, הוא שילם את המחיר.

ליאון הלפרן: אני יורש את הילד שלי ובוכה. מה אני צריך את כל זה?

עצמאי
מס הכנסה נותן לך עד 31 במרס 86
אפשרויות לנצל זכויותיך במס.
אם אתה רוכש "עדיף" לעצמאי ב"הסנה" אתה יכול להשקיע 16% מהכנסתך
(לעומת 12% בלבד בקופות הגמל הבנקאיות).
בדבר יתרונות נוספים של ביטוח "עדיף" לעצמאים, פנה מיד לסוכני קבוצת "הסנה"
הסנה — חברה ישראלית לביטוח בע"מ
ציון — חברה לביטוח בע"מ
החברה הישראלית לביטוח משנה בע"מ
רותם — חברה לביטוח בע"מ
ספיר — חברה לביטוח בע"מ
בירדמן — חברה לביטוח בע"מ
שמשון — חברה לביטוח בע"מ
דקלה — חברה לביטוח בע"מ
חברה משותפת
החברה הישראלית לביטוח אשראי בע"מ
קבוצת הסנה

חשודים ברצח דוד מנוס

(המשך מעמוד 5)

ואם יש להם כסף, יתנו לו? הכסף שלום, מה את חושבת?

- תתקשרי לבריזיל, שישלחו כסף למשפט?

לא. אנחנו לוקחים מאנשים כאן.

בעשר נגמר החשמל

לילה.

את תישני בחדר של לאמיה וטאופיק, אומר רפיק.

לבד? אני שואלת.

אני אשמור עליך, הוא אומר.

אני עם פטריסיה והילדים, אני אומרת, כמו תמיד.

האמא פורשת שמיכה דקה למרגלות המיטה. מטר וחצי – לה, לילדה קטנה ולרפיק. היא נותנת לי טרנינג של לאמיה בתור פיז'אמה. אני למעלה על המיטה.

יש עוד מקום על המיטה, אני אומרת.

לא, אומרת האישה ונכנסת עם הבגדים מתחת לשמיכה.

אני מתכווצת בצד המיטה, רוב המזרן פנוי. יש מקום. האישה מתרוממת, מסדרת את יתרת המזרן לשינה. רפיק נכנס למיטה, יש אווירה של טיול שנתי. בעשר נגמר החשמל ואז מדליקים נר. רפיק מביא למיטה טרנזיסטור, חדשות בערבית. לא מורידים את דיר בלוט. הוא שוכב על הצד, הפנים אליו. אני סגורה בתוך שמיכות, הגב מופנה אליו. בינינו רוב המיטה. האמא על הרי־צפה.

חמש בבוקר – בוקר טוב – הלילה עבר בשקט.

עכשיו הולכים להתרחץ. היא מביאה מגבת ומים בקנקן פלסטי. לוקחת אותי לחלון, מוציאה את הראש החוצה, נושמת אוויר קריר, שופכת מים על הפנים. מקלחת.

שמש. אנחנו יושבים על טראסה בגינה, מתחתינו עמק זיתים וערוגות טבק. אם הזקן שעובד למטה ידע שאת יהודיה, אומר לי רפיק, הוא ישתגע. הוא משחק עם נחש קטן, צהבהב, שמצא בארמה. זה מסוכן? אני שואלת. הוא שואל מתי אני נוסעת. האמא יושבת עם התינוקת על הארמה. האמא בוכה.

לפני כמה ימים בא ארבעה אנשים, יש להם שניים אוטו, אחד ג'יפ ואחד טקסי קטנה. שניים נכנסו בבית, לוקחים תמונה וידאו, ועושים כמה מטר הדירות.

שאלו בית זה, מי זה? אמרתי בשבילי ובשביל אפוי. אחר־כך חשבתי הם רוצים לעשות משהו לא טוב, הלכתי לירושלים בשביל פליציה לנגר. אמרתי לה בא לכפר ארבע אנשים עשו ככה וככה. אמרה בסדר, אני אתן לכם זה.

לנגר השיגה צו־על־תנאי, האוסר על מפקד צה"ל באיזור ל„טפל" בבית.

וככה תשב ותחכה שיבואו להרוס?

לא, אתן זה לאמא שלי. מתי את נוסעת?

צהריים. הוא מעלה אותי על מכונית מקומית, מוביל אותי לתחנת אוטובוס בראש־העין.

זה לתל אביב, הוא אומר לי שם, אל תסעי בטרמפים.

זה שקר

פיסקה אחרונה. אחר־כך, בשובי לתל אביב, למדתי: המשפחה היתה בשגרירות הברזילאית וביקשה סעד דיפלומטי. ההורים, האחים, יודעים בדיוק במה מדובר, כולל המערה בה נמצאה הגופה. לא מדובר במעצר מיסתורי, כפי שניתן להתרשם מדבריהם. פליציה לנגר מטפלת בנשים בעיקר בשל היותן נשים. יתכן שמטעמי מצפון. בעבר, למשל, סירבה להגן על תוקפי אורחים. לאמיה עבדאללה סיפרה לסגנית הקונסול שטאופיק, בעלה, לא ביקר מעולם בברזיל. לפי המשפחה זה שקר. לא נעים.

ספרות תרבות אמנות

פחדיו של ברנרד מלמוד

מאת אמנון הדרי

ברנרד מלמוד היה ראוי לזכות בפרס נובל לספרות, בעיקר בזכות ראשוניותו בפיתוח ז'אנר חדש: הרומאן היהודי־אמריקאי. למרות שחיבר סיפורים קצרים מעולים, לא עליהם היתה תהילתו ולכן אדון ברומאנים שכתב, בסיגנונו, ובנושאים שבחר כדי לתת ביטוי לאהדותיו הקיומיות־יהודיות.

ברנרד מלמוד, שנפטר בשבוע שעבר בגיל 72, היה נציגה המובהק של הסיפורת האנגלית־יהודית הנכתבת בארצות־הברית. השפה החדשה שהמציא היא אחד מסימני ההיכר הבולטים של הספרות היהודית־אמריקאית. לשונו מורכבת משלושת אלמנטים נפרדים, שהתמזגותם לכדי מיקשה אחת יוצרת סמל, אות היכר ודגם חיקוי לתנועת ספרות שלמה: השפה ה„ישירה” הבלתי־מתחכמת. והחבירות האינטימית מלותיה משותפים לכל הסופרים האמריקנים. היסוד השני, ואמור במיוחד כתרומתו של מלמוד, הוא בת־לשון שקיבלה את החבירה האינטימי, את מיקצביה הפנימיים ואת אוצר מלות ההקטנה־חיבה שלה מיידיש. היסוד השלישי הוא המורכב ביותר ובעל ההודה מלמודית יהודית: שעטנז כמעט גאוני של השפה היהודית־אמריקאית הזורשת באדמת הבור של השפה התיקנית וזורעת בה כלאיים. פרי־כלאיים זה מטות יבול ברכה לתרבות האמריקנית בכללותה.

חזרה אל האימה

גדולתו של מלמוד אינה מתמצית בכך שכתב בשלושת הסולמות שהתאחו לכדי שלב אחד, אלא גם בכך שכתב בצורות ספרותיות מגוונות: ריאליזם, פנטסיה, פארודיה ועוד. בין אחד־עשר ספריו, יש ארבעה אסופות סיפורים קצרים, אך בגלל קוצר היריעה נתייחס לרומאנים בלבד וניווכח כמה עשיר היה מחסן דימיונו.

הרומן הקומי הראשון, „הטבעי” (The Natural), 1962, הוא תרכובה של פנטסיה קומית־מודרנית על קבוצת מטפידנים בביסבול כאשר ברייקעת אגדת הגביע הנוצרית. בגירסה אחרת, אגדת הגרייל מספרת כיצד אבירי השולחן העגול של המלך ארתור חיפשו אחר גביע נסתר. מלמוד כנראה חמד לצון, כאשר כינה את שחקני הקבוצה השלומיאלית „האבירים”. אולם את לעגו האמיתי והמעמיק יותר כוון לט.ס. אליוט, ובמיוחד לכתיבתו המשמימה של „ארץ השממה” (The Wasteland).

„העוזר”, 1957, שהופיע בעברית ב„ספריה לעם” של עם עובד, הוא, לדעתי, החשוב בספריו. יש בו מעט מאוד הומור, הרבה ריאליזם והרבה אימה.

ברומאן השלישי, „חיים חדשים”, 1961 (הופיע בעברית ב„ספריה לעם”), חוזר מלמוד להומור רציני. כלומניק מברוקלין כובש את המערב הברברי למחצה ואת פאולין, אשתו המאוד נוצרית של ראש החוג לספרות אנגלית בקסקדיה קולג'. מעמיקי קרוא יבחינו כי בן־הפלוגתא האמיתי גם ברומאן זה איננו אחת הדמויות בספר, כי אם הסופר הענק, הרמן מלוויל.

„יום הדין”, 1966, זיכה את הסופר בשני פרסים יוקרתיים ביותר, Pulitzer Prize ו־National Book Award — ובדין. הסיפור מתבסס על ארוע אמיתי, מישפט עלילת הדם שניהלו פקידי הצאר נגד מנדל ביילים, אך החומר העשיר ביותר מצוי בהזויותיו של הגיבור יעקוב בוק. במקום אחר כבר זיהיתי אותו כהתגלמות אליגורית של יעקב אבינו במעבר (י)בוק. הצלחתו הקודמת כמספר ריאליסטי עודדה אותו הפעם לספר לא־סיפור על לא־גיבור כאשר תשע עשיריות של העלילה מתרחשות בתא בו בוק מוחזק בבדידות. ואם בסוף הרומאן הוא יוצא ממאסרו מחוזק פי כמה, ואם תהליך צמיחתו הרוחנית נעשה לעיני הקורא — והקורא מאמין — הרי זו גדולתו של המחבר.

„הדיירים”, 1971, („ספריה לעם”) הוא סיפור על שני סופרים, יהודי וכושי, המתגוררים בבית רעוע. היהודי מרחם על הכושי בשל בורותו ומשתדל לאלפו. הכושי, ווילי ספירמינט, גומל לו להרי לעסר על יחסו המטרוני ועל כך שנערתו מתאהבת ביהודי, בגניבת כתב־יד שהרי עמל עליו עשר שנים. הם יוצאים לקרב האחרון מזויינים במחוש; היהודי חמוש בגרזן מלחמה והכושי בסייף מושחז היטב. מלמוד חוזר אל האימה: „לסר חש את קרדומו הקהה שוקע ומבתר עצם ומוח בשעה שהחרב המושחזת כתער של השחור הענק שיסמה בחתך גמור צורב וקטלני את אשכיו של הלבן.” בעל הבית, גם הוא יהודי, מתחנן: „רחמנות, שניכם, למען כרייסט. האב רחמאנעס (כך במקור) רחמו עלי.” הספר מסתיים בחמש־עשרה שורות שמלה אחת בלבד, „רחמנות”, חוזרת בהם תשעים פעם. בן הפלוגתא הספרותי האמיתי הפעם איננו ווילי ספירמינט אלא רלף אליסון, הכושי, מחברו של הרומן Invisible Man.

מלמוד וסול בלו

„פרקי חיים של דוּבין”, 1977 („ספריה לעם”) הינו רומן זעיר־בורגני. הספר מלא הומור מר, הרבה פורנוגרפיה סאכארינית ומעט ביוגרפיה (של ד.ה. לורנס). למקרא הספר חשבתי בלבי, שהסופר עייף. אך אז זכה בחסד, וכתב ספר גדול באמת, ספרו האחרון: „חסד אלוהים”, 1982 (גם הוא ב„ספריה לעם”).

המבקרים הרבו לכרוך את מלמוד עם סול בלו ובשביס־זינגר, ויש שהוסיפו אף את פיליפ רות. הראשון עדיף. „הרצוג” של בלו (1964) ו„העוזר” קבעו את היכר לפנו עצמאי בספרות אמריקה. כל אחד מהם יצר אליגוריה מסועפת די כדי לומר משהו בעל ערך לנבחרים מקרב קוראיו היהודים. משהו, שיתר קוראיהם, בהיותם נבערים מדעת, לא ידעו; וכסילים, אפילו מקרב בני־ברית, לא יבינו. המסר בתמציתו: בלו ומלמוד דוחים בשאט־נפש את הצעת המערב הנוצרי המאה להיעתר להצעתו הזימנית להתמזג בתוכו, וראה Ulysses לג'יימס ג'ויס. מלמוד ובלו נולדו בתחילת מלחמת העולם הראשונה והגיעו לכדי בשלות ספרותית רק אחרי מלחמת העולם השנית, אחרי שהשכילו לעכל עיכול הרבותי את נוראותיה. שרידי משקעי האמונה בהשגחה מענישה וגומלת־טוב, שנותרו בסופרים חילוניים אלה, הומרו בחרדה, שהיא מנת־חלקם של ה„מאמינים” כי לית דין ולית דיין, בשל כך אין תקוות לעולם שהוא מורסה ולחיים שהם ביב־שופכין. אבל הם לא יכלו לעמוד בסטימית התהומית המתבקשת וחיפשו צרי למורסה, ביקשו להפוך תעלת־ניקוז לסחי, ולהתייצב בעמדת אף־על־פי־כן כלפי הסתר־הפנים. לנוכח אותה מציאות בלתי־נסבלת ג'וזף הלר (מלכוד 22) ברח אל ההומור המטורף ופיליפ רות אל גיבולי־הפה והפורנוגרפיה („פורטנוי”). מלמוד הצליח יותר מבלו בניצול האלמנט הנבואי (בתורתו הפור־סטרית של המושג). וזאת למרות תולשתו ברומאן „חיו של דוּבין” שגיבורו משתדל לכתוב את הביוגרפיה של ד.ה. לורנס.

מעשיה לא מחייבת

„העוזר”, כאמור, הוא המעולה ביצירותיו של מלמוד, למרות שנכתב מוקדם ולמרות שקל להחליא למסור את תמצית עלילתו. דווקא בשל כך מתעורר חשד שמתחת לעלילה מסתתרת אימה גדולה. מוריס בובר, חנווני יהודי (אחרי עגנון יש חנוונים אחרים?), נשדד על־ידי שני גויים אלימים (יש אחרים?). כעבור ימים אחדים, אחד מהם אכול חרטה מבקש לעזור למוריס שנחבל בראשו. עד מהרה פראנק החוזר בתשובה הופך לעוזר (Assistant) בעסק המשפחתי. אבל למרות שדמות־החיקוי בחייו הפנימיים של פראנק הוא הקדוש פרנציסקוס מאסיזי, הוא חוזר לסורו וגונב סכומים קטנים מקופת החנות. הוא מתאהב בהלן, בתם של מוריס ואידה. הלן מסתייגת ממנו בתחילה, כי הוא חסר־השכלה. אחר־כך היא משתדלת לתרבת אותו. אחרי שנתנה בו את אמונה הוא אונס אותה. כשהחנווני נפטר, פראנק הופך לחנווני תחתיו. עד כדי כך מזדהה פראנק עם מוריס שהוא מחליט לחימול. כבסיפור דינה בשכם: „כמה ימים נגרר וכאב בין רגליו. הכאב הרגיז והלהיב את רוחו. לאחר חג הפסח נעשה יהודי”. היו קוראים אשר התמוגגו לנוכח גיור זה וראו בו ביטוי לאופטימיות מלמודית, כמו־אחרית־הימים. יחסו למלמוד אוניברסליות חובקת בעצטם דברים שאמר בראיון: „כל אדם הינו יהודי”. להדיים! בקריאת יצירותיו אני שומע את מלמוד זועק מתוך קיברו של בובר: „בתי, את יודעת כי שקר, שקר, שקר!” משמע, שוד שבר ואונס פקדו אותנו דווקא משום שתרבות המערב הכריזה על עצמה כנאורה. אז־אז החלה עונת הציד התוקית והם גונבים את התרסים (ואת הבנות) של העסק המשפחתי.

אם הסיפור פשוט, כיאה לכל רומאן גדול, לא כך התשתית ההגותית שעליה הוא עומד. ברומאן זה כבאחרים מלמוד מתפלמס עם בן פלוגתא. דמות החיקוי הדחויה של מלמוד אינה הקדוש פראנציסקוס אלא ז'אן ז'נה („יומנו של גנב”), רשע, שגדול הפילוסופים הצרפתיים, סארטר, חיבר ספר לכבודו (Saint Genet).

מוטיב השוד חוזר גם בספרו האחרון, „חסד אלוהים”. בתחילה יש פנטסיה על סוף העולם. שואה גרעינית מכלה את האנושות. ניצול בודד, קלווין כהן, גבר כבן ארבעים מעתיר: „מאחר שעודני חי, הלא מידת ההגינות היא שתניח לי לחיות” (לא אמות כי אחיה ואספר...) האל עונה לו: „לא עוד נוח הטעם, אין יוצא מהכלל...” ובכל זאת כהן שורד ומוצא מיפלט באי בודד שכל אוכלוסייתו היא שימפנזים. הוא זוכה להצלחה מסויימת באילופם לכמו־נוצרים ומחנכם ליהדות. הסוף, שלא קשה לצפותו, הוא שהשימפנזה שנמצא בספרייה יורד לאחר עם קלווין כהן (רובינזון קרוזו) לאי, מורד באביו החורג, עולה לראש השבט ומעלה את כהן לעקדה. בשורות האחרונות של ספרו האחרון של מלמוד, מספיד גימפז במיעדר האייל — חלומו: „אל רחום וחנון... הוא בכה כשהירהר בדבר. למחר אולי העולם הבא...”

לנוכח האימה נבצר ממלמוד לתת קולו כשיר כבודי: „אבל את תשעת תחיא הוריש לצאצאיו / את נולדים / ומאכלת בלבם.” מיקצועה, מספר מעשיות. מי שאינו יכול לעמוד באימה שהוא חש, יוכל לראות במעשי יה לא שתי מלים, אלא אחת: מעשיה. זה פחות מחייב. מיתה משונה אף היא שייגע מעשה”.

ברנרד מלמוד

אבנר טריינין: שירה וכימיה

פיתחון פה

מאת שרה ארנון

פרס ברנר לספרות הוענק השנה לאבנר טריינין, משורר ופרופסור לכימיה פיזיקאלית, על ספרו „אוקלידוס”. הטקס ייערך ביום שני (31.3.86), בשעה 8 בערב בבית־הסופר בתל־אביב.

● **מה קדם למה אצלך, הספרות או המשיכה למדעים מדוייקים?**

הנטייה הספרותית היתה הרבה קודם, לפני שידעתי מה זה כימיה. בבית־הספר היסודי כתבתי בעיקר פרוזה ורק בתיכון התחלתי להתעסק בכימיה. המשיכה שלי לכימיה היתה ספרותית.

● **האם יש איזו הקבלה בין עבודתך במעבדה ליצירה הספרותית?**

הדהימה אותי האפשרות לשנות את הדברים, את החומרים. זה כמו מעשה קסמים. מעולם לא למדתי בצורה מסודרת, אקדמית, ספרות, ותמיד נמשכתי להבעה נוסחתית, תהא זו נוסחה של שיר, או נוסחה מדעית. משהו מרוכז, משהו שאפשר להגדיר במלה אחת או שתיים, שאפשר להכניס בו מיטען גדול של מחשבה, רגש, ושכל הדברים יתחברו יחד. וזהו למעשה הבעיה של קוצר ההשגה שלנו. אנחנו מסתכלים מצד אחד על חומר, מצד שני על אנרגיה, מצד שלישי על גל ורביעי על חלקיק גל, אלו היבטים שונים של אותו דבר. אני נמשכתי לתפיסה מרוסנת, תמציתית, לעומת התפיסה המתפרעת, הדיוניסית. ההגדרות המדעיות והניסוחים השיריים הם שני צדדים של אותו דבר.

אבנר טריינין

● **במה אתה עוסק באופן ספציפי במעבדה שלך?**

במחקר בסיסי של השפעת אור על חומרים, עם השלכות שימושיות.

● **האם הפרוייקטים של המעבדה משפיעים על נושאי השירה שלך?**

אני מתעסק עכשיו באור, שהוא חלק לא קטן בשירה שלי. אבל באופן עקרוני, כשיש פעילות רוחנית אני מרגיש שזה פועל לכמה כיוונים. אתה נמצא במצב של עירות או של תרדמה. בעירות המוח או הדימיון נעשה היפר־אקטיבי. המוח רודש המון דימיון. בשביל תגלית מדעית צריך הרבה דימיון פרוע ורק אחר־כך הכל נעשה מבוקר. משתחררת אנרגיה היכולה ללכת לאפיק זה או אחר. זהו מלאות מסויימת החייבת להתבטא בסתירות, כי היא צריכה להקיף את עצמה מכל מיני כיוונים. המבטאים אותה מהות. זה כמו לתאר תופעת טבע בצורות שונות, מילולית, ציורית ואולי מתימטית.

● **האם קיבלת פעם פרס על מחקריך בכימיה, ואיך הקולגות שלך מתייחסים אל התחום האחר שלך?**

מעולם לא קיבלתי פרס על מחקרי בכימיה. אני לא היחיד במחלקה למדעי הטבע העוסק בשירה. אבל מתחילה לחיות אסכולה של אנשי מדע העוסקים בשירה. בין הכימאים אני היחיד הכותב שירה, אבל אני מאמין, שרבים מסוגלים לכך, וזו פשוט ענין של סולם־ערכים. יש נפש מגובשת, מדוייקת, ויש נפש דיוניסית טהורה בין אנשי־המדע. יש לחלק את האנשים לפי הטמפרמנט. הרבה אנשי־רוח בין המדעיים לא מעוניינים לעסוק בזה כדבר ראשון, השאלה היא מה חשוב לך. משוררים רבים היו יכולים להיות אנשי־מדע. יש להם מחשבה מגובשת ומדוייקת.

● **עם קבלת פרס על שם ברנר, מהו יחסך לסופר זה?**

הוא, כמובן, אינו נוסחתי במובן, אבל אני נמשך לציורו שלו – קושי עם רכות ועם אכזריות של הראייה.

פרץ־דרור בנאי

פחד

יש איזה הרף משגע
ויש איזו שמש חזקה
אנשים הולכים קצר
אין קר
ואין קשר

ונדמה לי שמגליאלי
טעה לכאן
מעוכה שעברה

ובכל זאת יש איזה פחד
פנים ההולכות ברחוב —
דאגה,
שמא איזה משהו יתהפך
ועל תקון הקבילה
יהיה פתאם לתפלה

★

ובשוב צפרי הצפון
מנודד לחורף
אני אשאיל את עיני לנוף
כדי שאם גם אחליף
אוכל להקיץ ברם —
ולהתפעל עוד מיפי המטס
מעיפות הכנף
ומן הנחיתה על פני המים

וכל עוד יהיה הסכן באויר
ולא יתהפכו השמים
על ראש העוף
אדע שחייתי כאן
וקיויתי בקשת —
האור.

בעריכת יוסי סתוי

פרס אלתרמן לספרות ליאיר הורביץ ולא.ב. יהושע

יאיר הורביץ

אדון הבית

דברים לרגל קבלת פרס אלתרמן

אבי, עלי חוי שלבת את ידי.
אבי, החרסים הנחה על עיני.
סביבי עפר וחשך וכוכב נוצץ.
רק בכיו, אבי, רועש עלי כעץ.

(נתן אלתרמן, 'שירי מכות מצרים', "מכת בכורות")

כבוד אשר שכר שימחה בצידו הוא לי להיות החתן ראשון לפרס הנושא את שמו של נתן אלתרמן. כבוד – משום שיעור קומתו של אלתרמן. שמחה – על שום שבילדותי ובשנות נעורי, שנות יתמות ובדידות, היה לי אלתרמן כאב. ועומד אני היום כבעל־חוב בפני „בעל־בית אחר”, אשר את נכסו, מנה שונאיו, אך כבעל־חוב אשר בכליו אהבת, ואסיר תודה ושלם לאדון הבית, לאב, אשר רועש עלי כעץ. כדי לטעום מעט מחוויות אותם ימים ואת הרקע של טרם פגישה עם אלתרמן, אני מבקש לקרוא שיר קצר מתוך המחזור בן ששת השירים „ממלכה וחלום”. השיר הרביעי במחזור ושמו הנוראות

אבי, קד אמרו,
זלה השממה.
נו טהור ושקוף
הרום, עד כי
שו קהה וסמוי
מכיל לעולמי־עד
בין דרי שמים
קרי גוף.
והנורא,
אל ישוב יאמר:
לעולמי־עד.
עם הם השלשים או

ביום השנה
חמר כנגד חמר
מגלים את המצבה
על כתוי השלג
מתוך אמונה
בנצחיות האבן.
יערב להם בשנא.

ובשנים ההן היו
עולמי־עד
לארץ אי־דבור.

יאיר הורביץ

לשיר למענו ביאליק:

„לא־ראיתי ראיתי את אבי, לא־ארכו ימיו עמי,
ועודני רך וקטן ובטרם אשבע צלמו,
בקרא עוד עיני לרחמיו וראשי למחסה ידו,
לקחו המות מעלי, הפריד בין שנינו לנצח,
אך זכרונו עשתי בלבבי, אקראנה והתיצבה:”

לא נותרתי מלה מכל
שעשעי וחסרתי.
עלם אני אומר:
השירה היא דבור
מעולם שלעולם,
עולם אין בו חבור.

אכן, עם ביאליק, עם שירו של ביאליק, התקיים כי הדיאלוג ... הראשון, הדיבור המביטי במקום שלעולם אין בו חיבור. אך מן ... המעשי של הקיום אירע לי בהיותי בגיל שבין ... לשש־עשרה המיפגש המשמעותי והמכריע בחיי. ובאותם ימי בדידות, האמנתי שההיזהנה, מעבר לגדה שמנגד ייפצא לי אותה אורה אשר ניתן בבינת, אשר יש בה כדי לראות מעבר לכאן.

הנה הנרות נינו.
והנה הסף לבריך.
והסטת לה נכה ואיש אין,
הדעת כי אני אורחף.

(נתן אלתרמן, "שמחת עניים", "המשותה")

... שיום יבוא ויקיה על דרכי אותו אורח גואל, לאמיתו של ..., ... שאני אוליה אורח בביתו של הכמו־לב, אישי־בינות, והממגדר ... אורח לעבוד ולהיות ברביה. ואכן, נזדמנה לי השעה, שבה הועלה בי ...

(המשך בעמוד 26)

יהודית הנדל

על נתן אלתרמן

נתן אלתרמן

(קטע מתוך שיחת־רדיו „פגישה לאין קץ – על נתן אלתרמן”. לקוח מסיום השיחה.)

סיפרה לי פעם בת־מרים – שהיתה אהבתו הגדולה – סיפור פנטסטי, והשבוע טילפנתי למריאסה בת־מרים לוודא את זה, ולדייק. ולמען הדיוק: היתה לה רגל חולה, היא היתה אחרי ניתוח בברך, ולא יכלה לרדת מדרגות. והם גרו ברחוב דיזנגוף ארבעים ושש, בקומה שלישית וחצי, חמישים ותשע מדרגות. ובכן אלתרמן בא, לקח שלושה ספרים שלו, של עצמו, עשה מזה חבילה, יצא, חייך ואמר: זה שימוש טוב בשבילם, אמר ושם את שלושת הספרים על המדרגה והיא ירדה מדרגה. והוא לקח את חבילת הספרים ושם על מדרגה יותר נמוכה – והיא ירדה עוד מדרגה. והוא שוב התכופף, לקח את חבילת הספרים והניח על מדרגה יותר נמוכה – והיא ירדה עוד מדרגה. ושוב התכופף והעביר למדרגה הבאה. וככה הוא העביר את חבילת הספרים שלוש וחצי קומות, חמישים ותשע מדרגות, וככה הוא הפך לה את המדרגות למישור, והוריד אותה, על הספרים, במישור, בלי שכופפה את הברך הכואבת.

– זה שימוש טוב בשבילם, אמר, ועל המדרגות, במישור, חמישים ותשע מדרגות, כל יום, התכופף ושם על המדרגה הבאה, התכופף ושם על המדרגה הבאה. כל יום במשך שבועות, כל יום בחמש.

כידוע מת בניתוח. אבות ישורון כתב: מפני אצילות לא התעורר. הספינה החזקה הזאת, נתן אלתרמן, היה לה מחסור של שניה, חצי שניה, בחמצן. ומפני אצילות לא התעורר. ממש כמו שכתב הוא עצמו: כי הוא לאין קץ, כי שאולה ירד חיים. אלתרמן, אי־אפשר להשתחרר מההרגשה הזאת, ששאולה ירד חיים. למען האמת, במשך שנים, הביא את הקץ על עצמו. במשך שנים, בכלות החמת את תהומיה – כלתה החכמה את חכמיה. באותו לילה, כידוע, גם לא נתן להזעיק אמבולנס. בכאבי תופת, בשלוש בלילה, עוד לא נתן להזעיק אמבולנס. ובשירד השאיר פתק: בלי הספדים, סתם יהודים. פתק מעוך, בכתב־יד של יתדות, שנמצא אחר־כך על השולחן שלו. ואי־אפשר להשתחרר מההרגשה שידע.

ומלפני אדון חולי ארץ, כתב אבות ישורון.

השבוע, כאשר בוקרתי אותו, את אבות, וככה דיברנו, שאלתי אותו על השיר ההוא על אלתרמן, שיר שמסתיים בשורה בה אבות אומר: אני לא מבין לחיות או לא לחיות, ואלתרמן עונה לו: עוד תבין. מה זה? שאלתי אותו. והוא ככה צחק: חכם כזה, חכם כזה, רק חכם כזה יכול ככה להגיד, כל החכמה בשתי מלים: עוד תבין. שומעים את נהר שלו, כתב. ארץ למה נתת לו את הקבורה, כתב.

יודעים שאחרי הברק מוכרח לבוא הרעם, הרגשה כזו היתה תמיד כשישבו לידו, ליד אלתרמן. הוא יכול היה לבוא מאוחר, הרעם, הוא יכול לבוא עמום, הוא יכול להיות רחוק, אבל הוא מתקרב, חזק, הוא מוכרח לבוא הרעם, גלוי כשוד בצהרים.

שומעים את הנהר שלו, כתב אבות. ושומעים את הנהר שלו. כי לא לכות יש קץ, בתי, רק לגוף הנשבר כתרס.

גרשון שקד

לא.ב. יהושע, טיוטה למיכתב־ברכה

לבולי, שלום,

אני חוזר ומהרהר בסוגיה ישנה: היחסים שבין מבקר לסופר. אנחנו מכירים זה את זה כבר עשרים־ושבע שנים. תחילה כמורה ותלמיד, לאחר־מכן כמבקר ומבוקר, לבסוף – כחברים. מה שאיפשר חברות יקרה זאת היתה אולי הגדרה משותפת של תפקיד המבקר: חלקה שלילי – לא מי שאורב לסופר בפינה עם אקדח־עט בידו, נהנה מכוחו ומעצמו ומכל קורט מלח שהוא זורה על הפצעים; וחלקה חיובי – חבר המתבונן ביצירותיך, מעיר את הערותיו לחיוב ולשלילה, בלי מורא ובלי משוא־פנים. והמטרה משותפת – שהיצירה תמצה את המיטב.

הצד הפומבי הוא מישני: בפומבי צריך לומר לטוב ולרע מה שנאמר בחדרי־חדרים. זו התווה הבלתי־חתום המוסכם על שני הצדדים. התוצאה: חברות בין היוצר לבין הקורא הראשון שלו, שהופך למי שממליץ על קריאת יצירותיו או למי שמביע את הסתייגויותיו. ההסתייגויות שבכתב הן אלה שהיו גם בעל־פה. יחסים אלה נמשכים בינינו, כאמור, כבר שנים רבות, והם עדיין „עובדים”. החברות לא קילקלה את השורה והביקורת לא קילקלה את החברות.

★

בינתיים כתב החבר בולי כמה מן היצירות היפהפיות של הדור האחרון. „שתיקתו ההולכת ונמשכת של משורר” עדיין אהובה עלי מכולן. בזכותה בלבד זכאי בולי לפרס אלתרמן, אם לא למעלה מזה. הרגישות האנושית, ההבנה הפסיכולוגית והבהירות הסיגנונית – שלוש תכונות הקיימות בכלל יצירותיו – הגיעו ביצירה זאת למיצוי מלא. על כך יש להוסיף את הכישרון הגרוטסקי, את התערובת המוזרה הנובעת ממצבים

א.ב. יהושע

שבין הלירי לבין הקומי ואת הכישרון המבריק לבחור חומרים שהם על גבול הריאלי והפנטסטי. ההתבוננות שלו בדמויות ובעלילות יש בה תמיד יותר משל מעורבות חברתית. יש ביצירותיו ביקורת המורה ביותר על המצב הישראלי עם נכונות עגומה להיות אותו ועימו מעתה ועד עולם.

בולי מעורב ריגשית ונפשית במצב הישראלי, מעורבות המתבטאת בעל־פה, בכתב ובדרכה לילות ללא־שינה. בולי מדבר בבוקר על מצב האומה ובערב על מצב היצירה, מוכן להיאבק נגד המימסד, אך יש לו גם אומץ־לב להילחם למענו ונגד חבריו ומבקריו מן השמאל.

בולי אינו מוכן לקבל סטיגמות כמשוטן ואינו מוכן להיות שמאלן מיקצועי או בן עדות־מזרח מיקצועי או אשכנזי מיקצועי. המיקצוע האחד והיחיד המקובל עליו – סופר, סופר בכל רמ"ח ושס"ה. מיקצוע מישני – חבר, חבר אמיתי לכל חבריו. מן הסופרים היחידים במדינת־הגמדים המוכן לפרגן לחבריו ואינו עושה רעש ומהומה כדי להזיק, אלא לכל היותר כדי להועיל.

למרבה ההפתעה, ושוב: בהתחשב בסביבה הקודרת והרצינית עד כדי שיממון, יש לו גם חוש הומור ואין הוא לוקח את עצמו ברצינות נוראה. הוא מבין שסטל המעבר לאנו קיים, לטוב ולרע, עלם שבלעדיו לא זה בלבד שאי־אפשר לכתוב, אלא למרבה הפליאה וההפתעה אי־אפשר, וגם אולי לא כדאי, לחיות.

סופר ולא בהכרח לתיאבון ולראווה. אינו מופיע בטורי הרכילות של המתגרשים והנישאים כל שני וחמישי, ומשפחתו חשובה בעיניו לא פחות מאשר פרס אלתרמן ו/או פרס־נובל. בקיצור, איך היתה אמא שלי ז"ל אומרת: א מענטש.

איך אפשר שלא לפרגן לו את פרס אלתרמן?

★

בולי, מגיע לך פרס על שם של משורר אמיתי ומעורב בחיי הקהילה, למרות שעשויים היו לחיות ביניכם חילוקי־דעות פוליטיים, מן־הסתם הייתם אוהבים זה את זה, מתפלספים, ומשלימים בכוסית.

כמה אסיים? אם הייתי מקבל את פרס־נובל, לא הייתי בא לשתות איתך כוסית? בוודאי. בינינו, זו הבטחה, ובינתיים לחיים, לחיי הפרסים, ובעיקר הספרים, שכתבת!

ונדמה לי שעיקר לא שכחתי.
ובאתי על החתום,

חברך, גרשון שקד.

תרבות ספרות אמנות

הגוף — מבפנים ומבחוץ

האנציקלופדיה של גוף האדם (10 כרכים): לידה וצמיחה ● תחזוקת הגוף ● המוח ומערכת העצבים ● העין והראייה ● האוזן והשמיעה ● המזון והעיכול ● הלב והדם ● הריאות והנשימה ● שלד ותנועה ● מגע, טעם וריח / עורך ראשי למהדורה העברית: פרופ' יהודה שיינפלד / נוסח עברי: שולמית במברגר / איורים: הווארד דיק / ידיעות אחרונות, בהוצאת ספרי חמד / בכל כרך 46 עמודים.

סידרה נוספת לפי המסורת שפותחה בעיקר באנגליה (אך גם בארצות אחרות) של ספרי מדע לנוער, המבוססים על טקסטים קצרים ועניינים, הרבה נאור איורים בצבעונים המד־חישים ביעילות את הנושאים השונים, ומילון מונחים עם מפתח עניינים מפורט בכל כרך לשם סיגול הרגלי עיון שיטתיים. ובאמת, החלק החשוב ביותר בסידרה זו הוא איוריה, שבאמצעותם יכול הקורא להציץ אל תוך מנגנוניו הסמויים של הגוף, לעמוד על מיבנה חרתם, וחילוף החומרים בגוף, להבין את מנגנוני החושים ולעקוב אחר המרכזים השונים בקליפת המוח. בהמחשות אלה הושקע מאמץ גיבור ופורה. ריכוזו של כל כרך סביב נושא יחיד מקל על הקורא לקבל תמונה מקיפה ומגוונת של אותו נושא. כך, למשל, בכרך על הראייה תמצא השוואה של העין למצלמה, מיקוד העין וליקויי הראייה השונים, עיוורון צבעים, קליטת החומר החזותי במוח, אשליות אופטיות ועוד. מכיוון שהכרה בסיסית של הגוף דרושה לכל אדם, סידרה זו יכולה למלא תפקיד מועיל בארון־הספרים של כל נער ונערה ולאלה הלומדים ביולוגיה, על אחת כמה וכמה.

אישי החסידות

אנציקלופדיה לחסידות – אישים (א־ט) / חיבור יצחק אלפסי / המכון לחסידות, יד הרב מימון, מוסד הרב קוק / תרנ"ו עמודות + 64 עמודי תמונות.

האנציקלופדיה לחסידות יוצאת בשתי סידרות נפרדות. תחילה יצא הכרך הראשון של „ספרים" ובו תיאור של ספרי החסידות (שעוד יהיה לו המשך) ועתה ראה אור הכרך הראשון של „אישים". זהו כרך גדוש במידע, שלא קל לאוספו, לבדקו ולסכמו, שכן בחסידות מעורבות העובדות והאגדות אלו באלו לבלי הפרד. מכל מקום, יש כאן ביוגרפיות תמציתיות של כאלף ושלוש מאות אישי חסידות (יש להניח, אם כן, שהמערכת השלמה תביא כארבעת אלפים שמות), כשלכל אחד מהם ניתנים, ככל האפשר, תאריכי לידה ופטירה, קורות חיים, קשרי משפחה, רבות ותלמידים, חיבורים וביבליוגרפיה, אם יש. ורק חבל, שאין המחבר מציין את מקורותיו, לתועלת מעיינים וחוקרים. מובא בספר גם ניספח מקיף של תמונות, כתבי־יד, מצבות ואפילו תווי ניגונים חסידיים.

הממשלה כצד לחוזה

חוזי רשות בישראל / גבריאלה שלו / אבישר / 200 עמודים.

חוזי רשות, הם חוזים הנחתמים בין הממשלה או רשות ממלכתית או ציבורית לבין פרטים וגופים פרטיים ועיסקיים במשק. מובן שדיני החוזים חלים עליהם, אבל יש לא מעט צדדים יחודיים לחוזה, כאשר הממשלה צד לו ומחמת התערבותה הרחבה של ממשלת ישראל בכל תחומי החיים וביחוד בכלכלה, לא מעטים הבירורים המשפטיים הנדרשים בנושא זה. פרופ' גבריאלה שלו מביאה אימרא, סיכום מקיף של סוגיה זו ודנה במהותו של חוזה רשות, באופן כריתתו, בפגמים העלולים לחול בו, בפקיעתו, בסעדים העומדים לצד השני, בהבטחות רשות ותוקפן, בפירושי חוזי רשות, בחוזים אחידים, בהוצאה לפועל ועוד כהנה וכהנה, עם מפתחות פסיקה וחקיקה וביבליוגרפיה.

מוחמד קנא ונוקם

קנאי האיסלאם / עמנואל סיון / ספרית אפקים, עם עובד / 247 עמודים.

הפונדמנטליזם האיסלאמי הדהים אותנו (ואת העולם) בניצחונו הסוחף באיראן. אחר־כך נאלצנו להכירו מקרוב בלבנון. גם ברחוב הערבי בישראל ובשטחים, רק המבט השטחי כולל הכל באש"ף. למעשה, רבים מצעירי הערבים שבינינו, הם קודם כל קנאים דתיים ורואים את עצמם כאנשי „האומה המוסלמית". לא השיעים לבדם שקועים בקנאות, באיבה לתרבות המערב ובשינאת זרים, אלא גם הסונים. עמנואל סיון בא להאיר את עינינו במנגינה זו של תולדות הקיצוניות הדתית האיסלאמית לכל גווניה, והוא רואה בגילגולה העכשווי תגובה של אכזבה הן מהלאומנות הערבית (שבאמת לא זכתה להישגים מעשיים גדולים), הן מהסוציאליזם והן מהפוליטיקה החילונית בכלל. מה לעשות, נגזר עלינו לחיות במרכזה של התבערה הקנאית הזאת.

נוצרים חובבי־ציון

Faith and Fulfilment / Michael J. Pragai / Vallentine, Mitchell / 308 pages.

שיבת־ציון היהודית לוותה בתמיכה לא מעטה של נוצרים מארצות שונות ולא פעם מילאה האמונה הדתית תפקיד ממשי אפילו מרכזי בתמיכה זו. ספרו של פרגאי בא לסכם ולתעד את המעורבות הנוצרית הזאת, החל מהפעילות הנוצרית בארץ הקודש לדורותיה, אבל עניין זה הוא רק הקדמה לעניינם של הנוצרים בשיבת־ציון מן המאה הי"ט ואילך. מובאות כאן דמויותיהם ומעשיהם של לורנס אוליפנט, ג'יימס פין, חוקר הכותל צ'ארלס וילסון, וינגייט, בלפור ואחרים. גרדונות עמדותיהם של צ'רצ'יל, מסריק, סטאפורד־קריפס, נשיאי ארה"ב ואחרים. פרק מיוחד עוסק ביחס הוואתיקן לציונות, ופרק אחר בהתייחסות הנוצרית לשואה. לבסוף מובאים פרקים על נוצרים המתגוררים בישראל ונוצרים חובבי־ציון ששמותיהם הונצחו בארץ.

השיטה הפרלמנטרית שלנו

The Parliamentary System of Israel / Samuel Sager / University of Syracus press / 260 pages.

המחבר, המכהן כמזכיר ועדת חוקה, חוק ומשפט בכנסת, סוקר כאן את תולדות הפרלמנטריזם הישראלי, החל מן המסורות שעיצבו עוד קודם הקמת המדינה, מתאר את ההתלבטויות בעניין חוקה ומסביר את הנושאים הסבוכים של שיטת הבחירות והמיפלגות, חלוקת מושבי הכנסת, הקואליציות, הוועדות, מהלך החקיקה ועוד. כניספח מובאות תוצאות כל הבחירות לכנסת בישראל.

עמנואל סיון
קנאי האסלאם

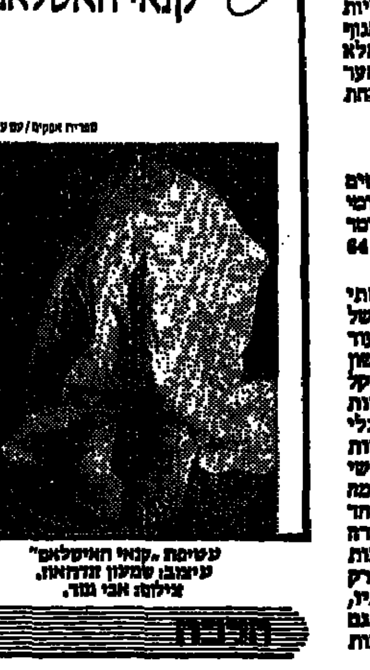

ספרית אפקים / עם עובד

עטיפת „קנאי האיסלאם"
עיצוב: שמעון זנדהאוז, צילום: אבי גנור.

הרשב"א וחידושיו

חידושי הרשב"א על הש"ס לרבינו שלמה ב"ר אברהם אדרת (שני כרכים) בהוצאת מוסד הרב קוק: מסכת חולין / יו"ל עפ"י דפוס ראשון בצירוף מבוא, ציוני מקורות, מקבילות, הערות ובאורים מאת הרב יעקב דוד אילן / 8 עמודים + תשי"ד עמודות ● מסכת גיטין / יו"ל עפ"י כתבי־יד ודפוסים ראשונים, בצירוף מבוא, ציוני מקורות, מקבילות, הערות ובאורים מאת הרב ישראל מקלר / 16 עמודים + תתפ"ב עמודות.

ר' שלמה ברבי אברהם אדרת (1235 עד 1310) נולד וחי בברצלונה שבספרד ובה גם כיהן כרב וכראש ישיבה יותר מארבעים שנה. שמו כגדול בתורה הלך לפניו והופנו אליו שאלות מכל רחבי העולם היהודי. לפיכך תשובות הרשב"א שלו הן מקור רב־חשיבות לתולדות עם ישראל בזמנו. חידושי הש"ס שלו הם פועל־יוצא מהוראתו בישיבה ומופלא הדבר, שעד היום הזה רק חלק מהם ראו אור, וגם החידושים שראו אור יצאו בצורה לא־מתוקנת, עם שיבושים רבים. מוסד הרב קוק עוסק עכשיו בהוצאה מתוקנת של חידושי הרשב"א, כשכל מסכת זוכה לבדיקה, לעריכה ולסידור בידי תלמיד חכם. המהדורות החדשות ניסמכות הן על דפוסים קודמים והן על כתבי־יד, הכל על־פי המצוי, ומתוקנות כאן אלפי שגיאות דפוס. עוד נוספו כאן מראי־מקומות ומפתחות להגדיל תורה ולהאדיר.

פאר הגדת סרייבו

הגדת סרייבו – מהדורה פקסימילית / מאוסף המוזיאון הלאומי הבוסני, סרייבו / עם חוברות לווי מאת שלמה צוקר (עברית) / ויוגין ורבר (אנגלית) / הוצאת פרוסווטה בלגרד ושובייטהלופס סרייבו, לרגל כתר ושבא הוצאה לאור / 34 + 104 דפים + 18 + 46 עמודים.

כמה וכמה הגדות פאקסימיליות נאות מכתבי־יד מאויירים ראו אור בשנים האחרונות וגם השנה, וכולן נאות ומשוכללות וניכרת בהן היד האחראית וטובת הטעם של מו"לים היודעים את מלאכתם ואוהבים אותה. ואם בכל זאת נאמר על המהדורה הפאקסימילית של הגדת סרייבו שהיא הנאה והמרהיבה שבכולן, אין זה בא לגרוע מערכן של אחרות אלא להתפעם מהגוי של המקור ומההצלחה להעבירו אל הדפוס בכל דקויותיו האנינות. אף כי אפשר למנות באיורים חולשות „מיקצועיות" (פרספקטיבה, קומפוזיציה וכיוצא באלה) – חינם עולה על כל החולשות. ויש כאן מה שיפתיע, אולי, בעלי דעות שמרניות: באיורים לתנ"ך, הנוטלים חלק גדול בתחילת הספר, לא מעטים ציורי עירום „נועזים" שאינם מסתירים דבר וגם ציור של לידה לכל פרטיה (רבקה יולדת את יעקב ועשיו). ומדובר בהגדה שצויירה בימי־הביניים, במחצית השנייה של המאה הי"ד (אחרי שנת 1350) בברצלונה שבספרד. הגדה זו נתפרסמה מאוד בעולם האמנות וכבר זכתה למהדורה פאקסימילית קודמת, אך פחות מושלמת. הסברה היא שההגדה נדדה עם בעליה, ממגורשי ספרד (ואולי החלו נדודיה מאה שנה לפני כן, בגזירות קנ"א, אותן פרעות של 1391־1392 שהחריבו את קהילת ברצלונה). ב־1510 החליפה ההגדה בעלים באיטליה (על כך נכתב שטר מכר בגוף הספר) וב־1609 עוד היתה באיטליה וזכתה לחותמת אישור של הצנזור הקאתולי לספרי היהודים. עברו עוד 285 שנה, עד שצצה מחדש בסרייבו, כאשר אחד מבני מישפחת כהן הציע אותה למכירה בצוק העתים. כיום, ההגדה היא גאוות המוזיאון של סרייבו ואין פלא שכל כך הרבה תשומת־לב ומאמץ הושקעו בההדרתה המרהיבה.

חיי ציירים ואמנותם

מסילות באמנות – 82 ציירים ישראליים / דוד גלעדי / יבנה / 229 + XV עמודים.

האמנות הישראלית אינה מפונקת בעורף ספרות. לבד מכמה אמנים שרכשו לעצמם שם לא רק בארץ ובעיקבותיו זכו גם לספר או לאלבום המתעדים את חייהם ואת אמנותם, אין לנו הרבה חומר תיעודי מסודר על אמנינו (הקטלוגים המשובחים המלווים את התערוכות בשנים האחרונות מתקנים קצת את המצב). לכן חשובה הופעתו של הספר האלבומי שלפנינו, שאין בו יומרה של ניתוח, של העמדת שיטה ביקורתית או של כתיבת היסטוריה כוללת. כולו אוסף של 82 רפורטז'ות על אמנים (בלוויית תמונות שלהם, חלקן בצבעים). תמצאו בין האמנים את אלה שזכו לספרים משלהם (כמו אגם, ברגנר, אורדין, ראובן, משה גת, דוד הנדלר, רוונטליס, ציונה תג'ר ועוד) ואחרים שזכו כאן אולי לתיעוד ראשון (כמו סימה ברעם ובלה ברויל, לואיזה וילהלם, אריה סרטני, מלווינה קטלן ועוד). לתמונה הכוללת של האמנות הישראלית תורם ספר זה תרומה מהותית.

מטבעות מלוא הדלי

שלושה פסלים בריטיים: ריצ'רד דיקון, ג'וליאן אופי, ריצ'רד ונטוורת / אוצרת: סוזן לנדאו / מוזיאון ישראל, ירושלים.

שלושת הפסלים הוזמנו לירושלים בקיץ 1985 ועבדו כשלושה שבועות בביתן בילי רוז במוזיאון ישראל וכך נוצרה התערוכה המתועדת בקטלוג זה. לפחות אחת מיצירותיו של ונטוורת (המצויה בתצלום צבעוני) לא היתה אפשרית, יש להניח, אילמלי האינפלציה שלנו: זהו דלי מתכת מלא במטבעות בנות שקל (ישן) ושפע מטבעות שטוף סביבותיו.

תמונות סוריאליסטיות

צילום – 5 / עריכה והפקה: שולה טל / פוקוס / 56 עמודים.

תצלומי שחור־לבן סוריאליסטיים של יצחק בקאריה והצלומי המלונות המנוטרים של מיכה בר־עם מובאים כאן, עם סקר מקיף של כל המוסדות שבהם אפשר ללמוד צילום בישראל ועם סקר מקיף של הביניקלים לצילום שחור־לבן. כמו כן באות כאן ידיעות רבות על צילום והירודשי־צילום בארץ ובעולם וכתבות נוספות על הטכניקה והאמנות של הצילום.

מלים כחותם

משור / אורה לחב־שאלתיאל / עקד / 24 עמודים.

המחברת מחלקת את פעילותה האמנותית בין ציור, איור והכנת תדפסים לבין שירה, וכך הספר שלפנינו מכיל הדפסי־תחריטים (היא גם מנהלת את סדנת ההדפס בעין־הוד) ולצידם שירים. אחד מהם הוא „דפס האבן": „לומר מלים כחותם / במישטחי אבן, / בתנף יד / לצור / כיסוסים / במיטבע חור / יש מתאיך".

דוק של עצב

כדור המבוף / רות אלמוג / ציורים דני קרמן / עם עובד, ספרית דן הסבן / 79 עמודים.

היה דבר כזה בימי המנדט – נמצאו אנשים (ילדים) שאמצו בשקידה את רדידי האלומיניום מעטיפות שונות (קראו להם נייר כסף) ועשו מהן מעין כדור כבד ובוהק. כדור ממין זה משמש בסיפור שלפנינו ליצירת קשר אנושי בין שתי ילדות, כל אחת מהן תימהונית על־פי דרכה, במושבה בימי המנדט. הסיפור שקוע בניחוחות ארץ־ישראל הישנה ודוק של עצב עוטף בו את רמזיות הילדות והילדים.

מה שהיה

קודם־כל – מסיפורי ראשונים / שולמית לפקוב / משרד הבטחון – ההוצאה לאור / 178 עמודים.

רוכזו כאן פרקים מתולדות הישוב העברי בארץ שנכתבו מלכתחילה בשביל כתב־העת „עת־מול" ומיסגרת זו הכתיבה הן את הקיצור והן את הנוסח הסיפורי־פופולארי. הקורא ימצא כאן פרקים על הבילויים, יסוד־המעלה, אגודת „בני משה", מיפלגת „הפועל הצעיר", ישראל בלקינד, חיים חיסין, יצחק לייב גולדברג, יוסף ויתקין והרבה נוספים.

מקור ותרגום לראשית קריאה

ארבעה ספרים חדשים בסידרת ראשית קריאה בהוצאת כתר: ידידי במקעות המשי / דורית אורגד / ציורים: אומה משי / 112 עמודים ● ילדי בר / תקוה שריג / ציורים: יפתה אלון / 115 עמודים ● שילה הגדולה / ג'ודי בלום / תרגמה: עדית פלדור / ציורים: איתן קדמי / 150 עמודים ● זה לא סוף העולם / ג'ודי בלום / תרגמה: מועה הרשלג / ציורים: איתן קדמי / 154 עמודים.

סידרת „ראשית קריאה" מונה כבר כמה עשרות כרכים של ספורים מקוריים ומתורגמים לתלמידי הכיתות הראשונות, במבחר מגוון ופתוח לטעמים רבים. כך גם הארבעה שנוספו עכשיו, מחציתם מקוריים ומחציתם מתורגמים. דורית אורגד ממשיכה בספרה החדש את השורה הארוכה של ספרים שכנתה על העקרון של ילד ובעל־החיים האהוב עליו. הפעם זו מיכל שקיבלה מאמה תולעי־משי ועם חבריה היא עוקבת אחרי גילגולי־חייהם. משלימים את הספר עוד ארבעה סיפורי־חיות קצרים. „ילדי בר" של תקוה שריד מביא כ"ח סיפורים קצרים מחיי הילדים של קיבוץ תל־יוסף בימי הבראשית שלו – בשנות העשרים והשלושים. זהו הווי נעורים שונה מאוד מזה של היום. הילדים קרויים בפיה „ילדי בר" מפני שנולדו בשממה שבמהלך ילדותם הלכה ונכבשה ונשתנתה מעיקרה. הסיפורים רוויים בנופי עמק יזרעאל, בקשר בלתי אמצעי לטבע ובאווירת החלוציות הממריאה שאיפיינה את הזמן ההוא, אבל הם עוסקים בחיי ילדים כפשוטם, כפי שהם נובעים מעלילות שנשתמרו בזיכרון. שונים מאוד, כמובן, הם שני ספריה של סופרת הילדים האמריקנית ג'ודי בלום, המצטיינת בהעלאת בעיות „מן החיים" שילדים נתקלים בהן ונאלצים להתמודד איתן. באחד, הגיבורה היא שילה „הגדולה" בת העשר המבלה בקייטנה קיצית ויש לה בעיה עם הדימוי העצמי שלה, כי בעוד היא תובעת מעצמה שלמות היא מגלה שיש לה חולשות אנושיות שעליה להתמודד איתן. בשני, הגיבורה היא קארן בת הי"ב, שהוריה מסוכסכים ועומדים לפני גירושין ועליה לעמוד במצב חדש זה ולהסתגל אליו, תוך עמידה מול מבוכות והדרות.

דוד גלעדי
מסילות באמנות

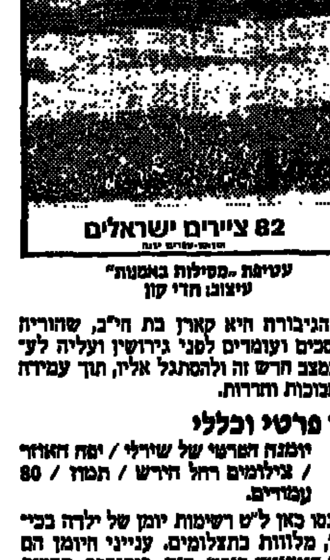

82 ציירים ישראלים

עטיפת „מסילות באמנות"
עיצוב: חדי קון

יומן פרטי וכללי

יומנה הפרטי של שירלי / יפה האוזר / צילומים רחל הירש / תמוז / 80 עמודים.

כונסו כאן ל"ט רשימות יומן של ילדה בכיתה ב', מלוות בתצלומים. ענייני היומן הם ענייני היומיום: חופש, קיץ, בית־ספר, חברות וחברים, מיבחנים, מישחקים וכדומה.

יופי של אוכל

קישוטי מזון / טובה ארן / ספרית מעריב / 135 עמודים.

פרחים ממלפפון וצנוניות, פטריות מביצים, אפרוחים מאגסים, קערה מלימון, שפן מתפוח, קישוט מאשכוליות, נחש מתמרים, מגש גבינות מקושט בפרח גדול – אלה וכאלה הדברים שיוצגו לך בתמונות צבעוניות נאות על דפי ספר זה. שלא כשאר ספרי בישול, הרגש כאן אינו על טעמו של האוכל אלא על צורתו, אבל כל אנין־טעם יודע, שהצורה חשובה לא פחות מהטעם ולוקחת חלק בהנאת הסועד ותאבונו. הספר מיועד למי שאוהב לארח בטוב־טעם (קשה לראות מי שיעסוק בקישוט מדוקדק כל־כך של המזון בחיי־יומיום), אבל הוא מעורר את הדמיון היצירתי ומנחה את הקורא, בתמונות, צעד אחר צעד בהכנת כל קישוט, לרבות תיאור הכלים הנצרכים לדבר, והם פשוטים למדי וגם לא רבים. קישוט כזה יכול להפוך כל ארוחה לחגיגה וכל ארוחת דיאטה (יש כאן הרבה מנות מקושטות מירקות דלי־קלוריות) לאירוע קולינארי קטן ומספק.

אורי סלע
ממכבש הדפוס

הסורגת בכיפה

ספר הכיפה הסרוגה / גילה סט / כנה, כרטא / 176 עמודים.

הכיפה הסרוגה, אותו כיסוי ראש של הנוער הדתי, נתעלתה בדורנו לדרגת סמל של הדתי־לאומי ציוני, להבדילו מן „הכיפה השחורה" של החרדים. נערות דתיות מהדרות במצווה זו וסורגות לבחיריהן כיפות מעוטרות ומקושטות בדגמים שונים. בשבילן יצא הספר הזה (שאינו, אגב, ראשון מסוגו) ובו כ־400 דוגמאות סריגה של כיפות, מודפסות בשלושה צבעים, ולפניהן מבוא מקיף, המפרט את הוראות הסריגה, החוטים המתאימים ודרך שילובן של הדוגמאות בסריגה. מקצת הדוגמאות מופשטות וקישוטיות ואחרות מכילות אותיות, פרחים, בעלי־חיים, סמלים שונים וכדומה.

לפני 40 שנה ויותר

מערכות – 300־301 / מפקד ועורך ראשי: אל"מ אורי דרומי / מערכות בית־צה"ל / 96 עמודים.

„מערכות" החל לצאת לאור ב־1939, על סף מלחמת־העולם השנייה, ועתה ראתה אור החוברת ה־300 והיא מסכמת מלחמה זו מאספקט במחשבה האסטרטגית. מובאים בה מאמרים מחקריים המעמיקים, כל אחד בתחום הספציפי שלו, כגון מאמרו של זאב איתן על לקחי קרבות השריון באותה מלחמה והקבלתם ללקחי קרבות השריון במלחמות ישראל־ערב, מאמרו של שלמה אראל על הזירה הימית, מאמרו של אורי דרומי על כישלון הדוקטרינה האווירית של ארה"ב (והצלחתה לגבור על כישלון זה בפיתוח המוסטאנג), מאמריהם של אריאל לוי־טה ויצחק שלוניצקי על המודיעין, מאמרו של עוזי עילם על הטכנולוגיה ומערכות הנשק, מאמרו של יורם דינשטיין על התפתחות דיני המלחמה בהשפעת אותה מלחמה, מאמרו של בן־עמי שילוני על הלקח של יפאן, מאמרו של מתי מייזל על מנהיגותו הצבאית של מונטגומרי ועוד. לאלה נוספים דיונים היסטוריוסופיים (יהודה וואלך) וסיכומים היסטוריים על השפעת המלחמה על העולם היהודי (רון צוויג), המתנדבים הישראליים (אליעזר לדרמן), להופעת יהודי רייס (זהבה אוסטפלד), הגלגולים בחטיבה היהודית הלוחמת (יצחק בריאון) ועוד. תמונות רבות ומפות מוסיפות על עושרה של החוברת.

שפת תיכנות לבלשנים

בלשנות עברית חופשית – 23 / העורך: נפתלי טורן / אוניברסיטת בר־אילן / 100 + VIII עמודים.

שפת המחשב העלית פרולוג נולדה בצרפת ופותחה בסקוטלנד. מיכל אפרת בדקה ומצאה כי שפה זו ראויה לתואר „שפת התיכנות לבלשנים" ומנמקת טיעון זה במאמר מקיף, העומד במרכז הגיליון. עוד באים כאן מחקריהם של דינה בהר (על בעיות בהגדרת הסיגנון), של סנינה טרומר (על המשלימים המודרכים של פועלי התנועה) ושל עפרה קסונסקי (על מידת ההבנה של פעלים דינומינטיביים כפי שהתגלתה במחקר־שדה בין תלמידים) וכן רשימה ביבליוגרפית (שהכינה נגה אילנה) על ספרות חדשה בתחום הבלשנות והלשון.

איפה אורי זוהר?

ושאלת התשובה / א. תמרון / עיבוד ועריכה מנחם ברילק / תפוצה / 319 עמודים + 64 עמודי תמונות.

מוזר קצת, ואפילו אומר דרשני, שבדיפדופנו בספר לא הצלחנו למצוא בו את שמו של אורי זוהר, „החוזר בתשובה" הידוע ביותר בציבור. הוא בולט בהיעדרו על רקע השפע הרב של סיפורי חוזרים־בתשובה אחרים המאכלסים את דפי הספר: מרדכי (מוטי) ארנון והמלחין אגדדה חיוה, הבמאי ז'אן קלוד מורלי, הרופא ד"ר של ניר וסיים תרייסים ברטון שזו ושפע רב של טייסים, מסעדנים, מדענים, סטודנטים, קיבוצניקים ואחרים, שמצאו את הדרך אל היהדות וקיבלו עליהם עול תורה ומצוות וכיפה וכשרות. הספר הוא מצבור גדול של חומר תיעודי ופולמוסי בעניין החזרה בתשובה, והמחבר רואה אותה כפועל־יוצא וכתשובה נחרצת למשבר הערכים בישראל ובחברה המודרנית בכלל. הוא דן בחזרה בתשובה בקיבוצים, בין לוחמים, ביהדות העולם, ביהדות ברית־המועצות ובארצות־הברית. הוא מתפלמס עם יריביה, ביחוד עם „הורים נגד חזרה בתשובה", ומביא שפע של ציטוטים מעיתונות וגם הרבה תמונות. פרק מיוחד מוקדש גם לד"ר נתן בירנבוים, אבי המונח „ציונות" ומראשוני חיבת־ציון, שאחר־כך חזר בו ונמנה עם מייסדי אגודת ישראל.

תיאטרון בלונדון (ב)

על גנים ויערות

מאת בן־עמי פיינגולד

„כטוב בעיניכם" מאת שקספיר. הילטון מק'ריי (אורלאנדו), וז'ולייט (רוזאלינד)

מחזות קלאסיים אחרים זוכים עתה להצלחה בלונדון. אחד מהם הוא „גן הדובדבנים" של צ'כוב המוצג בתיאטרון הלאומי בבימויו של מיודענו מייק אלפורדס, שזו לו עבודתו הראשונה בתיאטרון זה. המחזה נחשב להצלחה מרשימה מבחינת התלהבותו של הקהל ודעתם של רוב מבקרי התיאטרון. כדאי לציין שהתוכניה מזכירה בהבלטה רבה את הקאריירה הישראלית של אלפורדס כ„מאקבט", בחאן, ובחיפה. „מעולם לא ראיתי הצגה כה מרגשת ושופעת חיים" כתב המבקר של ה„גארדיאן". „זהו הביצוע הטוב, המשעשע, הקולח והפחות סנטימנטאלי של יצירת מופת זו שנזדמן לי לראות אי־פעם", כתב המבקר של „סאנדי אקספרס".

אין זו פעם ראשונה שאלפורדס מביים את צ'כוב, ובמיוחד את „גן הדובדבנים", והוא נאמן לשיטתו לביים את המחזה כקומדיה. הסיפור ארוך. מאז טען צ'כוב כי „הגן" שלו הוא „קומדיה ואפילו פארסה", בניגוד להתרשמותו הרצינית, ה„טרגית", של סטאניסלאבסקי, לא חדל הנושא להעסיק את פרשניו של צ'כוב, ובמאים רבים, ובתוכם אלפורדס, אינם מביימים, למעשה, את המחזה כטקסט אלא מנסים לביים אותו כז'אנר ולהוכיח עד כמה הוא קומי ועד כמה הכל משעשע ומצחיק, וכי לשם צחוק בוויכוח, בכל זאת.

סולם הריגושים האנושיים

אלפורדס רואה בגיבורי המחזה ילדים מגודלים אשר סרבים להתבגר. הם חיים בחדר־ילדים נצחי, עם בובות, סוס־עץ וכדומה. הצוות שעמד לרשותו, בין היתר, שילה הנקק כליובוב ויאן מקיקלן כלופאחין, הוא צוות מגובש ומיומן להפליא וההצגה אכן זורמת וקולחת. האולמות מלאים ואין כמעט רגע משעמם אחד. אולם צ'כוב לא כתב קומדיה, כשם שלא כתב טראגדיה. הוא כתב את „גן הדובדבנים" מחוץ להגדרות הנוקשות, הקלאסיות, של הטראגי והקומי. זהו מחזה שיש בו פאתוס וסאטירה, טראגיות והומור, טראגדיה וקומדיה, כמו אצל גוגול, דוסטויבסקי, או טורגנייב. גאייב ופישצ'יק או יאשה הן אלו דמויות קומיות, אבל שום דבר אינו מצחיק בגנדירות הנוראה של שארלוטה, בכיסופים של לופאחין, בהתרפקות של ליובוב על זכר בנה ואמה ומותם או במראה הגן הנעקר לעינינו. „האמנות, אומר ארנסט קאסירר, מבטאת את התהליך הדינמי של החיים". זהו תהליך הנע בין קטבים מנוגדים, תיקווה־ייאוש, צער־שמחה וכו'. לכן, לדבריו, אין האמנות בהכרח קומית או טראגית... היא לעיתים זה וגם זה. היא מוליכה אותנו „דרך כל שלביו של סולם הריגושים האנושיים". „גן הדובדבנים" הוא דוגמה מובהקת לאותו „סולם ריגושים" של האמנות. מי שמפרש את המחזה כקומדיה מחמיץ את העושר והדקות של ה„פארטיטורה" הצ'כובית. הוא גורר אלמנט אחד מתוך הרב־גוניות של „סולם ריגושים" וכופה על המחזה, למעשה, פירוש אחיד, חד־ממדי ושטוח. לא במיקרה הדמות המוצלחת ביותר בהצגה של אלפורדס היא זו של יפיחודוב, שהוא גיבור קומי מובהק, והחלשה ביותר היא זו של טרופימוב, שיש בו שילוב של פאתוס והיתול, אולם אלפורדס רואה רק את ההיתול, והופך את הגיבור לקאריקאטורה. ואילו המערכה השניה, הלירית באופיה והפאסיבית ביותר מבחינת הפעולה הבימתית, היא גם החיוורת ביותר מכל המערכות, ובוודאי תרמה לכך גם התפאורה המינימאלית והבימה הקטנה ה„חונקים" את המרחב הפיסי שבלעדיו מאבדת המערכה השניה הרבה מן האפקטיביות שלה. כך, למשל, מחמיצה ההצגה את אחד הדיאלוגים המקוריים והמתוחכמים ביותר בפשטותם הגאונית בדראמה העולמית: ניסיון השווא של לופאחין לבקש את ידה של ואריה. השניים נשארים לבד, ביוזמת ליובוב, כדי „לסגור עניין", אבל הם מדברים על הכל, על אריזת מיזוודות, על מזג־אויר, מלבד על העיקר. זוהי סצינה של שתיקות ויבשות, של תת־טקסט מובהק, היוצר תיזמור עשיר בין הדיאלוג, הפעולה והעלילה־הפנימית ואשר מסתיים בנפילה בלתי־נמנעת מאשליה להתפכחות. אצל אלפורדס הסצינה קצרה, חטופה, נעדרת קצב פנימי.

תורה לשודדים

הביקורות, כאמור, התלהבו. הקהל זורם ולהצגה נכונו ימים ארוכים. רק מבקרים ספורים, מיעוט מבוטל, נותר בהסתייגות. אחד מהם, קנת הארץ מ„מייל און סאנדיי", תאר את הדברים אחרת. לופאחין של מקיקלן, לדבריו, הוא מעין „מוקיון קונדסי". הפירוש הקומי של המחזה הוא רק צד אחד של המטבע, „חצי סיפור". הבמאי מחמיץ את „נשמת העניין". הכל משעשע, אבל נעדר עומק. „אנו רואים קשת בענן – אבל גשם לא יורד". המטאפורה המסכמת את הכל: הרבה צבע, הרבה ברק – אבל מעט תוכן ומשמעות ולמעשה התחמקות מהתמודדות אמיתית עם אחת מיצירות המופת של הדראמה העולמית.

ובאותו עניין, גם „רויאל שקספיר קומפני" מעלה הצגה חדשה של „אותלו", שהוצגה לראשונה בסטראטפורד בסתיו האחרון, והחותרת לממש את הכוונות ה„מקוריות" של שקספיר, עם בן קינגסלי בתפקיד אותלו ודוד סושה כיאגו, בבימויו של טרי הנדס. אותלו הוא ה־"Moor of Venice", מוצג כאן לא כ„כושי־אפריקני" אלא כערבי צפון־אפריקני, כ„מור" אמיתי ומקורי. אותלו של קינגסלי אינו אגרסיבי או אימפולסיבי. יש בו אצילות מזרחית ושקט פנימי. בראיון מספר קינגסלי שהוא למד הרבה מעבודתו על הסרט „גאנדי". הסרט, הוא מספר, שינה את גישתו, והוא עזר אותו ל„שורשים האסיאניים" של תרבותו המערבית. הוא גם הכתיב לו את הגישה לעיצוב דמות אותלו, מתוך שקט פנימי ואיזון נפשי, או בלשונו, אולי לתרגמה לעברית מרודייקה, אותלו מייצג "an Arab dignity blessed with Love". קינגסלי ביקר במארוקו וחי בקרב ברואים וצפון־אפריקניים ליד מראקש (לצורך סרט אחר שהוא משתתף בו בעת). הוא מספר, מהי אותה „שלווה פנימית" המורה המאפיינת גם את גילויי האלימות של אנשים אלה". אפילו כאשר הם נותנים ביטוי לזעם מתפרץ הם שומרים על איזה איפוק וריסון, תכונות שהדריכו אותו בעבודתו על אותלו.

וזהי, ללא ספק, גישה מעניינת, שונה מן המסורת המוכרת של ביצועי אותלו המסורתיים, בראש ובראשונה של אוליבייה המוכר לרבים מן התיאטרון ומן הקולנוע. השאלה היא באיזו מידה יש לגישה זו גם צידוק אמנותי, משום שמישחק „מאופק" חייב לנבוע מן החומרים התיאטרליים של המחזה ולא מן המוצא האתני של הגיבור. בן קינגסלי אומנם היה במארוקו ולמד שם מהי „שלווה מאופקת", אבל שקספיר ישב בלונדון ובסטראטפורד, קרא כרוניקות, מחזות עתיקים ונובלות איטלקיות, ששימשו לו חומר־גלם. הוא הכיר את צפון־אפריקה ה„מורית" לא יותר משהכיר את ונציה ה„יהודית" כדי לעצב את דמות שיילוק. הוא כתב טראגדיה של אופי ושל יצרים המתפתחת בקרשצ'נדו מתעצם של פאתוס ואגרסיביות לקראת הסיום. כיוצר אמן הוא עיצב דמות מגוונת, עשירה, מלאת סתירות וחיי־נפש סוערים. הוא כתב „תפקיד" ולא מחקר אתנוגראפי, ומשום כך כל ה„ספקולאציה" של קינגסלי, עם כל הרצינות, הכנות והכישרון, היא, לדעתי, מיקוד טעות. קינגסלי מחמיץ את אותלו השלם, המאהב, האציל, החייל, הבעל הנבגד – כדי להחזיר את אותלו לשורשים הצפון־אפריקניים הבידיוניים שלו, ממש כמו שאלפורדס מנסה להחזיר את „גן הדובדבנים" לכוונות ה„מקוריות" של צ'כוב, אם כי, כמובן, ישנו הבדל מבחינת אופי הכוונה בין שני ניסיונות אלה. כך מנמיך, למעשה, קינגסלי, את האפקטיביות של התפקיד ומתעלם מאפשרויות הפרודוקציה הבימתית העשירה ומהאתגר האמנותי ששקספיר העמיד כאן לפני השחקן.

פירוש ללא אתגר

עם זאת, הפירוש, כניסיון יוצא דופן (אם כי לא ראשון בכיוון זה) הוא מעניין ומצליח להצדיק את עצמו במיקרה זה. למרות חולשותיו האמנותיות, זהו אותלו מקורי, אחר. אותלו „קר" המציג מעין אנאליזה פסיכולוגית של תהליך נפשי, כמעט „מדעי". גם הבימוי חותר לאותו כיוון. קירות הבימה של התפאורן ראלף קולטאי הם כהים וחלקים, בנויים בקווים גיאומטריים מרובעים ואנונימיים מבחינת הנוף. לא ונציה או קפריסין, אלא חלל בימה אסתטי וחסר־אופי. התאורה, שהיא מלאכת־מחשבת בפני עצמה, יוצרת כתמים ומוקדים של אור וצל – שחור־לבן. אנשי ונציה לבושים בשחור, אותלו בלבן. הכל מנוכר במתכוון, כמעט ברכטי. הבימה היא בחינת השתקפות מטאפורית של חיי הנפש של הגיבור: המישחק בין אור וצל כאנאלוגיה לשני כוחות קוטביים הפועלים באישיותו, ולמעשה גם בעולמם של שאר הגיבורים, כל אחד בדרכו.

גם הבמאי של „כטוב בעיניכם" (מחזה שהועלה גם הוא בסטראטפורד בקיץ האחרון ומוצג עתה בלונדון), אדריאן נובל, מציג למעשה אותה תפיסה – חלל הבימה כמטאפורה בימתית. הבמאי אינו מעתיק את גיבוריו אל יער ארדן. היער אינו אלא פנטאסיה של גיבורי־העולם הבורח אל היער הדמיוני הפרטי שלו, אל מקום שבו חלים חוקים אחרים, שבו נותן הגיבור חופש לדימיון ולאשליות. לכן אין על הבימה יער אלא סדינים לבנים העוטפים את הגיבורים ומתעטפים ברוח. על הבימה אין כל תפאורה.

עם זאת, תיאטרון אנגלי, עם המסורת העשירה והמפוארת של הצגות שקספיר, יכול להרשות לעצמו, ולמעשה חייב לסגל לעצמו, גם כיוון כזה של פרשנות. למחזותיו של שקספיר תכונה טובה: הם פתוחים לכל פירוש והם משקפים, אולי יותר מכל דראמה אחרת, את הזמן והמקום ונקודת הראות המשתנה המתחדשת של התיאטרון. פירוש חדשני שאינו מתמודד עם מלוא האתגר של הדראמה השקספירית ומסתפק בגימיק, במילא לא יאריך ימים ויישכח. „אותלו" מבוצע ביסודיות, בעיקביות ובאיכות אסתטית מרשימה. הוא מזמין את הצופה לקרוא ולהבין את המחזה אחרת. „כטוב בעיניכם" מסתפק בגימיק – וזה אינו מספיק.

★

(רשימה שניה ואחרונה)

דוד אבידן

השירה כפוליטיקה והפוליטיקה כשירה

איך לראיין סופר בטלוויזיה

הראיון אתי על סידרה זו, ששודר ב„מוסף לשבת" של „ערב חדש" בטלוויזיה הלימודית (14.1.86), עורר תגובות מעורבות. רובן נרגשות. על הסיבות לכך אעמוד בסוף מאמר זה, אגב תגובה על תגובה של אחד ממדורי ביקורת הטלוויזיה. אבל לפני־כן חשוב והכרחי לנתח תאורטית ולסכם פראקטית, מה צריך להיעשות ומה נעשה או מתנוזל, כאשר בא כראיין טלוויזיוני להעניק רוח דו־שיחי מראיין מתוחכם יותר מהרגיל, למשל מבכור, אבל גם ממדען או איש־אקדמיה.

כבר הגדרתי בשעתי את מוסד־הראיון בכלל, לרבות הראיון העיתונאי, כטיקס ארכאי מייגע ודל־מידע. סתם אדם, שניכנס לראיין אדם אחר על עניין כלשהו, לא יזכה בכל שיתוף־פעולה. אבל כאשר המראיין הוא איש־תיקשורת מורשה, מתנגב מידית המישחק הישן: צד א' מציג לצד ב' שאלות, שצד ב' כבר הציג לעצמו מזמן, וצד ב' מעמיד פנים, שהוא שומע אותן בפעם הראשונה, ומשיב עליהן כמידת יכולתו. מאחר שכל דו־שיח הוא גם פולמוס — ולפחות בטלוויזיה הזמן רץ, וחשוב להגיב מהר — סוטה לעתים תכופות רצף השאלות והתשובות להתמודדות מילולית, עם או בלי רוח־שולי של נועם או חסדי־שולי של סימפאתיה.

גנון שיש

בראיון הטלוויזיוני לפחות, אחיו הצעיר של הראיון הראדיופוני, לא הכותר המילולי הפורמאלי הוא הקובע, אלא תירכובת של אינטונאציות, הבעות־פנים, גיחות וקיטועים של שני הצדדים והרושם האווירתי הכללי בחלקי הזמן הרץ. הבעיה קריטית יותר בראיון חי ונתונה במיקצת לתיקון בראיון מוקלט וערוך.

גם הראיון הראדיופוני, הוותיק יותר — והמימצע הראדיופוני בכללו — מעבירים בעיקר אינטונאציות ומסרים קוליים יותר מאשר תכנים טקסטואליים מדוייקים, שהמאזין אינו זוכר אותם במילא.

והעיקר: כל ראיון, עם סופר, מדען או מרואיין אחר בעל כישורים יחודיים גבוהים, מחייב את המראיין — או לפחות את תחקירניו — להכנה מדוקדקת ולניסיון רציני להיכנס לסיגנונו של המתארח באולפן, כדי לאפשר דיאלוג מפרה מבחינה מידעית.

כדאי להזכיר שלושה מראיינים בכירים בטלוויזיה, המתמודדים, בהצלחה זו או אחרת, עם אתגר זה, ומראיין נוסף, אורח. הארבעה הם ירון לונדון, רם עברון, דניאל פאר וצבי ינאי. נראה, שירון לונדון נכנס לאולפן לאחר תחקירים מדוקדקים ביותר. יש לו גם שאיפה בולטת ליצירת אווירת־גאוות בראיון, אולי כדי לטשטש את עברו היותר תוקפני במשדרים אחרים. עם זאת, מעלתו העיקרית היתה ונשארה קולו הרועש, ומעלה זו כיסתה לעתים על העדר דקויות בניסוח ועל אינטונאציות מונוטוניות.

רם עברון הוא המלוטש והאינטליגנטי — בנורמות אירופאיות, לא אמריקניות — מבין המראיינים. שאלותיו אינן חורגות מתחום הנימוס ונעימת מועדוני־הויכוחים הבריטיים. גם תוקפנותו, המוגדרת בהחלט, אינה מאלצת את המרואיין להסלים את תשובותיו.

דניאל פאר הוא הקורקטי מבין הארבעה, לא קנטרני ולא תוקפני. יש לו קול נעים ומרגיע והבעת־פנים מסוקרנת. הוא גם זהיר מאוד. חבל שאינו מתנסה יותר בראיונות מתוחכמים עם מרואיינים מתחום הספרות או המדע.

אשר לצבי ינאי, עורך „מחשבות" של חברת י.ב.מ., הריהו, ללא ספק, השולט ביותר בחומר בתוכניותיו המדעיות. שליטתו לפעמים אפילו מוטרדת. עד־כדי־כך, ששאלותיו כוללות את מרבית חומרי התשובה ונשמעות כשאלות רטוריות. הוא גם מדבר מהר מדי ואינו מלוטש מבחינה קריינית כשלושת האחרים.

חוסר הכנה

כמובן: האתגר הוא של המרואיין לא פחות מאשר של המראיין. ניסיון טלוויזיוני או תיקשורתי בכלל — שנתמזל מזלי לרכוש — מאפשר לי לשחק את המישחק משני עברי המיתרס. בעיקר כאשר הצד השני (המראיין) אינו משחק אותו, כלומר מגלה אי־התמצאות, אטיות או נטיות להתמודדות תוקפנית, הנדונה מראש לכישלון.

הראיון ב„מוסף לשבת" של „ערב חדש", שאין לי כל טענות לגבי תוצאותיו מבחינתי האישית, כבר הוגדר על־ידי צופים ומבקרים ככישלון של המראיינים. דן מרגלית, מראיין זהיר וסימפאטי, אם גם אטי במיקצת וטעון ליטוש רב מבחינת השליטה בשפה, החליט להצטייד בעזר־כנגדו, לפי השיטה האמריקנית המוכרת: הוא הושיב לידו משוררת לא פעילה במיוחד, מיכל סנונית, והעמיס עליה את עיקר עול התישאול.

לרשות התחקירנית המישור הועמדו תצלומים של שבעה־עשר מאמרים, מתוכם שישה־עשר מסידרה זו. לכל אחד משני המראיינים היה עותק מלא משלו. סידרה זו עסקה ועוסקת, כידוע, במיגוון נרחב של נושאים, חלקם פולמוסיים וחלקם תאורטיים.

נתעורר הרושם, מייד עם הצגת השאלה הראשונה, שהמראיינים עצמם לא קראו בתשומת־לב את החומר שסופק להם. במקום להציג שאלות ענייניות על מאמרים, שגרמו שינויים והדים רבים בקריית־ספר, ניסתה המראיינת־האורחת את כוחה בתוקפנות מיותרת וחסרת־כיסוי, ובנקודה זו — לבירור היותה אשה חביבה ונאה — נאלצתי לקטוע אותה.

ביקורת חובבנית

טכניקת־הקיטוע בדיאלוג טלוויזיוני היא מאושיות המדיום של מיטדרי־מלל (טוק שאוז). כללי־המישחק אומרים, שמותר ומומלץ להיכנס לדברי המראיין — ולהיפך, לדברי המרואיין — אם מתהווה אתנות ו/או אם יש הזדמנות תוכנית נאותה ו/או אם אחד הצדדים מתחיל להשמיע מיטפט, שעלול להפריע לצד השני או לפזר את מיקוד הראיון.

היהבובי התוקפנות מצד המראיינת, אי־התמצאות שני המראיינים בחומר, שנועד להיות נושאי התוכנית, והגלישה לשיטות המסר לצופה — אילצו אותי גם לעשות שימוש חלקי בטכניקת ה„מונדוי" הזן־בודהיסטית: בניגוד לדיאלוג הפלאטוני, שבו מהווה התשובה המשך, תשובה או השלמה לשאלה, חותר ה„מונדוי" לתיקון השאלה, עד כדי ביטולה, כלומר ליצירת אחדות מונודיאלוגית של החיצוי הדואלי המערבי בין שאלה לתשובה.

למעשה, בהעדר מראיינים באולפן, נאלצתי למלא. מבחינה מסויימת, את שני התפקידים. מכאן הרושם האמביוואלנטי והרגשת חלק מהצופים, ש„השתלטתי", למשל, על המראיינת. מי שמזמין השפלה — גבר או אשה, בטלוויזיה או בחיים — מקבל אותה. ומי שמקדים ומשפיל את עצמו, בחוסר שליטה בחומר ובשאלות־סרק, הופך את אקט־ההשפלה למיותר.

מבקרת־הטלוויזיה של „מעריב", דליה רביקוביץ', הגיבה על המישור בנעימה מעורבת: מצד אחד היא האשימה את עורכיו ומגישיו באווגה הראיונית הקלה ואיירה את אבחנות המלומדות בשבחים לספרי האחרון, „ספר האפשרויות". מצד שני היא מעדה, משום־מה, אל תוך אותה מהמורה, שאליה צנחה מיכל סנונית, וכללה בכתבתה ביטויים בלתי־פרלמנטאריים ואי־דיוקים עובדתיים.

היא טענה, למשל, שמיכל סנונית הפיקה ממני „את אחד הראיונות התוקפניים והמרושעים", שנתתי אי־פעם. טעות. התוקפנות באה מצד המראיינת, ונאלצתי להרגיע אותה. הראיון לא היה מרושע, אלא מרושל, באשמת המראיינים.

היא חלקה לי את המחמאה המפוקפקת, שב„תוקפנות ובגסות־רוח אין לאבידן יריבים רבים כערכו, לא בתחום הספרות ולא בפריפריה". נניח למונח 'תוקפנות', הנתון לוויכוח. אבל „גסות־רוח"? גסות־רוח היא הרמת קול, שימוש בלשון נמוכה, גידופים וחוסר־נימוס ודיוק.

מלת־המפתח היא הדיוק. מי שמדבר בנשימה שלווה ומדייק כמטני, אגב הפגנת נימוסיות מופלגת, לא יכול להיות גס־רוח. זוהי גסות־רוח להאשים אותי בכך, אפילו אם גסות זו באה מפי אישיות בעלת תדמית מעודנת ושבירה כל־כך, שהעזה להגדיר סידרה זו (הבלתי־מובנת לה, כנראה) כ„סידרת הגיגים", בעוד שאי־מיומנותה בנושאים, אותם היא סוקרת, הופכת את מדורה דווקא לצרור הגיגים מגומגמים וחובבניים.

דואר מהיר

●●● יהודה עמיחי מסדר חשבונות בניו־יורק: לשאלת כתב של עיתון עברי מקומי, מיהם שני המשוררים החשובים בישראל מלבדו, חזרו להזכיר, בהתקף־שיכחה רגעי או מתמשך, שני שמות די שוליים. הוא גם טען, שתרגומי שיריו לאנגלית השפיעו על הדור הצעיר בשירה האמריקנית — הזיה פרועה, המבוססת גם על בורות בנעשה בשירה האמריקנית הצעירה. אגב: הנחתו האקסטאטית של המראיין, כאילו מקומו בצמרת השירה העברית נקי מסימני־שאלה, היא למעלה מאוטופית. ●●● המשורר הערבי־עברי אנטון שמאס, שהוא גם מתרגם מעולה דו־כיווני, הוא אחד האינטלקטואלים הערבים המשוחררים והמעניינים שהכרתי. עם כל זהירותו בהצהרות פוליטיות — הוא גילה העזה מרשימה בטיעון, כי „מדינת־ישראל שגתה, שלא סילקה את כל הערבים ב־48'. אך מאחר שלא עשתה כן, היא האחראית לתשביה הערבית" („7 ימים", 21.3.86). טענה פרובוקאטיבית, הטעונה דיון מפורט יותר בהזדמנות אחרת. ●●●

★

(מאמר שמונה־עשר בסידרה)

מדף ספרי עיון

מאת שולמית גינגולד־גלבוע

„כחבצלת קטופה"

מחקרים ביצירת שלמה אבן־גבירול, עורך צבי מלאכי, עורכת מישנה: הנה דויד, הוצאת מכון כץ לחקר הספרות העברית, אוניברסיטת תל־אביב, תשמ"ה, 233 עמ'.

בנוסף להיותו רחוב סואן, שלמה אבן־גבירול הוא אחד מענקי הרוח היהודיים שהצמיח תור הזהב בספרד. אגוצנטרי ורגיש, חולני ושחצן, הדור אמונה דתית עזה וניאו־אפלטוניסט. דורות רבים עברו עד שגילו את ספרו הפילוסופי „מקור חיים" (ששוייך בטעות להוגה־דעות מוסלמי), אך את שירתו העריכו עוד בחייו. כאיוב בשעתו סבל ממחלת־עור קשה (יש הסוברים שהיתה סימפטום להפרעות נפשיות) ומתחושת ניתוק חברתי. שיריו האישיים מבטאים את בדידותו הנוראה „נקבר אבל לא במדבר / כי אם בביתי ארוני", ושירי הטבע אינם משוחררים ממלאנכוליה „מטאפיזית". תחושותיו מורכבות: עילוי, יוצא־דופן, שסביבתו הקרובה אינה מבינה ללבו, אינה מעמיקה ביצירותיו ואינה עומדת בנורמות ההתנהגותיות והשכלתניות שהוא מציב בפניה. מי ש„שם את הבין והמוסר מנהג" אינו יכול שלא להרגיש כ„חבצלת קטופה".

יצירתו רבגונית: שירת החול על הקונוונציות התוכניות שלה, פיוטים (המושרים עד ימינו) ופילוסופיה בפרוזה ובשיר. קובץ המחקרים על יצירתו מכיל שנים־עשר מאמרים של חוקרים מהארץ ומהעולם המכסים את התחומים האסתטיים והפילוסופיים ונוגעים גם בנושאים איזוטריים כמו דיון ספרותי־מוסיקאלי על פיוטים המושרים בידי בני־תימן (אבנר כהן), או ניתוח פילולוגי המאפשר גילוי פיוטים שיוחסו שלא כהלכה לרשב"ג (א.מ. הברמן). יתר המחקרים עוסקים בהיבטים המקובלים (שירה אישית, שירי יין, שירי אזור), אך המעניינים ביותר הם שלושת הראשונים העוסקים בשיר „אוהבתיך כאהבת איש יחידו". הוא מנותח מזוויות שונות, מקבל אינטרפרטציה מנוגדת אצל חוקרים שונים ומהווה בסיס להשלכות מעניינות ואפילו אקטואליות.

הוויכוח סביב „אהבתיך..." מתחיל בעצם הגדרתו: שיר כמעטה פילוסופי, או פילוסופיה בטורי שיר? עדי צמח משתמש בו לצורך הבהרת המטאפיזיקה הרשב"גית („יש בתוך יש"), ראובן צור מנתחו תמטית ופרוזודית ומגיע למסקנה ש„למרות הכיוונים הסותרים והיסודות המתנגשים" הסיגנון המטאפורי הוא בעל דו־משמעות שאינה אופיינית, ומיכאל שורץ מוצא ברשב"ג עיקר המצוי אצל הרמב"ם: אצל שניהם נתפסת התורה כפילוסופיה שהתלבשה בסמלים ובדימויים, כדי לסבר את אוזנו של איש העם.

הנעזר בספר, תלמיד או מורה, ימצא בו את חידוש לו, אך בכל האמור לפילוסופיה הרשב"גית, עליו להיזהר מישנה זהירות. לא די שתיאוריה מסובכת הושמה בכבלי שירה ימי־ביניימית (שבה במיקרים רבים שיעבדו הכללים את התוכן), אלא אף התיאוריה עצמה כפופה לאילוצי התקופה. הוגה־דעות נזהר בכבוד אחרים ו„מן המפורסמות" שהיסווה פעמים רבות את דעותיו במיסגרת מה שנקרא „האמת הכפולה". הנובע מכך הוא שגם חוקר, לא רק תלמיד, עשויים למצוא במקורות את מה שרצו למצוא מלכתחילה...

□□□

אבסורד, אימה ופאראדוקס

סרן קירקגור, חיל ורעדה, לוריקה דיאלקטית, תירגם מדנית: איל לוין, הקדים וערך: יעקב גולומב, מהדורה מדעית ראשונה, הוצאת ספרים על־שם י"ל מאגנס, האוניברסיטה העברית, ירושלים, תשמ"ו, 182 עמ'.

המישפט: לא מעטים הפילוסופים המממשים את תורתם בחייהם, יכול להיכתב בהיפוך מסקנה: לא מעטים הם הפילוסופים שתורתם היא פועל־יוצא של חייהם. סרן קירקגור (1813־1855) מתאים להגדרה השנייה. מי שנחשב לאבי האקזיסטנציאליזם הדתי עבר בחייו טראומות ותחושות שהביאוהו ליצירת התיאוריה בעלת שלושת השלבים הקיומיים: אסתטי, אתי ודתי. בשלב הראשון משול האדם לדון ז'ואן המרפרף ללא מרכז או היענות. ערכים או נורמות אין להם מקום בחייו, הוא נמשך אל היפה, אל שובת־הלב, אל ההנאה החושנית. בשלב השני נעשה אקט הבחירה. האדם, מתוך רצון חופשי, מחליט להשתעבד לערכים או לחוקים תבניים המקובלים עליו. הבחירה מחייבת אותו למודעות, אך אינה פוטרת את תהיותיו לגבי עצמו ולגבי ערכה של בחירתו. רק בשלב השלישי, הדתי, מגיע הקיום האנושי למימוש טוטאלי. דמותו של אברהם אבינו, משמשת לקירקגור מודל לאדם המצוי בשלב זה. יש בו מחוייבות טוטאלית כלפי האלוהים מבלי להיאחז בהסברים נורמאטיביים או רציונאליים. מתוך סובייקטיביות מוחלטת הוא מוסר עצמו, מסירה מוחלטת, לאל. אבסורד, אימה ופאראדוקס מאפיינים את השלב השלישי, אך רק בו ממצה האדם את עצמו כאינדיבידואל שאינו זקוק לשום מערכת חוקית או תבונית כופה.

ב„חיל ורעדה" (1843) הציג קירקגור בראשונה ובצורה מפורשת את השלב האתי. בשפה ספרותית, אקסטאטית למחצה (מזכירה בקטעים רבים את ניסוחיו של ניטשה), מתאר קירקגור את הקיום האנושי הדתי, את הביטחון על עברי פי־פחת. הספר נקרא כדיאלוג סמוי בין קירקגור לבין עצמו, או בינו לבין הקורא. מרתק.

□□□

גבולות הידיעה

עמנואל קאנט, הדת בגבולות התבונה בלבד, תירגם והוסיף מבוא והערות: נתן רוטנשטרייך, הוצאת מוסד ביאליק, ירושלים, תשמ"ו, 196 עמ'.

שמואל הוגו ברגמן ז"ל, הבולט במפרשי קאנט ובמתרגמיו לעברית, הסביר באמצעות אלגוריה (של קאנט עצמו) את מהותה של השיטה הביקורתית הקאנטיאנית: הפילוסוף כמוהו כגיאוגרף — תחילה הוא תמים, דוגמאטי. האופק הוא גבול עולמו ודי לו בכך. הפסיעה הראשונה קדימה היא הספקנות. עכשיו הוא כבר מתאר את האופק, מנסה להבינו, אך גם אם הוא מבין אותו עדיין אינו יודע דבר על מה שמעבר לו ומתייאש. הפסיעה השנייה היא הביקורתיות. הפילוסוף מצוי בשלב ידיעת האופק על כל מורכבותו — ואם נמנה לנמשל — הוא מצוי בשלב ידיעת גבולות ההכרה, אך את מקום היאוש תופסת ההצטמצמות להכרה, היצמדות ביטחונית שתאפשר הגעה להוראות.

אותה פסיעה שניה הניחה את היסוד ל„ביקורת התבונה הטהורה", לאותו מנגנון הכרתי אפריורי (המתממש בד בבד עם הניסיון). מישנתו, המניחה את קיומם של קני־המידה של ההכרה לא במושאים אלא בחשיבה, נראית בתחילה כבלתי הולמת תפיסה דתית. כיצד ישובץ בה מושג האלוהים, שמעצם מהותו אינו יכול להיות מושג אפריורי של התבונה.

בספר זה (1793), שהוא השלושה־עשר במניין חיבוריו העיקריים של קאנט בתקופתו הביקורתית, מוצגת הבעיה שתוארה לעיל ומוכחת אפשרות קיומה של הדת במיסגרת התבונה המעשית.

ברור מאליו שאצל קאנט אין האלוהים יכול להיות תוצאת כורח מוסרי. המוסר הקאנטיאני לא נזקק לאל מחייב, שולל, שופט או נותן שכר. די בכוח התבונה המעשית, בצורנותם של הצווים הקטיגוריים על־מנת לחייב את האדם לחייב את עצמו. זו, בין היתר, הסיבה לעליונותה של התבונה המעשית על התבונה הטהורה. האדם משועבד לחוקיות עצמית שלו, לצו הרצון, ומשום כך יכול להיות חופשי, ריבוני. מה מקומה של הדת במערכת מורכבת זו? מהם פניה של דת שאינה שלוחת האוטונומיה של תפיסת המוסר תקפה לגביה? פיתוחן של השאלות מביא, בין היתר, לגילגוליו הנוצריים של מושג החטא, למלכות האלוהים, ולפחיתותה של היהדות. וכאן אשאר נאמנה לשיטתו הביקורתית של קאנט ואשאר בגבולות הידיעה.

עם שאגאל בירושלים

(במלאת שנה לפטירתו ב־28.3.85)

מאת מיכאל ששר

מארק שאגאל ביקר בארץ בראשונה ב־1933 ובאחרונה — ב־1977. ביקורו הראשון היה על־פי הזמנת מאיר דיזנגוף, ראש עיריית תל־אביב הראשון, שבא אליו לפאריס ואמר לו כדברים האלה: אני איני מבין גדול באמנות, אך אמרו לי שאתה האמן היהודי הגדול ביותר בדורנו ואני מבקש להזמינך לביקור בתל־אביב. ביקורו האחרון בנובמבר 1977 התקיים על־פי הזמנת ראש עיריית ירושלים, טדי קולק, שביקש במלאת תשעים שנה לאמן הגדול, להעניק לו תואר „יקיר ירושלים", בטקס שנערך במשכן נשיאי ישראל. כיהנתי אז כיועץ נשיא המדינה, הפרופ' אפרים קציר, והמעמד זכור לי היטב, מה גם שבעקבותיו זכיתי להיפגש אישית עם שאגאל. הוא, שהיה כבר זקן מופלג אבל עדיין במלוא חיוניותו, סרב להופיע בארועים אחרים שנועדו להתקיים בנוכחותו וגרם בכך עוגמת נפש לרבים. היה אף מי שפיקפק אם יגיע לבית הנשיא,

תצלום שאגאל בחתימתו ובעיטורו שנמסר למחבר המאמר

בשל סלידתו מטקסים, אך שאגאל ידע להבדיל בין עיקר לטפל ונשיא ישראל סימל גם עבורו את היקר מכל, אף שלא תמיד שבע נחת מדרכי הטיפול ביצירותיו בארץ.

חביבות וטוב־לב

שעה קלה לפני המועד שנקבע לתחילת הטקס, בשעה אחת־עשרה בבוקר, הגיע האמן למשכן בליווית אשתו. נמוך קומה, בעל שיער לבן כשלג, עיני תכלת זכות, לבוש בקפידה באמודה אפורה ומכנסיים כהים וכולו אומר חביבות וטוב־לב. נשק לנשיא ולראש העירייה טדי קולק על לחייהם והחליף דברים ביידיש בניגון רוסי כבד עם הנשיא. רעייתו (לבית ברודסקי) עומדת כל הזמן לצידו וחיוך נבוך על פניה. לאחר דקות אחדות יוצאים הכל לאולם קבלות הפנים במישכן נשיאי ישראל, לטקס הענקת התואר לאמן שהנציח את שמו בירושלים בוויטראז'ים של שנים־עשר שבטי ישראל במרכז הרפואי „הדסה", ובשטיחי הגובלן הענקיים בכנסת־ישראל, המתארים, בדרכו המיוחדת, את ראשיתו של עם ישראל.

אך יוצא שאגאל את האולם ועיניו נחות על קיר הוויטראז'ים של הצייר ראובן, המפאר את כותל המזרח באולם קבלות הפנים ושיש בהם (לפחות בעיני מי שאינו בר־סמכא באמנות) יותר מקורטוב של דימיון ליצירותיו — חן בתמטיקה וחן בעושר הצבעים. בשמץ של הפתעה הוא שואל: מה זאת? ומקבל הסבר, בלא שסימני קינאה או רוגז כלשהם ניכרים על פניו הטובות. יצירות אחרות — אפילו חן של אמנים דגולים — אינן נוגעות במלכותו. ומורני ש"י עגנון (שכידוע, נהגו רבים למצוא „נקודות דימיון" בין דרכי יצירתו הספרותית לדרכי יצירתו האמנותית של שאגאל, בהיות שניהם יוצאי עיירות יחודיות מובהקות במזרח־אירופה; עגנון מבוטשאטש בגליציה ושאגאל מוויטבסק ברוסיה הלבנה) היה נוהג להצביע לפני באי ביתו על מדף אחד של ספרים בספרייתו הגדולה, עליו נצבו לא־מעט ספרים שנכתבו על־ידי סופרים שניסו לחקות את סגנונו המיוחד של עגנון. הוא התייחס אל כותביהם בסלחנות, שלא היתה עם זאת נקיה מכעס עצור, באומרו: ספרים אלה הם ה„ממזרים" שלי... אך שאגאל הנראה טוב ותמים — כילד, אף בגיל תשעים — אפילו לזאת אינו מסוגל, או שמא נעוצה היתה תגובתו הסלחנית ורחבת הלב בדבריו „לא הייתי רוצה להיות דומה לאחרים, רצוני לראות עולם חדש".

ילד שחוזר מה„חדר"

הוא יושב ליד הנשיא, מאזין לנאומי הקילוסין לכבודו מפי ראש העירייה ומפיו של נשיא המדינה, אך נראה נבוך ואפילו משועמם וכמו אינו מוצא את מקומו בקהל. הוא מקסים בשיחה מפה־אל־פה ומאוזן־לאוזן — שבה חשובות לעיתים האמירה המרומזת מזו המפורשת והלחישה על הדיבור בקול, וכמובן המשחק והמימיקה על הדיקלום הרהב והרשמי — אך מתקשה לשחק לפני קהל גדול. כשהוא עולה לדוכן להשיב דברי תודה על התואר שזכה לו, הוא נבוך ונרגש. קורא מן הכתב — כתב־ידו ביידיש על פיסת נייר קטנה — מלים פשוטות ומקסימות הנשמעות כסיפור אגדה היוצא מן הלב ובהן גלומה כמעט כל אישיותו ויצירתו.

וכך אמר: „מעולם לא חלמתי שאחד מן הגולה כמוני יתארח במישכן הנשיא ויקבל תואר „יקיר ירושלים". בהיותי ילד החוזר מדי ערב מן ה„חדר" ובידי פנס קטן להאיר לי את החשיכה בסימטאות האפלות, הייתי נושא את עיני לשמים ומבקש למצוא בהם נס. נס זה חיפשתי תמיד ביצירותי ובשבילנו יהודי הגולה, מדינת ישראל היא־היא הנס. אני מאחל לכולכם אושר ושלום מעומק הלב".

בתום הטקס ביקש לקבל עותק מדברי ברכתו של הנשיא, שכן כדבריו „מדינת ישראל היא־היא הנס" ובהתאם לכך יש להתייחס לדברי נשיא מדינת היהודים. קפצתי על המציאה כמוצא שלל רב והבטחתי לו להביא למעונו ב„משכנות שאננים" עותק בחתימת הנשיא. באותה הזדמנות שאלתי אם יואיל בטובו להשאיר את דבריו, שנכתבו כאמור על פיסת נייר קטנה, למישמרת בבית הנשיא. הוא פישפש בכיסיו, אך לא מצא את הדף. אף שידע להעריך את מלוא ערכם של ציוריו, כנראה שלא ייחס חשיבות רבה לדבריו שבכתב, על־אף תוכנם הפיוטי, והפתק הלך לאיבוד או שמא „נסחב" על־ידי אחד הנוכחים, שהוציאו מידי האמן ברגע של היסח הדעת, בעיקבות המהומה הקלה שנשתררה באולם, מיד לאחר תום הטקס הרשמי.

יפיותו של יפת

למחרת לקחתי עימי את בני הקטן בן החמש, עפרון שחור, תצלום של שאגאל ורעייתו והעתק דברי הנשיא בטקס חתימתו והלכתי לראות את שאגאל, בתקוה נסתרת כי אזכה לפחות בחתימת ידו. בחדר האורחים ב„משכנות שאננים" (שם התארחו בשנים האחרונות גדולי היוצרים בעולם, בתחומי הספרות, המוסיקה, הציור והצילום, בהזמנתו של ראש העירייה), ישב שאגאל כשסביבו אשתו ואנשים נוספים. הוא הזמינני לשבת לידו והשיחה בינינו התנהלה חליפות ביידיש ובצרפתית. לאחר מילות פתיחה של נימוס, קיבל מידי, בתשומת־לב מרובה, את דברי הנשיא, שהוגשו לו במקורם העברי ובתרגומם לצרפתית. הוא קרא את הנוסח הצרפתי בקפידה (עברית כבר לא ידע כנראה לקרוא ולהבין, אף שביטויים עבריים רבים היו שזורים ביידיש שדיבר) וביקש ממני לחזור ולהודות לנשיא על דבריו.

בני, שישב על ברכי, משך את תשומת־לבו. דומני שהיתה זו בעיקר הכיפה שעל ראשו שמיקדה את נושא שיחתנו. הוא שאל על הכיפה והסברתי לו שאומנם אין בני מגדל פיאות, אבל אני משתדל לגדלו על ברכי המסורת והיהדות ולהכניס גם מ„יפיותו של יפת לאהלי שם". הוא האזין לדברי בעניין, אם גם בלא תגובה, כאילו אמר: ההלכה היהודית על דיקדוקיה ומסורותיה כובלת את האדם שלא לצורך. מדבריו הסתבר שאינו אוהב ביותר יהודים חרדים של ימינו, אף שציוריו מאכלסים, כידוע, דמויות רבות מן העיירה על זקניהם ופאותיהם, הרוקדות מעל כל גג ותחת כל עץ. חוסר הסובלנות של המימסד הדתי — ובעיקר החרדי — כלפיו, משום שצייר גם את „אותו האיש" ואפילו עיטר כנסיות וקתדראלות, הכעיסוהו. יתר־על־כן: כידוע, היו גם כאלה ש„דאגו" להפיץ עליו שמועת־זדון כאילו התנצר.

שאגאל, כפי שהתגלה לי מתוך דבריו, היה אומנם יהודי חילוני, במובן זה שהסתייג ואפילו בז לכל פולחן כובל וכופה, יהא נוצרי או יהודי (ומשום כך כנראה לא ייחס כל חשיבות לכך אם ייאמר או לא ייאמר „קדיש" על קברו), אך עם זאת ראה עצמו יהודי בכל נימי נפשו, הנותן ביטוי ליהדותו השורשית ב„שירה חדשה" של צבעים וצורות על נושאים יהודיים מן העיירה ומן התנ"ך. כך, בעבודת אלוהים בלא כל כבלים, כשהוא אוחז במכחולו בכישרון אשר רק מתת־אל נותנת לו לאדם, פירש את יהדותו ואת אנושיותו כשתיים שהן אחת והיה איש העולם הגדול, במלוא מובן המלה.

כשהגיע זמני ללכת, שלפתי מתיקי את תצלומו של שאגאל, כשהוא יושב על כסאו ומחייך וביקשתיו לחתום עליו למזכרת. על־מנת שלא יתמהמה ואולי אף יסרב, הגשתי לו את העפרון שלקחתי עימי והוא, כפסנתרן המורט באצבעותיו על קלידי כלי נגינתו עד שהמוסיקה כמו זורמת מאליה, החל „מנגן" בידו בקלילות ומשרטט עבורי ענף־של־עץ, על דף שצירף לתצלום. צפיתי בו בהשתאות ובהתרגשות וקיללתי את הרגע (ממש כך!), באומרי לעצמי מדוע לא לקחתי עמי גם צבעים נוספים על־מנת להגישם לאמן, נוסף לעפרון השחור, שכן אז הייתי יוצא מפגישתי עם שאגאל ברכוש גדול. אך מסתבר שהאנשים שסביבו ובחנוני, והיו ביניהם גם כאלה שתפקידם לדאוג לכך שלא יירד ערכם של רישומיו והם האיצו בו לסיים. הוא אומנם עשה כן, אך לא לפני שהוסיף לי בכתב־ידו המעוגל בצרפתית מילות מזכרת, עליהן חתם בצרפתית וגם ביידיש (מארק שאגאל). הוא הגיש לי את הציור החטוף באומרו בשובבות: אמנם אין זה רמברנט, אבל בכל זאת משהו...

עתה לאחר שהלך לעולמו זקן ושבע ימים ומעשי יצירה לרוב, אומרים לי ידידי כי עלה מאוד ערכו של הרישום התלוי בחדר עבודתי. אך אני, לא רק שהתפללתי לאריכת ימיו של אמן גאוני זה, על־מנת שלא ייפרד מאתנו, אלא שגם לאחר מותו, לא אפרד מן המזכרת האישית מאד שהעניק לי, אפילו יעלה ערכה הכספי בבורסת הציורים מעלה מעלה.

מרדכי הרטל

צבי ישראל

להרשקו הסקל, לאחר מותו

צבי לישראל הגיע בשנת 1951,
(נשאר בנמל: האדם אינו אלא תבנית נוף מולדתו),
ובקיץ הראשון בארץ השוניות נראו בעוית.
שקים שנשאתי מן האניות
למחסנים כמו יצקו את גבי לתוך תבנית.

צבי לישראל הגיע ולא הגיע:
לפני בואי מכרתי את סוסי,
ומאז אבדתי את המושכות.
כיצד אוכל להצליף במלים העבריות,
כשאיני יודע לאן הן גוררות.

צבי ישראל אינני ולא אהיה.
הצבאים שהובאו לשמורות הטבע
התאקלמו ואני לא. אינני שונה.
צבי ישראל היה סמל הדואר,
ולכל מכתב שאני כותב בשפת אמי — צהר.

עם פרישתי לגמלאות הבינותי שהאדמה כאן צחיחה:
הצידו אותי, אמרתי צבי, איש לא יצוד אותי.
פתע עורי השחים (שחמת) ורדיתי: בטני הנביעה מים.
האם כך יוציאוני ויורידוני לבטן האדמה,
האם גוף המולדת הוא תבנית.

באמנות

מאת איתמר לוי

„דלות החומר כאיכות באמנות הישראלית" במוזיאון תל־אביב (ב')

אין ילדי פלא

בדומה לרופא הפותח בתאור התיסמונת וממשיך באבחנה מבדלת, כלומר — בתיאור השוני בין התיסמונת הנוכחית לתיסמונות אחרות, הקדשתי את המאמר הקודם לדיון ישיר באמני „דלות החומר", ובעיקר לקבוצה התל־אביבית. הפעם ברצוני להבחין ביניהם לבין שלוש מגמות אחרות באמנות הישראלית.

א. תל־אביב, ירושלים, ניו־יורק

כולם רוצים להגיע לניו־יורק, אך בשנות השבעים הצליחו רק כמה אמנים לגעת בציר ירושלים—ניו־יורק, בעוד שאחרים נתקעו בתל־אביב. בנוסף לסיבות מזליות, היתה לכך סיבה אמנותית. התמונות, הרמיזות החדקות והציטוטים המקומיים של האמנים התל־אביביים מקשים על הקומוניקציה שלהם עם קהל זר, והשוק דורש אמנות שמאפשרת זיהוי מהיר. קשה למכור בניו־יורק „גרניום". קבוצת ירושלים־ניו־יורק (שם זמני, מחוסר שם טוב יותר) הגיעה לשיאה בתקופה מקבילה לתל־אביבים, בשנות השבעים, והיתה קרובה יותר לסיגנון הבינלאומי — לפיסול גיאומטרי ולמינימליזם מושגי, בתוספת מידות שונות של לירקה וציוריות. אך גם להם היו מאפיינים וחומרים מקומיים. אם כי החומרים נבחרו בשל משמעותם המושגית־סמלית יותר מאשר בגלל איכותם החושנית.

הבולטים בקבוצה היו נוישטיין, אפרת, ולין, שווארץ, ברמן, גולדשטיין, אברמסון, שפיצר ושמי ואף כמה מהאמנים המשתתפים בתערוכת דלות החומר — כהן־גן, גרשוני, אולמן, אורי, קופפרמן וטבת. תקופתה של קבוצה אמנותית זו רחוקה משיאה, במידת־מה מסיבות חברתיות ולאומיות, ובמידת־מה בשל השתנות האופנות ומיעוט האמנים הממשיכים היום להשתייך במובהק לקבוצה זו. אולם האבחנה המבדלת הנוכחית מתייחסת לשנות השבעים, ועל כן מיעוט הפופולאריות בהווה אינו רלוואנטי, והמוזיאון שיציג תערוכה המסכמת את עבודתם של אמני הסיגנון הבינלאומי יעשה עבודה חשובה, ובאקלים הנוכחי גם נועזת.

אני שואף לעשות צדק עם אמנים. חשוב לי יותר לעשות צדק עם עצמנו (הקהל). אין לנו בארץ די אמנות שנוכל לוותר על כל־כך הרבה (האמנים הנ"ל עשו די עבודות טובות הראויות לסיכום), וכך גם למנוע ראייה היסטורית מונוליטית של העשור הקודם.

ב. חשמן וחרזה או: איפה תומרקין?

בתערוכת „דלות החומר" התל־אביבים הם יותר מהאחרים, אך גם האחרים שומרים על דיאטה המתבטאת בריחוק־מה מהחומר המקורי, או באירוניה ובאיפוק ביחס לפאתוס של החומר. הקרובים ביותר לשמנמנות הם ארוך, דנציגר, אולמן וגרשוני, אך גם הם לא שמנים (נא לזכור ששמן יכול להיות יפה לא פחות מרזה). הקו החותך עובר בדיוק לפני תומרקין, המשתמש בחומרים טבעיים או כבדים טעוני משמעויות מתולדות האמנות ומיתוסים חברתיים והיסטוריים. מכיוון שגם צבע־שמן הוא חומר טעון, ניתן לכלול גם ציור לשמור בין החומרים השמנים, או אולי מוטב לדבר בשלב זה על חומרים עשירים, כדי לאזן את העמדה הערכית. כמו־כן ניתן להעביר את הרגש מהגדרה על־פי החומר להגדרה על־פי המיתוס, שכן גם החומרים הדלים מתבססים על מיתוס השולל את המיתוס העשיר. במלים אחרות, בשני המיקרים מדובר במוסכמות, באידיאליזציות, במשמעויות ערכיות הצמודות לחומר כתוויות. השאלה אינה מה יותר טעון מיתוסים, אלא מהו המיתוס המועדף על־ידי קבוצה מסויימת.

ניתן לאתר רצף היסטורי של אמנים העוסקים בארץ בחומרים ובנושאים טעונים ומקומיים לא פחות מהתל־אביבים. דוברו הטוב ביותר של זרם זה בשנים האחרונות הוא גדעון עפרת (בספרו „כאן" ובכתבותיו בעיתונים). תפיסת המקומיות של עפרת שונה לחלוטין מזו של ברייטברג ושל המימסד המוזיאוני בכלל. עלי להודות, שגם אני איני מזדהה תמיד עם שיפוטיו הערכיים, אך טיעוניו ההיסטוריים מנומקים היטב וחלקם הוצגו בתערוכות השונות שאצר. במלים אחרות, גם הפעם מתבקשת יוזמה מצד אחד המוזיאונים להזמין אוצר אורח, ולאפשר לו לעשות את שאיש לא יוכל לעשות טוב ממנו. ושוב, אין לנו די אמנות שנוכל לוותר על כל־כך הרבה. אני משוכנע שרבים יפקחו עיניים אם יראו יחד את לבנון, ליטוינובסקי, אנגלסברג ואחרים מהוותיקים, ובעיקבותיהם את דנציגר, תומרקין, טולקובסקי, מריס שרון, דליה המאירי, שאול שץ ואחרים. מטרת עידודה של מסורת זו אינה רק לגלות ציור טוב, אלא לפתוח מעט את השערים הצרים שבין ציור עכשווי לבין מסורת טכנית ואיקונוגראפית ישראלית עשירה.

ג. ומה עכשיו? או: היתומים

את חלקו הראשון של הדיון בתערוכת „דלות החומר" סיימתי בהצעה לראות את קבוצת התל־אביבים כפרק סגור. אמנים ממשיכים לעבוד, חלקם נמצאים עתה בשיאם ואין להפחית מחשיבותם כבודדים, אולם כקבוצה חשוב להכיר במרחק שביניהם יותר מאשר במשותף. ניתן להמחיש את עירפול הזהות של התל־אביבים הצעירים על־ידי השוואה ביניהם לבין יוצאי גלריה אחד־העם. קיים פער מעמדי גדול בין שתי הקבוצות, למרות שרבים מאנשי אחד־העם הם תלמידי רפי לביא או תלמידי תלמידיו, וגם בוגרי „בצלאל" שביניהם (קבוצת רגע, למשל) התקרבו בצבעוניות, ברישול ובאירוניה לפחות לתלמידי המידרשה. גם העיסוק התוכני אינו מבחין בהכרח בין שתי הקבוצות שבשתיהן ניכרת היום משיכה לפיגורטיביות ולנופים מקומיים תוך כדי רתיעה מריאליזם, מאקספרסיוניזם חדש ומשאר אופנות יבוא. כמה מהאמנים המוצגים ב„דלות החומר" היו יכולים להשתלב באחד־העם וכמה צעירים אחרים היו יכולים להצטרף לדוד ריב ב„דלות החומר".

פנחס כהן־גן: אובייקט, חומר ופעולה, 1973

איני נלחם עתה את מלחמתם של צדיקים. שכן בניגוד לדימוייהן של קבוצות אחד־העם ורגע כשונות מאסכולת המידרשה וכאלטרנטיבה סגנונית, אני רואה אותן כהמשך. אצל אמני שתי הקבוצות נגלה היום מגמה לדקורטיביות ולגישה סכמטית או קריקטורית אל הדמות האנושית ואל הנוף, ואצל שתיהן מחליף הסופרלאק את הצבע הסידני. את הצבע היבש מחליף מגע־מיברשת יבש, כולם כבר מותחים בד על מיסגרת, והנורמות של אילתור, דלות ואירוניה נשמרות במידה רבה.

האם הפער הוא מדומה וקיים ברמה הסוציולוגית בלבד? לא רק. אמני שתי הקבוצות סובלים מבעיה דומה. כולם למדו אצל מורים שידעו הרבה על אמנות, אך לא תמיד ידעו להניח במיברשת צבע על בד. כולם צריכים, אם כך, להמציא את הציור מחדש, או לחפש להם אבות אמנותיים. ובכל־זאת, מידות היתמות של שתי הקבוצות שונות זו מזו. לתל־אביבים היה אבא שהציג להם קוד ערכי, שאותו הפנימו, וגם אם הם מתרחקים ממנו היום, בחירתם בהשפעות חדשות סלקטיבית מאוד. אנשי אחד־העם, או אולי מוטב לומר: ציירים צעירים בארץ בכלל, נולדו יתומים. רובם מנותקים מכל מסורת פיגורטיבית, אימוץ ההשפעות שלהם שרירותי או חפוז לעיתים, ומאבקם לגיבוש זהות איטי וקשה. הציור של שנות השמונים, ככל שניתן לשפוט עתה, לא יתגבש סביב אדם אחד (אם כי לדוד ריב השפעה רבה), אלא סביב ציירים אחדים, שכל אחד מהם מבליט נקודה אחרת.

נחיתותם המעמדית של ציירים אחרים ביחס לציירי המידרשה מעוררת אצלם תרעומת טבעית ומובנת. עם זאת, קשה למצוא היום ציירים צעירים שיהיו מגובשים ומקוריים במידה שהיו למשל גטר, טבת או נאמן לפני עשור שנים, אם כי גם הם נאלצו, בסופו של דבר, לוותר על גיבוש זה כדי להמשיך ולהתפתח. אין עוד ילדי־פלא. מצב זה מטיל אחריות כבדה על המוזיאונים, שכן במקום לנקוט דרך קלה של סגירת שערים, מחובתם לנקוט קו יצירתי יותר ולברור מתוך הנעשה בשטח כל הישג התורם לגיבוש קריטריונים איכותיים.

ד. מחול אחרון ופרידה

ציירי המידרשה וציירים צעירים אחרים עומדים היום לפני בעיה דומה — איך לצייר. לעיתים אין זו רק בעיה דומה, אלא גם בושה סתרית משותפת. לפחות במידה שהדברים אמורים בציור פיגורטיבי, המצוקה אכן מוצדקת, שכן מאז שנות העשרים אין בארץ מסורת פיגורטיבית רצינית, והניסיון מוכיח שגם אימוץ ישיר מדי של השפעות זרות אינו מוביל רחוק. אולי מוטב כך, למרות שמשמעות הדברים היא כי החולשה, אך גם האתגר, בתחום הפיגורטיבי יימשכו עוד זמן רב. אך בכל הנוגע לטכניקה ולסיגנון מופשטים יותר אין המצוקה כה מוחלטת. הקוד המידרשתי בגירסתו המחמירה אומנם מיצה את עצמו, אך מיספר ציירים טובים צמחו ממנו. בתערוכה הנוכחית העדפתי בעיקר מבין הצעירים את ציורו האחרון (השמאלי) של ציבי גבע, את Marginal של נאמן ואת עבודותיה של נורית דוד מהשנתיים האחרונות. אולם מרכז־הכובד של התערוכה בכל הנוגע לאיכות ציור נמצא באגף השני, אצל ה„אחרים".

תמיד מדהים מחדש לראות אילו חוויות גדולים מצליח אריה ארוך להשתיל בחיים הקטנים הרוחשים בציוריו. באחד הטובים שבהם (מס' 1 בקטלוג) שני קווים שחורים נתונים על רקע טורקיז עמוק מתגלים מקרוב ברישום־עיפרון עדין על פני קטע גוף גזור מלוח־שנה. הדפים של דנציגר, העדינים לעיתים כריקמת תחרה, נושאים עימם תחושה כה מוחשית של היסוס־הדעת, שאילו לא היו ממוסגרים, אולי אף לא היינו מצליחים לראותם כאמנות. גם גרשוני משחק עם הגבול של „לא אמנות". בעבודותיו המוקדמות מוקטן הפאתוס לממדי פתק או דף מפינקס, ואילו עבודותיו החדשות כה צורמות בצורותיהן המגושמות ובהגזמה התוקפנית בפאתוס המפורש, עד שהצופה אינו יכול שלא להגיב ברתיעה לפגיעה בטעם הטוב, ולמרות זאת הוא חוזר לדף, מוטרד משהיה.

ניירות שולחן־העבודה של קופפרמן הם אולי העבודות המופשטות והרוחניות ביותר שיצר. אלו ניירות שספגו מקסימום לחץ, אך הצבע לא נמרח עליהם ישירות וכובד וקלילות חברו בהם יחד. גם אביבה אורי מוצגת בתערוכה זו במיטבה. בדומה לקופפרמן יש ברישומיה, בעיקר במופשטים יותר מ־1960 והלאה, מיפגש מושלם בין פשטות מגע היד לבין תחושת רוחניות עמוקה. לטעמי אלה השיאים, אם כי אהבתי גם את האינטנסיביות של אולמן ואת התוקפנות האובססיבית של כהן־גן למרות מעט מתיקות־יתר שיש אצל שניהם, ואת החוצפה והאדישות של דוד ריב, שבדומה לדנציגר ולגרשוני, מתגרה בגבולות הטעם הטוב וביכולת השיפוט האמנותי בכלל.

ניתן להתבונן בתערוכת „דלות החומר כאיכות באמנות הישראלית" בדרכים שונות מאלו שהצעתי. התערוכה מצליחה לסכם תקופה ולהשאיר אותה פתוחה, להציג תפיסת יופי מסויימת בלי לכבול אותה לגבולות נוקשים. אי־אפשר לסיים בלי איזכור שני של הערכה למוזיאון תל־אביב ולאוצרת שרה ברייטברג, שיזמו וביצעו את התערוכה.

אדון הבית

(המשך מעמוד 21)

הצפה תמימה מהולה בביישנות אופיינית לגיל הנעורים, והתוודעתי לאותו איש־ביניים. כיוון שאיני מאמין במיקריות אלא בהכרח פנימי, איני מפרש גם את הפגישה ההיא כעניין סתמי. היום, במבט לאחור, ביודעי שהיתה באלתרמן אותה מידה של „עיר נצורה מבוא ומצאת" בשורתו, יכול אני אף להודות, שכשעה מכריעה בחיי נפתחה לי דלת, ואני רוצה לטעות שהזכות שעמדה לי אז והאמון שרחש לי אלתרמן, אכן הצדיקו עצמם במהלך השנים.

ושבוני אתי, אריה, מצנע מדעת,
עשש כמו דפיקות לבי הסלשות

(נתן אלתרמן, 'חגיגת קיץ', "שמחה למועד")

בהירהורים ראשונים של טרם הכנת דברי לטקס זה, חשבתי כי ראוי שאאיר מעט את הזיקות והקשרים שבין שירי לשירת אלתרמן, אותה שירה שבימי נעורי שיננתי כה רבות והיתה לי מעיין נחמות ומקור עוצמה לימים הבאים. החילותי במלאכה, וכבר בשירטוט ראשון התחוור לי, שאין היא כה קלה, שהקישורים והלולאות ראשיתם גלויה ואחריתם סמויה, ובתווך הדרך הולכת ונפתלת, הולכת ומסתבכת. בקצרה אותם הירהורים ראשונים הביאוני לידי מסקנה, שתידרש ממני עבודת־מחקר מקפת ועמוסה, שהנסיבות אינן מאפשרות אותה. נוכחותו של אלתרמן, בין גלוי בין חבוי, מצויה במקומות רבים בשירי. בחרתי, על כן, לקרוא את שירי „גינה מוחקת", אשר נכתב שנים ספורות לאחר פטירתו, ובו הכיוון הפיסי של תנועת השיר הוא הכיוון שמבית נעורי לביתו שלו. התכנים שטרדו אותי בשעת כתיבת השיר אינם שונים מהותית מהתכנים שטרדו אותי בימים ההם, ימי הפגישות איתו. וזו לשון השיר.

אדם מטיל עם רוח ערב
במעלה שדרה ולארך רחוב,
פניו אל הים וראשו נקי
מטרדה, נושים, חלי
אינו מכר בו נגינה
והוא מברך בלבו: כי טוב,
ונגע רשרוש עלים מרעשיו הדק.

אבל אדם מטיל עם רוח ערב
לארך רחוב, במעלה שדרה,
צלצול מקיש בו (והוא נסחף
כפרוזדור לטרדה, בעלי־חוב,
חלי מחיש בו צער ברדת
עליו רשרוש עלים כצריחה
האומרת לו: כי רע.

אדם מטיל עם רוח ערב
במעלה רחוב ולארך שדרה.
חקרי צפור, יריעת השמים
ורעש הים שוקלים עדנה
על שוליו ההומים מבוא
ידיעה והנגינה מוחקת
בו טוב גם רע.

„ברדת עליו רשרוש עלים כצריחה" כנגד „רק בכיה, אבי, רועש עלי כעץ", ורישרוש זה, רעש זה, הם אך ביטוי לאותם נכסים שאין להחזיק בהם במשותף, נכסים בני־ממש, אשר עליהם שר אלתרמן „וסוף אין לדרך הזאת העולה / סופי הדרכים המה רק געגוע". ואכן, געגועים עזים בי, געגועים לאיש מעלה, גדול שירה, אב יקר.

ארועים והודעות

פרסים לביקורת ספרותית

האגודה להענקת פרסים ספרותיים ואחרים על־שם מרדכי ברנשטיין, מכריזה על שלושה פרסים בסך 370 ש"ח כל אחד, לביקורת ספרותית בעיתונות היומית בשנת תשמ"ו. הפרס יוענק למי שכתב ביקורת בעברית באחד מהעיתונים לספרות של ספר עברי מקורי בתחום הספרות היפה (רומאן, מחזה, סיפורת, ביוגרפיה, שירה), שיצא לאור באותה שנה. יש להגיש את המאמרים (שפורסמו בעיתונות בתקופה 1.4.85 — 20.3.86) בארבעה עותקים לידי המזכיר הכללי של האגודה, הוצאת הספרים בישראל, ת.ד. 20123, רח' קלישר 29, תל־אביב.

גילוי דעת

הנהלת אגודת הסופרים העברים תומכת בתוקף בהצעתו של ראש עיריית תל־אביב לקרוא רחוב על שם המשורר היינה, ולהנציח את זכרו של מחבר „הנעימות העבריות" [illegible].

פרס לוין קיפניס

מרכז לוין קיפניס לספרות ילדים, שליד מיכללת לוינסקי, יעניק השנה פרס לעבודות מחקר בספרות ילדים, או באחד התחומים הקרובים. המתבקשים להגיש את עבודותיהם בשלושה עותקים, עד 25.4.1986, למרכז לוין קיפניס לספרות ילדים, במיכללה לחינוך ע"ש לוינסקי, רח' שושנה פרסיץ 15, ת.ד. 48130, תל־אביב 61480.

פרס לשירה ע"ש ישראל אפרת

משוררים המעוניינים להציג את מועמדותם לפרס ע"ש ישראל אפרת ז"ל, מתבקשים לשלוח ארבעה עותקים מספרי שיריהם, שיצא לאור בשנים האחרונות, לאגודת הסופרים, ת.ד. 7111, תל־אביב 61070. המועד האחרון להגשת הספרים הוא 20.4.86.

שפות והשכלה תיכונית | למד והשכל | קורסים והכשרה מקצועית

אורט ישראל

מכללת אורט
קריית האוניברסיטה
גבעת רם, ירושלים

בעקבות בקשת, שהגיש "אורט ישראל" למועצה להשכלה גבוהה להענקת **תואר אקדמי**:

בוגר בחינוך טכנולוגי (B. TECH. ED)

נפתחת הרשמה לשנת **הלימודים תשמ"ז**

★ **תחומי התמחות** - הכשרת מורים למקצועות **אלקטרוניקה ומחשבים.**
★ **פטור משכר לימוד, מילגות וסיוע כספי** - יוענקו לסטודנטים, אשר יתחייבו לשמש כמורים במערכת החינוך הטכנולוגי.
★ **הלימודים יתקיימו** - במכללת אורט, בירושלים ומשכו 4 שנים.
★ **תנאי הקבלה** - מקבילים לתנאים הנהוגים באוניברסיטאות בארץ.
★ **פרטים והרשמה** - במשרדי המכללה (טל. 02-5433141), בכל יום משעה 9.00 עד שעה 12.00, החל ב-1 באפריל 1986.

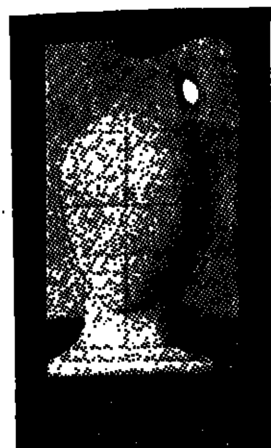

נפתחה ההרשמה
לשנת הלימודים תשמ"ז

ללימודים סדירים
במסלול
4 שנתי לתעודה
ולקורסים שנתיים

במקצועות:
• ציור • פיסול • רישום
• תחריט • ליטוגרפיה
• גרפיקה • פיסול קרמי
• צילום • תולדות האמנות

מסלול מיוחד למורים
בשנת השתלמות —
מוכר כלימודי חובה

קורסי קיץ
למבוגרים ונוער
בחודשים יולי-אוגוסט
במקצועות ציור ורישום
— מספר המקומות מוגבל —

מכון אבני
לאמנות הציור והפיסול

מרכז המכון: ת"א, רח' לחי 66
טל: 371364 מיקוד: 67623
בימי א-ה, בשעות: 18-9

שלוחת המכון: יפו, רח' אילת 6
טל: 820549 מיקוד: 68118
בימי א-ה בשעות 19-16
ובימי ג-ד גם מ-12-9

אוניברסיטת בר-אילן

הפקולטה למדעי הרוח — המחלקה לפילוסופיה

מזמינים לכנס החוג"ם למחשבת ישראל

שיתקיים ביום כ"א באדר ב' תשמ"ו — 1.4.86
הנושא: בעית הרע בהגות היהודית לדורותיה

9.30 — ישיבת פתיחה באולם ארגנטינה
יו"ר ד"ר אברהם נוריאל, ראש המחלקה לפילוסופיה
ברכת האוניברסיטה
הרצאה על הנושא: דואליזם גנוסטי ודואליזם קבלי
המרצה: פרופ' דן יוסף

10.45 — ישיבה ראשונה
חדר א/41 יו"ר ד"ר יוחנן סילמן
א. ד"ר נעמי כהן — טובו של האלוקים וקיום הרע בעולם בהגותו של פילון
ב. מר בועז מדמון — פתרון בעית הרע במשנתו של רס"ג
ג. גב' עמירה ערן — תפיסת הרע (והטוב) בספרו של אברהם אבן דאוד "אמונה רמה" והשפעתה על תבחירה החופשית
חדר א/42 יו"ר ד"ר משה חלמיש
א. ד"ר מנחם קלנר — טענותיו של היצר הרע אצל בחיי ועיקרי הרמב"ם
ב. ד"ר שאול רגב — הנפש הזכה והנפש החומרית — ירידתה לגוף ושיבתה למקורה
חדר א/7 יו"ר פרופ' יעקב בלידשטיין
א. פרופ' אלכסנדר ברזל — מקור הרע ומעמדו בפרשנות גן עדן
ב. ד"ר דבורה שכטרמן — החטא הקדמון
ג. ד"ר דניאל לסקר — החטא הקדמון וכפרתו על פי הסדאי קרשקש

הפסקת צהריים
14.00 — ישיבה שניה
חדר א/41 יו"ר ד"ר נחום אריאלי
א. פרופ' תיאודור דרייפוס — בעית הרע במשנתו של הרמן כהן
ב. ד"ר אהרן שאר-ישוב — תפיסת הרע בתיאולוגיה של שלמה לוי שטיינהיים
ג. פרופ' בנימין גרוס — תמונות הטוב והרע במשנתו של בובר
חדר א/42 יו"ר הד"ר יעקב לוינגר
א. גב' מרטל גברין — שיבת הדברים להוייתן ועילוי הרע בקבלת ר' יצחק סגי-נהור ותלמידיו בגירונה
ב. ד"ר דורית כהן אלורו — "מחכמתא עילאה לחכמתא בטורסי אילנא" על הכישוף כפועל יוצא של חטא האדם הראשון, ע"פ ספר הזוהר
ג. ד"ר מרדכי פכטר — תפיסת הרע במשנת רמח"ל
חדר א/7 יו"ר ד"ר איתמר גרינוולד
א. ד"ר זאב הרווי — אסונות הסטוריים ותורת הרע של הקבלה והפילוסופיה
ב. ד"ר חיים קרייסל — הפתרונות הפילוסופיים לבעית "צדיק ורע לו"
ג. ד"ר אברהם מלמד — עראמה ואברבנאל על ידיעת טוב ורע — הבקורת על עמדת הרמב"ם

16.30 — ישיבה שלישית
חדר א/41 יו"ר ד"ר יעקב רוט
א. ד"ר יורם יעקובסון — צלם אלוקים כמקור רעתו של האדם לפי המהר"ל מפראג
ב. פרופ' רבקה הורוביץ — תגובתם של ארבעה הוגים למלחמת העולם הראשונה
ג. ד"ר יהודה גלמן — בעית הרע במשנתו של הרב קוק
חדר א/42 יו"ר פרופ' שרה הלר וילנסקי
א. ד"ר מ.צ. נהוראי — ספר איוב ע"פ הרמב"ם והרלב"ג
ב. ד"ר חנה כשר — פירוש אריסטוטלי ופירוש פונדמנטליסטי לאיוב אצל אבן-כספי
ג. פרופ' א. אמדו-לוי-ולנסי — בעית הרע אצל איוב לפי יונג
חדר א/7 ד"ר ברכה זיק
א. ד"ר מיכל אורון — קוים להתפתחות דמותו של סמאל מביתוס לסמל
ב. ד"ר בנימין איש שלום — חנין לויתן ונחש — גלגולו ופשרו של מוטיב אגדי
ג. ד"ר חיים שוקק — תפיסת הרע בספר הישר

הציבור מוזמן

רשת עמל

התסתדרות הכללית של העובדים בא"י

בביה"ס העירוני המקיף "עמל"
ע"ש ליידי דייוויס ת"א

בשנה"ל תשמ"ז נפתח שוב
הרישום למגמות הדפוס:
לכיתה י' (מסלול הלימודים תלת שנתי)
לכיתה י"א (מסלול לימודים דו-שנתי)
מקצועות התמחות מתקדמים:
צילום, סדר ממוחשב, מונטז', גרפיקה, הדפסת אופסט, טכנולוגיות דפוס חדישות ומתקדמות.
תלמיד(ה), נצל(י) ההזדמנות ורכוש מקצוע מבוקש.

ההרשמה במזכירות ביה"ס
רח' בני אפריים 226 תל-אביב
טלפונים 03-479752, 03-476160

"עמל" רשת מכללות לטכנאים והנדסאים, בתי"ס תיכוניים טכנולוגיים ומקיפים, בתי"ס לתיכים ובתי"ס תעשייתיים, ותיכים טכנולוגיים בהתיישבות ומרכזי הכשרה למבוגרים.

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

המדור ללימודי חוץ

מודיע על פתיחת לימודי תעודה דו-שנתיים בנושא:

ניהול הייצור

אשר יתקיימו בשעות הערב בתל-אביב

הקורס מיועד למגל טכני ומינהלי בכיר בתעשיה ובשרותים ולמנהלי עבודה בכירים, המעוניינים להתמחות בניהול הייצור.

מועד הפתיחה:
יום שני, 7.4.1986

פרטים והרשמה: הטכניון, המדור ללימודי חוץ, רח' ליסין 14, תל-אביב.
טלפון: 268126/7, 266992.

האוניברסיטה הפתוחה

סמסטר קיץ 1986

האוניברסיטה הפתוחה מתכוונת לקיים:
סמסטר לימודים מרוכז — סמסטר קיץ
מיום ראשון, 29 ביוני 1986, כ"ב בסיוון תשמ"ו,
עד יום שישי, 29 באוגוסט 1986, כ"ד באב תשמ"ו

סמסטר הקיץ מנועד לסטודנטים ותיקים שלמדו לפחות קורס אחד באוניברסיטה הפתוחה.

חומר ההרשמה נשלח בימים אלה לכל הסטודנטים הלומדים באוניברסיטה הפתוחה בסמסטר 18 או שלמדו בסמסטר 19 סטודנטים ותיקים שלא קיבלו את חומר ההרשמה והמעוניינים להירשם לסמסטר קיץ, יפנו למחלקה למידע למירשם ולמעקב.

במקרים מיוחדים תאושר הרשמה לסמסטר הקיץ לתלמידים חדשים.

בקשות יש להגיש על-ידי פנייה אישית לאוניברסיטה הפתוחה למחלקה למידע, למירשם ולמעקב, בימים א'—ה' בין השעות: 15.00—09.00; בימי ו' בין השעות 12.00—09.00.

ההרשמה לסמסטר קיץ תיסגר — ב-22.4.86

המכללה לחינוך גופני
ע"ש זינמן
במכון וינגייט

מודיעה על הרשמה לתשמ"ז בכל המסלולים

מידע וחומר הרשמה יישלחו למצרפים המחאה בסך 7.— ש"ח לפקודת המכללה לחינ"ג במכון וינגייט.
יש לציין ע"ג המעטפה את המסלול/ים המבוקש/ים.
הכתובת: המכללה לחינוך גופני במכון וינגייט, 42902, טל' 053-55333.

ב"ה

פ. גיל, י. מלר
מילון של שמות יהודיים
עברי-רוסי

להשיג אצל:
אגודת שמיר ("SHAMIR"), רח' דוד ילין 6, ירושלים, ת.ד. 5749, טל' 02-232702.
חנות ספרים ברוסית "מלר" ("MALER") (קניית ומכירת ספרים ברוסית), רח' בן-יהודה 24, ירושלים, ת.ד. 6608, טל' 02-240418.

שרותל

חינם !!!
לנרשמים עד פסח חבילת שי מתמרוקי "CHOICE"
קורסים למקצועות הנדרשים:
★ עיבוד תמלילים ★ קלדנות
★ כתבנות

תל-אביב – יהודה הלוי 47, טלפון 03-624144
באר-שבע – רוטשילד 43 (מול המשטרה) 052-444342

המרכז לחינוך טכנולוגי חולון
בחסותה האקדמית של אוניברסיטת תל-אביב

השתלמויות ולימודי חוץ

★ **מיקרופרוססורים – קורס בסיסי מורחב (72 ש')**
• קורס בוקר – ימי ו' משעה 08.15, 12 פגישות, החל ב-16 במאי 1986.
• קורס ערב – ימי ב' משעה 17.30, 18 פגישות, החל ב-19 במאי 1986.
★ **מיקרופרוססור 8086 – קורס מתקדם (60 ש')**
• קורס בוקר – ימי ו' משעה 08.00, 9 פגישות, החל ב-9 במאי 1986.
★ **מיקרומחשב/בקר ממשפחת 8051 – קורס מתקדם (40 ש')**
• קורס ערב – ימי ב', משעה 17.30, החל ב-12 במאי 1986.
★ **סדנה יומית – מיקרומחשב/בקר ממשפחת 8051**
• יום ג', 15 באפריל 1986, משעה 08.30.
★ **סדנה יומית – מיקרופרוססור 16/32 ביט – MC68000**
• יום ד', 9 באפריל 1986, משעה 08.30.
★ **סדנה דו-יומית – יסודות, מבנה ושימוש במיקרופרוססורים**
• יום ג'-ד', 21–20 במאי 1986, משעה 08.30.
★ **בקרים מתוכנתים (PLC) – קורס בסיסי (32 ש')**
• ימי ב', משעה 17.30, החל ב-5 במאי 1986.
★ **רובוטיקה – קורס בסיסי (60 ש')**
• קורס ערב – ימי ה', משעה 16.00, החל ב-1 במאי 1986.
★ **מבוא לתכנות ולהכרת המחשב – שפת BASIC (52 ש')**
• קורס ערב – פעמיים בשבוע בימים ב', ד' משעה 17.30, החל ב-12 במאי 1986.

לפרטים נוספים ולהרשמה:
המרכז לחינוך טכנולוגי, רח' גולומב 52 חולון 58102, טל' 03-851181, למהנדס נתן אלירן.

בחסות האגף לחינוך התיישבותי והאגודה לקידום החינוך במשרד החינוך, ובשיתוף עם מכון מחקר,

נפתחת בכפר הירוק
ע"ש לוי אשכול
מגמת לימודים יחודית:
מגמה ללימודי המדעים

המגמה תקנה לכל תלמידיה תשתית רחבה בלימודי המדעים ובלימודי הטכנולוגיה, ותלמידיה יתמחו באחד ממסלולי המישנה:

מדעי החיים והחקלאות, חינוך סביבתי, זואוטכניקה, מיחשוב.

תלמידי המגמה ישולבו במרכז לנוער שוחר מדע במכון מחקר.

תנאי הקבלה:
1. בוגרי ח' כיתות.
2. בוגרי הקבצות א' במתמטיקה ובאנגלית.
3. תלמידים שיעמדו בבחינות הכניסה.

למידע נוסף: טל. 03-472231 ו/או ימי ביקור תלמידים והורים:
יום ב' 7.4.86 שעה 14.00, יום שבת 12.4.86 שעה 10.00.

מכללת הדסה בירושלים
מודיעה על הרשמה
לשנת הלימודים תשמ"ז 1986/87

1. **טכנאי שיניים**
שעת ייעוץ עם ראש החוג מתקיימת בימי רביעי בשעה 11.30 עד 12.30.
2. **עובדי מעבדה רפואית ומדעית ולימודי איכות הסביבה**
שעת ייעוץ עם ראש החוג מתקיימת בימי רביעי בשעה 08.30 עד 09.30.
3. **מינהל ומזכירות רפואית**
שעת ייעוץ עם ראש החוג מתקיימת בימי חמישי בשעה 12.00 עד 13.00.
4. **טכנולוגיה של הדפוס**
שעת ייעוץ עם ראש החוג מתקיימת בימי שלישי בשעה 12.00 עד 13.00.
5. **הנדסאי מחשב**
שעת ייעוץ עם ראש החוג מתקיימת בימי רביעי בשעה 12.00 עד 13.00.
6. **צילום טכני מדעי**
שעת ייעוץ עם ראש החוג מתקיימת בימי ראשון בשעה 12.00 עד 13.00.

יום פתוח
בנוסף לימי הייעוץ הקבועים והמפורטים לעיל, תקיים המכללה יום פתוח ביום רביעי 2.4.86 בין השעות 16.30 עד 18.30.
ראשי החוגים יענו לשאלות הפונים בטלפון מספר 02-222291.

מעטפת הרשמה הכוללת חוברת מידע וטפסי הרשמה ניתן לרכוש במזכירות המכללה או בדואר לאחר משלוח סך 5.– שקלים, לפי הכתובת: מכללת הדסה, רח' הנביאים 37 ירושלים, מיקוד 91010.

גרעין נחל
המתארגן לקראת גיוס בקיץ תשמ"ו לקבוץ משגב עם
מעוניין להרחיב שורותיו
בחברים/ות נוספים.
לטלפן 03-773566, 03-715738

טיפול פסיכולוגי
ע"י שרה קיבלביץ
☎ 03-796202

הזמנות
להציע הצעות רכישה

מוזמנות הצעות לרכישת המקרקעין שלהלן:—
א. חלקה 86 בגוש 6256, בשטח רשום של 1257 מ"ר. מיקומם של המקרקעין: מדרום לשדרות בן-צבי בנתניה ובסמוך לבית הספר היסודי "יונתן".
ב. סכום התחלתי להצעות רכישה: 20,000 $ בערכו בשקלים עפ"י שער החליפין היציג.
תנאי תשלום:
בחתימת חוזה 50%
ביום אישור החוזה ע"י ביהמ"ש 50%
ג. הצעות בכתב, בצירוף המחאה בנקאית בשיעור 10% מערך ההצעה יש לשלוח לח"מ, תיבדקנה או תובאנה בחשבון הצעות שתגענה עד ובכלל 11.4.86.
ד. אין הח"מ מתחייב לקבל ההצעה הגבוהה ביותר, או הצעה כלשהי, ושומר על זכותו לנהל התמחרות בין המציעים.
ה. המכירה מותנית וכפופה לאישור ביהמ"ש המחוזי בת"א—יפו.

מרדכי זהבי, עו"ד
רח' ארלוזורוב 139, תל-אביב
טלפון: 281965

למכירה
רתכות, מישרי זרם וארונן וסי.או. — 2.
גנרטורים לריתוך 250 אמפר דיזל
מקדחות רדיאלית 40 מ"מ
מסורי דיסק למתכת
מסורי דיסק לאלומיניום
פלומות, מערגלת ידנית
להתקשר בשבת
052-26036
בעבודה 03-838130
03-825535

מבצע פסח לועדי-בתים
סיוד חדר מדרגות
כולל מעקה וארונות חשמל
+ חדר אשפה
(עד 4 קומות)
250.— ש"ח
טל. 052-444437

MBA
מכונות ציוד
מחדשים ציוד או מוכרים מפעל
אנו קונים מכונות משומשות:
מחרטות, מכבשים, חיתוך וכיפוף, ריתוך, גנרטורים, מדחסי אויר וציוד הרמה.
☎ 03-800550

מבצע לפסח
סיוד
חדרי מדרגות
כולל מעקה + ארונות חשמל
עבודה מקצועית ונקיה
סיוד דירות
במחירים נוחים
052-449951
03-776732

גילוי דעת

תקציב המדינה לשנת 1986 - הרס לערי הפיתוח!

אנו, תושבי העיירה ירוחם בנגב, זועקים מרה נגד אי הצדק והאפליה המשוועת של ישובנו שהוקם בראשית שנות ה-50 על פי חזונו של ראש-הממשלה הראשון של ישראל, דוד בן-גוריון, שדגל בפיזור האוכלוסיה וביקש להפריח את שממות הנגב, ולתת תנופת פיתוח לחבל הארץ הדרומי של מדינתנו.

האפליה של ירוחם מוצאת ביטוי בפגיעה הקשה בתעסוקה המקומית ובתקציב המדינה לשנת 1986, העומד על הפרק ושמשמעותו גידול נוסף בממדי האבטלה, המשך המיתון, ודחיקת מועד תחילת הצמיחה, שהם לצערנו, סתירה משוועת לחזונו של בן-גוריון והרס עיירת פיתוח שניבנתה על ידי עולים חדשים בהתאם למורשתו של ראש הממשלה הראשון בישראל.

הבטחות רבות ניתנו לנו, ולשאר עיירות-הפיתוח, בדבר הקמת מפעלי תעשייה חדשים, הצהרות הושמעו באוזנינו, לא אחת, אך מפעלים אין. פתרון לאבטלה הגואה, מאתנו והלאה.

נקלענו למעגל קסמים, כאשר מצוקת האבטלה הולכת וגדלה, אחוז המובטלים כבר הגיע ל-25%, מכלל כח העבודה וצעירים בנות ובני ירוחם נוטשים את המקום, במקרה הטוב חלקם לערים הגדולות במרכז הארץ ומה שחמור מכל וחלקם אף בוחר בירידה מהארץ. אנו פותחים במאבק לא רק למען ירוחם, אלא כביטוי למצוקתן של ערי הפיתוח כולן.

מדוע עלינו להראות כמושטי יד הכורעים על ברכיהם ומבקשים נדבה! הרי תושבי עיירות הפיתוח נועדו להיות חוד החנית ההולך לפני המחנה ונושאי הסמלים; חלוציות, הגשמה, ציונות. ירוחם, מעיירות הפיתוח הראשונות רחוקה ממרכזי המסחר והתרבות בארץ. האם בשם כך מקפחים אותה! לא ניתן עוד לגורלנו, להיות לשבט או לחסד. חובתנו לחשוף בפני עם ישראל כולו את המתרחש. מחובתנו לשרת את תושבי עיירתנו בנאמנות ולהיות להם לפה! תקופת ההבטחות תמה! הגיעה העת למעשים! על המצב הקשה התריענו במברק ששיגרנו לראש הממשלה שמעון פרס, הרואה עצמו ממשיכו של דוד בן-גוריון. על כן החלטנו לסגור את הישוב החל מיום א' י"ט באדר ב' תשמ"ו 30.3.86, נפגין ונזעק יחד עם הבנים, שמביעים הזדהותם עימנו ברחבי הארץ, עד להסדר ממשי ומיידי של הבעיות האמורות.

המחאה תתחיל בעצרת שתתקיים ברחבת בנין הספריה בירוחם ב-30.3.86, בשעה 11.00 לפני הצהריים. ישאו דברים ראשי ערי הפיתוח, חברים מהוועדה המרכזת של ההסתדרות, מזכירי מועצות פועלים בערי הפיתוח, חברי כנסת, נציגי המזדהים ועוד רבים אחרים מכל רחבי המדינה. אנו מצפים לשיתוף פעולה מלא של האזרחים בישוב למען עתידה של ירוחם וכל ערי הפיתוח ושיתוף פעולה והזדהות של עם ישראל, במשך כל תקופת מאבקנו.

ברוך אלמקיים —
יו"ר המועצה המקומית ירוחם

חיים נבון —
חבר מזכירות מועצת הפועלים

מרדכי פרץ —
סגן וממלא מקום יו"ר המועצה המקומית

דוד מסיקה —
מזכיר מועצת הפועלים, ירוחם

אוניברסיטת תל-אביב

הפקולטה למדעי הרוח
בית הספר למדעי היהדות ע"ש חיים רוזנברג
קרן דב סדן ליד אוניברסיטת תל-אביב
מיסודו של וליג לבון

ערב עיון:
מורשתו של יוסף חיים ברנר
וטכס הענקת הפרסים מטעם הקרן לעידוד מחקרים בספרות ובלשון העברית והיהודית.

בהשתתפות: פרופ' **נורית גוברין** יו"ר הועד הציבורי: ברנר עכשיו.
קטעים מן המחזה "עולה" בביצוע שחקני התאטרון "הבימה"
פרופ' **יוסף גורני**: ברנר בתקופתו
ד"ר **בועז ערפלי**: המחאה בעיני קורא הספרות
הסופר **ישראל המאירי**: ברנר בתיאטרון
פרופ' **דב סדן**: חיותו של ברנר – כיצד ולמה
ד"ר **מנוחה גלבוע**, יו"ר ועדת השופטים: נימוקי הועדה לחלוקת הפרסים.

ערב העיון יתקיים ביום שלישי, כ"א באדר ב', תשמ"ו 1.4.1986 בשעה 18.00, באולם "בני ציון" שבמוזיאון בית התפוצות, בקרית האוניברסיטה, רמת-אביב.
— הציבור מוזמן —

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב—יפו
המרצה 8528/85

אטלנטיק חברה לדיג ולספנות בע"מ (בכינוס נכסים)

הזמנה להציע הצעות

1) כונס הנכסים מזמין בזה הצעות לרכישת כלי הרכב הבאים:
א) רנו 18 מודל 1980 מס' רישוי 89-104-71
ב) אולדסמוביל אומגה מודל 1981 מס' רישוי 81-996-77
ג) רוס ברמל מודל 1980 מס' רישוי 89-796-78
2) את כלי הרכב ניתן לראות בתאום מראש עם מר סלון ליברמן, שד' רוטשילד 2, ת"א, טל: 650364, 655601, 650428.
3) הצעות בכתב יש להגיש במשרד הח"מ עד ליום 15.4.86. ההצעה תפרט המחיר המוצע לדולר ארה"ב, ותהיה מלווה בערבות בנקאית בשיעור 10% מגובה ההצעה.
4) אין לכונס הנכסים כל מידע בדבר מצב כלי הרכב ורוכש כלי הרכב עושה כן על אחריותו שלו.
5) כונס הנכסים איננו מתחייב לקבל כל הצעה שהיא.
6) המכר כפוף לאישור בית המשפט המחוזי בתל-אביב.

דב ויסגלס, עו"ד
כונס נכסים

לרציניים בלבד
למכירה עסק גדול ומבוסס
בענף המזון
בתחום המכירה הקמעונאית
במחירים סיטונאיים
עם חוג לקוחות רחב וקבוע
ההשקעה הדרושה כ-$170.000
טלפון: 03-843794, ת.ד. 1342 חולון.

למעדניות, מסעדות, איטליזים, מאפיות ואולמות שמחה

סיגרים מרוקאיים
תוצרת ביתית
במחיר ובאיכות ללא תחרות
03-599578, [illegible], גם בשבת

היפר קו-אופ

הזול מכולם!

פתוח במוצ"ש!

היפר אשראי בהיפר קו אופ

קנו היום ושלמו אחרי הפסח!

קנו היום בהיפר קו אופ* ושלמו אחרי הפסח ב-2.5.86

רק אצלנו על כל קנייה מעל 80 ש"ח בלבד בישראכרט ובסופר שק — פרטים בסניפים

* בחנויות היפר קו אופ, בחנויות הרווחה – רמת החייל רח' הברזל 4 שכון דן תל-אביב • תל כביר גרינבוים 45 ובסניף ורמת-אביב רח' ברודצקי 43.

חדרה — לב השומרון - צומת בית"ר אליאנס, טל: 063-30377
תל אביב — יד אליהו - יצחק אלחנן 53 הרצל... טל' 334765
באר שבע — לב הנגב - דרך חברון, טל' 057-77524
גבעתיים — רמת חן - בית יהלומים, רח' כורזין 1, טל' 747030
נתניה — אזור התעשייה - מוזח, רח' דוד פנוזו, טל' 053-37485
אשקלון — שד' בן גוריון, ליד בית המשפט
בת-ים — רח' העמל 20, אזור התעשייה, טל' 5511720

פתוח: [illegible]

היפר קו-אופ — קו אופ

נפתח

מלון נוף רמון

במצפה רמון

חדרים ודירות עם מטבחונים. צמודים
נחל מישר 7, מצפה רמון, טל' 057-88255

סדר פסח

במצפה רמון

כולל לינה במלון "נוף רימון"
סדר פסח, ארוחת בוקר וכניסה למרכז המבקרים החדש

56 ש"ח בלבד

שי הגדה לכל משתתף

טלפון לחזמנות 057-88255

מבצע מדהים במלון גליל טבריה

חדר עם ארוחת בוקר לזוג כולל מע"מ
ל-4 ימים (3 לילות) – .179 ש"ח.
בשבוע הפסח ל-5 ימים (4 לילות) – .319 ש"ח.
לילדים עד גיל 12 בחדר החורים 35% הנחה.
כניסה חינם לזוג ללונה-גל
או כניסה חינם לזוג ל-2 אתרים:
חוף לונה-גיא, אתר החרמון, חמת גדר
חוות היענים, שייט מטבריה לעין-גב.

הזמנות: טל, 067-91166/7/8, 03-269052, 03-264221/2, להוניות.

זכאי שיכון, זוג צעיר, חייל משוחרר!

מעתה תוכלו להגיע לדירת גן או קוטג' בעזרת הלוואות מדהימות

באזור מגורים חדש במזרח כפר סבא

דירות מגורים באיכות גבוהה לכניסה בזמן קצר

3 חדרים ב-~~$36,000~~ – 54,000* ש"ח בלבד
4 חדרים ב-~~$41,100~~ – 61,650* ש"ח בלבד
אותם תוכלו להגדיל עפ"י התכנון המאושר

הלוואות זכאות של משרד השיכון 26,500 ש"ח
הלוואה משלימה 11,000 ש"ח
סה"כ הלוואות 37,500 ש"ח = ~~$25,000~~

הרכישה באמצעות חוזה אחיד מאושר ע"י ביה"ד לחוזים אחידים
ערבות צמודה לפי חוק המכר
* צמוד לשער הדולר היציג לא כולל מע"מ

אחים שרבט חברה לבנין בע"מ - 30 שנות מוניטין בבניה

משרד ראשי: עפולה, רח' מנחם 29 טל: 065-23493
אתר כפר סבא: רח' דוד המלך טל: 052-445122
סניף ת"א: רח' קויפמן (בנין שרבט) טל: 03-656550
הרצליה (בשעות הערב): 052-550656, 545387

פגוש חכם למשאית

333 ש"ח

לא כולל מיסים והתקנה חשמלית

מכשול קרקע?
פגוש חכם מתרומם!
דרך משובשת?
פגוש חכם ניתן להרמה!
בעיות?
פגוש חכם ניתן לפרוק מיידי!
פגיעה ברוורס?
פגוש חכם מתכווץ!
תאונה מאחור?
פגוש חכם בולם וסופג!
פגוש חכם בפעולה?
איתות חשמלי מיידי לנהג!

פגוש חכם?
הפגוש הטוב בעולם

פרטים נוספים, הרשמה והתקנה:
"עמל" מתכת – 03-9367139
אזור התעשיה ראש-העין

מסגריות עם נסיון והסמכה במשאיות
המעוניינות להתקין "פגוש חכם"
באיזור: באר-שבע, אשדוד, קרית-גת, רחובות
וירושלים מתבקשים להתקשר 063-97334

פגושי לדבר:
מי קמצן על הכסף היום
מחר יש צרות המון

הצעה חדשה ל-מצרים

חופשה חלומית בארץ הפרעונים

8 ימים 7 לילות במלון 5 כוכבים
תחבורה לקהיר וחזרה באוטובוס ממאר וממוזג
מחיר: $135 לאדם
ילדים עד גיל 12 50% הנחה (בחדר ההורים)
יציאה מתל אביב ומירושלים כל ימות השבוע
כולל שבת פסח וחול המועד
מבחר סיורים בזמן החופשי לאורכה ולרחבה של מצרים

למוסדות ומפעלים מחירים מיוחדים
הרשמה בכל משרדי הנסיעות, או

פולמן טורס

טל. 224575, 245615 238436

קיבוץ צאלים

ד.נ. חלוצה מיקוד 85520

מודיע על החלפת מספרי הטלפון
והפעלת חיוג ישיר לכל השלוחות
לחלן מספרי הטלפון החדשים:

מזכירות המשק	057-929211
מזכיר המשק	929220
מרכז המשק	929221
גזבר המשק	929223
הנהלת חשבונות	929226
חדר אוכל	929231

למגורי החברים נא לחייג ...057-929
ומספר השלוחה הפנימית המבוקשת.

צמת-צאלים צמיגים מלאים למלגזות
מספר הטלפון החדש למזכירות המפעל 057-929290
מספר טלקס: ZENET 5226

תודתנו נתונה:
לחברת "בזק" ועדה באר-שבע
לחברת תדיראן ולחברת פוקסי

קיבוץ צאלים

הלוח הכללי

לתשלובת מפעלים באזור המרכז
דרושים/ות

5001
מהנדס/ת חמרים.
רצוי נסיון בתחום התעשייתי. ידיעת אנגלית חובה.

6620
טכנאי/ת כימיה
לעבודה במעבדה המתמחה בדבקים שונים, חומרי איטום וחומרים פלסטיים. דרוש ידע באנגלית מקצועית, רצוי בפלסטיקה ובפולימרים.

6621
טכנאי/ת כימיה
למעבדה אנליטית לעבודה בנושאי סנתזה כימית ואנליטיקה – בקרת טיב. דרוש ידע באנגלית מקצועית. רצוי נסיון מקצועי בעבודה אנליטית.

6622
טכנאי/ת מכונות
לשלוחת שלנו במצפה רמון לתפקיד סגן מנהל המפעל. הכרחי נסיון בניהול צוות.

המעוניינים יפנו בצרוף קורות חיים לת.ד. 1044 ומדהשרון, מיקוד 47100 נא לציין מספר משרה וזהות ומספר המשרה המבוקשת.

התעשיה הצבאית

א.ש.ל. גיוס והשמת עובדים
עבור אחד מלקוחותינו
דרוש

בבאר שבע מנהל

לסניף של חברה ארצית
העוסקת בשיווק ושירות.
למועמד המתאים תנאים טובים
ואפשרויות קידום נרחבות.
נא לפנות ולצרף קורות חיים בכתב
לת.ד. 247 ת"א — עבור מ.ב.ש
סודיות מוחלטת מובטחת.

אמקור

לאמקור מקררים דרושים:

* **מהנדס/ת ייצור**
בעל/ת נסיון של 3 שנים לפחות בענף המתכת ובהפעלת צוות טכנאי ייצור.
* **בחח מודלים**
להכנת דגמי ייצור מפח ומחומרים פלסטיים.
* **מבלטן מעולה**
* **פחח אחזקה מנוסה**

המעוניינים יפנו בכתב או אישית לאמקור בע"מ רח' יגאל אלון 98 תל-אביב ת.ד. 2480 מיקוד 61027
סודיות מובטחת

לחברה גדולה
למוצרי צריכה ושעונים
דרושים

סוכני מכירות

עצמאיים ובעלי רכב

נא לפנות בצרוף קורות חיים (בכתב יד בלבד) לת.ד. 13 בת-ים עבור "סוכני מכירות".

לסימולוג בע"מ
דרוש

מהנדס תוכנה מעולה

* לפחות 3 שנות נסיון.
* רצוי רקע בתיב"ם.
* נסיון בשפת C, MC 68.000 יתרון.

לפנות בכתב יד ובצרוף קורות חיים לת.ד. 720 הרצליה.
סודיות מובטחת

הלוח הנפוץ ביותר

למועצה אזורית שומרון
דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות

במשרה מלאה

הכישורים הדרושים:
סוג 3 (לפחות) בהנח"ש
ניסיון מוכח
רישיון נהיגה
תנאי שכר:
על-פי כישורי המועמד/ת

מועמדים מתאימים מתבקשים להגיש את מועמדותם בכתב עד ה-15.4.86 למשרדי המוא"ז שומרון אלון מורה ד.נ. שומרון מיקוד 44862 של 02-249131-2-3-4-5 בצרוף קורות חיים ותעודות מתאימות. אין המועצה מתחייבת לקבל מועמד כלשהו.

מאיר קיון
מנכ"ל המועצה

עובדות סוציאליות
לעבודה שקומית
בחדרה
טלפון: 063-31394
או 063-31097

לחב' רהיטים
בתל-אביב
דרוש
אדריכל
(בוגר טכניון)
נסיון בעצוב פנים
פרספקטביות
טל: 299378
297824 לפנות
לדליה מ-8.30 – 12.30

כצט תעשיות כימיות בע"מ

כימאים ורוקחים

למפעלנו בקרית מלאכי
דרושים:

1. **רוקחים תעשיתיים**
לעבודה ופיקוח במחלקות הייצור
2. **כימאים אנליטיקאים**
למעבדת ביקורת איכות בעלי נסיון באנליטיקה

עדיפות למועמדים שמקום מגוריהם באזור רחובות, אשדוד, אשקלון או קרית-גת וסביבתם.

נא לפנות בכתב יד בלבד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם ולציין ע"ג המעטפה עבור כימאים – רוקחים

לפי הכתובת: כצט תעשיות כימיות בע"מ ת.ד. 10 תל-אביב מיקוד 61000
–סודיות מובטחת–

עובדת נקיון
למוסד ציבורי ביפו
טלפון: 03-829789

דרושים
טפסנים ופועלי בנין
מכל הסוגים
באזור המרכז
03-788843 03-798701

מושב צופית מחפש

קבלן

להפעלת צרכניה במקום

בהצעות נא לפנות בכתב למזכירות המושב עד 15.4.86 מושב צופית

לחברה לגינון / ומערכות השקיה
דרושים:

1. **מפעיל מכונות לחפירה ולגינון**
ואחראי לאחזקתן.
2. **איש גינון צמחיה ודשא**
לביצוע עבודות פיתוח בתחומים הנ"ל.
3. **מרכיב מערכות השקיה**
לגינון ציבורי ופרטי.
4. **איש אחזקת גינות**
אפשרות כקבלן עצמאי.

כישורים: ידע עיוני ומעשי ונסיון בתחומים הנ"ל, התאמה ליותר מתפקיד אחד – יתרון!! תעסוקה ברוכה לעתים בשעות מחוץ לבית.
לפנות בכתב תוך ציון קורות חיים, ידע ונסיון ל"חדר מערכות השקיה" רח' משה סנה 75 רמת-השרון.

להברה
קונלוג קונטרול
מקבוצת דנקנר
חברה צעירה ודינמית, המייצרת, מערכות בקרה ממוחשבות והמתרחבת את
של מוצרית.
conlog control

דרושים:

אנשי מכירות מעולים

יתרון לבעלי נסיון במכירת ציוד CNC ומרכזי עיבוד

מחסנאי טכני (מפ"ם)

למחסן וציוד אלקטרוני נסיון קודם הכרחי

פקידה

למשרה מלאה, הדפסה עברית אנגלית — הכרחית.
חמישה ימי עבודה בשבוע.
תנאים הולמים למתאימים.
לפנות בכתב יד לת.ד. 3956 פתח תקוה 49517

למרכז רפואי
אסף-הרופא צריפין
דרושות
עובדות סוציאליות
במשרות חלקיות
לפנות לטלפון
08-228111 שלוחה 425
(נתרם ע"י שותפות גג)

לסוכנות ביטוח
גדולה
דרושה
פקידה מנוסה
בעלת יוזמה ונסיון
בביטוח
ליום עבודה מלא
03-298466

בחיפה ובירושלים
דרושים:

אנשי מכירות

מעולים
לעבודה מעניינת ומשתלמת
בחברה ארצית המובילה
בתחומה.
למועמד המתאים אפשרויות קידום.
בעלי רכב פרטי יפנו לת.ד. 502 ת"א
עבור מנהל בית ארם.

למרכז בריאות – קרית שמונה
דרוש/ה

מרפא/ה לריפוי בעיסוק

במשרה חלקית או שלמה.

נא להתקשר טלפונית
בשעות 08.00 — 12.00
03-433400, 03-433447.

הלוח הגדול ביותר

דרושים לעבודה עונתית בנמל תעופה בן-גוריון

קופאים/ות – תשלום חדשי ממוצע ברוטו –.465 ש"ח
מחסנאים – תשלום חדשי ממוצע ברוטו –.526 ש"ח
טבח עוזר – תשלום חדשי ממוצע ברוטו –.525 ש"ח
עובדים/ות בלתי מקצועיים להכנת מזון – תשלום חדשי ממוצע ברוטו –.410 ש"ח
עובדים/ות לנקיון – תשלום חודשי ממוצע ברוטו –.480 ש"ח

* העבודה במשמרות בכל המשרות – כולל שישי ושבת
* התשלום חדשי הממוצע כולל פיצוי עבור עבודת לילה, שישי ושבת
* החזר ברוטו של הוצאות וסיעה בתחבורה ציבורית
* ניתנות ארוחות מסובסדות בשעות העבודה
* תנאים סוציאליים מלאים.

בפרטים נא לפנות לנברת חות
טלפון 03-9711799 או 03-9712268.

רשות שדות התעופה בישראל

דרושים

בחורים/בחורות

לתפקיד בטחוני מעניין
בנמל התעופה בן-גוריון

העבודה מוצעת למשרה מלאה בלבד ואינה מוצעת לסטודנטים.
תקופת התחייבות – מינימלית – שנה.

תנאי קבלה:
* לאחר שירות צבאי * 12 שנות לימוד
* דוברי אנגלית ברמה גבוהה (ראיון הקבלה ייערך בשפה האנגלית)
* מצב בריאותי תקין * הופעה נאה
* מגורים באיזור גוש דן – חובה לתקופת החוזה

למעוניינים בעלי הכישורים המתאימים, תתקיים ועדת קבלה במנהלת נמל התעופה בן-גוריון, בבניין משרד הבריאות (סמוך לאולם המכס). ביום א' 30.3.86 בין השעות 08.30–14.00

הערה:
הרשמת המועמדים תחל בשעה 0800 ותסתיים בשעה 0830, ההרשמה!!! תתבצע עי"י נציגי ועדת הקבלה בלבד ותכלול אך ורק מועמדים הנוכחים פיזית במקום ועונים לתנאי הקבלה, לא תהיה התחשבות בנרשמים שאינם נוכחים ברישום.
מספר המועמדים שירואיינו מוגבל.
לא ירואיינו מועמדים שטרם שוחררו מצה"ל.
מועמדים אשר מועמדותם נדחתה בועדות קודמות לא ירואיינו.
הרשמת המועמדים תיסגר עם רישום מספר מועמדים שיספיק עי"י הועדה במקום. על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים, תעודת שחרור מצה"ל ושתי תמונות.

ADVANCED AUTOMATED APPLICATIONS

לתיגבור צוות השרות ללקוחות
מחולל היישומים
DB1/SAPIENS
בארץ ובחו"ל
דרושים
בחיפה, ירושלים ותל-אביב
★ אנשי
DOS/CICS – SYSTEM
לפנות לטלפון 03-247616

לסוכנות ביטוח גדולה בשרון
דרוש
חתם ראשי – מנהל משרד
נסיון בחיתום, ניהול צוות עובדים, קשר עם לקוחות
תנאים טובים למתאים
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 8185 רמת-גן (מיקוד 42)
– סודיות מובטחת –

לחברה בנמל תעופה בן-גוריון
דרושים/ות

עובדים/ות

ליחידת אבטחה ופיקוח

העבודה במשמרות לתקופה שלא תפחת על שלוש שנים.

הכישורים הדרושים:
* השכלה תיכונית מלאה.
* ידיעת השפה האנגלית.
* לאחר שירות צבאי מלא.
* פרופיל רפואי תקין.
* רשיון נהיגה.
* עד גיל 30.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות לועדת הקבלה שתתקיים ביום שני, 31.3.86, בין השעות 09.00 — 13.00 במחלקת כ"א, בבנין ממן, נמל תעופה בן גוריון.
יש להביא פנקס מילואים ותעודת זהות.

מושב ותחנת דלק ברמלה
מחפשים סיבאי
בעל והן
נא לפנות לטלפון 08-220514 לדני.

הלוח הכללי · הלוח הנפוץ ביותר · הלוח הגדול ביותר

אם –

– אתה מחפש שינוי, לתחום שונה ומעניין;
– אתה מעוניין להביא לידי ביטוי את כשרונך וכישוריך;
– אתה שואף למלא תפקיד, שבו אתה קובע את סדר יומך, אתה מציב מטרות ופועל למימושן;
– אתה נכון להתמודד עם אתגרים, לעבוד קשה, להתעקש – ולהצליח;
– אתה מעריך את יכולתך, מעונין למצותה בתפקיד הולם, ולהתקדם;
ומעל לכל – אם חשוב לך לעשות למען בטחון המדינה

אנו זקוקים לך!

ומציעים לך שכר הולם, קביעות בעבודה, תנאי שרות מיוחדים ולרבות רכב צמוד).
פנה נא אלינו, רק אם אתה:
• בן 23-32.
• בעל השכלה אקדמית, או לפחות תיכונית מושלמת.
• לאחר שירות מלא בצה"ל (רצוי כמפקד) ובעל בריאות תקינה.
כתוב נא לת.ד. 33171 מיקוד 61331 ת"א עבור מורן בציון קורות חיים, מס' ת.ז. וטלפון.

למפעל בנתניה
דרוש
איש תפ"י
כשורים ונסיון:
הנדסאי ייצור,
5 שנים נסיון בתעשיה,
נסיון ניהולי רצוי,
נסיון תפ"י ממוחשב רצוי,
דינמי ומסוגל לעבודה עצמאית.
נא לפנות לת.ד. 2121, עבור מספר 17 נתניה.

דרושה
כתבנית
למעבד תמלילים
אפשרות הכשרה
שעות גמישות
טלפון 338546 353582

לבית־אבות עולי בולגריה
בראשון־לציון
דרושה
אחות
מעשית או מוסמכת
(עדיפות לאחות מוסמכת) במשרה מלאה – 3 משמרות
טלפון 947555 –
למרפאה

לחברת ביטוח בת"א
דרוש/ה
מכין/ה פוליסות לנושא האלמנטרי
ניסיון מוכח, משרה מלאה.
המתאימים יפנו טלפונית – 03-622523
(לעפרה)

לחברת יבוא בענף החשמל לתעשיה באזור ת"א
דרוש
בוגר בי"ס במגמת החשמל
לאחר שירות צבאי (עד גיל 25) נא לכתוב בכתב־יד קורות־חיים לת.ד. 191 ת"א

לקרן קימת לישראל דרושים
עוזר משפטי במחלקת הקרקעות – 3/86
תאור התפקיד:
טיפול בתביעות משפטיות בנושאים כלליים, טיפול בעניני מקרקעין, לרבות הסדר זכויות במקרקעין, טיפול בתביעות נזיקין ותביעות אחרות לפי פקודת היערות וחוק המקרקעין. עריכת הסכמים ומסמכים. מתן ייעוץ משפטי לפי דרישה.
דרישות המשרה:
השכלה משפטית בעל נסיון בעניני מקרקעין, אשור דין, רצויה ידיעת השפה הערבית, כושר התבטאות בכתב ובע"פ.
חדרגה: תקבע בהתאם לכישורים ולנסיון.
מקום העבודה: חיפה והצפון
מקום מגורים: חיפה והקריות.
יערן גושי באיזור נצרת – 4/86
תאור התפקיד:
אחראי לביצוע עבודות היעור בהתאם להנחיות מפקח האיזור, כגון הכנה לנטיעה ונטיעה, טיפולים ביערות קיימים, הניונים ועזרה למפקח האיזור במטלות פיקוח על עבודות פיתוח שונות.
דרישות המשרה:
השכלה אקדמאית בתחום החקלאות, רקע ונסיון חקלאי, כושר פיקוח על צוות עובדים, ניהול עבודה באופן עצמאי, רשיון נהיגה.
חדרגה: 5 – 4 בדירוג המקצועי.
מקום העבודה: אגף היעור, חבל התיכון, גושקרית אתא – שפרעם.
מקום מגורים: קריות, חיפה, קרית טבעון.
אדריכל, מתכנן יערני – 5/86
תאור התפקיד:
עריכת תוכניות אדריכליות והנדסיות המתבצעות בחבל בפרויקטים השונים. הכנת תוכניות ונטיעה בחבל בשיתוף הדוק עם היערנים והאיזוריים והגושיים והגשתם לשיפוט. ייצוג החבל במגעים עם הגורמים השונים לאישור התוכניות כגון: ממ"י, משרד החקלאות, רשות שמורות הטבע, ועדות שיפוט וכדומה. פיקוח עליון על ביצוע הפרויקטים בחבל. הגשת תוכניות לאישור ועדות מקומיות לתיכנון ובניה.
דרישות המשרה:
תואר ראשון לפחות בתכנון סביבתי ונסיון בתכנון וביצוע פרויקטים סביבתיים. תואר שני באדריכלות נוף או תכנון ערים.
חדרגה: 7 – 5 בדירוג המהנדסים העובד יועסקבחוזה מיוחד.
מקום העבודה: אגף היעור – חבל הדרום.
המעונינים והממלאים אחר דרישות אחת מהמשרות הנ"ל יגישו מועמדותם בכתב יד בפירוט תולדות חיים, שרות בצה"ל, השכלה ונסיון קודם וכן מספר טלפון, עד ליום 10.4.86 לאגף כח־אדם ת"ד 283, ירושלים, מיקוד 91002. המשרות מיועדות לנשים ולגברים כאחד.

חשבשבת
תוכנה לתנהח"ש שיווק/מלאי על מחשבי I.B.M-P.C.
דרושים
מדריכים/ות
סטודנטים או בוגרים בחשבונאות
03-263263, 263264, 256363, 256373
נא להתקשר בשעות אחה"צ

לחברה קבלנית בינלאומית
דרוש
מנהל פרויקט בניה
בדרום אפריקה
הכישורים הדרושים:
* מהנדס אזרחי ומנהל עסקים
* דובר אנגלית על בורייה
* ניסיון קודם בעבודה
המעונינים יפנו בצרוף פרטים מלאים לת.ד. 2047 רחובות עבור "מנהל פרויקט"
– סודיות מוחלטת מובטחת –

בי"ח לוינשטיין – מרכז לשיקום רעננה
דרושה
מרפאה בעיסוק
אחראית למחלקה גריאטרית
במשרה חלקית
לפנות לבטי אלעזר טלפון 052-451151 שלוחה 263

מדריכים
מקצועיים לעבודה
שקומית בחיפה
טלפון: 04-642636
או 04-661551

---

* **מסגר מכני**
בעל נסיון בתחום ההידראוליקה
* **כרסם**
* **חרט**
לעבודה בת"א
03-838090 03-833806

טמפו
למפעל טמפו בחולון
דרושים
★ **מחסנאי תוצרת גמורה**
ניסיון של שנים לפחות בעבודה דומה רצוי ניסיון בעבודה עם מחלקי תוצרת.
★ **מחלקי תוצרת**
בעלי רישיון נהיגה מעל 18 טון ותק בנהיגה של 5 שנים והשכלה 10 שנות לימוד.
★ **לבורנט/ית**
בוגר/ת בי"ס ללבורנטים תעשייתיים לעבודה בביקורת טיב ובמעבדה.
★ **פקיד/ה**
בעל/ת ידע בהנה"חש, רצוי ניסיון בעבודה על מסוף מחשב. לעבודה במשמרות צהריים.
* מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות למחלקת כח־אדם טמפו אזור התעשיה חולון טל' 03-800131
– סודיות מובטחת –

לחברה תעשייתית־מסחרית בת"א
דרוש/ה
מנה"ח
לעבודת התאמות ספקים ובנקים
ייענו רק בעלי נסיון מעשי ועצמאי בעבודת התאמות
לפנות: טל' 03-370566 ימים א–ה 08.00-16.00

טמפו
לטמפו תעשיות בירה
סניף ירושלים
דרוש
מחסנאי תוצרת
ניסיון של 3 שנים בעבודה רצוי ניסיון בעבודה עם מחלקי תוצרת.
מועמדים מתבקשים לפנות למר נבות טל' 717227 – 718398
– סודיות מובטחת. –

דרושים
★ **אחיות מוסמכות ומעשיות**
★ **כח עזר**
לפנות לאחות הראשית בי"ח ליבטנשטדטר למחלות כרוניות ת"א, יד אליהו, שד' החייל 4.
03-331414

למושב באר צופר בערבה
דרושים
קיבוצניקים לעבודה זמנית ומיידית בעלי רשיונות טרקטור
לפנות לטל' 057-81483 החל מיום ראשון

לחברת בניה דרוש
מופאי
לעבודה בירושלים
להתקשר ליפתח טלפון:
02-533177/8/9

דרושים/ות
נציגי/ות מכירה
לפרויקט נדל"ן בת"א
עם נסיון קודם מוכח.
לקביעת ראיון, נא לפנות לחברת אוורים בית כלל: טל' – 204705 או 295222 שלוחה 413
לבקש את רונית.

למפעל פלסטיקה בדרום הארץ
דרוש
אחראי אחזקה ותפעול
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד לת.ד. 14038 ת"א ולציין על גבי המעטפה (עבור מפעל פלסטיקה)
סודיות מובטחת

לחברה מסחרית ארצית
דרושים
מנהלי חנויות
בחיפה, חולון, רעננה
הכישורים הדרושים:
* כושר ניהולי מוכח.
* רצוי נסיון במכירות מוצרי צריכה.
* נמרצות ודינמיות.
נא לפנות לת.ד. 4397 ת"א 61043, (עבור "מנהלי חנויות") נא לצרף המלצות.

למושב כפר ורבורג דרושות הצעות להובלת פירות קיץ
בחודשים מאי עד ספטמבר 1986
לפרטים נוספים נא לפנות למרכז המשק בשעות העבודה טל: 055-82140 055-94393

לחברה בענף מכשירי כתיבה
דרוש
איש מכירות מנוסה
לעבודה מעניינת, תנאים טובים. יתרון לבעל רכב.
לפנות בצרוף תולדות חיים בכתב לת.ד. 14142 תל־אביב עבור "איש מכירות".
סודיות מובטחת

מאוירס שיווק 1981 בע"מ
דרוש
מחסנאי
לפרטים טל.
03-900274,
03-908521,
03-909942

פסיכולוגים לעבודה פסיכודיאגנוסטית
בעכו
טלפון: 04-913666 או 04-914052

דרושות בחורות עם נסיון להדפסה במעבדה לפיתוח תמונות צבעוניות.
אפשרי גם מתלמדות.
טלפון 03-377683 "הצי־קולור"

קיבוץ באצבע הגליל מחפש
מכונאי טרקטורים וכלים חקלאיים
בעלי ניסיון בעבודות עצמאיות במוסך והמלצות קבלה:
אפשרות מעורבת – לקליטה בקיבוץ
אפשרות נוספת – שכיר ללא מגורים במקום
המעוניינים יפנו בכתב לרוחי (עבור שרגא) – מערכת "יתדי" רחוב דובנוב 10 ת"א מיקוד 64732

לחברה לשרותי הארחה
דרוש
טבח עם נסיון
לעבודה באזור ירושלים
02-713643 בין השעות 17.00-20.00

דרושה
כתבנית
עברית אנגלית
מנוסה על מעבד תמלילים לנייר
שעות העבודה: 08.30-15.30
טל': 03-262027, 03-261761
* המלצות, תנאים מצויינים למתאימה.

לידי־זהב" דרוש
עוזר למנכ"ל
דרישות התפקיד:
1. טכנאי/הנדסאי בנין
2. ידע ונסיון בעבודות גמר
3. הבנה בסיסית בכספים ובמסחר
4. יחסי אנוש טובים
מועמדים מתאימים יפנו לטלפון 03-201013 לשושי.

דרושים
מומחים בחקלאות
לגידולי שדה וירקות לארץ דוברת ספרדית במרכז אמריקה
יתקבלו גם בעלי משפחות עם ילדים עד גיל 8
נא לציין קורות חיים וידע בחקלאות
ת.ד. 94 (חקלאים) רמלה

למפעל תעשייתי
דרוש
מנהל חשבונות
בעל נסיון
03-291504

הלוח הכללי · הלוח הנפוץ ביותר · הלוח הגדול ביותר

התנדב
לתפקיד בטחוני בחו"ל
אם אתה
* יוצא יחידה קרבית לאחר מסלול של לוחם ומפקד (עדיפות לקצינים).
* גילך בין 21–28 שנה.
* בריאותך תקינה (פרופיל 82 ומעלה).
הצטרף אלינו
אנו מציעים
* חוזה העסקה לשנה אחת או יותר.
* מועמדים נשואים יוכלו לצאת עם משפחותיהם לחו"ל לשנתיים־שלוש.
* תנאי שכר טובים.
* אפשרות להיקלט בעבודה קבועה בתום התפקיד בחו"ל.
ההצעה מתאימה גם לסטודנטים העומדים לצאת ללמוד בחו"ל
פנה נא, ללא דיחוי, בכתב לת.ד. 39350 ת"א, מיקור 61392, עבור מ.ח. וצרף תולדות חייך, פרטיך האישיים, כולל מספר ת.ז. וטלפון.
פונים מתאימים ייענו
32.מ.ח.7

רשות שמורות הטבע
לרשות שמורות הטבע דרושים:
1. מנהל שמורת החרמון
אחריות לפעילות שמירת הטבע בחרמון ובאזור הר חנגב תגבות. ניהול צוות העובדים ותאום ביניהם, ייצוג הרשות בפני גורמי חוץ הפועלים באזור.
2. מנהל שמורת הבניאס
ניהול צוות העובדים בשמורה, אחריות על קליטת קהל וקליטת כספים, הפעלת פועלים בעבודות פיתוח.
3. פקח אחראי על שמורת גמלא
פקוח על ערכי הטבע והאתר הארכיאולוגי במקום. אחריות על קליטות והדרכת מבקרים. דרישות – רקע בטבע וידיעת הארץ, הכרות טובה של אזור השמורה, נסיון מינהלי וארגוני, כשוק לנהל מו"מ בע"פ, רצוי ניסיון בעבודות פתוח. בגמלא רצוי רקע בארכיאולוגיה.
4. מטפל בבעלי חיים בשמורת חי־בר יוטבתה.
דרישות – נסיון בטיפול בבע"ח, רשיון נהיגה בטרקטור.
5. רכז הדרכה ב־½ משרה.
אחריות וניהול על צוות מדריכות בשמורות טבע באזור הצפון, קשר עם בתי־ספר, מתנ"סים ומוסדות חינוך אחרים, ייעוץ בכתיבת תוכניות הדרכה.
דרישות – נסיון בהפעלת צוות עובדים, עדיפות למועמדים בעלי רקע חינוכי ונסיון בהדרכה בשדה או בכתיבת תוכניות להדרכה. רקע בטבע וידיעת הארץ. מגורים – קרית שמונה.
דרישות לכל המשרות – עבודה בשעות לא מקובלות, רישיון נהיגה. מגורים (פרט למשרה 5) באזור השמורה.
המעוניינים יפנו למשרדי רשות שמורות הטבע למילוי שאלונים עד לתאריך 4.4.86
ירושלים – ירמיהו 78
באר־שבע – האבות 19
אילת – חוף אלמוג
צפת – בית הסוכנות
שמורת החולה

למפעל עתיר ידע במרכז הארץ
דרושים
משרה מס' 1316:
עורך/ת מעגלים מודפסים
– טכנאי / הנדסאי אלקטרוניקה
– בעלי נסיון של לפחות 3 שנים עם מערכות ממוחשבות.
משרה מס' 1317:
הנדסאי / טכנאי כימיה
– בעלי נסיון מעשי בעבודה מגוונת בתחום הפלסטיקה ובתחום חומרים מרוכבים.
משרה מס' 1318:
אחראי לקבוצה בהנדסת ייצור בנושאי עיבוד שבבי ובקרה סיפרתית.
– מהנדסי מכונות עם ידע בתכנות C.N.C
– רצוי רקע קודם ב־A.P.T/1 או תיכ"מ
משרה מס' 1319:
אלקטרונאים
– בעלי נסיון והתמחות בדרגים א' וב' בבקרת ירי של מטוס כפיר וכפיר משופר (מערכות כח"ן)
* מדרשת נכונות לעבודה מאומצת כולל שעות נוספות ומשמרות.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב ולציין קורות חיים, השכלה נסיון ומספר תעודת זהות אלו ת.ד. 9304 יד אליהו.
(נא לציין על המעטפה את מספר המשרה המבוקשת).
מועמדים מתאימים ייענו
סודיות מובטחת

למשרד מהנדסים בירושלים
דרושים
1. מהנדס/ת
לתכנון כבישים
2. מדפיסה
עם ידע במעבד תמלילים
(למשרה חלקית)
לפנות לטלפון 02-815506

לחברת "מילוא" בע"מ
קירור חימום ומיזוג אוויר
דרושים
טכנאי קירור
בעלי נסיון של 5 שנים בקירור מסחרי.
סודיות מובטחת לפרטים, טלפון 03-280106

לגדעון אוברזון בוטיק
דרושה
מוכרת מנוסה
הכרחית הופעה נאה וידיעת אנגלית / צרפתית.
שעות עבודה גמישות
להתקשר א–ה 440418

דרושים
1. גננ/ת מתחיל/ה
2. חרט דגמים מנוסה
נא לשלוח קורות חיים לשפיר הנדסה רחוב התעשיה 19 אזור התעשייה רעננה 43100
– סודיות מובטחת –

לשרות בתי־הסוהר
מחלקת כח־אדם
דרושה
מזכירה בכירה
נתונים דרושים:
נסיון של 5 שנים
בוגרת קורס מזכירות
מקום מגורים במרכז הארץ
ידיעת השפה האנגלית על בוריה
מועמדים מתאימים יפנו ללשכת הנציב
טל: 03-255357 או למח' כח אדם טל: 03-244611

לוולה – סנטר מרכז הדרכה ואופנת שיער
תל־אביב, דיזנגוף סנטר (שער 4)
טלפון 03-201007
דרושה
מזכירה
דינמית ואינטלגנטית
הכישורים:
* נסיון מינימלי, 3 שנים בניהול משרד.
* כושר ארגון, נסיון בהדפסה.
* נסיון בקבלת קהל.
* נסיון בעבודה בשטח אופנת קוסמטיקת השיער יתרון.
* הופעה נאה ומטופחת.
לקביעת ראיון להתקשר: 03-201007

למפעל מזון בקרית־מלאכי
דרוש
מנהל מחלקה
בעל רקע ניהולי
עדיפות לטכנולוג מזון
מקום מגורים רחובות אשקלון
טלפון 055-81611

האגודה לקידום החינוך - ירושלים
מדרשית "עמליה" - גבעת מרדכי, ירושלים
בי"ס ופנימיה - תיכון תורני לבנות
לשנה"ל תשמ"ז דרוש/ה
מנהל/ת חינוכי/ת לביה"ס
השכלה אקדמאית, תעודת הוראה, אורח חיים דתי, נסיון בניהול חינוכי במוסד תיכון עיוני עם פנימיה, כושר ונסיון בעבודה עם צוות מורים.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב־יד בפירוט קורות חיים עד 15.4.86 לת.ד. 3536 ירושלים.

פישר תעשיות פרמצבטיות בע"מ
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות מנוסה
בעל/ה סוג 3 בהנה"ח – עם נסיון במערכת ממוחשבת וכושר פיקוח על צוות עובדים.
נא לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים לת.ד. 39071 ת"א.

דואל עובדים זמניים לפי שעות
דואל אחזקה בע"מ
למחלקה המשרדית בת"א ובאשדוד
דרושים
* כתבניות עברית * מעבדות תמלילים עברית/אנגלית
לויר, וורדסטאר, D.C.P, י.ב.מ. וונג, וקס
לאחר שרות צבאי. נסיון קודם הכרחי.
למתאימים מובטח שכר גבוה, הטבות, ארוחות, ותנאים טובים במיוחד.
דואל, ת"א, מרדון 86, 13268, 245541, 03-240878
דואל אשדוד, רוגוזין 8, 225610, 055-34777

דרושים
טבח וקונדיטור
+ המלצות
למועדון גלי הדר ראשל"צ
לפנות לצבי 03-996097

דרושים
סטודנטים לעבודות מלצרות בקייץ
נא לפנות בכתב לת.ד. 307 ראשל"צ בציון גיל ופרטים אישיים

למודיעין אזרחי
דרושים
מאבטחים
למתקן בטחוני באזור תל־אביב
* גיל עד 45 שנה
* יוצאי צבא במצב בריאות תקין
* הופעה נאה
תנאים טובים למתאימים.
לפנות שד' שאול המלך 35 ת"א למדור כח אדם למקש

דרושים מנחים לקבוצות סטודנטים מחו"ל
על שם נחום גולדמן
לסמינרים בנושאים: תולדות עם ישראל וזהות יהודית.
הכישורים הדרושים:
1. שפת אם אנגלית, צרפתית או גרמנית.
2. ידיעת השפה העברית.
3. ידע והשכלה בנושאים הקשורים ביהדות.
4. נסיון בחינוך לא־פורמאלי ובהנחיית קבוצות דיון.
5. עד גיל 45.
העבודה חלקית ואינה קבועה.
המועמדים יחויבו להשתתף בקורס הכנה 30.5.86–18.5.86
ומי שיתקבל להשתתפות בקורס 40 ש"ח.
לקביעת מועד לראיון נא לפנות עד 10.4.86 טלפונית בלבד ליחידת הסמינרים, טל': 03-425161, קו פנימי 16, 60, 67.

לחברה מסחרית
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
על המועמדים/ות להיות בעלי/ות נסיון של 3 שנים לפחות
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 2276 בני־ברק.

חברת איימס – שירותי שיווק ישראלים־אמריקאים
(מקבוצת דיסקונט השקעות)
מחפשת **מזכירה**
לחצי משרה
בשעות אחה"צ ל־5 ימים בשבוע
דרישות: דוברת אנגלית על בוריה, ידע בשימוש במעבד תמלילים.
טל: 03-622571

למכון להרכבת אגזוזים בחולון
דרושים:
1. מרכיב אגזוזים
בעל תעודת הסמכה
2. מכופף צנורות
בעל נסיון
טלפון 03-802704

מוזיאון ישראל, ירושלים
למחלקת הפרסומים
דרוש/ה
מעצב/ת גראפי/ת
נדרש ידע בתמחירנות ובהבאה לדפוס
(לראיון) יש להביא תיק עבודות)
נא לפנות של. 02-698211, 02-698201

למשרד עורכי פטנטים דרוש
פיזיקאי/מהנדס אלקטרוניקה
המועמד המתאים יעבור הכשרה במגמה להשתלב במשרדנו.
הכישורים הדרושים:
תואר אקדמי באחד משני המקצועות הנ"ל.
שליטה בשפה האנגלית בכתב ובע"פ.
השכלה אנגלית וכושר התבטאות בכתב.
עדיפות תינתן למועמדים עד גיל 35.
לפנות בכתב יד בצרוף תולדות חיים אל ד"ר ויינמן ושותפיו ת.ד. 4060, תל־אביב 61040

בנזין 96 התייקר ב־64% בשנה האחרונה

האינפלציה הסתכמה ב־139 אחוזים באותה תקופה עצמה ● מחירו של הנפט הגולמי ירד מתחילת השבוע עד 11 דולרים לחבית אחת

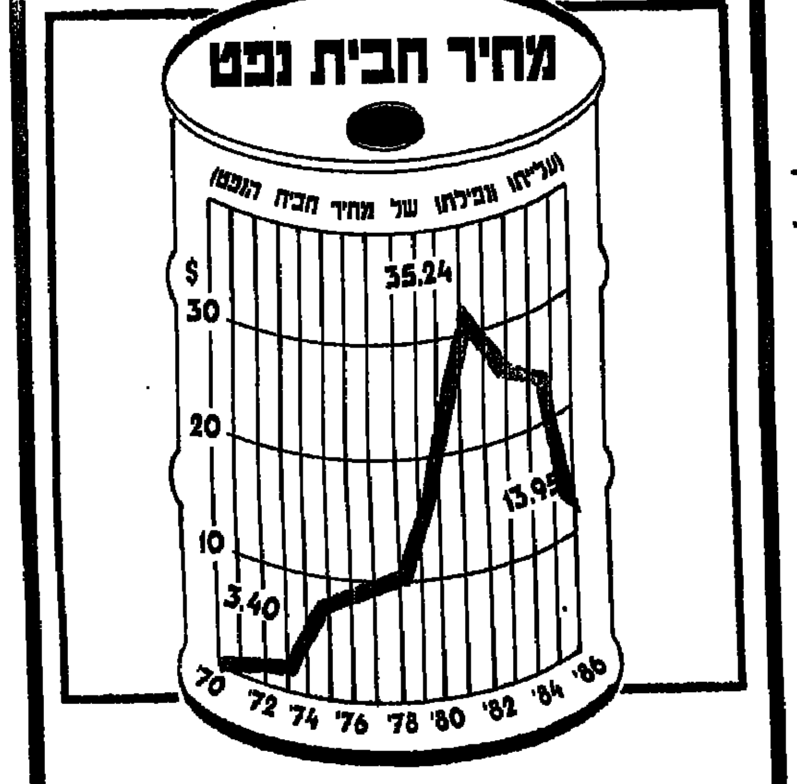

לאלי־הנפט לא הולך באחרונה. בימים אלה שוב נשחק מחירי הנפט הגולמי שירדו עד 11 דולר לחבית.

על משמעותו של סכום זה אפשר ללמוד מהעקומה המובאת למעלה, המראה כי בשנת 1981 עוד היו שודדים – וקיבלו 35.24 דולר עבור חבית־נפט אחת.

לישראל אין מה להצטער לנוכח חיזיון זה. אדרבא. הכירסום המתמשך במחירי „הזהב השחור" מחליש את כרחו הסחטני של נשק־הנפט המנוצל על־ידי העולם הערבי וגם מביא להקלה בהוצאות על הדלק לסוגיו. והמספרים בעניין זה מאלפים למדי.

כיום משלמים בארץ 84 אגורות חדשות עבור ליטר בנזין מאוקטן 84. מחיר זה גבוה ב־64 אחוז מזה שנדרש עבור בנזין כזה לפני שנה. הבנזין מסוג 96 אוקטן התייקר ב־59 אחוז בשנה האחרונה ומחיר הסולר עלה ב־40 אחוז בלבד.

הנפט עצמו נמכר כעת אצלנו תמורת 60 אגורות לליטר, לעומת 425 שקלים ישנים ב־29 במארס אשתקד, כאשר העלו בארץ את מחיריהם של כל סוגי הדלק. פירוש הדבר, כי מאז ועד כה עלה בישראל מחיר הנפט לצרכן בשיעור של 41% – בחישוב נומינלי מאשתקד.

העליות המתונות יחסית, במחירי הדלק לסוגיו בסיכומה של השנה החולפת נגרמו תודות לעובדה, כי במשך הזמן גם הוזלו סוגי הדלק בארץ – ולא רק פעם אחת.

כל זאת, כאשר האינפלציה הסתכמה ב־139 אחוז ב־12 החודשים האחרונים.

משה בן־עמי

ידיעות אחרונות

השקל שלך

יום שישי, י"ז באדר ב׳, תשמ"ו – 28.3.1986 גליון מספר 373

מניית „פטרוכימיים" נסחרת רק בשליש מערכה המאזני

זאת רק אחת המסקנות העולות מסקר שנערך על־ידי מומחי חברת־הייעוץ „אפיקים" על כדאיות־ההשקעה בקבוצה מידגמית של 21 מניות „חופשיות" ● העיצה החשובה ביותר למשקיעים: כדאי לבדוק ולהתחשב במיכלול של גורמים המצביעים על מצבה של החברה

עליות השערים התלולות שידעה הבורסה השבוע שוב מיקדו את תשומת־הלב לשאלה – באילו מניות כדאי להשקיע ומהם הנתונים שרצוי להתחשב בהם לפני מתן מקודת־הקנייה, או הפקודה למכירה.

הנתונים המובאים בציור, משמאל, שלוקטו על־ידי צוות־המומחים של חברת הייעוץ הפיננסי „אפיקים", המסונפת ל„כלל" ואשר מנוהלת על־ידי יעקב ויינשטיין ויעקב רמות נועדו להמחיש את האינדיקטורים החשובים לצורך זה. החישובים מבוססים על שערי המניות בסיום המסחר ביום שני השבוע.

בטור הראשון מובאות התשואות הנומינליות של המניות. הן מראות את העלייה בשערי המניות בתקופה של קרוב לשלושה חודשים. היות ששער־החליפין של הדולר כמעט שלא השתנה במשך הזמן הזה, ניתן להתייחס לנתונים אלה כתשואה (כמעט) דולרית. שווי־השוק של החברות שמניותיהן נסחרות בבורסה משקף, למעשה, את מחירה של החברה, כפי שנקבע על־ידי שערי המניות בבורסה. מחיר זה משתנה בהתאם לתנודות־השערים מדי יום.

ההון העצמי המתואם של החברה נותן תמונה על שווייה של החברה על־פי המאזנים האחרונים של החברה. ואילו היחס בין שווי השוק של החברה, לבין ההון העצמי המתואם מבטא את היחס בין מחיר החברה, כפי שנקבע בבורסה, לבין ערכה של החברה, בהתאם לנתוני המאזן. ככל שנמוך היחס בין שני האינדיקטורים, פירוש הדבר כי מניותיה של החברה נסחרות בבורסה במחיר נמוך יותר, יחסית, לערך המאזני שלה. יש הקובעים על יסוד נתונים אלה, אם מניה מסויימת נסחרת בבורסה מתחת לערכה הכלכלי, או מעל לשווייה המאזני.

המכפיל של המניה, המראה את היחס בין מחיר המניה בבורסה ביום מסויים, לבין הרווח למניה (לפי נתוני המאזן האחרון) משקף, למעשה, את מספר השנים הדרושות למשקיע, כדי להחזיר את השקעתו – כל זאת בהנחה, כי החברה תרוויח בעתיד לפי הרווחיות הנוכחית. כלומר – ככל שהמכפיל נמוך יותר, גדלה כדאיות ההשקעה בחברה – משיקולי ריווחיות.

בבדיקת כדאיות ההשקעה רצוי להתחשב במיכלול הגורמים שהוזכרו כאן, ולא רק בגורם זה, או אחר.

בין המניות החופשיות הנסקרות כאן הניבה את התשואה הגבוהה ביותר „רטה מיכון 1.0" שעלתה ב־129% מאז ראשית השנה. התשואה המאכזבת ביותר נפלה בחלקת של „אלביט 3.0" שירדה ב־3.3% – נומינלית. אם בודקים את מצב המניות לפי היחס בין שווי השוק להון העצמי תימצא „פטרוכימיים 10" ביחס הנמוך ביותר (0.31), בעוד המניה של „טבע" מראה על היחס הגבוה ביותר (2.01) בתוך קבוצת 21 המניות הנסקרת כאן.

„רטה מיכון" היא הנסחרת על־פי המכפיל הנמוך ביותר (1.9), ואילו „פיתוח ומשכנתאות" מופיעה עם מכפיל של 54 – הגבוה בחבורה. יתכן גם מצב, כמו במיקרה של „פטרוכימים", שהחברה מפסידה על־פי מאזנה, אך המניה בכל זאת ראויה להכליל בין ההשקעות האטרקטיביות, כי היא נסחרת בפחות משליש מערכה המאזני. יש גם לזכור, כי המכפיל מבטא נתונים שכבר התפרסמו בעבר, הכלולים במאזן החברה, בעוד שווי המניה בבורסה מבטא, לעיתים קרובות, ציפייה של המשקיעים לרווחים.

דן עומרי

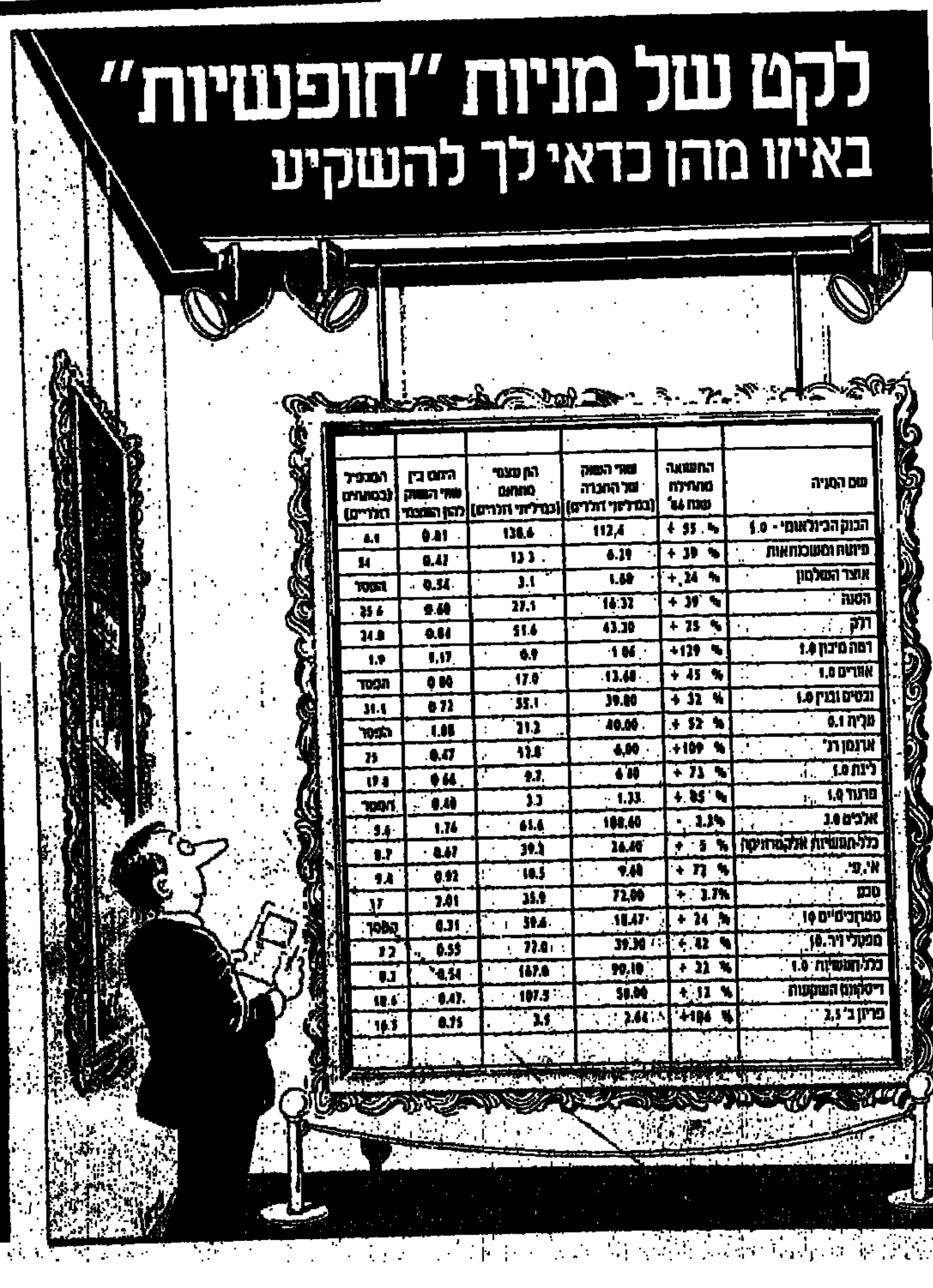

שם המניה	התשואה מתחילת שנת 86'	שווי השוק של החברה (במליוני דולרים)	הון עצמי מותאם (במליוני דולרים)	היחס בין שווי השוק להון המותאם	המכפיל (בהתאם לרווחים)
הבנק הבינלאומי 5.0	+ 55 %	112.4	138.6	0.81	4.1
פיתוח ומשכנתאות	+ 39 %	6.39	13.3	0.47	54
אוצר השלטון	+ 24 %	1.60	3.1	0.34	הפסד
הסנה	+ 39 %	16.32	27.1	0.60	35.6
דלק	+ 25 %	43.20	51.6	0.84	24.0
רטה מיכון 1.0	+129 %	1.06	0.9	1.17	1.9
אורים 1.0	+ 45 %	13.60	17.0	0.80	הפסד
נכסים ובנין 1.0	+ 32 %	39.80	55.1	0.72	31.4
עלית 0.1	+ 52 %	40.00	21.2	1.88	הפסד
ארגמן רג'	+109 %	6.00	12.8	0.47	25
לינת 1.0	+ 73 %	6.40	9.7	0.64	17.8
פרטור 1.0	+ 85 %	1.33	3.3	0.40	הפסד
אלביט 3.0	- 3.3%	108.40	61.6	1.76	9.6
כלל־תעשיות אלקטרוניקה	+ 5 %	26.40	39.3	0.67	8.7
אי.פי.	+ 72 %	9.60	10.5	0.92	9.8
טבע	+ 3.7%	72.00	35.9	2.01	17
פטרוכימיים 10	+ 24 %	18.47	59.6	0.31	הפסד
מפעלי ויר.10	+ 42 %	39.30	72.0	0.55	7.2
כלל־תעשיות 1.0	+ 22 %	90.10	167.0	0.54	8.3
דיסקונט השקעות	+ 12 %	50.00	107.5	0.47	10.6
פריון ב' 2.5	+184 %	2.64	3.5	0.75	16.5

פיאט מס׳ 1. באירופה ובישראל

1 באיכות
1 באשראי*
1 בחיסכון
1 בנוחות
1 באספקה

דגמי פיאט הפכו ללהיט השנה באירופה. גם בישראל זוכה פיאט לביקוש עצום: יותר מ־2000 מכוניות פיאט נמכרו בשלושת החודשים האחרונים!!! היום אתם יכולים לרכוש את פיאט "אונו" ופיאט "רגאטה" החדשות והמשוכללות במחיר נמוך ובתנאי רכישה מיוחדים מהמלאי הקיים.

פיאט. קונים עכשיו ונוסעים בפסח באוטו חדש!

*(עד 16 תשלומים).

FIAT

פיאט. טכנולוגיה בתאוצה

השקל שלך

ביום 27.3.1986

שערי המניות

בנקים מסחריים

שאינם בהסדר ההצמדה

ג.ה.ת. ש	14850	40.0	+150	+1.0	+26.0
טפחות 0.1	1300	4401	+5	+.4	+2976
טפחות א 0.6	1025	5397	+37	+3.7	+2223
מק טפחות אופ'ב	970	2855			+2200
כללי לא בהסדר	31000	265	+1100	+3.7	+197
מק צמ' אמריק 1.	*** הפסקת מסחר ***				
מק צמ' אמריק 5.	*** הפסקת מסחר ***				
מק צמ' אמ אופ 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
רווח א 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
רווח 5.0	*** הפסקת מסחר ***				
פוילנאמי 5.0	3755	3912			-468
פ.ג.ב. 0.5	3790	12250	+80	+2.2	+14674

כלולים בהסדר הצמדה

צדיכי רג 100.0	80950	389	+600	+.8	+694
צדיכי ב 100.0	82000	3.0	-600	-.7	-22.0
צדיכי בב א2.0	500000				-5.0
אוד 0.1	60550	63.0	+440	+.7	+367
דיסקונט ב	104000	17.0	-40		-37.0
דיסקונט א	102900	853	+700	+.7	+534
דיסקונט שה ב	12210		+110	+.9	+200
המזרחי ש	33170	431			-588
המזרחי מ	33550	11.0	+140	+.4	+98.0
המזרחי שה 9	13300	62.0	+110	+.7	+88.0
הפועלים מבב	126000	8.1 תב	+8991	+7.7	+8.6
הפועלים ש	54697	885	+134	+.3	+934
הפועלים מ	54600	95.0			+135
כללי א 1.0	141250	7.0	+1000	+.7	+22.0
כללי אופ 9	134900	6.0	+300	+.2	+15.0
כללי שה 5	107100				
כללי שה 7	6850	26.0	+140	+2.1	+179
כלל 100.0	34960	1799	+540	+1.0	+3846
כלל שה 9	47800	18.0	+140	+.3	+82.0
כלל שה 11	13850	93.0	+250	+1.9	+216
מימון וסחר 1.0	47180	552			-450
מימון וסחר 5.0	24200	1.0			-1.0

בנקים למשכנתאות

אדנים 0.1	6084	149			-82.0
לאומי משכנתא' ש	4430 תב	852	+800	+7.3	+891
לאומי משכנתא' מ	4380 תב	82.0	+260	+6.3	+168
טפחות ש	3750	137	-60	-1.6	-24.0
טפחות שה 1	2780		-9	-.3	-50.0
בנין ב' 5.0	4491 תב	152	-499	-10.0	-139
בת משכ ש	1075	1078			+63.0
משכן ב ש	2082	180	+70	+3.5	+258
קנמאות 0.1	5900	492	+170	+3.0	+356
משכנות מבוב ש	13500	11.0			-7.0
משכנות רג ש	12500	105			-34.0
משכנות שה 1	7100		+100	+1.4	+30.0
משכנות שה 2	3550	80.0	-49	-1.4	-55.0
יעסר 1.0	861 קן		+41	+5.0	+6122
יעסר 5.0	464 קן		+22	+5.0	+10470
ערב 1.0	3829 תב	1400	+434	+15.0	+1811

מוסדות מימון

שלמן א ש	368 תב	6559	+33	+9.9	+22168
התקלאות מבוב א	35000	4.0			+4
התקלאות מבוב ב	*** לא נסחר ***				
לאומי תעשייה א ש	5240	160	+100	+2.0	+74.0
מוח תעשייה מבב	*** לא נסחר ***				
פת תעש בב ג	*** לא נסחר ***				
פת תעש בב גג	*** לא נסחר ***				
פת תעש בב גגג	*** לא נסחר ***				
פת תעש בב ד	*** לא נסחר ***				
פת תעש בב דד	*** לא נסחר ***				
מרכז קבלנים 5.0	684 תב	3244	+61	+9.8	+1490
תיירות בב	*** לא נסחר ***				
כלל ליסינג 0.1א	9816 תב	141	+892	+10.0	+378
כלל ליסינג 0.53	4412 תב	602	+400	+10.0	+906
כלל ליסינג אג"חו	10550	50.0	-150	-1.4	-24.0

ביטוח

איחוד 0.1	4450	659	+180	+3.0	+653
איחוד א 0.5	3237	1054	-60	-1.8	-789
איחוד משנה 0.1	919 תב	829	+84	+10.1	+792
איחוד משנה 0.5	821	7799	+10	+.2	+8981
[illegible] 1.0	2314 תב	1747	+200	+9.5	+1545
[illegible] 5.0	1284 תב	2984	+90	+7.5	+1479
[illegible]	2900	5764	+100	+3.6	+8215
[illegible] 0.1	1250	794	-16	-1.3	-399
[illegible] 0.5	732	1420	-23	-3.1	-1170
ישראל-הראל 1.0	6500	100	+100	+1.6	+120
ישראל-הראל 5.0	2610	142			+88.0
[illegible]	*** הפסקת מסחר ***				
[illegible] 1.0	2900	75.0	+59	+2.1	+36.0
[illegible] 5.0	5160 תב	379	+460	+9.8	+876
[illegible] 1.0	2800 תב	2350	-164	-5.5	-2809
[illegible] 0.1	1500	2041	+50	+3.5	+1310
[illegible] 1.0	12405	179			-44.0

ציון התוקפות 5.0	3020	586			-132

מסחר ושירותים

מסחר

אינטרגאמא 1.0	3413	17.0			-7.0
אינטרגאמא 5.0	1245 תב	543	+100	+8.7	+393
אינטרגאמא אופ 1	701	1200	+9	+1.3	+847
מאיר עזרא 1.0	4180 תב	388	+380	+10.0	+411
מאיר עזרא אופ 1	3900 תב	158	+350	+9.9	+158
כתה 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
כתה 5.0	*** הפסקת מסחר ***				
כלל סחר 1.0	4553 תב	603	+300	+7.1	+493
קריסטל 1.0	3465 קן		+165	+5.0	+475
רפק 0.1	35000	.9	+1000	+3.1	+.9
רפק 0.5	7500	68.0	+220	+3.0	+137
שופרסל א 2.0	4320	1617	+120	+2.9	+3177
שופרסל ב 10.0	2675	5811	+100	+3.9	+9145

שירותים

דלק ב ש	4885	4172	+170	+3.6	+7948
הראל 1.0	1820 תב	243	-319	-14.9	-322
הראל 5.0	918 תב	90.0	-102	-10.0	-88.0
סוכנות הספקה 0.1	8415 תב	54.0	-935	-10.0	-54.0
סוכנות הספ' 0.5א	3240 תב	227	-360	-10.0	-199
קרור 0.1	1050	677	-17	-1.6	-97.7
קרור 1.0	287	3141	-13	-4.3	-1654
חברת החשמל 0.1	*** הפסקת מסחר ***				
מחסני ערובה 0.1	2900	573	+110	+3.9	+773
מחסני ערובה 0.5	1000	2504	-17	-1.7	-1607
קונסורציום 0.1	1267 תב	334	+115	+10.0	+300
קונסורציום 0.5	530 תב	508	+30	+6.0	+1142
קופל 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
קופל אופ 1	*** הפסקת מסחר ***				

מלונות ושירותי תיירות

גלי זוהר 1.0	9149 תב	30.6	-1016	-10.0	-35.1
גלי זוהר 5.0	3100	10.3	+30	+1.6	+38.1
מלונות דן 1.0	4210	740			-385
מלונות דן 5.0	2800	135			-119
חוף האלמוג 0.1	3305	350	+35	+1.1	+362
כנס 1.0	2600	55.0	+20	+.8	+4.0
מלונות ירדן 1.0	3199	1158			+142
מלונות יהלום 1	*** הפסקת מסחר ***				

מחשבים ושירותי מחשב

ריכוז מיכון 1.0	2651	262	+26	+1.0	+117
ת.י.ל.ן. 1.0	13198	8.0			-3.0
יעצא 1.0	3696 תב	479	+336	+10.0	+393
יעצא אופ 1	2970	140			-87.0
כלל מחשבים 1.0	4520 תב	168	+411	+10.0	+179
מ.ל.ל. 1.0	6000	220			-155
מ.ל.ל. 5.0	3250	225			-39.0
משוב מחשבים 1.0	2584 תב	118	+136	+6.1	+75.8
ניקוב מחשבים 1.	4995	106			+68.0
ניקוב מחשבים 5.	2570	144	+120	+4.9	+102
תים מחשבים 1.0	1775 תב	793	+125	+7.6	+1256
תים מחשב אופ 1	17000 תב		+1300	+8.3	+15.8

מקרקעין ופיתוח

נדל"ן בינוי ופיתוח

אברהם גינדי 1.0	599 קן		-32	-5.1	-4953
אברהם גינדי 5.0	474 קן		-25	-5.0	-2478
אורן מבנים 1.0	685	437			+30.0
אורן מבנים 5.0	330	2994			+6.0
אזורים 1.0	3990	4237	+80	+2.1	+4552
אילון 1.0	1374 קן		+65	+5.0	+8009
אילון אופ 1	* 1285	1247	+66	+5.4	+2396
* ביצוע חלקי 72.30%					
אל-רוב 1.0	2460	90.0			-49.0
אל-רוב 5.0	2288	3.0	-23	-1.0	-3.0
אמבנים 1.0	1910 תב	138	+135	+7.6	+378
אמבנים אופ 1	1610	433			-415
אפריקה 0.1	40500	146	+700	+1.8	+191
אפריקה 1.0	31700	346	+1200	+3.9	+958
ארזים 1.0	1055	970	+25	+2.4	+1455
ארלדן 0.1	2040	2766	+80	+4.1	+3680
ארלדן 0.5	1280	2542	+50	+4.1	+4625
בן-יקר גת 1.0	2479	48.0			-132
ברנוביץ 1.0	4052	454	+193	+5.0	+173
ברנוביץ 5.0	2412 תב	767	-268	-10.0	-395
דנקנר 1.0	3930 תב	1546	+200	+5.3	+1878
דרוקר 1.0	418 תב	1980	-46	-9.9	-5215
דרוקר 5.0	333 קן		-17	-4.9	-5296
דרוקר אופ 1	260	4282			+1013
דרעד 0.1	5397 תב	148	+509	+10.0	+78.0
דרעד 0.5	2992 תב	97.0	+272	+10.0	+92.0
נכסים ובנין 1.0	2650	8373	+80	+3.1	+10372
גב-ים 0.1	4380	175			-495
גב-ים 0.5	2410	806			+240
הכשרת הישוב 1.0	45400	144	+200	+.4	+95.0
ישפרו 0.1	3050 תב	3332	+220	+7.8	+3770
ישראלום 1.0	8313	186	+396	+5.0	+86.0
ישרס 10.0	17600 תב	376	+1600	+10.0	+348
כתר פיתוח 1.0	7590	78.0	+578	+8.0	+349
כלל נדלן 0.1	374	19317	+18	+5.1	+39048
לומיר 1.0	3098 תב	289	+360	+12.4	+357
לומיר 5.0	1470 תב	952	+120	+8.1	+448

מ.ת.מ. 1.0	1750	1570	+21	+1.2	+1813
מאגרי בניה 1.0	527	12624	-20	-3.7	-3293
מאגרי בניה אופ1	400	4636	-21	-5.0	-1917
מוזיל בטון 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
מישנאל 5.0	522 קן		+25	+5.0	+13226
מגרב 5.0	600	2826	-8	-1.3	-1799
מר-לין 1.0	400	3208			-1608
מר-לין אופ 1	3905		+145	+3.9	+40.0
לוינשטין 1.0	* 527	1885	-28	-5.1	-2877
* ביצוע חלקי 61.30%					
לוינשטין 5.0	146.0	21664	-2.0	-1.4	-4971
ליפשיץ 1.0	854 תב	5203	+60	+7.6	+7145
ליפשיץ 5.0	425 תב	9748	+39	+10.1	+11814
נאות אביב 0.5	21800	9.0	+600	+2.8	+9.0
נכסי אזורים 1.0	6300 תב	334	+560	+9.8	+764
סחר תחוקות 1.0	9500	150	+450	+5.0	+245
סחר תחוקות 5.0	6350	73.0	-250	-3.8	-73.0
סולמונה מבב א	*** הפסקת מסחר ***				
סולי 1.0	2900 תב	81.0	+275	+10.5	+107
סולי 5.0	1774 תב	50.0	+231	+15.0	+114
עמר וסלע 1.0	855 תב	788	+52	+6.5	+1116
קיסריה 0.1	2104	768	+84	+4.2	+2145
קיסריה 0.5	990 תב	1247	+88	+9.8	+2107
רוגובין 1.0	2820	672	+51	+2.1	+1366
רוגובין 5.0	1520 תב	818	+120	+8.6	+1068
רסקו מבוטל	5800	459			-276
רסקו רג	5567	430	-293	-5.0	-255

חקלאות

מטעי הדר 0.1	2780 תב	1828	+180	+6.9	+2133
מטעי הדר 0.5	1462 תב	2117	+133	+10.0	+2775
מהדרין 0.1	6200 תב	619	+550	+6.0	+1319
נכסי הדרים 1.0	1315	4063	+35	+2.7	+3921
פרי אור 0.5	2600	588			-106
שן-הר 5.0	9063 תב	565	+1000	+12.4	+1022

תעשייה

מזון וטבק

אסאס 1.0	1130	425	+30	+2.7	+425
אטלנטיק 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
גולדפרוסט 1.0	1400 תב	613	-140	-9.1	-513
גולדפרוסט 5.0	670 תב	136	+35	+5.5	+195
גולדפרוסט אופ 1	630	280	+5	+.8	+13.0
דובק מב ש	3560 תב	1964	+180	+5.3	+2811
דובק מב מ	3435 תב	1573	+175	+5.4	+2357
וולבל 1.0	1078	500	-2	-.2	-477
וולבל 5.0	620	287	-10	-1.6	-322
פרי-הו 1.0	2272	1725			-216
פרי-הו 5.0	1710	819	+45	+2.7	+461
סוגר בירה 1.0	12501	89.0	+501	+4.2	+270
סוגר בירה 5.0	8140	125			-58.0
יכתר 1.0	1370	755	+45	+3.4	+546
יכתר א 5.0	750	1667	+15	+2.0	+314
מן 1.0	9021 תב	70.0	-905	-9.1	-50.0
מן 5.0	4347 תב	31.0	-483	-10.0	-41.0
סנפרוסט 1.0	6025	327	+200	+3.4	+274
עלית 0.1	15000	316			-94.0
עסיס ב 0.5	* 37430	72.0	-1970	-5.0	-272
* ביצוע חלקי 86.90%					
שלמה אנגל 1.0	2210 תב	634	+220	+11.1	+930
שמן מבוטל ש'	5250	239			-32.6

טקסטיל והלבשה

ארגי 1.0	770 תב	1618	+60	+8.5	+3057
אופיס 1.0	1660	167			-167
אופנת ברוך 1.0	1932	641	+92	+5.0	+589
אופנת ברוך 5.0	1075	419	-10	-.9	-491
אתון 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
אתון אופ 1	*** הפסקת מסחר ***				
ארגמן רג ש	7650	353	+104	+1.4	+259
דלתא-גליל 1.0	4710	835			+130
דלתא-גליל א 5.0	3350	755	+10	+.3	+736
מטוית מאוחד 1.	1610	6.0	+10	+.6	+6.0
מטוית מאוחד 5.	759	300	+29	+4.0	+418
מטוית אופ 1	491 תב	202	-30	-5.8	-751
ויטלנו 1.0	3638 תב	416	+331	+10.0	+742
ויטלנו 5.0	2569	384			-19.0
חדירון 1.0	4500	155			-15.0
דיקה 1.0	6938	135	+30	+.4	+19.0
דיקה 5.0	5415	545	+65	+1.2	+341
סיב-טוב 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
סיב-טוב אופ 1	*** הפסקת מסחר ***				
לודזיה 0.1	2200 תב	403	+200	+10.0	+526
לודזיה 0.4	865	3617			-384
ליגת 1.0	1900	2496	+28	+2.9	+4947
מים גליקר 1.0	574	484	+22	+4.0	+1030
מקס 0.1	23212	18.0	+476	+3.0	+5.0
מקס 0.5	8000	124	+240	+3.1	+97.0
עיט 1.0	9720	41.0	+220	+2.3	+13.0
עיט 5.0	4700	301	+104	+3.3	+465
[illegible] 1.0	2500 תב	1922	+148	+6.3	+920
פולגת א 0.1	8700	758	+150	+1.8	+667
פולגת ב 0.4	6540	1596	+140	+2.2	+2909
פולינון א 0.5	5072 תב	1140	+662	+13.0	+3059
[illegible] 1.0	1669	470	+79	+5.0	+139
גבור סברינה בעמ	16250	178	+450	+2.9	+61.0
תעש רוגוזין 1.0	3350	658	+90	+2.8	+966

מתכת ומוצריה

[illegible] 5.0	1636	251	+2	+.1	+249
אורדן 10.0	*** הפסקת מסחר ***				
אורדן 50.0	*** הפסקת מסחר ***				
כבלים ש	11806 תב	21.0	-1312	-10.0	-21.0
תתכוף 1.0	10100	79.0	+280	+2.3	+64.0
תתכוף 5.0	6400 תב	128	+478	+8.1	+210
קומפאות פה 1.0	1050	2840			+9914
קומפאות פה 5.0	742	1827	+18	+2.5	+2100
מודגן 1.0	518 תב	739	-32	-5.8	-1370
מודגן אופ א	465	403	-10	-2.1	-403
מתכת סדום 1.0	2100	440	+100	+5.0	+226
מתכת סדום אופ 1	920	472			-686
כבלי ציון 1.0	2210	695	+60	+2.8	+683
כבלי ציון 5.0	925	4108	+8	+.9	+1059
כבלי ציון אופ	765	1458			+73.0
קרמני 1.0	800	1187	+20	+2.6	+1164
קרמני 5.0	473 תב	4095	+43	+10.0	+3602
נורשטן 0.1	16069	26.0	-400	-2.4	-196
נורשטן 0.5	6585	101	+80	+1.2	+24.0
עמיד 3.0	2205	354	+105	+5.0	+839
פקר פלדה 1.0	5040	214	+240	+5.0	+915
קינג 1.0	990 תב	1814	+70	+7.6	+3565
קינג 5.0	605	1580	+40	+7.1	+2430
קליל 1.0	2987	235			-235
קליל 5.0	1495 תב	431	+95	+6.8	+1193
שלדות 5.0	1951	323	+1	+.1	+58.0
תעשיות לכיש 1.0	1100	397	+30	+2.8	+287
תעשיות לכיש 5.0	515	349	+10	+2.0	+409

חשמל, אלקטרוניקה ואפטיקה

אלביט 3.0	436000	67.0			-32.0
אלקו 0.1	3990	179			-139
אלקו 0.25 ש	2688 תב	513	+140	+5.5	+723
אלקו 0.25 מ	2730 תב	100	+210	+8.3	+270
אלקטרה 0.1	12810	26.0	-10	-.1	-24.0
אלקטרה א 0.5	6700	47.0			+68.0
אלרון 3.0	422700	31.0	-300	-.1	-14.0
אריית 1.0	30893	135	+700	+2.3	+77.0
כלל תעש אלקטרו	2600	1845			-683
סטקטרוניקס 1.0	1870	1704	+70	+3.9	+1309
סטקטרוניקס 5.0	1130	1330	+20	+1.8	+2581
פריכטנגר 1.0	1725	470	+30	+1.8	+512
פריכטנגר 5.0	913	469	+8	+.9	+62.0
ביקלון 1.0	4800	273	+100	+2.1	+111
ביקלון 5.0	3060	619	+80	+2.7	+645
קנבשטין אילר 1.	* 3419	59.0	+34	+1.0	+82.0
* ביצוע חלקי 79.20%					
קנבשטין אילר 5.	2450 תב	1234	+190	+8.4	+1848
ת.א.ת. 1.0	3477 תב	223	-300	-7.9	-235
ת.א.ת. 5.0	1700	1057			+868
ת.א.ת. אופ 1	14111	26.0	+499	+3.7	+123
תדיראן 1.0	7260 תב	210	+660	+10.0	+382

מוצרי בניה

אי.פ.כלל בניה1	*** הפסקת מסחר ***				
אלקול 5.0	6870	92.0			+56.0
אקרשטיין 1.0	1368	713	-72	-5.0	-352
אקרשטיין 5.0	1100	2390	-40	-3.5	-2880
בטון תדיר 1.0	11000	100	-313	-2.8	-289
בטון תדיר 5.0	*** הפסקת מסחר ***				
בר-טון 1.0	* 2802	119	-148	-5.0	-129
* ביצוע חלקי 75.80%					
בר-טון 5.0	765	255	+15	+2.0	+404
המסלול 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
המסלול 5.0	*** הפסקת מסחר ***				
פרומאסבסט 1.0	6600 תב	40.0	+400	+6.5	+84.4
פרומאסבסט 5.0	2000	40.0	-1	-1	-231
מ.ל.ס. 1.0	1218	995			-751
מ.ל.ס. 5.0	787 קן		-37	-5.0	-1671
מחזיל השק בתעש	*** הפסקת מסחר ***				

כימיה, גומי ופלסטיק

אגן 5.0	18666	26.0	+366	+2.0	+17.0
אליאנס ב 200.0	1350 קן		-70	-5.0	-808
גל תעשיות 1.0	8360	50.0	+160	+2.0	+46.0
גל תעשיות 5.0	3810	718	+80	+2.1	+661
דקסטר 1.0	5190	115			-80.0
דשנים 0.1	11020	23.0			-17.0
דשנים 0.5	4500 תב	3887	+228	+5.6	+5823
חיפה כמיקל 10.0	898	4096	-1	-.1	-1079
טבע ש	34100	368	+1200	+3.5	+376
טבע אופ 4	49150	61.0	+3000	+6.5	+79.0
ליפסקי 1.0	1370	786	-32	-2.3	-402
ים המלח 0.1	14200	1613	+160	+1.1	+2208
פטרוכימיים 10.0	420	40044	+22	+5.5	+67098
מקסימה 1.0	3300	169			-131
מקסימה 5.0	2250	452			-118
נקה כמיקל 1.0	3370	110	+10	+.3	+15.0
סנו 1.0	7270	39.0	+70	+1.0	+36.0
סנו 5.0	4832	253	+120	+2.6	+279
פרס כימיקל 1.0	5439 קן		+259	+5.0	+370
ת.ב.ל. 1.0	1950 תב	479	+186	+10.5	+950
ת.ב.ל. 5.0	1094 תב	384	+99	+10.1	+1147
תיא 5.0	4600	40.0	+100	+2.2	+42.0
פוטומרום 10.0	9600	140			+26.0
תרז א 5.0	3700	100	+100	+2.8	+382

עץ ומוצריו, נייר ודפוס

דפרון 1.0	4250	30.0			
דפרון 5.0	2150	65.0			-68.0
ה.מ.ן. 1.0	2670	316			-1.0
ה.מ.ן. אופ 1	2600	25.0	-140	-5.1	-360
חמה 1.0	4230 תב	141	+220	+5.5	+400
לבידי אשקלון 1.	463	2395	-12	-3.5	-4302
לבידי אשקלון אופ	730	897	-29	-3.8	-373
מולש ב 0.6	29090 תב	41.0	+1900	+7.0	+91.0

יותר אשראי ללא ריבית

קונים באפריל
½ משלמים במאי
½ משלמים ביוני

במבצע מיוחד בחודש אפריל יהנו מחזיקי ישראכרט מיותר אשראי ללא ריבית.
רכישות בישראכרט בסכום מ-80 ש"ח ומעלה לכל קניה, שתבוצענה במהלך חודש אפריל במסגרת המבצע, תחוייבנה כלהלן: מחצית הסכום ב-2 במאי 86', והמחצית השניה רק ב-2 ביוני 86'.
המבצע לא יכלול רכישות בחנויות המזון של האגודות הצרכניות (קו-אופ) ובתחנות הדלק.
מבצע זה בא כהמשך לשורה של מבצעים והסדרים המאפשרים למחזיקי כרטיסי ישראכרט לרכוש מוצרים ולהינות מאשראי מוגדל ללא ריבית.

ישראכרט אלא מה.

שערי איגרות־החוב ביום 27.3.1986

הסידרה	השער	השינוי בנקי
4% מלווה פיתוח (100% וצמודה)		
ש4001	485000.0	
ש4002	480000.0	
ש4003	470000.0	
ש4004	490000.0	
4.25% מלווה מדינה (שגיא)		
ק-301 תשואה 4.84%		
4101	267.3	+.5
ק-302 תשואה 4.80%		
4102	107.2	-.8
4103	102.8	-.7
4104	99.4	-.7
ק-311 תשואה 5.12%		
4201	90.0	
4202	88.3	+1
ק-321 תשואה 4.71%		
4301	99.7	+1
4302	94.9	+.1
4303	94.1	+.1
4304	92.6	+.1
5% מלווה מדינה (גליל)		
ק-201א תשואה 2.68%		
ש3601	31044.0	-20.0
ק-201ב תשואה 2.61%		
ש3602	28693.0	-31.0
2027' א תשואה 2.65%		
ש3603	26646.0	+14.0
ק-202ב תשואה 2.70%		
3604	23877.0	+13.0
ק-203 תשואה 2.88%		
ש3605	21625.0	-109.0
ש3606	20368.0	-105.0
ש3607	18925.0	-99.0
ש3608	17904.0	-96.0
ק-204 תשואה 2.82%		
ש3609	17095.0	+10.0
ש3610	15414.0	+8.0
ש3611	15188.0	+8.0
ש3612	14743.0	+8.0
ק-205 תשואה 3.14%		
3613	13656.0	-98.0
ש3614	13101.0	-96.0
ש3615	12090.0	-90.0
ש3616	11062.0	-84.0
ק-206 תשואה 3.00%		
ש3617	10503.0	+87.0
ש3618	9963.0	+83.0
ש3619	9164.0	+78.0
ק-207 תשואה 3.20%		
ש3620	8566.0	+28.0
ש3621	8183.0	+27.0
ש3622	7330.0	+23.0
ק-208 תשואה 3.18%		
ש3623	7050.0	+105.0
ש3624	6617.0	+99.0
ק-209 תשואה 3.29%		
ש3625	6006.0	+4.0
ש3626	5552.0	+3.0
ש3627	5146.0	+2.0
ק-210 תשואה 3.16%		
ש3628	4772.0	+84.0
ש3629	4469.0	+79.0
ש3630	4223.0	+76.0
ק-211 תשואה 3.70%		
ש3631	3752.0	-70.0
ש3632	3530.0	-67.0
ש3633	3332.0	-64.0
ק-212 תשואה 3.24%		
3634	3020.0	+1.0
ש3635	2915.0	+1.0
ש3636	2806.0	+1.0
ק-213 תשואה 3.30%		
ש3637	2624.0	+40.0
ש3638	2442.0	+38.0
ש3639	2234.0	+35.0
ק-214 תשואה 3.30%		
ש3640	1841.0	+11.0
ש3641	1594.0	+10.0
ק-215 תשואה 3.49%		
3642	1406.0	-18.0
ש3643	1219.0	-16.0
ק-216 תשואה 3.55%		
3644	1081.0	-22.0
3645	974.6	-19.8
4.25% מלווה מדינה (גליל)		
ק-341 תשואה 5.23%		
3826	84.4	+.8
ק-251 תשואה 4.25%		
3701	815.4	-8.2
ק-252 תשואה 4.48%		
3702	632.7	-10.8
ק-253 תשואה 4.51%		
3703	358.9	+15.8
3704	478.4	+13.7
ק-261 תשואה 4.77%		
3751	247.0	
ק-262 תשואה 4.76%		
3752	99.4	-.2
3753	95.1	-.2
ק-263 תשואה 4.78%		
3754	86.1	-.5
ק-271 תשואה 4.77%		
3901	91.9	+.2
3902	87.5	+.3
3903	86.8	+.3
3904	85.3	+.3
4% מלווה פיתוח (90% וצמודה)		
ש3105	*** הפסקת מסחר ***	
ש3106	243000.0	+3000.0
ש3107	242300.0	+1500.0
ש3108	230500.0	-700.0
ש3109	225500.0	-1500.0
ש3110	225200.0	
ש3111	220000.0	-497.0
ש3112	218001.0	
ש3113	219200.0	
ש3114	212300.0	-500.0
ש3115	210350.0	
ש3116	202700.0	
ש3117	212000.0	-2200.0
ש3118	202500.0	-1500.0
4%-6%-7% מלווה פיתוח ומדינה (80% וצמודה)		
ש3201	173600.0	
ש3202	174000.0	+1100.0
ש3203	172000.0	+1200.0
ש3204	168000.0	+1300.0
ש3205	165100.0	
ש3206	163800.0	
ש3210	163000.0	
ש3211	161000.0	
ש3212	160300.0	
ש3213	149500.0	
ש3214	142600.0	
8%		
ש3501	141705.0	
ש3502	140000.0	+200.0
ש3503	126000.0	+1400.0
ש3504	122800.0	
ש3505	120000.0	+600.0
7%		
ק-701 תשואה 3.90%		
ש3521	120766.0	-1157.0
ש3524	114150.0	-1154.0
ק-702 תשואה 3.45%		
ש3522	116888.0	+66.0
ש3523	110395.0	+52.0
ש3526	111948.0	+286.0

הסידרה	השער	השינוי בנקי
ש3527	109709.0	+280.0
ש3528	106757.0	+281.0
ק-704 תשואה 3.80%		
ש3529	106494.0	+62.0
ש3530	104004.0	+60.0
ש3531	103686.0	+60.0
ש3532	100648.0	+58.0
ש3533	100458.0	+58.0
ש3534	94723.0	+55.0
ק-705 תשואה 3.85%		
ש3535	94710.0	+55.0
ש3539	89182.0	+52.0
ק-706 תשואה 3.90%		
ש3536	94486.0	+55.0
ש3537	94375.0	+55.0
ש3538	88828.0	+52.0
ש3540	88601.0	+51.0
ש3541	85607.0	+50.0
ש3542	85439.0	+50.0
ש3543	81262.0	+47.0
ק-707 תשואה 3.65%		
ש3544	81874.0	+473.0
ש3546	79827.0	+474.0
ש3547	79640.0	+474.0
ש3548	79548.0	+475.0
ש3550	75374.0	+458.0
ש3551	75066.0	+451.0
ק-708 תשואה 3.81%		
ש3545	79309.0	+296.0
ש3549	74876.0	+285.0
ש3552	68683.0	+262.0
ש3554	71567.0	+276.0
ש3555	71567.0	+276.0
ק-709 תשואה 3.88%		
ש3553	68145.0	+261.0
ש3571	61614.0	+252.0
ק-710 תשואה 3.90%		
ש3556	68025.0	+39.0
ש3558	67892.0	+40.0
ש3559	65485.0	+38.0
ש3560	61943.0	+36.0
ש3561	61760.0	+36.0
ק-711 תשואה 3.96%		
ש3557	68342.0	+230.0
ש3572	62041.0	+218.0
ק-712 תשואה 3.93%		
ש3573	61730.0	+347.0
ש3574	56918.0	+320.0
ש3577	56839.0	+328.0
ש3578	52500.0	+303.0
ק-713 תשואה 3.94%		
ש3575	56699.0	+33.0
ש3576	56532.0	+33.0
ש3579	52143.0	+30.0
ק-714 תשואה 3.92%		
ש3580	48554.0	-155.0
ש3581	44150.0	-145.0
ש3582	40669.0	-138.0
ש3583	37771.0	-132.0
ק-715 תשואה 3.92%		
ש3584	35901.0	-104.0
ש3585	34015.0	-101.0
ש3586	30784.0	-97.0
ש3588	32090.0	-96.0
ק-716 תשואה 3.92%		
ש3587	30851.0	-167.0
ש3591	29345.0	-153.0
ש3592	29310.0	-163.0
ש3593	29258.0	-153.0
ק-717 תשואה 3.73%		
ש3589	29497.0	+194.0
ש3594	28108.0	+190.0
ש3596	26848.0	+184.0
ש3597	26754.0	+185.0
ק-718 תשואה 3.90%		
ש3590	29199.0	+17.0
ש3595	27803.0	+16.0
5% מלווה פיתוח ומדינה (בחירה באלה צמודות)		
ק-101 תשואה 3.48%		
ש2001	118737.0	+541.0
ש2002	118394.0	+544.0
ק-102 תשואה 1.50%		
ש2003	113954.0	+274.0
ק-103 תשואה 3.30%		
ש2004	114990.0	+65.0
ק-104 תשואה 3.57%		
ש2005	107475.0	+10.0
ש2006	110800.0	+21.0
ש2007	108662.0	+20.0
ק-105 תשואה 3.75%		
ש2008	107462.0	+63.0
ש2012	105118.0	+61.0
ש2015	102355.0	+60.0
ק-106 תשואה 3.93%		
ש2009	108227.0	-109.0
ק-107 תשואה 3.96%		
ש2010	107367.0	+62.0
ש2011	105478.0	+62.0
ש2013	103328.0	+62.0
ש2014	102627.0	+60.0
ק-108 תשואה 4.05%		
ש2016	103077.0	+280.0
ש2018	100538.0	+280.0
ש2021	97024.0	+279.0
ק-109 תשואה 3.90%		
ש2017	100097.0	-51.0
ש2019	99783.0	-54.0
ש2020	96840.0	-52.0
ק-110 תשואה 3.85%		
ש2022	ת 91256.0	-3286.0
ק-111 תשואה 3.91%		
ש2023	91759.0	-1044.0
ק-112 תשואה 3.97%		
ש2024	85530.0	+112.0
ש2027	82424.0	+110.0
ש2031	76171.0	+105.0
ק-113 תשואה 3.90%		
ש2025	86165.0	-587.0
ש2026	85861.0	-588.0
ק-114 תשואה 2.38%		
ש2028	ק 86498.0	+2493.0
ש2030	ק 82311.0	+2444.0
ק-115 תשואה 2.76%		
ש2029	80725.0	+44.0
ש2033	74332.0	+41.0
ש2035	68242.0	+32.0
ק-116 תשואה 3.10%		
ש2032	78429.0	-255.0
ש2034	74084.0	-249.0
ש2036	67996.0	-241.0
ק-117 תשואה 3.14%		
ש2037	66285.0	-1778.0
ש2052	55613.0	-1622.0
ק-118 תשואה 2.72%		
ש2038	67671.0	+1906.0
ש2040	65075.0	+1868.0
2051	61574.0	+1831.0
ק-119 תשואה 3.10%		
ש2039	63924.0	-526.0
ש2041	60503.0	-511.0
ק-120 תשואה 3.51%		
ש2053	55376.0	+32.0
ק-121 תשואה 0.68%		
ש2054	55527.0	+27.0
ש2056	51471.0	+25.0
ש2058	46903.0	+23.0
ש2060	43342.0	+22.0

הסידרה	השער	השינוי בנקי
ש2057	48352.0	+27.0
ש2059	43961.0	+25.0
ק-123א תשואה 0.67%-		
ש2061	35952.0	+1061.0
ק-123ב תשואה 0.58%-		
ש2062	32777.0	+15.0
ק-123ג תשואה 0.27%-		
ש2063	30989.0	+14.0
ודלים		
16 מ	*** הפסקת מסחר ***	
17 מ	102.5	+.1
18 מ	104.0	19/03
19 מ	104.1	+.4
20 מ	103.7	+.2
21 מ	103.0	-.2
22 מ	100.1	
23 מ	92.0	-.3
ש24	90.0	-.5
ש25	91.2	-1.0
ש26	90.5	-.7
ש27	89.3	-.7
ש28	92.1	-1.5
ש29	91.4	-.5
ש30	94.7	+.5
ש31	98.0	-1.3
32	92.2	-2.7
33	ק 102.0	24/03
34 מר"נ	101.8	26/03
אגרות ושב צמודות לדולר (100% וצמודות)		
מו"ס	201.5	-4.0
מו"ס	1165.0	
טופ-אלטינט	*** הפסקת מסחר ***	
ת רסקי		
178	104.0	+.7
"אוזמון" צמוד דולר ריבית קבועה		
ק-601 תשואה 4.94%		
סד' 2501	161.4	+.6
סד' 2502	158.7	+.6
סד' 2503	153.6	+.5
ק-602 תשואה 4.95%		
סד' 2504	152.9	+1.1
סד' 2505	147.1	+1.1
ק-603 תשואה 5.05%		
סד' 2506	142.0	+.9
סד' 2507	137.1	+.9
ק-604 תשואה 3.00%		
סד' 2508	105.2	+3.4
"ירמוף"-צמוד דולר ריבית קבועה		
ק-901 תשואה 7.00%		
7001	244.1	-1.5
7002	237.0	-1.2
ק-902 תשואה 6.90%		
7003	226.8	+3.1
7004	209.6	+2.7
ק-903 תשואה 7.00%		
7005	195.3	-3.9
ק-904 תשואה 7.07%		
7006	183.6	+1.3
ק-905 תשואה 7.04%		
7007	171.5	+1.5
7008	162.9	+1.4
ק-906 תשואה 7.18%		
7009	157.1	+.5
ק-907 תשואה 7.13%		
7010	153.2	+.4
ק-908 תשואה 6.99%		
7011	145.6	+1.6
7012	140.5	+1.5
ק-909 תשואה 6.94%		
7013	133.0	+1.6
ק-910 תשואה 6.99%		
7014	115.6	+1.2
ק-911 תשואה 7.20%		
7015	95.7	+.3
7016	98.0	+.3
7017	97.3	+.3
7018	97.1	+.3
7019	97.6	+.3
7020	97.4	+.3
7021	96.5	+.3
7022	96.1	+.2
ק-951 תשואה 7.02%		
7201	96.6	+2.9
7202	95.2	+3.0
"גלבוע" צמוד דולר ריבית משתנה		
ק-801 תשואה 1.59%		
ש6101	12738.0	+155.0
ק-802 תשואה 2.25%		
ש6102	7512.0	+98.0
ק-803 תשואה 2.20%		
ש6103	6827.0	+67.0
ק-804 תשואה 2.13%		
ש6104	6323.0	+44.0
ש6105	5985.0	+42.0
ק-805 תשואה 2.13%		
ש6106	5810.0	+75.0
ש6107	5597.0	+73.0
ק-806 תשואה 2.37%		
ש6108	3996.0	+68.0
ש6109	3803.0	+64.0
ש6110	3740.0	+64.0
ק-807 תשואה 2.37%		
ש6111	3132.0	+55.0
ש6112	3038.0	+53.0
ק-808 תשואה 2.55%		
ש6113	2035.0	+7.0
ק-821 תשואה 3.35%		
ש6151	768.8	+2.5
ש6152	755.0	+2.3
ק-822 תשואה 3.20%		
ש6153	669.8	+2.0
ש6154	657.8	+2.0
ק-823 תשואה 2.83%		
ש6155	438.2	+1.2
ק-824 תשואה 3.13%		
ש6156	345.8	-3.1
ק-825 תשואה 3.00%		
ש6157	260.3	+.8
ש6158	248.8	+.8
ק-826 תשואה 3.18%		
6159	207.2	-3.4
ק-827 תשואה 3.12%		
6160	195.4	-1.0
6161	189.1	-1.0
ק-828 תשואה 2.79%		
6162	175.5	+5.5
ק-829 תשואה 3.15%		
6163	158.3	+.5
6164	151.9	+.5
ק-830 תשואה 2.90%		
6165	148.9	+3.6
ק-831 תשואה 2.95%		
6166	137.5	+3.2
6167	134.6	+3.3
6168	133.6	+3.1
ק-832 תשואה 3.00%		
סד' 6169	125.1	-1.1
ק-833 תשואה 3.16%		
6170	116.4	+.3
ק-834 תשואה 3.16%		
6171	83.2	+1.2
6172	82.1	+1.2
ק-851 תשואה 2.26%		
6801	93.0	+2.6

מניות הביטוח „עשר" 13.43% השבוע

עליות שערים נרשמו השבוע ברוב ענפי המניות • מדד המניות (ללא אלה שבהסדר) עלה ב־7.88% • 26 מיליון דולר זרמו לקרנות־הנאמנות מיום ראשון

בבורסה הסתיים אתמול שבוע נוסף של פעילות חיובית ועליות שערים נרשמו ברוב ענפי המניות. גם לשוק קרנות־הנאמנות חזרו סכומי כסף גדולים לאחר שבשבוע הקודם „ברחו" משוק זה כ־30 מיליון דולר בעקבות מפולת השערים. השבוע זרמו לקרנות־הנאמנות כ־26 מיליון דולר, מתוך זה 16 מיליון דולר לקרנות־הנאמנות המולידיות והשאר לקרנות המתמחות במניות.

קרנות־הנאמנות, והפעם גם אלה של „בנקל־אומי" הגבירו את פעילותן בשבוע החולף וניכר היה שהן עושות מאמץ לשפר את הישגיהן לקראת סוף החודש המציין גם את התוצאות לרבעון הראשון של השנה. על רקע זה נרשמו עליות שערים של 7–15 אחוזים במניות ה„כבדות" (של החברות הגדולות), המהוות מרכיב השקעות חשוב בתיקי ההשקעות של הקרנות. בקבוצה זו בלטו מניות כמו „רובק", „ים המלח", „שופרסל", „פולגת", „אמריקה", „נכסים", „איידיבי־פיתוח", „דיסקונט השקעות", ואחרות.

על המגמה בשוק המניות ניתן ללמוד מהשינויים שחלו במדדים הענפיים. כך למשל עולה, כי העלייה הממוצעת בשוק המניות ללא מניות „ההסדר" הסתכמה ב־7.88 אחוזים. מניות בנקים שבהסדר עלו רק ב־0.68 אחוזים, ואילו בין כל הענפים בלט ענף הביטוח שעלה בממוצע ב־13.43 אחוזים. עלייה גבוהה של 12.65 אחוזים היתה במניות הבנקים למשכנתאות, ומניות הטכסטיל וההלבשה עלו בממוצע ב־10.99 אחוזים.

אתמול, בעקבות המגמה החיובית שאיפיינה את ימי המסחר הקודמים ונוכח העובדה שבימים האחרונים של שנת הכספים לא היתה מגמת מכירות של ניירות ערך מצד ה„פירמות", הורגשה הצטרפות ערה למדי של מנהלי תיקי השקעות גדולים.

עודפי ביקוש של 2.8 מיליון שקלים נרשמו למניות הבנקים שבהסדר ושעריהן עלו עד אחוז אחד. בענפים האחרים של שוק המניות היו בדרך־כלל עליות שערים של 2–5 אחוזים. מחזור העיסקאות בשוק המניות הסתכם אתמול ב־11,636 מיליון שקל, מזה 2.4 מיליון שקל במניות הבנקים שבהסדר. גם בשוק איגרות־החוב הצמודות היתה מגמה של ביקושים, אשר הסתכמו ב־5 מיליון שקל. שערי האיגרות עלו בין חצי אחוז לשלושה אחוזים ומחזור העיסקאות באיגרות־החוב היה 5.3 מיליון שקל.

סוחרי הבורסה מעריכים, כי בתנאים הקיימים בשוק ההון (אינפלציה נמוכה, שערי ריבית גבוהים יחסית) ובהתחשב בכך שאפיקי ההשקעה האחרים אינם מעוררים דמיון כמו שוק המניות, קיימות ציפיות שהמגמה החיובית תימשך גם בראשית אפריל.

הפסקות מסחר היו אתמול במניות של כמה חברות מקבוצת „כלל": „אורדן", „אי.סי", „מודול בטון", ו„מודול השקעות".

„אורדן" הרוויחה בשנת 1985 3,177 מיליון שקל בהתאמה לאינפלציה, לעומת 2,770 מיליון שקל בשנה הקודמת.

„אי.סי" הודיעה, כי בשנת 1985 הרוויחה 2.38 מיליון שקל בהתאמה לאינפלציה, לעומת 2.44 מיליון שקל בשנה הקודמת. החברה תחלק מניות הטבה בשיעור 750 אחוז. יום ה„אקס" נקבע ל־22.4.86. הרווח המתואם של „מודול השקעות" הסתכם ב־464 אלף שקל, לעומת כ־3.7 מיליון שקל בשנה הקודמת. „מודול בטון" סיימה את שנת 1985 בהפסד מתואם של 3.99 מיליון שקל לעומת הפסד של 6.54 מיליון שקל בשנה הקודמת. המסחר במניות החברה יופסק החל מיום ראשון לאחר שהחברה החליטה לפעול כדי למחוק את המניות מהמסחר בבורסה. לבעלי המניות מקרב הציבור תופנה הצעת רכש במחיר הגבוה שבו נסחרה המניה בשלושת החודשים האחרונים והיינו ב־2,600 אחוזים למניה.

שמעון יונה

מניות (המשך)

ממעלי ניר 10.0	*** הפסקת מסחר ***				
סקאנריה 1.0	2178	425			-116
רים 0.1	8670	72.0			-1.0
רים 0.4	2150	540	-20	-.9	-105
תעל ב 0.2	10800	107			-1.0
תעשיות שונות					
אלומית 1.0	3335 תב	53.0	-176	-5.0	-397
אלומית 5.0	2476	60.0	+100	+4.2	+260
אגריין 1.0	2758	130			-4.0
אגריין 5.0	1430	309			-27.0
אגריין אופ א	600 תב	653	+120	+17.7	+582
חמישה יתד 1.0	8200	74.0	+80	+1.0	+52.0
ויקה 1.0	5250	39.4	-170	-8.1	-50.8
ויקה 5.0	2614 תב	152	+238	+10.0	+307
ת.נ.מולק 1.0	7300	300	+200	+2.6	+137
ת.נ.מולק 5.0	3960 תב	644	+350	+9.7	+855
השקעות תעשיה					
מרכזית ב 0.1	6270	758	+220	+3.6	+1011
כור כל' 1.0	4750000	1.0	+	+2.2	+1.5
כלל תעשיות 1.0	1505	12598	+20	+1.4	+14656
מאגרי טכנולוגיה	540	5612			-293
מאגריטכנו אופ 1	428	3453			+447

חברות להשקעה

השקעה ואחזקות					
אוניקו ש	5000	820	+100	+2.0	+54.0
איידיבי פתוח 2.0	3920	2800	+100	+2.6	+3379
אינקוביה 0.1	1503	167	+1	+.1	+36.0
אינקוביה 0.5	814	492			-26.0
אלגר ש	7020	347			-16.0
אלגר מ	7501	128	+233	+3.2	+105
אלרן ש	2950	1878			-413
אלרן מ	2950	458	+50	+1.7	+577
אמישר בכ' 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
אפיק 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
אפיק 5.0	*** הפסקת מסחר ***				
גואלת 1.0	1335	3.0	-5	-.4	-3.0
חברה לישראל 1.0	7100	594	-132	-1.8	-744
חברה לישראל 5.0	3644 תב	2760	-405	-10.0	-2210
חלפמן 0.1	80000 תב	8.5	+6000	+8.1	+10.6
חלפמן 1.0 ש	25080 תב	649	+2280	+10.0	+713
אמפא א 0.5	9023	120	-140	-1.5	-43.0
מפעלים השק ש	4160	2550	+150	+3.7	+2931
לאומי השק 0.1	4965	738	+120	+2.5	+642
דיסקונט השק ש	2350	7702	+70	+3.1	+14397
מזרחי השק ש	17501	126	+300	+1.7	+61.0
מור השק אגח 124	10630	40.0	-380	-3.5	-16.0
חירון 1.0	2190 תב	121	-120	-5.2	-329
חירון 5.0	797	3841			-2868
יצוא ש	10700 תב	1025	+789	+8.0	+864
ירדן א 0.1	2621 תב	546	-280	-9.7	-1146
כלל ישראל 10.0	2432	4972			+537
כלל ישראל 50.0	1890	855	+25	+1.3	+1123
לנדקו 0.1	8400	21.0	+100	+1.2	+11.0
לנדקו 0.5	2210	381			-274
מגור 0.1	535	3549	+5	+.9	+97.0
מגור א 0.5	550 תב	4319	+25	+7.7	+4496
עזו השק ב 0.1	2400	29.0			-29.0
עזו השק ב 0.5	1080 תב	539	+54	+5.3	+835
פז השק ש	20475 תב	680	+1861	+10.0	+1047
פטה א 0.1	10100	82.0	-150	-1.5	-49.0
פטה 0.6	4747	746			-261
פריון ב 2.5	2580	1360			+483
שאל (אוריה) 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
שאל (אוריהאופ ב	*** הפסקת מסחר ***				
שאל (אוריה) אופ 1	*** הפסקת מסחר ***				
מחקר ופיתוח					

דלק ונפט

דלק חיפושים 1.0	2900	429	-34	-1.2	-248
דלק חיפושים 5.0	1410	1615	-5	-.4	-692
דלק נפט אופ 2	770	1495			+2201
פז חיפושי נפט	11000	147			-119
סואריל 1.0	1890	5.0	-19	-1.0	-5.0
סואריל 5.0	800	527	-25	-3.0	-291
י.נ.א.ל 5.0	1260	1624	-10	-.8	-1152
מ.נ.ן 1.0	1965	118	+75	+4.0	+331
מ.נ.ן 5.0	770	1023			+1727
סיסמיקה 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
סיסמיקה 5.0	*** הפסקת מסחר ***				
סיסמיקה אופ 1	*** הפסקת מסחר ***				
סואריל ב 0.3	5176 קו		+151	+3.0	+471
נפטן אמר נפט 1.	272 תב	1570	+25	+10.1	+3490
נפטן אמר נפט 5.	176.0	2551	-4.0	-2.2	-1246
נפטן אמ נפט או2	494	304	-1	-2	-294
נפטא ש	935000				+1.0

נסחרות במט"ח

נית מ	225 תב	440	-25	-10.0	-840

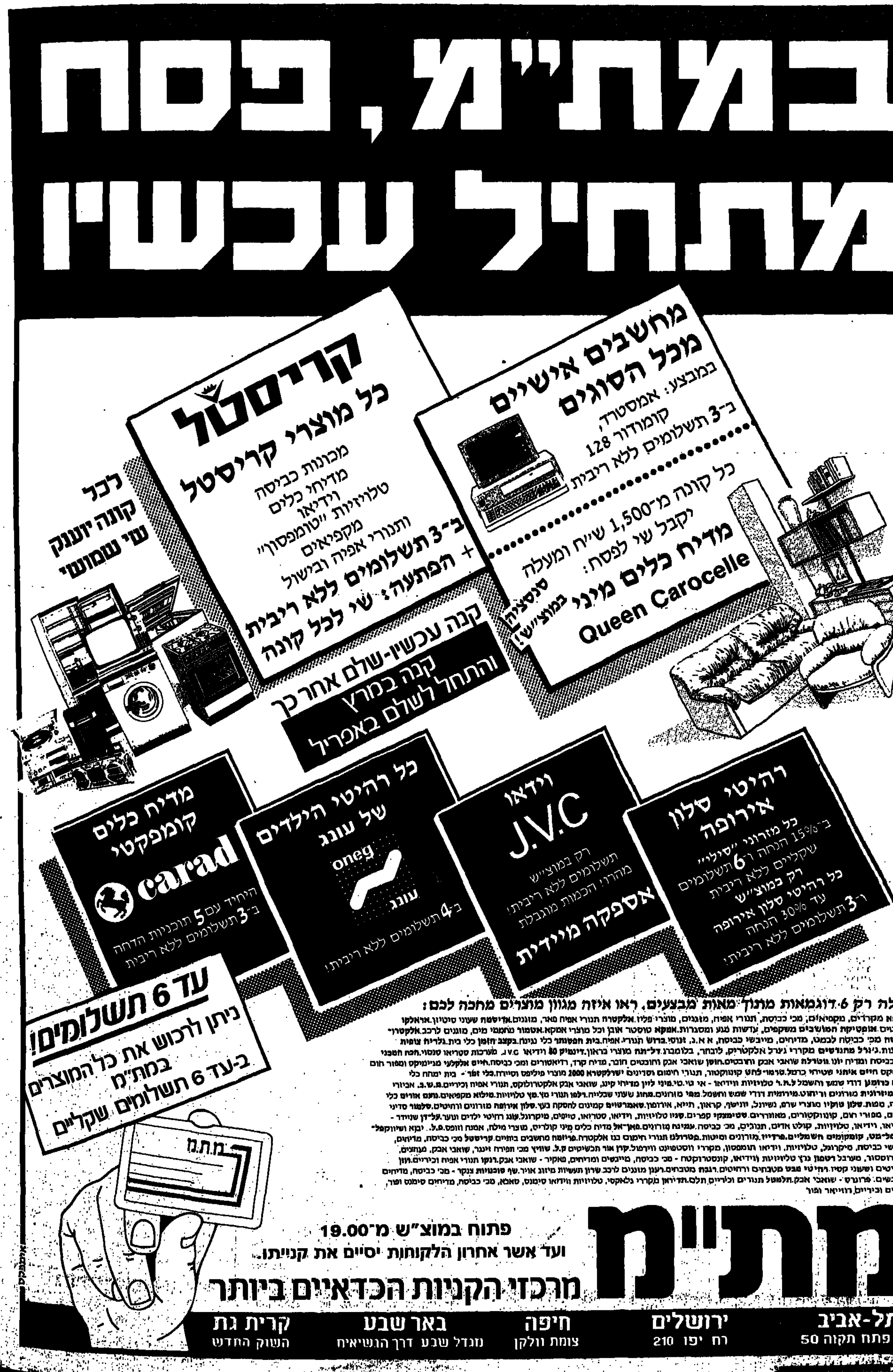

יש״ע

הסכמה לאומית־ סולל בונה חשובה למדינה!

סולל בונה חברת הבניה הגדולה בישראל, מזה 60 שנה, רשמו דפים מזהירים בבנין הארץ ובהקמת המדינה, בזמן שלום ובזמן מלחמה.
סולל בונה בנתה את הפרוייקטים הגדולים והמורכבים ביותר, הן בתחום האזרחי והן בתחום הבטחוני.
סולל בונה חלוצה בביצוע משימות לאומיות, בטחוניות וחברתיות רבות, תוך שימת דגש מיוחד על ערי ואזורי הפיתוח.
יש הסכמה לאומית – את הבניה הזאת אי אפשר להפסיק!

סולל בונה חלוצת התנופה הקבלנית גם מעבר לים, יזמה פיתוח וביצוע של פרוייקטים בינלאומיים בכל רחבי תבל, בשרות היצוא ומאזן התשלומים.
בשנים האחרונות הכניסה סולל בונה מאות מיליוני דולרים לאוצר המדינה.

25,000 בתי אב בישראל חיים ומתפרנסים מסולל בונה.
יש הסכמה לאומית שאוכלוסיה של יותר מ־100,000 נפש אסור להפקיר!

כתוצאה מן המשבר הכלכלי העמוק במשק בכלל ובענף הבניה בפרט, ובעקבות הלאמת שוק ההון, נקלעה סולל בונה למשבר חמור.
החברה המובילה בענף, נפגעה בפרופורציה ישירה להיקפה, גודלה ופריסתה הגאוגרפית בכל רחבי הארץ.

תוכנית ההבראה של החברה, נועדה להתאים את היקפה ואת המבנה הארגוני שלה, לתנאים השוררים כיום בענף הבניה ולאפשר לה לפעול ברווחיות על בסיס תחרותי.
תהליך ההבראה כרוך במאמץ משותף של השותפים לבית סולל בונה – חברת העובדים, החברה וציבור העובדים.

* חברת העובדים תתן חלקה בהשקעת הון מניות חדש.
* החברה עצמה תממש נכסים שצברה במשך 60 שנות קיומה, בסדר גודל של כמאה מליון דולר ולוקחת על עצמה ביצוע מהלכי רה־ארגון, יעול והסכון.
* ציבור העובדים ישא בפרישה של כוח אדם עודף, שנוצר כתוצאה מצמצום היקף הפעילות וההתארגנות החדשה.

סולל בונה איננה מבקשת תקציבים, מענקים, או סובסידיות מאוצר המדינה.
לנוכח הלאמת שוק ההון, נאלצת סולל בונה לפנות לממשלה על מנת שתאפשר לה ביצוע תוכנית הבראת־מבנה ההון של החברה.

סולל בונה מבקשת רק זאת –
היתר לגיוס מקורות לזמן ארוך בארץ ובחו"ל, לצורך פרעון התחייבויות לזמן קצר.
היתר זה איננו מגדיל את היקף האשראי במשק ואיננו מהווה הזרמה.

תוכנית ההבראה של סולל בונה נבחנה ואומצה על ידי הועדה הממשלתית בראשות הממונה על התקציבים.
סולל בונה החלה בביצוע חלקה בתוכנית ההבראה.
שעון החול אוזל – עוד מעט ולא ישאר אויר לנשימה!

סולל בונה פונה לממשלה לממש את חלקה בעוד מועד.

תנו לנו להמשיך לסלול ולבנות!

סולל בונה בע"מ

דומר
ציוד מתכות ומכונות בע"מ.
רח' סלמה 54, תל־אביב

מכונות משומשות
ברשותנו מלאי גדול של מכונות:
מכבשים אקצנטרים, מכבשים הידרואליים, מקדחות גיר, מקדחות רגילות, מחרטות, כרסומות ומשחזות שטחים.

אנא התקשרו!
טל. 835666, 825598

לִמכירה
שופל מחפרון קרמר 516
מודל 1983

הצעות בכתב המפרטות את התמורה ואופן התשלום יש להגיש לח"מ לפי כתובתו דעד לא יאוחר מיום 17.4.86.
הח"מ אינו מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או הצעה כלשהיא.
הח"מ עומד על זכותו לנהל משא ומתן עם מציע אחד או מספר מציעים.
המכירה כפופה לאישורו של יו"ר ההוצאה לפועל.
לקבלת פרטים ולתאום פגישה לראות את הציוד הנ"ל יש לפנות לטלפון 03-498116, 03-470360.

מרדכי זהבי – עו"ד
רחוב ארלוזורוב 139 ת"א, 64922

החברה הישראלית לביטוח סיכוני סחר חוץ בע"מ
הצטרפות לתכנית ביטוח שער 1986/7

הודעה ליצואנים בענפי תעשיה, חקלאות תכנון וקבלנות ויהלומים

הליך ההצטרפות:

1. יצואנים שהיו מבוטחים בביטוח שער בשנת 1985/6

ליצואנים אלה נשלחו הצעות חיסוי לביטוח. יש למלא את הטפסים המתאימים בשני עותקים ולשולחם לחברה לא יאוחר מיום 14.4.86.

2. יצואנים שלא היו מבוטחים בביטוח שער בשנת 1985/6

ההרשמה תתבצע בשני שלבים: בשלב ראשון עליכם לפנות לחברה לקבלת טופסי בקשה לביטוח. טפסי הבקשה מלאים וחתומים על ידכם צריכים להגיע לחברה לא יאוחר מיום 8.4.86.

בשלב שני תוציא לכם החברה הצעת חיסוי על סמך הבקשה, ורק לאחר שתשיבו להצעה תצורפו לתכנית.

אנו ממליצים ליצואנים שלא קיבלו את הודעות החברה, לפנות לפי הכתובת: החברה הישראלית לביטוח סיכוני סחר חוץ בע"מ, דרך פתח תקוה 74, בית מעיא (מול בית מעריב) קומה 10, תל־אביב, טלפון 03-331224

יצואנים שלא יעמדו במועדים שנקבעו לא יצורפו לתכנית.

פזיקר בע"מ

מוצעות למכירה מכוניות:

רנו 5	מס' רישוי 74-771-82
רנו 5	מס' רישוי 74-770-82
אלפא־סוד	מס' רישוי 80-294-82
פיאט 131	מס' רישוי 75-002-80
סובארו 1300	מס' רישוי 77-805-81
סובארו 1300	מס' רישוי 77-364-81

המעוניינים יוכלו לראות את הרכב בחצר המפעל בכביש חיפה עכו — (חצר אוסקר גטמן).
דמי העברת הבעלות יחולו על הרוכש.
הצעות יש להגיש עד 2.4.86 במעטפה סגורה במשרד המפעל.
אין אנו מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה או הצעה כלשהיא.
פזיקר בע"מ ת.ד. 942 חיפה, טלפון: 04-912161

מושב עובדים קדש־ברנע
(ע"י מסוף ניצנה)
קולט משפחות עד גיל 35
בלי או עם ילדים עד גיל 5

לפנות לד.נ. חלוצה 84900
טלפונים: 057-79107, 057-77278 מיום א'

מושב אודים
מעוניין למכור
חציר בקיה
מב־400 דונם
בפרטים והצעות נא לפנות בטלפונים:
053-54041, 053-54002

* מבצע לחג *
אצל שרון שיפוצים
מורידים מחירים
פרקטי שיש וקוורץ 12 ש"ח למטר
שפריץ טמבורטקס 8 ש"ח למטר
בצוע עבודה ע"י מומחים עם אחריות
המחירים לא כוללים מ.ע.מ.
טל: 301305

השקל שלך

מה "עשו" המניות
(שיעורי תשואה נומינליים; באחוזים)

	[illegible]	[illegible]
תעשיה		
אטאס	+ 6.0	— 2.2
גולד־פרוסט	+ 5.7	— 6.0
דובק	+16.0	+26.9
זנלכל	+ 7.9	+17.4
פרי תן	−10.9	−42.6
טמפו	+13.7	+15.2
יצהר	+ 4.3	— 9.0
מן	— 5.5	−17.2
סנפרוסט	+12.1	+16.1
עלית	+ 5.3	+13.6
אופים	+ 8.7	+ 2.2
ברוך	+23.1	+ 6.2
ארגמן רג'	+15.1	+12.2
דלתא גליל	+10.8	+11.6
ויטלגו	+15.2	+16.6
ורדינון	— 2.0	+23.1
ניקית	+21.5	+47.5
לודזיה 0.4	+12.3	+27.2
מים גליקו	— 0.2	+20.8
מקט	+ 2.1	+29.0
עיט	+12.8	−17.8
פולגת	+ 8.6	—
פרגוד	+17.9	+38.5
רוגוזין	+ 8.1	+15.5
שלריבה	+ 9.1	+23.6
אוקטוגן	+ 0.8	+15.0
אורדן	— 0.6	−24.4
כבלים	−12.6	— 2.4
חתכוף	+ 8.5	+12.1
קוסמאות פח	+10.6	+ 6.3
נחושתן	+12.2	+19.6
ערד	+25.8	+85.9
מקר פלדה	— 4.9	+14.8
קינג	+ 1.0	−10.0
קליל	+ 3.0	+21.1
שלדות	+15.4	+ 5.1
לכיש	+11.3	— 3.5
אלביט	+ 9.0	+ 9.6
אלקו 0.25	+14.4	+ 0.4
אלקטרה 0.5	+ 1.7	+ 3.1
קצנשטיין	+ 6.7	+ 5.2
ת.א.ת.	+ 0.8	— 0.1
תדאה	+35.0	+44.3
אי.פי.	+26.9	+16.8
אלקול	+ 6.9	+ 5.1
אקרשטיין	— 5.7	+ 5.2
בר־טון	+10.8	+11.8
מ.ל.ט.	+ 1.3	+39.0
תעשיות מודול	+29.3	+74.1
אגו	+ 2.1	+11.0
דיקסטר	+ 6.9	— 6.5
אשנים	+16.0	+ 9.9
חיפה כימיקלים	+ 5.3	— 1.2
טבע	+ 8.2	+ 6.8
ליפסקי	−11.6	+48.6
ים המלח	+ 7.0	+ 2.5
פטרוכימים	+21.4	+ 9.4
מקסימה	+11.1	+17.8
נקה	+12.3	— 0.9
טגל	+ 3.4	— 9.4
ח.מ.ן.	+11.9	+ 0.4
יאה	+ 6.3	+ 2.7
לבידי אשקלון	+ 5.5	+ 8.2
חברות להשקעה		
אי.די.בי. פתוח	+10.0	+16.5
אינקובה	+ 6.2	+ 0.5
אלגר	+30.5	+77.3
אלרן	+11.1	+31.7
בחלת	+ 3.7	— 0.4
החברה לישראל	+18.3	+ 3.1
הלפסון 1	+26.7	+45.0
אמפא השקי	+ 7.6	— 5.6
דיסקונט השקי	+10.4	+ 6.6
חירון	+17.1	+ 3.0
יצוא השקי	+30.5	+41.7
ירדן	+ 7.9	+23.1
כלל ישראל	—	— 3.4
לגרקו	+13.5	+22.2
מגור	— 5.8	−13.5
חיפושי נפט		
דלק	+7.8	+23.4
פז	+ 7.4	— 1.8
טראויל	+ 2.9	+11.2
י.ו.א.ל.	+ 6.3	+ 9.7
מ.ג.ן.	+15.6	+10.0
צדאויל	+ 5.0	+19.9

	[illegible]	[illegible]
...מסחריים		
...ה.ת.	— 4.0	+ 3.9
...נות	+13.6	+38.9
...ב. לאומי	+ 9.8	+ 5.8
...בי.	+10.6	+15.2
...ר.בי.	+ 0.1	+ 6.8
...ור	+ 1.6	+ 6.0
...יסקונט א'	+ 0.8	+ 6.6
...ורד	+ 0.4	+ 6 3
...אלים	+ 0.4	+ 6.0
...לי	+ 4.1	+ 6.5
...אמי	+ 1.2	+ 7.5
...שון וסחר	+ 0.8	+ 4.7
...נקים למשכנתאות		
...וח משכי	+15.5	+10.8
...מכן	+11.3	+ 4.6
...ואות רג'	+10.1	+ 7.2
...ומר	+14.8	+14.8
...רב	+40.0	+54.1
...טורות מימון		
...שלטון	+ 4.8	— 9.4
...נק חקלאות ג'	—	—
...ומי לתעשיה	+ 5.6	+28.4
...ברות ביטוח		
...וח משנה	+20.9	+31.3
...ר	+25.7	+74.0
...אה	+ 3.4	+10.5
...ניקס	+ 5.8	— 3.8
...שמר	+11.1	+ 0.8
...רה	+12.1	+11.6
...ר	+39.0	+57.5
...רוטס	+12.9	+25.4
...ר	+14.9	+ 7.1
...ין	+ 0.9	+11.7
...חר ושרותים		
... 0.5	— 3.7	+35.4
[illegible]	+ 8.2	+16.5
[illegible]	−27.2	−22.9
...נות והספקה	+ 6.0	— 0.4
...ר והספקה 1	— 4.3	+31.1
...ני ערובה	+27.9	+28.0
...ורטים	+27.7	— 2.3
...נות דן	+16.9	+13.5
...אלמוג	+ 4.3	+16.0
...נות הירדן	+ 4.6	+56.0
[illegible]	+25.7	+36 5
[illegible]	+19.2	+29.7
...מחשבים	+11.5	+32.9
[illegible]	+11.1	+14.3
...מחשבים	+ 5.2	+25.5
...מחשבים	— 0.1	+31.1
...מבנים	+10.1	+19.3
[illegible]	+ 2.2	+ 4.1
[illegible]	+ 8.1	+ 7.8
[illegible]	+19.7	+23.1
[illegible]	+12.3	— 0.4
...קר גת	—	−14.8
[illegible]	+ 4.0	+71.2
[illegible]	+22.3	+17.9
...זכוכית	−18.7	−13.6
...ובנין	+ 5.0	+ 2.3
[illegible]	+ 6.8	+17.0
...ת הישוב	+ 1.3	+25.1
[illegible]	+31.2	+49.8
[illegible]	+37.9	+158.8
[illegible]	+25.3	+16.7
...בניה	+ 8.2	+52.8
...בטון	— 5.5	+21.7
[illegible]	+23.1	+21.4
[illegible]	— 6.7	+31.3
[illegible]	+ 9.0	+25.4
[illegible]	+15.1	+60.0
[illegible]	+13.3	— 5.1
[illegible]	+15.3	+16.3
...אביב	+33.8	+25.1
...אורים	+ 8.7	+48.2
[illegible]	+10.3	+67.2
[illegible]	+21.1	−13.1
[illegible]	+15.2	+ 2.5
[illegible]	+ 7.6	+18.2

...ים אלה חושבו במיוחד עבור מוסף „השקל שלך", על־ידי „הבנק הבינלאומי הראשון". המניות המצוטטות כאן הן בנות 1 שקל, אלא אם כן צוין אחרת.

כך הצטמק הדולר הקנדי
(ערך המטבע הקנדי בסנטים של ארה"ב)

צוות־המומחים של „גיפט":

הדולר האמריקני נחלש באירופה ערב חג־הפסחא

הדולר האמריקני שוב „איבד גובה" ומרבית המטבעות האירופאיים התחזקו לעומת „הירוקים" של ארצות־הברית.

המסחר בשוקי המט"ח עמד אתמול בצילו של חג־הפסחא הנוצרי המשתק למשך ארבעה ימים את הפעילות העיסקית־פיננסית ברחבי העולם. בטוקיו, שם שקע הדולר האמריקני במשך כמה ימים לשפל חסר־תקדים זה 40 שנה, הסתמנה התאוששות מסויימת ונקבע שער של 180.10 ין למטבע האמריקני, לעומת שער שנע קודם לכן בסביבות 176 ין לדולר.

בלונדון נסחרה הלירה־שטרלינג לפי 1.4795 דולרים. ואלה יתר השערים שנרשמו אתמול בצהריים במוקדי הפעילות הפיננסית בעולם – הכל ביחס לדולר האמריקני.

2.3232 מארקים גרמניים לדולר;
1.9460 פראנק שווייצרי;
2.6225 פלורין הולנדי;
1,582 לירטות איטלקיות;
1.4007 דולרים קנדיים.

אנשי „גיפט", חברה לייעוץ פיננסי ולניהול תיקי השקעות במט"ח, הפועלת בראשותו של נורברט ברינקר, חישבו ומצאו, כי הדולר הקנדי נסחר, איפוא, לפי שער של 71 סנטים אמריקניים. מסתבר, כי מאז ראשית שנות ה־80, קיימת נסיגה מתמדת בערכו של הדולר הקנדי, בהשוואה למטבע של השכנה הדרומית האדירה. והדיאגרמה, למעלה, מוכיחה ומדברת בעד עצמה.

משה בן־עמי

קרנות־הנאמנות: מחירים ותשואות ביום – 27.3.86

שם הקרן	מחיר: היחידה	מחיר: הפדיון	השינוי היומי בנקודות	התשואה היומית באחוזים
אב	3765.98	3714.50	+ 37.41	+ 1.02
אבוקה	27153.97	26890.08	+ 786.64	+ 3.01
אגוז	192.44	188.66	+ 1.05	+ 0.56
אדיר	1249.40	1224.68	+ 5.65	+ 0.46
אודם	1557.96	1528.97	+ 30.55	+ 2.04
אושיר	1457.62	1428.70	+ 1.43	+ 0.10
אור	417.31	408.63	+ 1.99	+ 0.49
אורין	160.94	157.65	+ 0.67	+ 0.43
אורלי	19615.57	19377.14	+ 114.51	+ 0.59
אורן	566.85	555.70	+ 3.58	+ 0.65
איל	2831.35	2776.51	+ 4.76	+ 0.17
אילת	3806.81	3723.58	+ 18.08	+ 0.49
אירים	3993.72	3907.19	+ 22.36	+ 0.58
איתן	547.61	536.25	+ 1.59	+ 0.30
אלון	487.85	477.62	+ 1.08	+ 0.23
אלמוג	559.42	548.42	+ 0.97	+ 0.18
ארז	635.33	623.13	+ 9.12	+ 1.49
אש	114.51	112.02	+ 1.04	+ 0.94
אשל	165.48	162.24	+ 0.47	+ 0.29
אתרוג	186.88	185.05	+ 0.64	+ 0.35
בדולח	1606.39	1575.83	+ 27.33	+ 1.76
ברוש	364.20	357.11	+ 3.30	+ 0.93
ברק	374.64	367.21	+ 2.78	+ 0.76
ברקת	759.68	744.92	+ 4.19	+ 0.57
גביש	1092.69	1071.47	+ 9.59	+ 0.90
גבע	808.81	796.85	+ 3.92	+ 0.49
גורן	551.56	540.76	+ 2.75	+ 0.51
גיא	7462.36	7351.94	+ 45.39	+ 0.62
גיל	2163.30	2122.19	+ 16.36	+ 0.78
גלית	493.47	489.18	+ 2.00	+ 0.41
דובדבן	269.44	268.14	+ 3.79	+ 1.43
דוכיפת	523.90	513.66	+ 3.47	+ 0.68
דולב	194.45	190.35	+ 1.08	+ 0.57
דורון	1187.96	1164.93	+ 2.02	+ 0.17
דותן	215.15	211.02	+ 0.69	+ 0.33
דליה	383.75	376.20	+ 5.79	+ 1.56
דרור	3218.21	3158.64	+ 26.01	+ 0.83
דקל	264.67	259.59	+ 5.24	+ 2.06
הדס	26969.29	26722.24	+ 256.61	+ 0.97
ורד	387.11	379.49	+ 2.22	+ 0.59
ורדית	2418.25	2364.10	+ 9.88	+ 0.42
זוהר	15214.37	14988.23	+ 27.36	+ 0.18
זיו	14523.76	14308.55	+ 50.09	+ 0.35
זמיר	652.92	620.74	+ 11.18	+ 1.83
חוחית	133.10	130.15	+ 1.21	+ 0.94
חליפין	105.1	104.55	+ 0.16	+ 0.15
חלמיש	545.16	534.38	+ 0.77	+ 0.14
חן	104.88	104.46	+ 0.27	+ 0.26
טופז	1163.02	1135.96	+ 7.82	+ 0.69
טל	4044.83	3985.53	+ 40.12	+ 1.02
יבול	608.49	596.68	+ 2.01	+ 0.34
יהלום	1496.44	1468.45	+ 29.62	+ 2.06
יסודות	31584.60	31313.74	+ 448.94	+ 1.45
יערה	525.13	513.55	+ 1.89	+ 0.37
כוכב	749.39	720.39	+ 12.43	+ 1.76
כחל	121.83	119.44	+ 0.76	+ 0.64
כלנית	424.04	415.69	+ 6.94	+ 1.70
כספית	623.19	617.06	+ 2.54	+ 0.41
כרמל	115.31	113.81	+ 0.74	+ 0.65
כתר	874.65	863.76	+ 4.21	+ 0.49
להב	3322.41	3259.37	+ 21.98	+ 0.68
למשקיע	92487.28	90732.25	+ 151.39	+ 0.17
לפיד	9295.28	9115.76	+ 207.47	+ 2.33
לקט	1405.72	1377.33	+ 3.70	+ 0.27
לשם	741.85	727.37	+ 1.65	+ 0.23
מבחר	923.28	904.93	+ 4.56	+ 0.51
מבטח	2613.80	2589	+ 5.50	+ 0.21
מגד	199.90	197.06	+ 1.22	+ 0.62
מגוון	2516.90	2494.3	+ 19.90	+ 0.80
מגל	584.66	573.46	+ 2.31	+ 0.40
מור	1142.20	1126.40	+ 16.80	+ 1.51
מורן	609.61	606.98	+ 6.07	+ 1.01
מטה	23666.80	22856.44	+ 88.43	+ 0.39
מיתר	720.76	706.96	+ 2.38	+ 0.34
מענק	2944.20	2886.70	+ 35.00	+ 1.23
מעיין	647.93	635.54	+ 1.37	+ 0.22
מקשת	769.54	754.41	+ 0.76	+ 0.10
מרגלית	964.07	945.63	+ 14.10	+ 1.51
מרום	905.04	887.60	+ 2.24	+ 0.25
נוגה	20035.02	19734.53	+ 97.03	+ 0.49
נטיף	601.79	590.34	+ 11.19	+ 1.93
נטע	355.51	351.12	+ 3.39	+ 0.97
נילי	3777.82	3721.85	+ 85.63	+ 2.35
סביון	424.84	416.48	+ 6.44	+ 1.57
סגולה	116.21	113.88	+ 0.27	+ 0.24
סלע	772.85	757.72	+ 1.92	+ 0.25
סנונית	538.65	528.07	+ 2.64	+ 0.50
סער	586.85	576.00	+ 1.62	+ 0.28
ספיר	542.65	539.95	+ 2.54	+ 0.47
עדי	625.47	614.12	+ 5.72	+ 0.94
עדית	1632.91	1601.24	+ 23.72	+ 1.50
עידן	5501.05	5420.50	+ 7.65	+ 0.14
עומר	1194.98	1168.23	+ 6.81	+ 0.59
ענת	1997.13	1980.71	+ 2.55	+ 0.13
עפרוני	520.39	508.89	+ 2.49	+ 0.49
ערמון	151.98	148.96	+ 0.88	+ 0.59
פיא	1181.26	1158.36	+ 9.41	+ 0.79
צבי	541.16	530.59	+ 3.24	+ 0.61
צופית	508.06	498.07	+ 3.44	+ 0.70
צמיד	804.08	786.39	+ 4.28	+ 0.55
צמיחה	6014.59	5928.31	+ 41.50	+ 0.70
צמרת	1471.38	1443.69	+ 6.21	+ 0.43
קלע	1635.93	1627.74	+ 14.43	+ 0.89
רונית	15417.07	15298.92	+ 38.68	+ 0.25
רקפת	494.58	484.65	+ 4.98	+ 1.04
רשף	645.10	631.29	+ 3.03	+ 0.48
שביט	605.77	593.92	+ 1.84	+ 0.31
שהם	822.22	805.10	+ 3.95	+ 0.49
שירה	30434.03	29846.91	+ 264.98	+ 0.90
שמיר	64880.30	63594.24	+ 251.50	+ 0.48
שנהב	522.41	517.51	+ 7.59	+ 1.45
שסק	553.82	540.07	+ 11.12	+ 2.10
שקד	160.63	157.43	+ 0.45	+ 0.29
תאנה	169.02	167.38	+ 1.95	+ 1.18
תבור	718.36	705.05	+ 2.43	+ 0.35
תדהר	554.93	553.18	+ 4.02	+ 1.15
תהילה	100.63	98.46	+ 0.62	+ 0.63
תירוש	386.52	383.21	+ 1.95	+ 0.51
תמר	175.74	172.29	+ 0.53	+ 0.31
תפוח	172.98	171.72	+ 1.13	+ 0.66
תרשיש	1230.35	1206.26	+ 4.49	+ 0.37
תשרי	561.93	556.7	+ 1.38	+ 0.59

שערי מטבע חוץ ביום 27.3.86

המטבע	השינוי	בנקנוטים: לאומי קניה	לאומי מכירה	הפועלים קניה	הפועלים מכירה	דיסקונט קניה	דיסקונט מכירה	העברות והמחאות: לאומי קניה	לאומי מכירה	הפועלים קניה	הפועלים מכירה	דיסקונט קניה	דיסקונט מכירה	שער יציג
1 דולר ארה"ב	+0.004	1.46	1.53	1.46	1.53	1.46	1.53	1.4867	1.5055	1.4887	1.5075	1.4867	1.5054	1.4969
1 לי"ש	+0.051	2.15	2.26	2.17	2.27	2.17	2.27	2.1988	2.2263	2.2078	2.2355	2.2089	2.2367	2.2162
1 מארק גרמני	+0.010	0.68	0.66	0.63	0.66	0.63	0.66	0.6407	0.6487	0.6410	0.6490	0.6420	0.6501	0.6445
1 פרנק צרפתי	+0.003	0.20	0.21	0.20	0.21	0.20	0.21	0.2084	0.2110	0.2085	0.2111	0.2086	0.2112	0.2094
1 גלדן הולנדי	+0.010	0.56	0.58	0.56	0.59	0.55	0.59	0.5679	0.5750	0.5696	0.5767	0.5687	0.5759	0.5716
1 פרנק שווייצרי	+0.012	0.75	0.79	0.75	0.79	0.75	0.79	0.7656	0.7751	0.7686	0.7782	0.7663	0.7759	0.7689
1 כתר שוודי	+0.005	0.20	0.21	0.20	0.21	0.20	0.21	0.2052	0.2057	0.2041	0.2066	0.2033	0.2059	0.2044
1 כתר נורבגי	—	0.20	0.21	0.20	0.21	0.20	0.21	0.2044	0.2070	0.2056	0.2083	0.2050	0.2076	—
1 כתר דני	—	0.17	0.18	0.17	0.18	0.17	0.18	0.1733	0.1754	0.1739	0.1760	0.1738	0.1760	—
1 מארק פיני	+0.003	0.28	0.29	0.27	0.29	0.28	0.29	0.2856	0.2892	0.2864	0.2900	0.2862	0.2898	0.2880
1 דולר קנדי	+0.005	1.04	1.09	1.05	1.10	1.04	1.09	1.0612	1.0744	1.0645	1.0778	1.0611	1.0745	1.0686
1 דולר אוסטרלי	+0.004	0.99	1.09	1.02	1.10	1.03	1.10	1.0585	1.0718	1.0592	1.0724	1.0591	1.0724	1.0658
1 ראנד דרא"פ	+0.024	0.55	0.61	0.60	0.72	0.60	0.71	0.7062	0.7150	0.7065	0.7154	0.7076	0.7165	0.7112
10 פרנקים בלגיים	+0.005	0.30	0.32	0.30	0.32	0.30	0.32	0.3076	0.3114	0.3142	0.3181	0.3127	0.3167	0.3146
10 שילינגים אוסטריים	+0.015	0.89	0.94	0.90	0.94	0.89	0.94	0.9110	0.9224	0.9164	0.9278	0.9152	0.9247	0.9183
1000 לירטות איטלקיות	+0.014	0.92	0.97	0.92	0.98	0.92	0.98	0.9415	0.9535	0.9413	0.9531	0.9439	0.9558	0.9465
100 ינים יפאניים	+0.006	0.81	0.85	0.81	0.85	0.81	0.85	0.8278	0.8381	0.8282	0.8385	0.8276	0.8380	0.8333
1 דינר ירדני	+0.012	4.09	4.15	4.01	4.27	4.06	4.29	—	—	—	—	—	—	4.2764
10 לירות לבנוניות	+0.002	—	—	—	—	0.50	0.80	—	—	—	—	—	—	0.7686
1 לירה מצרית	+0.003	0.80	0.85	0.81	0.86	0.79	0.84	—	—	—	—	—	—	0.8645

השקל שלך

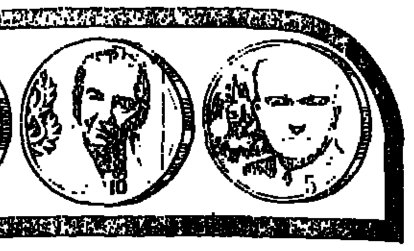

ברשתות־השיווק כבר נערכים ל„הסתערות" על ציבור הצרכנים:

אשראי עד לאחר חג הפסח והנחות של עשרות אחוזים

טרם הצלחתם להתאושש מהפורים, וברשתות־השיווק כבר מתכננים עבורכם את הפסח עם שורה של מיבצעי מכירות. כבר עכשיו זה נראה כמו חגיגת קניות גדולה.

החידוש של השנה הן הקניות באשראי לאחרי הפסח. הבכורה ל„שופרסל". הרשתות המתחרות לא היססו לקפוץ על העגלה, של גימיק מבריק שעורר התלהבות רבה. משמעותו לצרכן רווח של 1.5% בלבד על הקנייה.

אנו פורסים כאן מיקצת מהמיבצעים, ממש על קצה המזלג. בכל רשת מוזלים מאות ואלפי פריטים. כל המיבצעים מתחילים באחד באפריל, אלא אם צויין אחרת. למרות התאריך, זה לא בלוף.

● ה„שקם" יחלק חינם כרטיס הגרלה של האגודה למען החייל על כל קנייה מעל 100 ש"ח במיגוון של מחלקות. במחלקת כלי־הבית הנחות של 20—40 אחוז הנחה. תוצרת מיפעלי המזון של „כור", ביניהם „פרי הגליל" ו„יונה נוף" נמכרת ב־25—30 אחוז הנחה. מי שיקנה בקבוק יין „בוסקה" יקבל גם „פנטסיה" חינם. (אותה הצעה גם ב„היפרשוק"). ריבות, מיצים ממותקים וקטשופ „עסיס" – 30 אחוז ב„שקם". קפואי „גולדפרוסט" – 20 אחוז הנחה. במחלקת מזון תינתנה גם הנחות על „זיתי שאן" למיניהם (22.5 אחוז).

כל הקוסמטיקה של „הלנה רובינשטיין" ומבחר מתוצרת „תיא", „קרלייך" ו„הלן קרטיס" ב־25 אחוז הוזלה. מוצרי הנייר של „מולט" –25 אחוז ונייר טואלט – רק 20 אחוז הנחה.

● „שופרסל" – 725 מוצרים בהוזלה אשר תנוע בין 8 ל־20 אחוזים. הרשת הצטיידה בהזמנה מיוחדת של 100,000 בקבוקי מיץ ענבים „תירוש" (65 מ"ל) לארבע כוסות לילדים ולמתנזרים מאלכוהול. אלה יימכרו ב־1.60 ש"ח האחד. כן הזמינו כמות דומה של בקבוקים מן הבציר הראשון, שימכרו ב־9.99 ש"ח. הוזלות בולטות ביינות: יין קידוש „שלום" של „אליעז" יימכר ב־2.14 ש"ח במקום 2.44 ש"ח. „ברנרי 777" (75 ס"ל) ב־5.90 ש"ח במקום 7.03 ש"ח. את יין „בוסקה" מציעים ב־2.99 ש"ח במקום 5.42 ש"ח.

הרשת תוזיל גם כלי־בית. סכו"ם יפני מלהיטי ראש השנה האחרון, 24 חלקים, יעלה 39 ש"ח במקום 47.70 ש"ח. להיט חורפי, מחבת סטייק יימכר ב־17.50 ש"ח במקום 27 ש"ח. וסיר־לחץ בן 7 ליטרים של „לגוסטינה" יימכר ב־65 ש"ח.

● „קו־אופ": יינות ומשקאות יוזלו ב־20 אחוז, בממוצע. מחצית הקילוגרם קמח תפוחי אדמה יימכר ב־1.10 ש"ח (ב„היפרשוק" ב־99 אגורות). תערובת לקניידלך של „מטע": 75 אגורות במקום 81 אגורות. בקבוצה השנייה. תכשירי ניקוי יימכרו אף הם בהנחה. כל מוצרי „פוכיך" עד 15 הנחה, מוצרי „סנו" – 10—20 אחוז.

גם כאן נמכרים משקאות חריפים בהוזלה. למרות אווירת החג, לא כל המשקאות כשרים לפסח. „אייריש קרים" בשם „אמטס" יימכר ב־23.30 ש"ח במקום 26.80 ש"ח. ליקר „סברה" גדול מתוצרת הארץ יימכר ב־10.90 ש"ח במקום 12.60 ש"ח. יין „גרנז' רוזה" של „כרמל" – 1.99 ש"ח במקום 2.83 ש"ח ויין „קיסריה" של „אליעז" באותו מחיר.

● „כל בו שלום" יערוך שני מיבצעי הנחה במחלקת כלי־בית. כל מיבצע יימשך שבוע ויקיף חלק שונה ממוצרי המחלקה. הראשון יפתח ב־4 באפריל. סירים של „סולתם" יימכרו, לדוגמה, בהוזלה של 5 אחוזים, מוצרי „כתר" ב־20—30 אחוז הנחה, תבניות פיירקס מיובאות מברזיל ב־20 אחוז. פרט לכך יהיו מיבצעים במחלקות השונות.

● „המשביר לצרכן" מתחיל מיום ראשון הקרוב ב„גימיק" חדש: „מיבצע השבוע". בכל שבוע הוזלה של מוצר אחר. לקט השבועות הראשונים: פח אשפה וקופסה ללחם שיימכרו ב־7.5 ש"ח כל פריט. נוסף לכך, יוכרז בקרוב על „שבועיים בלבן", שיוקדשו לכל מוצרי הטקסטיל; הנחות של 15 אחוז. הנחה בשיעור זה תינתן גם במיבצע לשבועיים במחלקת כלי־הבית.

באווירה של אביב ואפילו קיץ, מתוכננת שורת מיבצעים סמוך לפסח. הראשון יתחיל ביום ראשון הקרוב. בגדי־ים ותוף של אופנת 1986 יוצעו ב־15 אחוז הנחה.

● „היפרשוק": אלפי מוצרים בהוזלות. במחלקת המשקאות נעות ההנחות בין 27 ל־35 אחוז. מיץ ענבים „תירוש" יימכר כאן ב־1.59 ש"ח. במחלקת הבשר יימכרו כאן לראשונה שניצלים מוכנים כשרים לפסח. המחיר: 8.95 ש"ח לקילוגרם. גם השמן יוזל ל־1.55 ש"ח לליטר.

חומרי ניקוי: „סנו תנורים" – 1.33 ש"ח במקום 1.51 ש"ח ו־3 ק"ג אבקת כביסה „סור" 8.95 ש"ח במקום 10.92 ש"ח.

שושנה חן

המיגדל הלוהט

ב„מיגדל הנביאים" שבחיפה נפתח השבוע בית הכלבו הגדול ביותר בישראל שהוקם על־ידי רשת ה„שקם".

אתר־קניה זה, המשתרע על 7,300 ממ"ר, ממוקם על 4 קומות ולנוחיות קהל־הקונים הותקנו במקום מעליות שקופות, מדרגות נעות חדישות ביותר וסוללה של 60 קופות, המחוברות למחשב מרכזי. ביום הראשון לפתיחת הכלבו נהרו למקום כ־22,000 קונים ש„חטפו" 13,000 בקבוקים של יינות ומשקאות אחרים, 17,000 קופסאות קפה, וכן 4.5 טונות סוכר וכ־2 טונות של בשר. בקרוב ייפתחו במקום גם 2 בתי־קולנוע, בתי־קפה, מסעדות ושורה של בוטיקים.

ליל־הסדר בפיליפינים (ועוד 32 לילות) – ב־3,595 דולר

מי שחפץ לבלות את הפסח דווקא בפולין, יוכל להצטרף לטיול מאורגן ל־9 ימים (990 דולר) או ל־16 יום (1,275 דולר) ● את חול־המועד אפשר לבלות קרוב ביעד יותר, באיי יוון: 730 דולר ל־10 ימים ● גיחת־חג מאורגנת להודו ולנפאל (14 יום) עולה 1,695 דולר

במשרדי הנסיעות כבר מצלצלים פעמוני האביב, אחרי תרדמת החורף הקשה. על הנייר, לפחות, יש שורה ארוכה של טיולים מאורגנים המוצעים לעדמך ישראל בתקופת חג הפסח.

מסקר שערכנו בחברות המארגנות טיולים אלה עולה, כי מחירו של טיול כזה ינוע בין 730 דולר – לטיול קצר ליוון, בן 10 ימים, עם ארוחות־בוקר בלבד – לבין 3,595 דולר לטיול בן 34 יום לארה"ב. התעריפים הנקובים בכתבה זו כוללים את כרטיס הטיסה, אירוח במלון ליחיד בחדר זוגי וברוב המיקרים גם סדר פסח. המחירים אינם כוללים מס־נסיעות והיטלים שונים.

היעדים הקרובים ביותר לטיולים מאורגנים בעונה זו הם טורקיה ויוון. שני הטיולים מתוכננים על־ידי „החברה להגנת הטבע", בשיתוף עם מועדון קוראי „ידיעות אחרונות". הטיול למערב־טורקיה הוא בן 18 יום ויוצא ב־18 באפריל. מחירו: 1,040 דולר, על בסיס של לינה וארוחת־בוקר. הטיול ליוון קצר יותר: 10 ימים ומועד היציאה נקבע ל־25 באפריל. מחירו: 730 דולר, כולל ארוחות־בוקר בלבד.

יעד רחוק יותר – אך קרוב מאוד, כנראה ללבותיהם של ישראלים לא מעטים: פולין. חברת „אופקים", בשיתוף עם מועדון קוראי „ידיעות אחרונות", מארגנת שני סיורים כאלה: אחד, בן תשעה ימים, במחיר של 990 דולר, על בסיס של חצי פנסיון, ושני – ל־16 יום – במחיר של 1,275 דולר, על בסיס של לינה וארוחת־בוקר. מועדי היציאה לשני הטיולים: 8 או 14 באפריל.

עוד יעד רחוק, אף הוא בבחינת להיט העונה: המזרח הרחוק. „טמסה טורס", בשיתוף עם מועדון קוראי „ידיעות אחרונות", מתכננת טיול של 34 יום להודו, נפאל, תאילנד, הפיליפינים, הונג־קונג, טייוואן ויפאן. מועד היציאה: 1 במאי. מחיר הטיול: 3,595 דולר, כולל ארוחת בוקר אמריקנית מדי יום, ארבע ארוחות־צהריים וארבע ארוחות־ערב.

„אירופה טורס" מארגנת טיול של 14 יום להודו ונפאל. הטיול יוצא ב־23 באפריל ומחירו 1,695 דולר, כולל ארוחות־בוקר וערב.

חינן של ספרד ופורטוגל לא סר, עדיין, אצל המטייל הישראלי. „נתור", למשל, יוצאת ב־14 באפריל ל־14 יום, במחיר של 1,123 דולר, על בסיס של חצי פנסיון. „היסתור" מארגנת טיול כזה ל־16 באפריל, למשך 15 יום, ב־1,090 דולר: „אופיר טורס" יוצאת באותו מועד ל־16 יום ב־1,049 דולר: „מליה" מציעה שלושה סיורים, ל־15 יום, כולם ב־20 באפריל. מחיר הטיול: 1,065 דולר.

גם החברה „רימון טיולים" מוציאה קבוצות מטיילים מאורגנות לספרד ולפורטוגל ב־20 וב־27 באפריל. המחיר ל־15 יום: 1,055 דולר. כל הטיולים לספרד ולפורטוגל הם על בסיס של חצי פנסיון, אך השהות בערים מדריד וליסבון כוללת ארוחת־בוקר בלבד. אגב, חברה זו מציעה מסלולי טיולים מאורגנים מיוחדים אשר „תפורים" לתחומי ההתעניינות של צעירים ושומרי מסורת.

אירופה הקלאסית עדיין קורצת למטייל הישראלי. מספר חברות מארגנות טיולים הכוללים ארבעה יעדים במכה אחת. לדוגמא: איטליה, שווייץ, צרפת ואנגליה. ב־16 באפריל יוצא טיול של „בוא ניסע", ל־16 יום, במחיר של 1,331 דולר, כולל חצי פנסיון לשישה ימים, וארוחת־בוקר בלבד ליתר התקופה: ב־18 באפריל יוצא טיול של „אופיר טורס", בן 17 יום, ב־1,339 דולר לחצי פנסיון (למעט רומא, פאריז ולונדון – עם ארוחת־בוקר בלבד): באותו מועד יוצא גם טיול של „רימון טיולים" ל־18 יום, ב־1,550 דולר, כולל חצי פנסיון, למעט רומא, פאריז ולונדון – עם ארוחת־בוקר בלבד; ב־20 באפריל יוצא טיול של „היסתור", ל־19 יום, ב־1,660 דולר, כולל ארוחת־בוקר קונטיננטלית ועוד תשע ארוחות עיקריות. „נתור" יוצאת ב־22 באפריל ל־17 יום, במחיר של 1,570 דולר, חצי פנסיון, כולל כרטיס להצגת־תיאטרון או מחזמר.

ארה"ב־מחוף־אל חוף: טיול של „בוא ניסע" יוצא ב־17 באפריל ל־28 יום, ב־2,643 דולר; „נתור" מארגנת ב־20 באפריל טיול ל־22 יום, ב־2,498 דולר; „אופיר טורס" מקיימת ב־21 באפריל טיול בן 24 יום ב־2,424 דולר; ובאותו מועד יוצאת גם „רימון טיולים", בסיור של 23 יום, ב־2,478 דולר.

הטיול שמארגנת „אירופה טורס" יוצא ב־22 באפריל. 20 יום בארה"ב ובקנדה, ב־2,295 דולר. הטיולים האלה כוללים סיורים־סיפנים בארה"ב, אך אינם כוללים כלכלה.

ולבסוף: טיול אטרקטיבי מאוד – לקניה – מאורגן על־ידי „החברה להגנת הטבע", בשיתוף עם מועדון קוראי „ידיעות אחרונות". הטיול, שיימשך 16 יום, יוצא ב־17 באפריל ומחירו 1,570 דולר, על בסיס של פנסיון מלא.

ראובן לייב

(הסכומים, בדולרים, מתייחסים לכרטיס־טיסה מסוג "אפקס" ראה גם הסבר נוסף בגוף המסגרת).

הנתונים בציור, למעלה, ממחישים שני דברים חשובים לכל אותם הישראלים המבקשים להגיע לניו־יורק. אליהו: המחירים שונים בהתאם למועד־הטיסה. בית: הסכומים הנדרשים עבור כרטיס־הטיסה בכל אחד מחמשת פרקי־הזמן הנפרשים בציור – החל באחד באפריל וכלה בסוף מארס בשנה הבאה – גבוהים השנה מאלה שנגבו מהנוסעים בתקופות המקבילות אשתקד.

אבל, לפני הסקת מסקנות נוספות, הבה ונציג את סוג הכרטיס, אליו מתייחסים הסכומים הנ"ל. ובכן, המדובר בכרטיס „אפקס" לטיסת הלוך־ושוב המאפשר לנוסע לשהות בארה"ב מינימום 6 ימים ומכסימום חודשיים – עם זכות לנחיתת־ביניים אחת באירופה. עבור כרטיס כזה (למבוגר) יש לשלם מיום ג' הקרוב ועד ה־14 ביוני סכום השווה ל־799 דולר, פלוס 20% היטל ממשלתי. המחיר הבסיסי של אותו כרטיס ירקיע עד 919 דולר ב„עונה הבוערת", כלומר בין ה־27 ליולי לבין ה־1 בספטמבר. ממועד זה שוב יירד המחיר בהדרגה.

מגמה זו היתה קיימת גם לפני שנה, אך המחירים היסטוריים היו או נמוכים מאלה הנהוגים בשנה זו. בתקופה הקרובה ביותר, למשל, מתבטא ההפרש ב־50 דולר לכרטיס. בעונת־השיא יגיע ההבדל עד ל־70 דולר: 919 דולר השנה, בהשוואה ל־849 דולר אשתקד. מדוע זה חשוב? כי לחברות־התעופה ולסוכני־נסיעות א ס ו ר כיום למכור בהנחה כלשהי כרטיס־נסיעה לחו"ל. מי שיפר תקנה זו, צפוי למאסר עד 6 חודשים.

אומנם, בעת הנהגת התקנה המוזרה, הזאת הבטיח שר־התחבורה, כי בעקבותיו הסדר זה יורידו חברות־התעופה את המחירים והנוסעים הם שייצאו נשכרים מכל העניין. אלא מה? בינתיים לא נמצאה אפילו חברת־תעופה אחת שתיישם, הלכה למעשה, את העצה המיניסטריאלית הנ"ל. והישראלי המצוי ממשיך לטוס בעננים הגבוהים של המחירים כאשר מול כל בקשה של הנחה שולף הסוכן את מילת־הקסם: א ס ו ר לנו לעשות זאת.

כמעט וכא לנו לומר. סוף־סוף יש לנו תקנה ל„הגנת" הצרכן...

דן עופרי

לפיד נעמן

ת"א־יפו: חנות סוג א' בלבד וחנות סוג ב' (בנפרו) רח' אילת 6.
בני־ברק: בית לפיד־נעמן, רח' ז'בוטינסקי 9.
ירושלים: רח' יד־חרוצים 14, איזור התעשיה, תלפיות.
עכו: מפעלי נעמן, מול כפר מסריק.
פתוח בימים א'־ה' בשעות 9.00–13.30 (ברח' אילת 6 עד 17.00, בירושלים עד 19.00) במוצ"ש, מצאת השבת ועד 22.00

אוניברסיטת חיפה

בית הספר לחינוך — המחלקה להדרכה, השתלמויות ושרותים בחינוך

מודיעה על פתיחת ההרשמה לקורס חד־שנתי

יצירה והבעה ככלי חינוכי יעוצי ושנת הכנה ללימודי חינוך וטיפול בעזרת יצירה והבעה

במגמות: **ספרות ושירה**
תנועה ומחול
אמנות פלסטית

פרטים והרשמה: המח' להדרכה, השתלמויות ושרותים בחינוך אוניברסיטת חיפה, הר הכרמל, חיפה 31999 טלפון: 04-240869, 04-240868.

מושב ינון

מכרז לעקירת פרדס 420 דונם

מבקשים הצעות לעקירה והכנת השטח לזריעה

על המעוניינים להגיש הצעותיהם למזכירות המושב עד תאריך 6.4.86 שעה 13.00.
אין המושב מתחייב לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

למכירה מגרש

לבנית בית אבות באיזור יוקרתי בכרמל המערבי חיפה

- זכויות בניה של 4600 מ"ר
- שטח פרטי פתוח של 3000 מ"ר
- שטח ציבורי פתוח 14,000 מ"ר
- חזית המונה לנוף הכרמל וחוף הים.
- מוקף בחורשות חורש טבעי

לפרטים נוספים נא לטלפן בשעות הערב לטל. 03-473070

עזבון המנוח שרגא שכטר ז"ל

מוצעת למכירה דירת 3 חד' בחולון

המעוניינים יגישו הצעות בתוך 10 ימים
לפרטים: שי שכטר, מנהל עזבון 03-246056, 490603

להשכרה

450 מ"ר בלב האיזור המסחרי ברחוב נחלת בנימין, תל־אביב. חנות + קומה ביניים + מרתף מסחרי, מעלית משא ו־5 קווי טלפון.
טלפון: 03-622455, מיום א'.

מעונינים לרכוש

מכבש אקסצנטרי 150 טון

משומש במצב טוב

לפנות לשמעוני בנימין
טל: 052-450166

להקמת מפעל ליצוא

מבוסס על פטנט בינלאומי

דרוש משקיע

השקעה הדרושה 750,000 $
נא לפנות לת.ד. 16310/7 ת"א.

אספקת זבל קומפוסט

בקר, עופות

טל' 08-414904, 08-471796

מ ג ד - קרן נאמנות

ד י ק ל ה — חברה לניהול קרנות נאמנות בע"מ — מנהל הקרן
בנק הפועלים בע"מ — נאמנים של הקרן

הודעה

בהתאם לסעיף 23 לחוק ניירות ערך תשכ"ח—1968 ניתנת בזה הודעה כי ביום 28.3.86 פורסם תשקיף בדבר הנפקת מספר בלתי מוגבל של יחידות בנות —.1 ש"ח ע.נ. כל יחידה, בתעודות השתתפות על שם המוצעות במחיר היסודי בתוספת שיעור הוספה של 1.00% כמפורט בפרק 1 לתשקיף החל מיום 30.3.86 שעה 8.30 ועד ליום 23.3.87.

השכר השנתי של מנהל הקרן הוא 2% משווים השנתי הממוצע של כלל נכסי הקרן.

עותקים מהתשקיף ניתן להשיג בכל סניפי הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, הבנקים הסוחרים בניירות־ערך ואצל סוכני ניירות־ערך החברים בבורסה לניירות־ערך בתל־אביב.

את הבקשות לרכישת היחידות המוצעות יש להגיש למנהל הקרן באמצעות הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, סניף ראשי תל־אביב, רחוב אחד העם 9, תל־אביב.

עותק מהתשקיף והעתק מההיתר לפרסומו נמסרו לרישום אצל רשם החברות.

הודעה זו אינה מהווה הזמנה לציבור.

28.3.86

מספרי הטלפון החדשים של

מלון נפטון אילת

הם: 059-79333

השקל שלך

אנטומיה של רמת־חיים בתל־אביב ○ אנטומיה של רמת־חיים בתל־אביב ○ אנטומיה של רמת

תושבי נווה־אביבים משתכרים פי־שלושה ממשפחות בדרום העיר

משפחה ערבית המתגוררת בתל־אביב־יפו משתכרת כמחצית השכר הממוצע בעיר, ובחישוב לנפש ההכנסה נטו היא הנמוכה ביותר: 302 שקל בלבד בחודש ■ המשפחות המתגוררות בשכונת נווה־שאנן (שבאיזור התחנה המרכזית) משתכרות פחות מכל משפחה אחרת בכרך הגדול: 757 שקל בחודש (נטו) – בממוצע

אפילו עיוור העובר באיזורים השונים של תל־אביב יחוש את הפערים העצומים הקיימים ברמת־החיים של תושבי העיר. בשכונות הצפוניות גרים האמידים. ככל שמדרימים, יורדת רמת־החיים. השכונות העשירות הן כיכר־המדינה, שיכון בבלי, תוכנית ל׳, רמת־אביב, צהלה ואפקה. כולן – בצפון. השכונות העניות, בדרומה של תל אביב, הן נווה־שאנן באיזור התחנה המרכזית, התיקווה ופלורנטין. גם איזורים מסויימים של יפו מזוהים כמקום־מגוריהם של האביונים שבעיר

הפער ברמת־החיים ובהכנסות של המשפחות בצפון לעומת המשפחות בדרום הוא יותר מפי־שלושה. בצפון העשיר כמעט לכל משפחה יש טלפון. בדרום העני ל־60 אחוז מן המשפחות אין. בצפון העשיר על כל 100 משפחות ל־90 יש מכונית פרטית. בדרום מחזיקות רק 10 מכל 100 משפחות רכב פרטי.

הנתונים מתייחסים להכנסה חודשית נטו משכר, ואינם לוקחים בחשבון את הרווחים מפעילות עיסקית שלא משכר או הכנסות מרכוש, אשר בוודאי גדולים פי־כמה בצפון תל־אביב. ממצאים אלה עולים מן הנתונים המפורטים של מיפקד האוכלוסין שנערך בזמנו על־ידי הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה והותאמו למחירים של ינואר 1968.

בתל־אביב מתגוררות 128,245 משפחות. אין היא, אומנם, העיר הגדולה ביותר בארץ מבחינת מספר האוכלוסין (ירושלים גדולה ממנה), אולם היא המטרופולין הכלכלי־עיסקי־תרבותי־בידורי של הארץ.

לצורך מיפקד האוכלוסין חולקה העיר ל־9 רבעים, 28 תת־רבעים ו־155 איזורים סטטיסטיים, ונבדקו איפיונים דמוגראפיים שונים כמו גיל, רמת־השכלה, מיבנה תעסוקה, הכנסה נטו משכר למשפחה ולנפש וכן הבעלות על רכב וטלפון כאיפיונים למעמד חברתי.

ההכנסה החודשית נטו משכר של משפחה תל־אביבית ממוצעת היתה בינואר השנה 1,361 שקל, מעט פחות מההכנסה הממוצעת הארצית (1,375 שקל). אולם, ההכנסה נטו לנפש גבוהה מהממוצע הארצי: 564 שקל לעומת 461 שקל בממוצע ארצי. מסתבר גם, כי לתל־אביבים יש פחות מכוניות מאשר בממוצע ארצי. אבל, יש להם הרבה יותר טלפונים. ל־39.6 אחוז מהמשפחות התל־אביביות יש מכונית ולעומת 44 אחוז בממוצע ארצי, ל־84.2 אחוז מן המשפחות התל־אביביות יש טלפון, לעומת 69 אחוז בממוצע ארצי.

בדיקת הנתונים המפורטים מצביעה על נוסף: בתל אביב־יפו מתגוררות גם 2,235 משפחות ערביות, המרוכזות בעיקר באיזור יפו. מהן כ־60 אחוז מוסלמים וכ־40 אחוז נוצרים. השכונות הערביות מצטיינות ברמת־חיים נמוכה ובהכנסה נמוכה, לעומת האוכלוסיה היהודית.

ההכנסה נטו למשפחה ערבית ביפו מגיעה ל־967 שקל ומהווה כ־70 אחוז מההכנסה החודשית נטו של משפחה יהודית המתגוררת בתל־אביב. בחישוב של ההכנסה לנפש הפער גדול יותר. ההכנסה הממוצעת לנפש במשפחה ערבית בתל־אביב־יפו היא 302 שקל נטו בחודש, או כ־53 אחוז מההכנסה הממוצעת נטו לנפש של משפחה יהודית באותה עיר. פערים אלה בולטים, כמובן, גם כאשר בודקים את הבעלות על מכוניות וטלפונים בקרב משפחות ערביות של יפו. רק ל־27 אחוזים מהן יש טלפון ורק ל־8.5 אחוזים יש מכונית. רמת־החיים של התושבים המוסלמיים גבוהה יותר מזו של התושבים הנוצריים.

בטבלה, מימין, מתפרסמים נתונים מפורטים על 10 השכונות העשירות ביותר של העיר – נווה־אביבים, צהלה, בבלי, תוכנית ל׳, שיכון דן, נאות־אפקה ואפקה, כיכר־המדינה, רביבים. כנגד העשירים־ 10 השכונות העניות ביותר־ נוה שאנן, ואיזור תחנה מרכזית חדשה, רח׳ זרובבל ורח׳ השוק, שכונת שפירא ושכונת מכבי הישנה, שכונת התקווה ושכונת פלורנטין ושוק העליה. ההכנסה לנפש בצפון היא גבוהה יותר מאשר ההכנסה למשפחה כולה בדרום.

בראש הטבלה ניצבת שכונת נווה־אביבים (בצפון). ההכנסה החודשית נטו של משפחה בשכונה זו, בה מתגוררות 1,500 משפחות, מגיעה ל־2,479 שקל או 897 שקל לנפש. כמעט לכל משפחה בשכונה זו יש טלפון ולכ־90 אחוז מהמשפחות יש מכונית פרטית. אחריה באה שכונת צהלה, לרבות רמות־צהלה וגני־צהלה, שם ההכנסה החודשית נטו למשפחה היא 2,340 ש״ח או 879 שקל לנפש. בשכונה זו יש טלפון ל־93 אחוז מן המשפחות ומכונית פרטית – ל־87 אחוז. במקום השלישי בצמרת נמצאים תושבי שכונת בבלי עם הכנסה חודשית נטו של 2,100 שקל למשפחה או 782 שקל לנפש. ל־97 אחוזים מהמשפחות בשכונה זו יש טלפון ול־78 אחוז יש מכונית פרטית.

בתחתית הסולם החברתי של תל־אביב מצויים תושבי נווה־שאנן (מזרח) עם הכנסה חודשית נטו של 757 שקל בלבד, או 325 שקל לנפש. בשכונה זו, בה מתגוררות 400 משפחות, יש מכונית רק לפחות מ־10 אחוז מהן וטלפון לכ־40 אחוז. לא רחוק מזה, לפי רמת־החיים, נמצאים תושבי רחוב השוק (דרום) עם הכנסה חודשית נטו של 797 שקל למשפחה או 389 שקל לנפש. כ־11 אחוז מן המשפחות בשכונה זו מחזיקות רכב ול־65 אחוז יש טלפון. אגב, השכונה עם מספר הטלפונים הנמוך ביותר בעיר היא שכונת התקווה – שם רק לשליש מהמשפחות יש טלפון.

ישראל תומר

תל־אביב: דיוקנה של עיר

שם השכונה	ההכנסה החודשית נטו (בשקלים) למשפחה	לנפש	% המשפחות עם רכב	טלפון
נווה אביבים (צפון)	2,479	897	89.8	99.3
צהלה, רמת צהלה, גני־צהלה	2,340	879	86.6	93.3
בבלי (דרום)	2,210	782	76.8	97.3
שיכון דן, נווה דן, שנחאי	2,068	707	87.3	97.1
תוכנית ל׳	2,040	722	87.0	96.1
נאות אפקה ב׳	1,922	704	84.1	95.1
כיכר המדינה, רח׳ חנקין, רח׳ ליפסקי	1,918	857	64.1	99.2
תל ברוך (דרום), נווה אביבים א׳	1,911	714	74.8	96.4
אפקה	1,897	750	81.1	94.1
שכ׳ רביבים	1,872	525	85.3	94.1
תל־אביב: ממוצע עירוני	1,361	564	39.6	84.2
שוק העליה, רח׳ צ׳לנוב	929	432	10.7	79.1
נווה שאנן (מערב)	893	432	10.4	42.1
שכונת התקוה	886	350	19.8	32.5
שכונת פלורנטין (דרום)	882	393	17.6	61.1
שכונת מכבי (ישנה)	872	398	13.3	59.3
תחנה מרכזית חדשה	864	354	15.7	73.3
שכונת שפירא (צפון)	861	357	15.4	38.5
רח׳ זרובבל	800	393	13.5	56.5
רח׳ השוק (דרום)	797	389	11.2	65.2
נווה שאנן (מזרח)	757	325	9.6	40.4

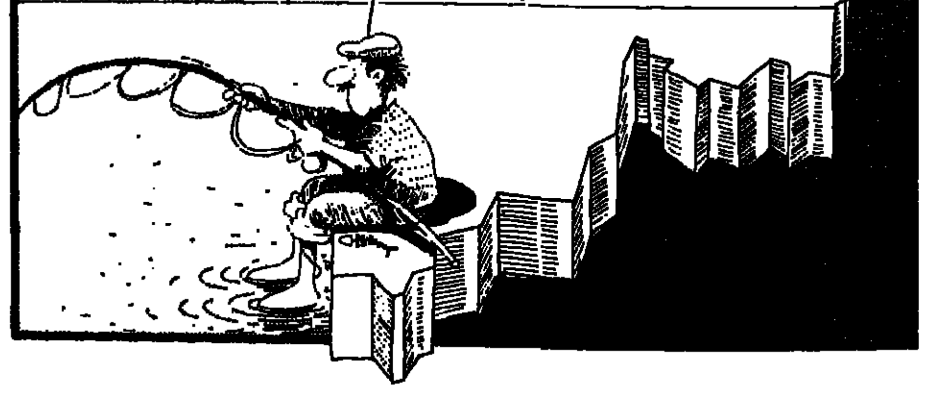

ההכנסה החודשית נטו (בשני הטורים הראשונים בטבלה) מתייחסת להכנסה ממוצעת משכר וממשכורת, בתוספת קיצבאות של הביטוח הלאומי ובניכוי מס־ההכנסה שהמשפחה שילמה

השבועון הבריטי „אקונומיסט" בדק את מחיר הראייה הקלוקלת דרך תעריפי המשקפיים:

שים עין על בריטניה

האמריקנים משאירים יותר מ־7 מיליארד דולר בשנה אצל האופטיקאים. תושבי גרמניה־המערבית מוציאים כשני מיליארד דולר במשך שנה על קניית משקפיים. ללמדכם - זהו „ביג ביזניס" גם לפי המושגים וקנה־המידה של המערב המדושן והעשיר.

המחירים הממוצעים במספר ארצות, ש„תורגמו" לשפת הדולרים לשם אחידות ההשוואה, מראים בבירור, כי בבריטניה – שם העניקה הממשלה עד לעת האחרונה סיבסוד להוזלת מחירי המשקפיים – משלמים את הסכום (הממוצע) הנמוך ביותר מבין כל אותן המדינות שנכללו בסקר זה: 19.80 $ עבור משקפיים סטנדרטיים. בניו־זילנד, לעומת זאת, נמצאו המחירים הגבוהים ביותר: 44.50 $ לזוג משקפיים.

והיכן הממושקפים של ישראל? על כך אין תשובה בנתוני ה„אקונומיסט" הבריטי. אבל, אתם המשלמים עבור המשקפיים בחנויות שלנו, תוכלו בוודאי לשבץ גם בעצמכם את ארץ־הקודש לטבלה הבינלאומית.

אורלי שגב

כמה עולים המשקפיים בחו"ל

(הסכומים, בדולרים, מתייחסים למשקפיים סטנדרטיים, מן הסוג הזול ביותר, הנעשים ללקוח עפ"י מירשם רפואי)

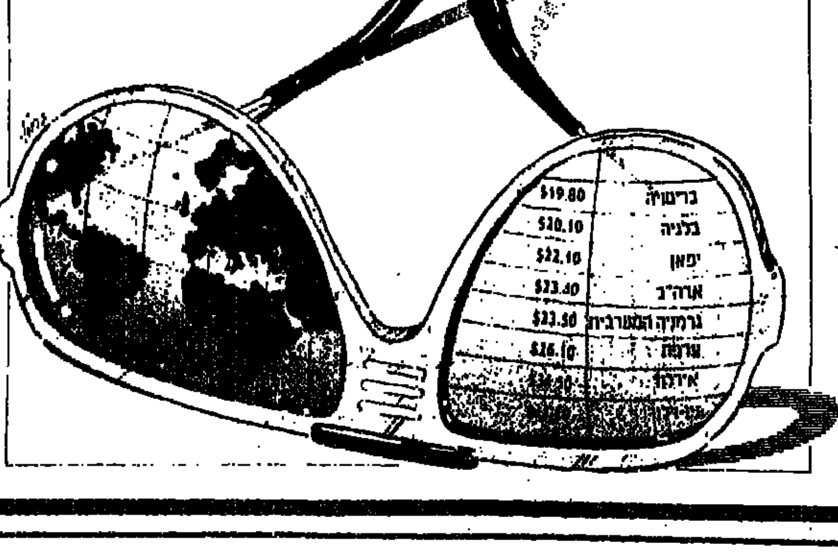

אל: שמעון פרס, ראש הממשלה
מאת: מגדלי הכותנה

עתידו של ענף הכותנה – בידך! הענף מצוי עדיין הבוקר בסכנת חיסול; רק החלטה חד־משמעית של הממשלה לסייע לו תוכל להציל את הגדול בענפי החקלאות שלנו, את היעיל בענפי הכותנה בעולם, את ענף הייצוא של למעלה ממיליארד דולר בעשור האחרון.

בשבועות האחרונים חזרת והצהרת, כי לא תיתן יד להתמוטטות החקלאות – הפקרת הכותנה היא הצעד הראשון לקראת התרחשות אסון זה.

בידך לעצור את ההידרדרות, להבטיח כי שטחי הכותנה אכן ייזרעו, כי השווקים שכבשנו ברחבי העולם בעמל רב יישארו בידנו, כי מפעלי התעשיה המספקים תשומות לענף לא יצטמצמו, כי פרנסתם של למעלה מעשרת אלפים עובדים לא תיפגע.

הממשלה חייבת להחליט ביום א׳ הקרוב על הצלת הכותנה – והדבר הוא בידך!

המכון להשתלמות מקצועית משולבת

מהנדס, הנדסאי, טכנאי

נמשכת ההרשמה להשתלמויות הבאות:

- מיקרופרוססורים
- רובוטיקה ובקרה ממוחשבת
- תוכניתן מחשבים סוג 1
- ניהול מסדי נתונים
- בטיחות ואבטחת מערכות מחשבים
- מבוא למיקרו מחשב

פרטים והרשמה – כל יום משעה 8.00–19.00 ביום ו׳ עד 13.00.

תל־אביב: שד׳ דוד המלך 39 מיקוד 64954 טל: 233231/293, 234507.

ירושלים: רח׳ דורות ראשונים 8 (סמטה מהמדרחוב) טל׳: 221979, 223033.

חיפה: שמריהו לוין 30 מיקוד 33103 טל׳: 666182, 664671.

נתניה: ירושלים 1, מיקוד 42437 טל׳: 32727.

אנחנו גדולים, אמינים וותיקים
ומחפשים עוד
סוכנות ביטוח חיים
מתפתחות בחיפה והצפון
כדי לעזור לה לרוץ עמנו במעלה ההר.

נא לפנות בכתב לת.ד. 1334 ת"א מיקוד 61013 עבור מס׳ ו׳/9058.

משרד החינוך והתרבות
המחלקה להכשרת עובדי הוראה

מכללת בית ברל

המכון להכשרת מורים לאומנויות ולטכנולוגיה כללית

(לשעבר ביחמ"ד למורי מלאכה)
רח׳ פטאי 14 גבעתיים 53203 טל׳ 321308, 322408

נמשכת ההרשמה לשנה"ל תשמ"ז

מתקבלים:
תלמידים ותלמידות שעמדו: בבחינות בגרות עיוניות או מקצועיות. הנדסאים והנדסאיות, מורים מוסמכים ואקדמאים המבקשים להסב מקצועם. מורים משתלמים.

מקצועות הלימוד:
לימודים עבריים ופדגוגיים, לימודי אומנויות:
אומנויות טקסטיליות, עבודות נוי, שרטוט, אריגה, כתב אומנותי, עץ־מתכת, מלאכת מחשבת, רישום, תפירה, קרמיקה, עיצוב דו־ממדי ותלת־ממדי, חשמלטרוניקה, עיבוד נייר וקרטון ועוד.

ההרשמה:
כל יום בין השעות 8.00 – 14.00 לפנה"צ.
הנרשמים מתבקשים להביא עמם: תעודת השכלה, 3 תמונות, ודמי הרשמה בסך 50 ש"ח.
*חלק מהלימודים עשוי להתקיים במכללת בית־ברל.

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל
התנועה הקיבוצית המאוחדת – המזכירות

מכרז מכוניות — תק"מ מס׳ 3 — 28.3.86

סוג הרכב	מס׳ רכב	שנת ייצור
פיאסטה 1100	16—940—81	1981
רנו 5 1100	21—512—82	1982
"	22—430—82	1982
"	22—433—82	1982
"	57—027—82	1982
"	24—014—83	1983
"	24—017—83	1983
"	25—806—83	1983
"	26—905—83	1983
"	85—795—83	1983

לתשומת לב המשתתפים במכרז
המכוניות כשרות לנסיעה, לכולן טסט בתוקף. את המכוניות שבמכרז ניתן לראות בחניון דובנוב 10 בין השעות: 08.00—15.00, מתאריך 30.3.86. הצעות יש להגיש במעטפות סגורות מיוחדות, הנמצאות במח׳ התחבורה הקיבוצית המאוחדת, רח׳ דובנוב 10 ת"א, בצירוף המחאה בנקאית בשעור 10% מערך ההצעה עד תאריך 1.4.86 בשעה 12.00.
במקרה והזוכה יחזור בו מהצעתו לא יהיה רשאי לתבוע סכום ההפקדה. מקלט־רדיו, מגיני שמש ואביזרים (תוספת) — אינם נכללים בהצעה. אין אנו מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או בכלל הצעה שהיא.
לתשומת לב
1. הזוכים במכרז יעבירו בעלות על כל רכב ביום קבלת המכונית. הזוכה יצטרך להוציא את הרכב ממגרש החניה.
2. עם פתיחת המכרז — יופקדו ההמחאות של הזוכים.

בכבוד רב
מח׳ תחבורה — תק"מ

כך קוראות כולן

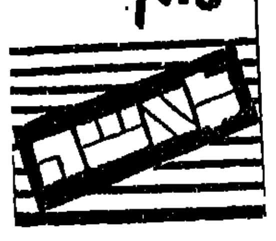

מפעלי שטיחי מירון בע"מ
לועדי עובדים ולאירגונים שונים לקראת החגים
— שטיחים —
לחדרי ילדים, לחדרי שינה ופינות אוכל וכו׳ וגדלים אחרים
במחירים מיוחדים
מכירה מיוחדת ליחידים בחנות המפעל
פרטים בטלפון המפעל 995253 טלפון החנות 656415
דרך יפו ת"א 13

מוסך ראם
צביעת רכב
200 שקל חדש בתנור
לא כולל פחחות
רח׳ שרירא גאון 4 יפו
☎ 03-828987

בית מלאכה מכני
7 מחרטות
מקבל עבודות חריטה
052-540699, 052-541643

המעוניינים לקבל העתק מאמרו של השר
מר יצחק נבון
על הנושא – „חשיבות המפגש היהודי־ערבי",
יכתבו אל „ניצני שלום".

INTERNS FOR PEACE

ניצני שלום – דרושים בעלי נסיון בהדרכה, חינוך, ספורט, אמנות, עבודה קהילתית, מעל גיל 22, להכשרה לעבודה־מעשית ביחסים יהודים־ערבים

לפרטים נוספים: 03-297678.
ת.ד. 16441 תל־אביב.

ההסתדרות הציונית העולמית / תנועת עליה

מפגש תנועת עליה לפעילי עליה

מצפון אמריקה – **נ.ע.מ.**
מבריטניה – **ב.א.מ.**
מצרפת – **מ.א.ף.**
דרום אפריקה – **ס.א.ת.ה.**
דרום אמריקה – **ת.א.ל.**
ומקהילות אחרות.

המפגש יתקיים ביום ראשון 30.3.86 בשעה 18.30 במלון מגדל־אילון בירושלים. בנוכחות חיים אהרון ראש המח׳ לעליה וקליטה של ההסתדרות הציונית העולמית והסוכנות היהודית.

למכירה **חנות פינתית, משרדים ודירה במקום מרכזי בתל־אביב**

מתבקשות הצעות לרכישת נכסי מקרקעין כמפורט להלן ברחוב בן־יהודה 71א, פינת רחוב מאפו 11, בתל־אביב:

1. חנות פינתית בקומת קרקע, בשטח ברוטו 56.3 מ"ר
2. משרדים בקומת ביניים מעל לחנות, בשטח ברוטו 52.9 מ"ר
3. דירה בת 2.5 חדרים, בשטח ברוטו 77 מ"ר

שואקה דוד, עו"ד
שד"ר 25, תל־אביב
טל׳ 611006/7

חיים שפרן, עו"ד
בלוך 41, תל־אביב
טל׳ 223251

השקל שלך

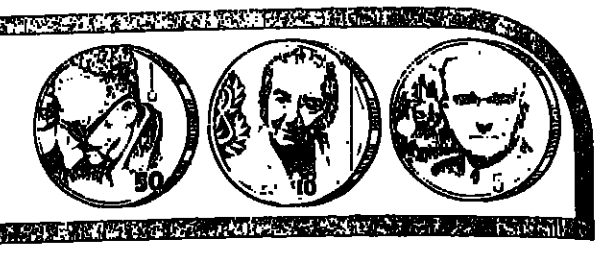

מי אמר שלא קולטים את הרוסים?

אנטנות: להיות קרוב לצלחת

אם שבעתם מהתקלות של הטלוויזיה הישראלית, ושאר הערוצים של המזרח־התיכון משעממים אתכם, תוכלו לקלוט את שידורי מוסקבה או חדשות טריות מלוכסמבורג, על־ידי אנטנת־צלחת, העולה בין 3,600 ל־6,210 דולר

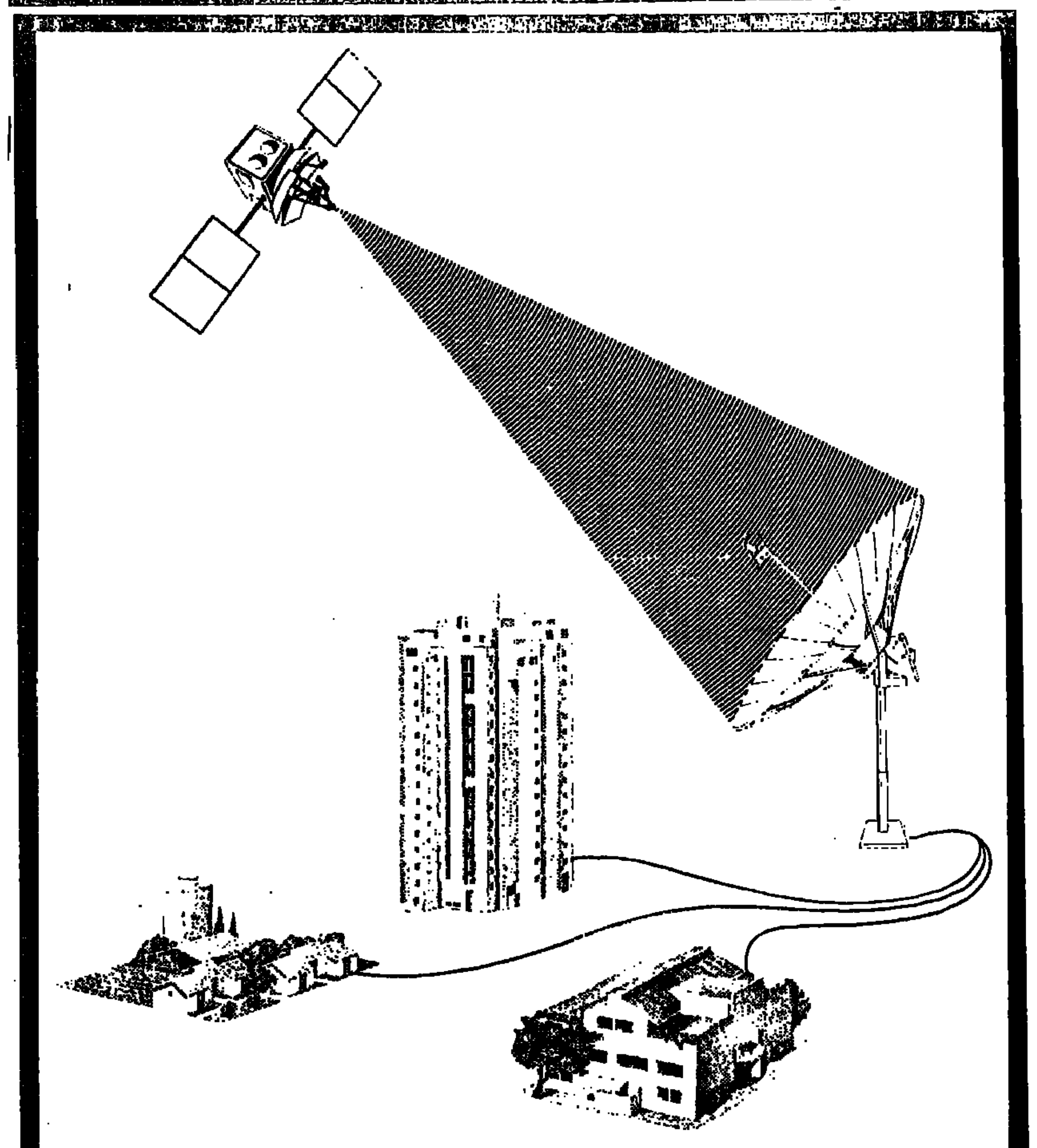

צופה הטלוויזיה הישראלי המפונק, שוב אינו מוכן להסתפק בשידורי הטלוויזיה הישראלית והארצות השכנות. הוא משוטט תר אחר אופקים חדשים מעל המסך הקטן, ואלה אכן מסופקים לו, בעצם ימים אלה, ביד נדיבה.

המדובר בשידוריהם הרבגו־ניים של שני לווייני תקשורת מרכזיים – רוסי ואירופי – הנ־קלטים בארץ, בזכות מהפכת התקשורת העולמית, גם בבתים פרטיים. הלוויין הרוסי מאפשר קליטת שידורים מארצות הגוש הסובייטי, בשפה הרוסית, והלו־וויין האירופי, המתחלק לשני ערוצים, משדר מלוכסמבורג ומגרמניה (השידורים בשפה הגרמנית).

שני הלוויינים משדרים משעות הצהריים, ועד לאחר חצות הלילה, שידורים במתכו־נת תחנות השידור המערביות, עם הרבה תוכניות־בידור וספו־רט, במלל ובצליל. שידורים אלה נקלטים היטב בארץ, בעז־רת מיכשור מתאים.

מי שרוצה לקלוט את שידו־ריו של אחד משני הלוויינים, נזקק לאנטנת־צלחת, בקוטר של 2.44 מטר, אותה יש להת־קין על גג הבית. צלחות כאלה משווקות בארץ כשהן עשויות מאלומיניום או מפיברגלס. אי־כותן של צלחות האלומיניום, אומרים המומחים, משובחת יו־תר. מחירה של אנטנת־צלחת נע בין 3,600 ל־6,210 דולר (כל המחירים בכתבה זו כוללים מע"מ, הובלה והרכבה) – תלוי במספר הערוצים שאליהם ניתן להתחבר ובחומר ממנו עשויה הצלחת. בלוויין האירופי, למ־של, ניתן להתחבר לאחד משני ערוצים – לוכסמבורג או גרמ־ניה – או לשניהם גם יחד.

מי שמתגורר בבית משותף יוכל להתחלק בהוצאות ההתק־נה עם הדיירים האחרים, בעוד שעל דייר בבית פרטי יהיה לשאת בכל ההוצאות בעצמו.

חברת „אמפא תקשורת לוו־יינים" מתקינה „צלחות" משוב־חות מאלומיניום וגובה סכום אחיד של 4,140 דולר עבור התחברות ללוויין הרוסי, או לאחד משני הערוצים בלוויין האירופי. החברה מאפשרת למי שמתגורר בבית פרטי להתחבר לשני ערוצים ב„צלחת" אחת, במחיר של 4,255 דולר ולשני ערוצים בבית משותף במחיר של 6,210 שקל. התעריף לבית פרטי נמוך יותר, באשר מורכ־בת בו מערכת אלקטרונית יחי־דה, שאינה מאפשרת שימוש בו־זמנית, בשני הערו־צים. זאת לעומת בית משותף, בו ניתנת להתקנה מערכת אל־קטרונית כפולה.

חברת „פנורמה" מתקינה צלחות מפיברגלס. עבור חיבור ללוויין הרוסי גובה החברה סכום של 3,600 דולר; חיבור לערוץ אחד בלוויין האירופי, בבית משותף, או לשני ערוצים בבית פרטי, עולה 4,000 דולר, ואילו חיבור לשני ערוצים בבית משותף עולה 5,500 דו־לר.

חברת „סיגנל" מתקינה אף היא צלחות מפיברגלס לשני הלוויינים. עבור קליטת הלוויין הרוסי יש לשלם 3,600 דולר; עבור קליטת ערוץ אחד בלוויין האירופי גובה החברה 4,500 דולר ועבור שני ערוצים – 5,600 דולר.

ראובן לייב

טלוויזיה דיגיטלית:

תשע תוכניות במסך אחד

אם חשבתם, שהטלוויזיה הצבעונית שלכם היא שיא הטכנולוגיה, המלה האחרונה בתחום האלקטרוניקה, אתם טו־עים. לא תאמינו, אבל המציאו כבר כמה דברים מתוחכמים יו־תר.

העיתונות האמריקנית מדוו־חת לאחרונה בהרחבה על הפלא החדש: טלוויזיה דיגיטלית. הל־היט הטלוויזיוני של סוף שנות השמונים, המאפשר איכות תמונה טובה יותר ושימושים מגוונים עד להדהים. אפשר לצפות בעת וב־עונה אחת בתשע תוכניות על אותו מסך. ניתן להגדיל חלק מסויים מן התמונה, או „להקפיא" אותה, ולחליפין – להאיט או להא־יץ. הכל על המסך הביתי הסטנ־דרטי.

השבועון „יו.אס.ניוס אנד וור־לד ריפורט" הסוקר מספר דגמים של הטלוויזיה הדיגיטלית קובע, כי החלוצים בשטח זה הם מיפע־לי „טושיבה" היפאניים, שיצאו עם מסך דיגיטלי בגודל 20 אינ־טש. מחיר הדגם שלהם: 1,119 דולר. גם „סוני" (אף היא יפאנית, כידוע) נכנסה למירוץ החדש והו־ציגה בשוק שני דגמים משלה במחירים של 1,295 דולר ו־1,700 דולר, הכל בהתאם לגודל המסך ומידת התיחכום של מכ־שיר־הטלוויזיה.

מומחים צופים ירידת מחירים בשלב ראשון לרמות של 500–1,000 דולר. בשלב השני של התחרות בין היצרנים – שתהיה פרועה כנראה – צפויה ירידה נוספת במחירים של המקלט הדי־גיטלי, שתהפוך את הטלוויזיות החדשניות האלה למוצר עממי. בארץ, בתוספת המיסים והחיט־לים למיניהם, יהיו המכשירים הללו יקרים למדי ואין זה סביר להניח, כי ציבור־הקונים „יסת־ער" עליהם כמו על לחם טרי כדי „לחטוף" אותם. אבל, מי יודע? אצלנו הכל אפשרי.

שושנה חן

סדרות טיפוליות למניעת הזדקנות עור־הפנים על בסיס פלצנטה:

התהפוך אשה עורה? אולי, תמורת 75 ש"ח

מאז ימי קליאופטרה, ובעצם מאז הופעתה של חווה עלי אדמות, מחפשת האישה את הנשק הסודי בעזרתו תוכל להתמודד עם שיני הזמן ולבלום את תהליך־ההזדקנות, הנותן אותותיו על חלון־הראווה מספר 1 של כל אישה – עור הפנים.

מה הפלא, אם־כן, כי כל אישה המ־בקשת לשמור על הופעה חיצונית רענ־נה, עוקבת בהתמדה אחרי מוצרים חד־שים בשוק, שנועדו – כהבטחת היצרנים – להחזיר, או לפחות לשמור את חן־הנ־עורים לעור פניה של הגברת. החידוש הישראלי התורן במלחמה הנצחית כנגד סימני ההזדקנות שייך לסידרה הטיפו־לית, המבוססת על שילובם של שני מר־כיבים פעילים: הפלצנטה והפנטאויטין.

הפלצנטה היא תרכיז, העשוי מקרום השיליה הנפלטת מגוף האישה אחרי הלידה. תומר זה ידוע בסגולותיו הטרו־מיות למנוע הזדקנות העור ובהאטת התהליך של היווצרות קמטים.

תכשיר זה מיוצר בארץ על־ידי כמה מיפעלים, ביניהם מעבדת „ג'יג'י", המ־ספקת חומר זה אך ורק לקוסמטיקאיות ולא דרך צינורות־השיווק המקובלות. גם מיפעלי „לון" מוכרים סידרת מוצרים, המכילים פלצנטה, ואלה מופצים לא רק באמצעות הקוסמטיקאיות. קרם לחות (50 ג') של יצרן זה, פלוס 3 אמפולות, שכל אחת מהן מכילה 2 סמ"ק של נוזל־פלצנטה, עולה 19.50 ש"ח. קרם מזין (50 ג') נמכר ב־23 שקל. אגב, זהו המחיר גם עבור 5 אמפולות הנמכרות בנפרד.

לעומת זאת, משווקת חברת „ז'נס", באמצעות תמרוקיות ובתי־מרקחת, מוצר שעשה חיל באירופה ואשר מכיל – בנו־סף לפלצנטה – גם פנטאויטין. חומר זה הוא תירכובת של מחמימות טבעיות הנ־ספגות על־ידי העור ומחזירות לו את יכולת־השמירה הטבעית של הלחות. כן סופג התכשיר הזה לחות מן האוויר ומח־דירה לעור. כתוצאה מכך מחדש העור את תכונותיו הטבעיות ונעשה בריא, חלק ומבריק.

הקומבינציה של פלצנטה פנטאויטין, הנחשבת למהפך־זוטא בעולם הקוסמטי־קה, נמכרת כסידרה טיפולית תמורת 75 ש"ח ומחיר זה כולל קרם־לחות (80 ג'), קרם־מזין (50 ג') ושלוש אמפולות, בנות 3 סמ"ק כל אחת, המכילות שמן־הזנה מרוכז. כמו־כן ניתן להשיג כל פריט של הסידרה גם באריזות נפרדות.

אז מי זה אומר, כי נשות ישראל נות־רו לבדן במערכה מול הזדקנות עור־הפ־נים? יצרנים, יבואנים ומשווקים המכי־רים את נפש האישה, ממשיכים להציע את התכשירים שיביאו, לדבריהם, את הגאולה לכל אלה הרוצות להאמין בהם.

אורלי שגב

שרותי שליחים והפצה

"שחף"

מי שמחפש שרות משלוחים מהיר בלי להשקיע הרבה כסף ומצא את השרות הנ"ל אצל "שחף".

שחף המנוהלת ע"י יונתן ושמעון מעניקה לך שירות שליחים והפצה ע"י צוות מנוסה ואחראי במהירות וביעילות לכל ענפי המשק.

כשאתה מעוניין להעביר חבילות, מעטפות או כספים ממקום למקום חשוב לך לקבל מה שיותר תמורת כספך, בשחף מציעים לך הרבה יותר ובפחות כסף.

להיט

חברת להיט הינה אחת החב־רות המובילות בענף המשלוחים וההפצות בארץ.

החברה עוסקת בכל סוגי השליחויות שהינכם זקוקים – העברת ציקים, חלקי חילוף, העברות משלוח, קניות פרי־טים דחופים ועוד... את כל הפעולות הנ"ל חברת להיט תבצע עבורכם במהירות וביעילות. שרות מבית לבית מכל מקום לכל מקום ממרומי הגולן ועד אילת. ובמחירים נוחים, וכך תחסוך את זמנך לנסיעה "לעיר הגדולה".

שרותי להיט מיועדים לכל אחד, לרכזי קניות, למפעלים, קבוצים, מושבים בעלי עסקים חנויות, משרדים, ועקרות בית.

איילה

לכל מי שמחפש שרות אישי מהימן ועבודה מקצועית ימצא אותו ברח' יהודה הלוי 92 ת"א בהנהלתו של מר עוראל. באיי־לה המחירים סבירים ונוחים לכל כיס.

לחברות איילה ישנם סוגים רבים ומגוונים של הפצות ושליחויות ברחבי הארץ. היא עוסקת בשליחויות משרדיות שדורשות אמינות ומהירות. איילה החברה המובילה בענף השליחויות וההפצה בארץ.

שרותי מעוף הפצה ושליחויות

חברתנו ותיקה ודינמית הפועלת בכל הארץ אנו קיימים לפתור בעיות כח אדם (השליח חולה, במלואים, בחופשה) מחיר שירותינו תחרו־תי, ומושם דגש על שרות מהיר אדיב ומסור

- העברת כספים
- סבובי בנקים
- הובלת חבילות
- הפצת מתנות ודברי שי.

רח' אחד העם 77 ת"א, מיקוד 65208, טל. 202494-5

שחף

שרותי שליחים והפצה (1978) בע"מ

שחף חברת השליחים המהירה והאמינה באזור גוש דן השרות הוא העקרון המנחה בעבודתנו!!!

- בטוח על העברת שיקים (באופן קבוע)
- הצמדת שליח זמני קבוע
- הפקדות בבנקים
- העברת מסמכים
- העברת מעטפות
- סדורי דואר
- מטבע זר

דרך פ"ת 6 ת"א ת.ד. 30561 טל. 614374, 614416, 624649, 625157

איילה שליחויות בע"מ

איילה – החברה הגדולה והאמינה ביותר שזכתה בשנים 6־1985 בשרות המומלץ ביותר, המהיר ביותר, האדיב והמסור. פעולתנו מסתעפת לכל רחבי הארץ.

השרות המומלץ 1985

השרות המומלץ תל־אביב 1986

כתובתינו – יהודה הלוי 92 תל־אביב 65275 טלפונים – 297011 ־ 203437

- הפצה ושליחויות
- שרותי חבילות
- העברת כספים
- סבובי בנקים
- שרות דחוף
- הצמדת שליח
- מנויים קבועים
- מסירת בתי־משפט
- הפצת מתנות ושי.
- ועוד...

להיט

"להיט" שרותי שליחויות בע"מ,

מהפכה בשרות משלוחים – שרות משלוחים מבית לבית מכל מקום לכל מקום ממרומי הגולן ועד אילת

• הפקדות בבנקים • העברת מעטפות • הצמדת שליח • סדורי דואר • העברת חבילות • מסירת דברי שי ועוד...

"להיט" שרותי שליחויות בע"מ,

טל': 225261, 03-228456 טלקס: TELEX 342389

במהירות! כחץ מקשת!

בדייקנות, באחריות

הדרך המהירה ביותר עבור המשלוח שלך מתחילה בתחנת מוניות אביב

- ★ העברת כל סוגי המשלוחים באמצעות מוניות
- ★ בקווים: תל־אביב, רמת גן, ירושלים טבריה עפולה וחדרה.
- ★ תדירות נסיעות! כל 30 דקות
- ★ ביטוח לכל משלוח

- ★ צוות זריז, דייקן, אחראי ומנוסה!
- ★ החברה קבלה את אישור ביהמ"ש לחוזים אחידים לתנאי המשלוח.
- ★ שרות שליחויות שליחי אביב בע"מ באמצעות קטנועים

בערים: ת"א טל. 03־624973, חיפה 04־660779, ירושלים 02־243272

התחנות פועלות רצוף בשעות 6.00-19.30

שירות השליחויות פועל רצוף בשעות: 8.00-16.00

1986

אלוף נהגי "אביב" בע"מ שרות מוניות בין עירוני משרד ראשי: תל־אביב שד' רוטשילד 32 טל. 03־622888

סניפים ירושלים – רח' שמאי טל. 02־227367/8 חיפה דרך העצמאות 39 טל. 04־672674 הדר הכרמל רח' מרדי 6 טל. 04־672672 טבריה טל. 067־20098 עפולה 065־22922 חדרה 063־22111

הלוח הכללי | הלוח הנפוץ ביותר | הלוח הגדול ביותר

TEVA טבע

לחברתנו דרושים/ות

למפעלנו בנתניה פלנטקס

מהנדס חשמל אלקטרוניקה

עם רקע במחשבים

ללימוד תכנון, הפעלה ואחזקת מערכת ממוחשבת לבקרת תהליכים במפעל תעשייתי כימי

נסיון קודם לא הכרחי

המועמדים מתבקשים לפנות בכתב-יד לפלנטקס בע"מ ת.ד. 160 נתניה 42101

למשרדנו בפתח-תקוה

עוזר לרואה חשבון

תפקיד מעניין עם אתגר לרו"ח צעיר

- בוגר חוג לחשבונאות
- נסיון בעבודה בהיקפים גדולים-יתרון
- התמחות אפשרית

הענינים לדרישות יפנו בכתב-יד למנהל כ"א ת.ד. 3190 פתח-תקוה 49131. נא לציין כתובת, מיקוד וטלפון להתקשרות

למפעלנו בבת-ים

פאקא

מפעילי מתקנים

מפעילים למתקני זיקוק

- 10 שנות נסיון
- נסיון בתעשית המזון-רצוי

עבודה ב-3 משמרות

המועמדים מתבקשים להתקשר טלפונית לפאקא, תעשיות בע"מ, טל. 03-5519447

-סודיות מובטחת-

בראשית מאי תשנח

ייפתח **סמינר למדריכי נוער**

ל-4 חודשים.

בוגרי הסמינר יועסקו במשרה מלאה בכל הארץ.

תנאי קבלה: בוגרי צבא, בעלי 12 שנות לימוד. למסיימים תוענק תעודה ויאופשר קידום במערכת.

פרטים: מרכז הנוער העובד והלומד

רח' קיבוץ גלויות 120 ת"א טל. 813413 למיכל

ELECTRONICS CO.

IN RAMAT GAN zequizes an

EXPERIENCED ENGLISH TYPIST

with perfect knowledge of English

Telex experience an advantage

5 DAY / WEEK

Full time and stable position

Flexible hours — Pleasant atmosphere

ELINA LTD. Tel 03-7514129

from Sunday.

בית הספר החקלאי מקוה ישראל

דרושים/ות לשנה"ל תשמ"ו

מורים/ות

למקצועות מיחשוב ובקרה

✶ מחשבים ✶ פיסיקה — חשמל ✶ אלקטרוניקה

ואפשרות למשרות חלקיות

מועמדים בעלי תואר מהנדס או הנדסאי מוסמך ובעלי רקע בהוראה, יפנו בכתב להנהלת מקוה ישראל, דאר חולון ב. 58910.

למפעל מכני בהרצליה הנמצא בתהליך התרחבות

דרושה

מזכירה למחלקת המכירות

לעבודה עם לקוחות וספקים

הכשורים: ✶ נסיון כ"ג שנים. ✶ יחסי אנוש טובים ✶ פעילות, דינמיות ואחריות השואפת להתקדם ולהתפתח עם המפעל.

— למשרה מלאה —

נא לפנות בכתב-יד בפרוט מלא של קורות חיים, השכלה ונסיון לת.ד. 2052 הרצליה ב' 46120

— סודיות תשמר בקפידה —

ל"הזמיר" דרושים

סורגים מנוסים ל-3 משמרות

— תנאים טובים למתאימים —

טלפון: 03-611617

03-621387

בהרצליה דרוש

מחלק עתונים

לשעות הבוקר המוקדמות

בעל קטנוע תושב המקום.

טל. 052-552064.

למפעל תעשייתי

דרוש

מנהל חשבונות

1. נסיון — 3 שנים לפחות במפעל תעשייתי מסחרי
2. מגורים באיזור המרכז

לפנות מיום א' בין השעות 18.00—15.30

טל: 03-590058

לחברת "הגרעין" בע"מ דרושים

1. עוזר למנהל חשבונות 2. מחסנאי
3. מלגזן בעלי נסיון

לפנות לקרליבך 11 ת"א למשה, בין השעות 14.00—16.00

מפעלי ידיעות אחרונות - מחלקת הספרים

כל סודות הגוף והבריאות

עשרת הכרכים שיפתחו בפניך ובפני ילדיך עולם שלם של מדע ומידע

עורך רפואי למהדורה העברית **פרופ' יהודה שינפלד** הפאקולטה לרפואה, ביה"ח סורוקה אוניברסיטת בן-גוריון, באר-שבע.

האנציקלופדיה של גוף האדם

"האנציקלופדיה של גוף האדם" משמשת סדרה של ספרי עזר בסיסיים לתלמידים ולכל מי שיש לו ענין להכיר את הנושא מקרוב. ההסבר המפורט והמדויק והאיורים המדעיים הצבעוניים, שהוכנו במיוחד לצרכי המחשה חזותית מאירת עיניים, יהיו לך לעזר רב. בכל אחד מעשרת הכרכים תמצא גם מילון מונחים ומפתח עניינים מקיף.

מה אתה יודע על תהליך ההומאוסטזה שהוא מנגנון הגנה, על הרודופסין או ארגמן הראיה בעין, על תפקידו של הלבלב בגוף, איך עובדים השרירים, על מבנה המוח, על תהליך ההפריה, על המלחמה במחלות ומניעת כאבים ועל נושאים רבים שהם עולם ומלואו של גוף האדם והבריאות.

מחיר האנציקלופדיה -.150 שקלים חדשים.

כל הרוכש את האנציקלופדיה לפני 30.4.1986 יזכה גם:

(1) בלקסיקון הממשל ב־3 כרכים, שמחירו 40 ש"ח.

(2) לאפשרות לשלם ב־3 תשלומים, הראשון ביום ההזמנה, השני ב־1.5.86 והשלישי ב־1.6.86

בעלי כרטיסי אשראי יכולים להזמין טלפונית: 03-621065, 03-621064, 03-212355. לנוחותך הספח:

לכבוד ידיעות אחרונות ת.ד. 37744 תל־אביב 61376.

הנני מזמין בזה את "האנציקלופדיה של גוף האדם" יחד עם השי.

שם ________ כתובת ________

מיקוד ________ טלפון ________

כל הספרים יישלחו אליך מיד.

בתוקף עד 30.4.86

אתה תהנה גם מהאנציקלופדיה גופה

וגם כשתראה איך ילדיך נהנים ולומדים.

מלון דניאל

הרצליה — חוף הים

דרושים

- ☆ **קפטנים, ברמנים, מלצרים/יות** מנוסים, דוברי אנגלית, למסעדות המפוארות והאקזוטיות.
- ☆ **טבח** למטבח חם. בעל נסיון מוכח.
- ☆ **מסז'יסטית מדופלמת** בעלת נסיון ל-BEAUTY SPA. גמישות בשעות העבודה.
- ☆ **מפקחת קומה** בעלת נסיון.
- ☆ **חדרניות** לעבודה במשמרת בוקר.
- ☆ **שרברב מכני** (טיפול משאבות) בעל נסיון מוכח. לעבודה במשמרות, חגים ושבתות.
- ☆ **עוזר חשמלאי** לעבודות אחזקה בעל נסיון מוכח. לעבודה במשמרות, חגים ושבתות.
- ☆ **בל-בוי** דובר שפות.
- ☆ **בל-מן** דובר שפות.

עדיפות תנתן למתגוררים באזור המרכז והשרון.

על המעוניינים להצטייד בתעודות, המלצות ותמונה, ולהגיע למחי כח אדם, מלון דניאל, חוף ים הרצליה, בימים א-ה בשעות 10.00-13.00.

גלר נסיס

חברה צעירה ודינמית בענף האירוח מחפשת

אחראי/מעצב תפאורות לאירועים

(אפשרי בוגר תדמור בקורס ניהול)

הדרישות:

- * בעל מעוף ויוזמה.
- * גישת אומנותית.
- * יכולת ארגון וניהול.
- * נסיון של 5 שנים בענף האירוח.

מועמדים מתאימים יפנו החל מיום א' לעליזה 03-304833.

דרושה דחוף!!!

כתבנית מנוסה

לסדר צילום מחשב

סודיות מובטחת תנאים טובים למתאימה

טל: 03-204598, 297978

פרסום איתן

לחב' בנין ג'רסי – ארה"ב המנוהלת ע"י ישראלים

דרושים

בעלי מקצוע בני 40 - 30

מנהל מפעל טרומי וגבס

בעל נסיון מוכח של 3 5 שנים

למהנדס בכיר תנתן עדיפות

4-5 מהנדסי גמר

ברמה עליונה

נסיון מוכח של 3- 5 שנים.

2 מנהלי מפעל טרומי מעץ

ברמה גבוהה

נסיון מוכח של 3-5 שנים

3 מנהלי מחלקות למרכיבים

בעלי נסיון של 5 שנים

מהנדס תמחירן

לתזרים מזומנים לחברה

מהנדס אחראי

לתיכנות מחשב לבנין

נסיון מוכח של 3 שנים לפחות

מנופאי מעולה

למבנים עד 4 קומות

יש לענות בכתב יד + קורות חיים + פרוט הנסיון, יש לצרף אישורים. לת.ד. 33517, חיפה

על המעטפה יש לציין עבור מס' 501

אקטיביטי

משאבי אנוש | מאגרי מידע

לאחד מלקוחותינו, קונצרן טכנולוגי מתקדם בהיקף ארצי דרושים:

ראש קבוצת פתוח מכנית

- תאור התפקיד: נהול וריכוז פעילות פתוח של צוות מהנדסים וטכנאים בתחומים: תכנון מנגנונים מכניים, מערכות סרוו, זיווד אלקטרו אופטי, אלקטרו מכני ואלקטרוני. מנגנונים תעופתיים, ניהול מו"מ עם קבלני משנה.
- כישורים נדרשים: מהנדס מכונות, לפחות 10 שנות נסיון בנושאים דומים, בעל נסיון בניהול צוות פיתוח רב־תחומי.

ראש צוות פתוח מכני

- תאור התפקיד: רכוז צוות פתוח ובצוע תכנון של מנגנונים מכניים, מערכות סרוו, זיווד אלקטרו אופטי ואלקטרו מכני, בצוע אנליזות ותכנון באמצעות מחשב.
- כישורים נדרשים: מהנדס מכונות, 7 שנות נסיון בפתוח מערכות דומות. ידע בתכנון באמצעות חומרים מרוכבים — יתרון.

★ שבוע עבודה בן 5 ימים.

★ מועמדים מתאימים יפנו טלפונית או בכתב״ד.

אקטיביטי

הפתרון האנושי לטכנולוגיות מתקדמות

ר"ג, רח' בנימין 2, טל' 7517650, 03-7517963

ת.ד. 1710 רמת־גן.

נשיונל סמיקונדקטור National Semiconductor

הצטרף לצוות המייצר את המעגלים המשולבים של דור העתיד.

חברת נשיונל סמיקונדקטור שמרכזה בעמק הסיליקון בארה"ב, הקימה במגדל העמק מרכז טכנולוגי מהמתקדמים בעולם, שיפתח וייצר מעגלים משולבים בתהליכים חדשים ומתוחכמים. לנו דרוש

חשמלאי אחזקה

משרה מס' 5103

חשמלאי האחזקה יבצע עבודות אחזקת חשמל כלליות במפעל ויעזור בתחזוקת מכשירים.

המועמד יהיה חשמלאי מוסמך לפחות, בעל נסיון בתעשייה ובעל ידע במערכות פיקוד וכח תעשייתיות. ידע במערכות מיזוג אויר ובמכשור ובקרה יהווה יתרון. יכולת עבודה עצמית.

נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, תעודות וציונים אל: נשיונל סמיקונדקטור אי. סי. בע"מ, ת.ד. 619 מגדל העמק 10556, עבור מחלקת כח אדם ולציין את מספר המשרה וטלפון להתקשרות

יעל תכנה ומערכות

דרושים

מנתחי מערכות בכירים

להובלת צוותי פיתוח תכנה

- ★ בעלי נסיון של 4 שנים לפחות במחשבי VAX.
- ★ רצוי ידע ב־DECNET ו־RDB.
- ★ רצוי סיווג בטחוני.

להתקשר החל מיום א' לשחר:

03-7516388 03-7519191 או לפנות בכתב.

יעל תכנה ומערכות אתה בידיים טובות

רח' היצירה 29, רמת־גן 52521

תרכובות ברום

כימיה עתירת ידע

לאגף מחקר דרושים:

כימאים בעלי תואר שלישי לניהול פרוייקטים

בתחומים הבאים:

(1) סינטזות אורגניות.
(2) שימושי חומרים חקלאיים.
(3) כימיה אנליטית.
(4) כימיה אי־אורגנית/ אלקטרוכימיה - רצוי ניסיון במחקר שימושי

(מועמדים בעלי תואר שני עם נסיון יישקלו על־פי כישוריהם)

*פרטים נוספים לגבי מישרה זו ניתן לקבל בטל: 057 - 74917).

ליחידת שווק אורגנית דרוש:

כימאי/ מהנדס כימיה

* בוגר אוניברסיטה עם רקע או ענין בשיווק

ראש מערכת מידע (עסקי ומדעי) **וספריה**

תאור התפקיד

- * השכלה אקדמאית באחד מהתחומים: כימיה / ביולוגיה / רפואה - רצוי כימיה
- * רקע בספרנות ומידע.
- * נסיון בנהול צוות עובדים.
- * ידיעה טובה בעברית ואנגלית.
- * כושרהבעה טוב בכתב בשתי השפות הנ"ל.

סודיות מובטחת

מועמדים העונים לכישורים המבוקשים מוזמנים לפנות בכתב יד ובצירוף קורות חיים ונסיון למדור כח אדם ת.ד. 180 באר־שבע 84101 (נא לציין ת.ז) מודעה זו מתיחסת לנשים וגברים באחד

עבוד היום בטכנולוגיות המחר

יחידת האבטחה במסופים בגבול ישראל־מצרים

דרושים

בוגרי יחידות קרביות לתפקיד בטחוני

700 ש"ח נטו לחודש + הטבות רבות נוספות, כגון: דיור, ארוחות, נסיעות ומענקים.

הכישורים הדרושים:

- ★ לוחמים ביחידות שדה (עדיפות למסיימי קורס פיקודי).
- ★ בעלי כושר גופני גבוה, פרופיל רפואי 82 ומעלה (בעלי משקפיים יחויבו בעדשות מגע רכות).
- ★ גיל: עד 27.
- ★ עבר ללא דופי.
- ★ בוגרי 12 שנות לימוד, דוברי השפה האנגלית (ערבית – יתרון).

הקבלה לעבודה מותנית במעבר קורס.

ועדות קבלה תתקיימנה במשרדי חברת "השמירה" בע"מ, ברח' בן־יהודה 77, ת"א, קומה ג', ביום שני (31.3.86) בין השעות 9.00-13.00, וביום רביעי (2.4.86) בין השעות 15.00-18.00

על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים, תעודת שחרור, פנקס שבוי ו־3 תמונות, וכן בגדי ספורט.

ביצועיסט/ית

לקבלן לגר פיקה

עם נסיון בלבד

03-249519

גן השיקמים

לארועים וכנסים

דרושים

טל. 663066

מיום א' לאבי או אריה

למפעל בענף הרכב

דרושים

1) מחסנאי טכני (רצוי בעל נסיון בענף חלקי חילוף לרכב.
2) עובדי ייצור טכניים
3) חשמלאי רכב
4) נשים לעבודות טכניות

03-7519468

לפנות לפרח

שירות התעסוקה

מחפש עבודה זמנית?
באזורי ההדרים יש כעת אפשרויות רבות בקטיף, פיקוח, בקורת טיב, אריזה ועוד.

מחפש עבודה?
אנו נעזור לך בעבודה, ייעוץ תעסוקתי, והכוונה לקורסים מקצועיים. גם אתה תוכל למצוא עבודה מתאימה לך, במגוון ההצעות שבידינו.

הזדמנות שווה לכל

שירות התעסוקה לשירותך

מרחב ירושלים
- טכנאי חשמל, חנות למוצרי אלקטרוניקה 4806/21
- תפסנים לחב' קבלנות לבנין 4807/21
- מאבטחי שמירה לחב' שמירה. 4808/21
- נגרים, למפעל רהיטים. 4809/21
- תופרות + נסיון, מפעל טקסטיל 4810/21
- דפס אופסט או מוליטיליט לבית דפוס. 4811/21
- חייט למתפרה 4812/21
- חדרניות למלון 4813/21
- מדריכים טיפוליים לבית חולים 4814/21
- ספרן, לבית ספר 4815/21
- קונדיטור, לבית מלון 4816/21

מרחב תל־אביב
- טבחים מקצועיים קונדיטורים. 4817/21
- מחסנאי מזון (פעמיים בשבוע, בערב) לגן האורנים, ת"א. 4818/21
- מותח מקצועי, למפעל נעליים, ת"א. 4819/21
- מוכר, לחנות בעל רשיון נהיגה להובלת סחורה, חנות, יפו. 4820/21
- עוזרים למלצרים, מפעל קיטרינג ת"א. 4821/21
- עוזר מחסנאי, בעל רשיון נהיגה, חברה למזון ת"א. 4822/21
- חדרניות ופועלי מטבח, הילטון ת"א. 4823/21
- נגרים בעלי נסיון, אלונקאים, בית חולים ת"א. 4824/21
- ניצבים בעלי מראה אירופי, (גיל לא משנה) לתמונה, לחב' להפקת סרטים ת"א. 4824/21
- תופרות לזינגר ואוברלוג, מפעל שמיכות ת"א. 4826/21
- תופרות, גזרנים, סורגים, גהצנים ותדמתניות, מפעל סריגים בדרום ת"א. 4827/21
- תופרות (600 ש"ח לחודש) מפעל לייצור תיקים מבד 4828/21
- נהגי אוטובוס, קואופרטיב ת"א. 4829/21
- בחורים להרכבת נברשות, מפעל לנברשות בדרום ת"א. 4830/21
- מזכירת עברית אנגלית + ידע בהפעלת טלקס, משרד, ת"א. 4831/21
- חשמלאים מוסמכים מלון 5 כוכבים ת"א. 4832/21
- מלצרים טבחים, מלון 5 כוכבים ת"א. 4833/21

השרון הדרומי
- טכנאי להתקנת מזגני אויר לרכב, מוסך מרכזי פ"ת 4834/21
- מרכיבי קונסטרוקציות, רקע במסגרות חברת בניה פ"ת. 4836/21
- אחים ואחיות, למוסד סיעודי, פ"ת. 4835/21
- גהצן בעל נסיון, למפעל הלבשה, פ"ת. 4836/21
- אחים ואחיות, למוסד סיעודי, פ"ת. (משמרות). 4837/21
- כח עזר (גברים) למוסד סיעודי, ברעננה. אפשרות למתן דיור לתושבי אזור משמרות. 4838/21
- מנהל מוסף למלונות, בעל נסיון של 10 שנים לפחות, חב' יבוא ויצוא, פ"ת. 4839/21
- מחסנאי לחלקי חילוף לרכב, בעל נסיון, מוסך בסגולה (פ"ת). 4840/21
- מפעיל מחשב, ידע באנגלית, רשיון נהיגה, (שתי משמרות) מפעל תעשייתי ביהוד. 4841/21
- שרברבים מנוסים, להרכבת מערכות סולאריות, לחב' פ"ת. 4842/21
- נגר רהיטים מנוסה, מפעל רהיטים, פ"ת. 4843/21
- עובדי ייצור למפעל לבידים פ"ת. 3 משמרות. 4844/21
- עובדי ייצור מפעל מתכת פ"ת 3 משמרות. 4845/21
- חשמלאי תעשיה מוסמכים מפעל תעשיה פ"ת. 4846/21
- תופרות למפעל טקסטיל, הוד השרון. 4847/21
- עובדי/ות ייצור ואריזה למפעל נייר פ"ת. 4848/21
- פקידת יבוא יצוא, מפעל תעשייתי פ"ת, חצי משרה, בשעות הצהרים. 4849/21
- תמחירן בעל רמה, סוג 2 בהנהלת חשבונות (לפחות שנתיים נסיון) מפעל מזון פ"ת. 4850/21

עמק יזרעאל
- חרטים, למפעל הנדסת דפוס, (בעלי שלוש שנות נסיון), עפולה. 4851/21
- נגרי רהיטים, נגריה במגדל העמק. 4852/21
- הנדסאי בנין, מפעל במגדל העמק. 4853/21
- מבלטנים, מפעל מגדל העמק. 4854/21
- נגרי רהיטים, מפעל נצרת עלית. 4854/21
- מכונאי למכונות תפירה, מפעל בנצרת עלית. 4855/21
- גזרנים למפעל, נצרת עלית. 4855/21
- אורגים למפעל, נצרת עלית. 4856/21

רוצה לעבוד? יש עבודה!!!

אזור הדרום
- מסגרים רתכים, לקבלן, אשדוד. 4857/21
- תופרות למתפרה, אשדוד. 4858/21
- הנדסאי אלקטרוניקה, למפעל אלקטרוניקה, אשדוד. 4859/21
- חשמלאי מוסמך, למפעל טקסטיל, אשדוד. 4860/21
- ברזלנים, טפסנים, לקבלן בנין, אשקלון. 4861/21
- מסגרים, למפעל, אשקלון. 4862/21
- תופרות, מפעל טקסטיל, ק. מלאכי. 4863/21
- חשמלאי מוסמך למפעל מזון, ק. מלאכי. 4864/21
- חרט, למפעל מתכת, ק. גת. 4865/21

דימונה
- מהנדסי מכונות, למפעל במצפה. 4866/21
- חשמלאים, למפעל במצפה. 4867/21
- חרטים כרסמים, למפעל במצפה. 4868/21
- מסגרים רתכים, מפעל במצפה. 4869/21
- תיקונצ'יקים לצה"ל, במצפה. 4870/21
- נהג + רשיון לטרקטור לצה"ל, במצפה. 4871/21
- מכונאים לרכב, מוסך במצפה. 4872/21
- חשמלאים לרכב, מוסך במצפה. 4873/21
- מחסנאים למפעל במצפה. 4874/21
- שומרים לחברות שמירה במצפה. 4875/21

השרון הצפוני
- חדרניות, לבתי מלון, נתניה. 4876/21
- תופרות למפעלים נתניה. 4877/21
- תופרות, למפעלים בקדימה. 4878/21

הגליל העליון
- הנדסאי חשמל מקצועי, בעל נסיון, למפעל מזון בחצור. 4879/21
- מסגרים מקצועיים, בעלי נסיון, למפעל מתכת בחצור. 4880/21
- מהנדס מכונות, למפעל מתכת, חצור. 4881/21
- מהנדס כלים מקצועי, בעל נסיון, מפעל מתכת, חצור 4882/21
- חרטים וכרסמים מעולים, בעלי נסיון מפעל מתכת, חצור. 4883/21

הגליל המערבי
- הנדסאי חשמל, נסיון באחזקת חשמל, מוסד ציבורי נהריה 4884/21
- פקידות עברית אנגלית, שליטה מלאה באנגלית, מפעל, נהריה. 4885/21
- תופרות, בעלות נסיון, מפעל קונפקציה, עכו. 4886/21

בפרטים נוספים גש ללשכת התעסוקה במקום מגוריך הבא אתך תעודת זהות וכל תעודה המעידה על השכלה, מקצוע, נסיון, וכן תלוש זה.

מבצע "יש עבודה — עבודה!"
מס. הפנייה: ....
שם: ....
מען: ....
כתובת: ....
28.3.86
סדרה מס' 21
הזדמנות שווה לכל

מעסיק את שירותך
באיתור ובמיון כוח אדם מתאים ובהכשרתו. התקשר ללשכת התעסוקה הקרובה והודע נא על כל משרה פנויה.
תוכל לקבל סיוע ממלכתי משמעותי לקליטת עובדים חדשים ובהכשרה פנים מפעלית באזורי פיתוח במוקדי אבטלה ולעולים.

כצט CTS
דרוש
מקדם מכירות
לשיווק והפצה של מוצרי אספקה רפואיים לבתי חולים
הכשורים הדרושים:
* השכלה רפואית.
* ידע במוצרים רפואיים וצרכים כירורגיים.
* יכולת לימוד גבוהה ומהירה.
* בעל שליטה בשפה האנגלית בכתב ובע"פ.
* כושר ניידות גבוה.

אזור הפעילות - כל חלקי הארץ. עדיפות לבעלי נסיון במכירות, אספקה רפואית וחדרי ניתוח.
למועמדים המתאימים מוצע תפקיד עם אתגר וסיכויי התפתחות טובים. המועמדים העונים לדרישות מתבקשים לפנות בכתב־יד, למי תכתובת - כצט בעיים, ת.ד. 10 ת"א 61000.
סודיות מובטחת
כ.צ.ט. בע"מ כימיקלים וציוד טכני
בשירות הציבור מאז 1921

רב־קר בע"מ
תעשיות מיזוג אויר לרכב
RAV CAR
דרושים:
- יוצאי חי"א במקצועות: מכונאי - חשמלאי אמוסים
- עוזר מחסנאי
- פקידה לעבודה בשעות אחה"צ
- עובדי ייצור
- עובד נקיון לשעות אחה"צ

עמל 50 ק. אריה פ"ת טל. 9221810, 03-9240181-2

רבינטקס
למפעלנו בבני ברק
דרוש
אורג
למכונות פיקנול
לקביעת ראיון נא לפנות טלפונית 03-700196 למר קליין.
—סודיות מובטחת—

אסטרונאוטיקס
קניין בכיר
לרכש רכיבים אלקטרוניים בארץ ובחו"ל
* רקע טכני באלקטרוניקה.
* ידיעת השפה האנגלית.
* נסיון קודם ברכש במפעל תעשייתי.
* כושר ניהול משא ומתן.
* הכרת שוק הרכיבים הצבאיים.

5 ימי עבודה בשבוע.
תנאים נאותים למועמדים המתאימים. המשרות המוצעות מתאימות לגברים ונשים כאחד.
סודיות מובטחת.
לפנות לאסטרונאוטיקס, אגף הארגון רח' הירקון 23 בני ברק ת.ד. 882 מיקוד 51261 או טלפונית 03-784212.

לחברת שיווק גדולה בענף הטקסטיל
דרוש
מבקר איכות
בעל נסיון
רצויה התמחות בענפי: טוויה, אריגה, צביעה ואשפרה.
לפרטים נא להתקשר לטלפון: 03-615116.

אם אתה איש מקצוע מנוסה באחד מתחומי
המחשב
אותך אנחנו מחפשים!!!
חייג 03-624565-6 ויחד נמצא לך משרה מתאימה עם אתגר ותמורה (ללא תשלום מצידך)
אלעד - רח' יהודה הלוי 77 ת"א

חברת מזון גדולה
באזור גוש דן
מציעה הזדמנות לבעלי מקצוע מעולים, המחפשים אתגר וגיוון, ומסוגלים לפתח ולהתפתח מתוך ראיה ארוכת טווח.
מהנדס תעשיה וניהול (משרה 1080)
לריכוז פרויקטים, שיפור שיטות, וטיפול בנושאי מיחשוב.
בעל נסיון בתעשיה ויכולת לנהל אנשים ולהשתלב בעבודת צוות.
מהנדס מזון (משרה 1085)
אחראי על טכנולוגית המזון במפעל.
בעל תואר אקדמאי, 3 שנות נסיון לפחות במפעל מזון בארץ, ידיעת אנגלית על בוריה ויחסי אנוש טובים.
מועמדים יפנו בכתב־יד בלבד בצרוף תולדות חיים מפורטים אל ת.ד. 11024 ת"א 61110.
סודיות מובטחת.
תחנת "יעוץ לנושאי כח-אדם"

לחברת בניה בתל אביב
דרוש
מנהל עבודה לאזור הדרום לעבודות שלד וגמר
רצוי תושב באר־שבע או הסביבה
נסיון של 3 שנים לפחות
לפנות בכתב: ת.ד. 20111 ת"א, 61200

אינטליגנטית ונמרצת לתפקיד
מזכירה
בעלת יכולת ניהול משרד, הדפסה עברית־אנגלית. שפת אם אנגלית־מועדפת. מקום העבודה — גבעתיים.
לפנות בכתב בצירוף נסיון וקורות חיים: ל-מולפר, ת.ד. 147 גבעתיים מ. 10158

להב ישקר
- מפעל להבים למנועי סילון.
- יצרן להבים לחיל האויר ולתעשיות המנועים בעולם.
- קידום ותמורה על בסיס הישגים אישיים.
- שבוע עבודה בן 5 ימים.

לצוות ההנדסה
מהנדס/ת מכונות
לטכנולוגיות עיבוד שבבי
כישורים נדרשים:
- רקע בעיבוד שבבי
- נסיון בהשחזה
- נסיון של 3 שנות עבודה ומעלה בתעשיה

מהנדס/ת הנדסאי/ת מכונות לתכנון
התפקיד: תכנון מתקנים, כלים ומדידים
כישורים נדרשים:
- נסיון של מספר שנים בתעשיה הכרחי

להנדסת איכות
מהנדס/ת מכונות
כישורים נדרשים:
- נסיון בעיבוד שבבי
- ידיעה טובה באנגלית טכנית — הכרחי
- נסיון קודם בתכנון מפרט בדיקה

המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד או בטלפון לנוהל כח אדם, להב ישקר בע"מ ת.ד 330 נהריה 22102 טל 04-927831

מחשבת MASHEVET Software Consulting Marketing
דרוש
מנהל שיווק
עם נסיון מוכח בשיווק של מערכות תכנה ותמורה במחשבי ריבוי משתמשים
נא לפנות לאבי, טל. 03-337881, 336343/4

גבור סברינה
למפעלי החברה בנתניה
דרושים/דרושות
1. למחלקה הכלכלית
עובד עצמאי
בעל ידע ונסיון בהנה"ח, תמחיר ותקציב.
2. למחלקת ביקורת טיב
אחראי ביקורת טיב
עדיפות לבוגרי שנקר ו/או בעלי נסיון בביקורת איכות.
לקבלת פרטים נא לפנות בשעות הערב אל יהודה בן יוסף, 03-319261
3. למחלקת עיבוד נתונים אוטומטי
עובד לתפקיד ארגוני
בעל הכרות ונסיון בעבודה עם מחשב, עדיפות לבעלי נסיון ניהולי.
4. למחלקת הנהלת חשבונות
מנהל חשבונות עצמאי (סוג 3)
בעל נסיון של חמש שנים לפחות בהנה"ח ממוחשבת.
5. למצבעת הגרביים ברמת החייל
צבעי טקסטיל.

כל המשרות הנ"ל מלאות ומוצעות לנשים ולגברים.
מועמדים תושבי נתניה והסביבה יפנו בפרוט קורות חיים לת.ד. 84 נתניה, 42100, עבור "כח אדם". (נא לציין מספר טלפון להתקשרות).

לכור – סחר בע"מ
דרוש
מנהל מחלקה חקלאית ביחידה לשרותי סחר
במשרד הראשי של החברה בתל־אביב
*
בעל התפקיד יעמוד במגע עם ספקי תשומות חקלאיות בארץ ובעולם, ינחה מקצועית את פעילות נקודות המכירה של החברה בחו"ל ויהיה אחראי לפתוח השווק של תשומות חקלאיות בסניפי חו"ל.
דרישות התפקיד:
* תואר ראשון בחקלאות (או בוגר קורס מקביל במדרשת רופין).
* נסיון של חמש שנים לפחות בניהול חקלאי.
* נסיון שווקי מוכח
* ידיעה טובה של השפה האנגלית
* נסיון עבודה בחו"ל – יתרון

* * *
מועמדים מעונינים יפנו בצרוף נסיון וקורות חיים בכתב יד לת.ד. 1514 תל־אביב מיקוד 61014
רק מועמדים מתאימים יענו

מנהל חשבונות ראשי
למלון גדול וחדיש בטבריה המארח תיירות נכנסת ומקומית.
המועמד המתאים יהיה:
- בעל נסיון של 5 שנים לפחות.
- בקיא בהנהלת חשבונות ממוחשבת.
- לתושב האזור – עדיפות

המועמד המתאים יהנה מתנאי העסקה טובים ואפשרויות קידום במסגרת קבוצת הניהול.
נא לפנות בכתב־יד בפרוט קורות חיים ונסיון אל ת.ד. 188 טבריה ולציין שם המשרה.
- סודיות מובטחת -

לקיבוץ מענית
דרוש/ה
אחות/אח מוסמך/ת
רצוי בעל/ת נסיון בעבודה בקיבוץ
נא לפנות לטלפון 063-75111 עד שעה 14.00 ולטלפון 063-75398 בשעות הערב

למפעל ותיק בענף המתכת
דרושים
כרסם מעולה
חרט מעולה
מסגר מעולה
תנאים מצוינים למתאימים
09-242377 03-708387

קופת חולים מאוחדת
לסניפנו בבאר־שבע
דרוש
רופא שיניים
בעל נסיון של 3 שנים לפחות
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל סניף ב"ש רח' העצמאות 26 טלפון 057-31470.
*
לסניפנו בחדרה
דרושים
רופאי שיניים
בעלי נסיון של 3 שנים לפחות.
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל סניף חדרה רח' הרברט סמואל 71 טלפון: 063-26880.
תנאים טובים מובטחים למתאימים
— סודיות מובטחת —

בטחון אזרחי
CITIZENS SECURITY SERVICES
סניף נמל תעופה בן גוריון
★אבטחה ★שמירה ★שרותים מיוחדים
דרושים
בחורים/בחורות
לתפקיד בטחוני מעניין בנמל התעופה בן־גוריון
העבודה מוצעת למשרה מלאה בלבד ואינה מוצעת לסטודנטים
תקופת חוזה מינימלית — 1/2 שנה
תנאי קבלה:
* לאחר שרות צבאי
* 12 שנות לימוד
* דוברי אנגלית ברמה גבוהה — יתרון לשפה נוספת (ראיון הקבלה יערך בשפה האנגלית)
* מצב בריאותי תקין
* עד גיל 26
* מגורים באזור המרכז בתקופת ההווה -חובה

ועדת קבלה תערך ביום 1.4.86 בשעה 08.00 בנמל התעופה בן־גוריון ונפגשים בשער מס' 4
על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים ו־2 תמונות.

שופר־סל
לסניפי חרשת בגוש דן
דרושים/ות
מנהלי מחלקות
כלי בית וביגוד
יתרון לבעלי נסיון בתחום.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות אישית למר חנוך גדלה, בית שופרסל, רוטשילד 79 פ"ת ביום ראשון 30.3.86 בין השעות 09.00 — 12.00.

למפעל "אדרת" שומרון
(מול קרני שומרון)
דרוש
טכנאי/הנדסאי יצור
עדיף בוגר "שנקר"
לעבודה במשרד הנדסת יצור, בנושא תב"ן ממוחשב.
תושב השרון, (הרצליה, רעננה, כ"ס) הסעה מובטחת.
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים למנהל כח אדם.
ביח"ח "אדרת" ת.ד. 301 הרצליה.

דרוש **שרטט/ת קונ'**
דרוש **מהנדס קונ'**
לחברת מל־קל טל. 03-425685
רח' ... 14 תל־אביב רמת־אביב ג'.

יותר טוב במנפאואר

לסניפנו בתל־אביב
רח' בן־יהודה 12, א'-ה' 08:00-14:00 טל: 03-298877

• כתבניות עברית, עברית־אנגלית
מנוסות, כולל הדפסה. משרות מלאות בלבד. תפקידים מעניינים. תנאים טובים למתאימות. מאיזורי: גוש דן, הרצליה, רמלה.

• מזכירות עברית־אנגלית
מנוסות, כולל הדפסה. משרות מלאות בלבד. תפקידים מעניינים. תנאים טובים למתאימות. מאיזורי: גוש דן, הרצליה, רמלה.

• מפעילות טלקס באנגלית
בעלות נסיון. משרות חלקיות/מלאות.

• קלדניות (מסוף)
בעלות נסיון של שנה לפחות בהעברת חומר של הנהח"ש, לעבודה של לפחות 6 שעות ביום.

• מנהלי חשבונות
סוג 2, 3, עצמאיים ו/או מדופלמים, בעלי נסיון רב, ליום עבודה מלא.

* * *

לסניפנו ברחובות

• מזכירה עברית/אנגלית
מנוסה בשיווק, הדפסות, ניסוחים, שליטה באנגלית הכרחית, ליום עבודה מלא.

• פקיד/ת יבוא/יצוא
מנוסה בתעשיות אלקטרוניות, שליטה באנגלית הכרחית, ליום עבודה מלא.

• קלדניות/נקבניות
מנוסות, ידע בהנה"חש יתרון.

• מחסנאי טכני
מנוסה במחסן ממוחשב, בתעשיות האלקטרוניקה.

• טכנאי מכונות
מנוסה לאחזקת מכונות אוטומטיות, ידע בהידראוליקה ופניאומטיקה. מאיזור אשקלון, אשדוד.

• לבורנט/ית
לעבודה במשמרות במפעל מזון באיזור רחובות.

• כרסם/חרט קונבנציונאלי
5 שנות נסיון לפחות, לעבודה עצמאית, ידע ב־C.N.C. יתרון.

אנו מציעים עבודה מעניינת בשכר גבוה, המעוניינים מתבקשים לפנות למשרדנו ברח' הרצל 190, רחובות.
בימים א'-ה' 08:00-14:00
ו' – 08:00-12:00
טל: 08-473734, 461717

מנפאואר
MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע • רחובות

לחברה ציבורית
דרוש
מבקר פנים
תאור התפקיד:
– הכנת תכניות בקורת שנתיות.
– עריכת הבקורות והבאתה לדיון בפני מוסדות החברה.
– טיפול במשימות מיוחדות.
הכשורים הדרושים:
– רואה חשבון מוסמך בעל נסיון של 5 שנים בעבודות בקורת פנים בחברות.
– כושר הבעה בכתב ובע"פ ברמה גבוהה.
– יכולת ליצירת קשרים טובים עם העובדים והנהלה.
– רצויה הבנה בתחומי עסקות מקרקעין, תכנון ובניה.
העסקה חלקית במסגרת חוזה – ניתן שירותים (עוסק מורשה)
השכר עפ"י הכישורים.
המעוניינים יפנו בכתב יד עם פירוט קורות חיים לת.ד. 8313 יפו.

למשרד הנדסי לתכנון מפעלים
מהנדס מכונות
נסיון בתכנון - 7 שנים
* מערכי ייצור
* מתקני שינוע ואחסון
* מכונות ומתקנים מיוחדים
* פנאומטיקה ואוטומציה
* מפרטים טכניים

לכתוב קורות חיים ונסיון ת.ד. 7971 רמת־גן, 52117

MANUFACTURING COMPANY SEEKS
EXPERIENCED
EXECUTIVE SECRETARY
FOR EXPORT AND MARKETING
DEPARTMENT IN TEL AVIV OFFICE.
FULL TIME POSITION / 5- DAY WEEK
QUALIFICATIONS REQUIRED:
- MOTHER TONGUE
ENGLISH – KNOWLEDGE OF HEBREW
- TYPING AND TELEX SKILLS ESSENTIAL
RESIDENTS
OF THE TEL AVIV AREA PREFERRED.
MULTI- LINGUAL AND
SHORTHAND SKILLS ADVANTAGEOUS.
ONLY THOSE
WITH ABOVE SKILLS NEED APPLY.
TO ARRANGE
AN INTERVIEW PLEASE PHONE 03-252 877
OR 03 - 258 787.

למפעל בטחוני באזור ת"א
דרושים
לעבודה לא שגרתית רבת אתגר
מקצועי ובתנאים מיוחדים
1. **מסגרים**
מעולים בעלי נסיון רב
בכל תחומי המסגרות
2. **חשמלאי תעשיה ובנין**
בעל נסיון של שנתיים
ובעל רשיון חשמלאי מוסמך לפחות
לפנות לת.ד. 25099 ת"א
עבור: מנהל כח אדם

"שפרא"
החברה הישראלית למחקר מוצרים בע"מ
דרוש/ה
מזכיר/ה מנוסה
תאור התפקיד: ארגון, ניהול ואחריות על משרד, הפעלת טלקס ומחשב, למשרה מלאה.
כישורים נדרשים: נסיון בניהול משרד ובעבודות מזכירות * שליטה בעברית ואנגלית כולל הדפסה.
נא לפנות בכתב־יד בצירוף קורות־חיים ונסיון קודם אל ת.ד. 3061, הרצליה ב' 46130.
סודיות מובטחת.

מגן דוד אדום בישראל · MAGEN DAVID ADOM IN ISRAEL
לעבודה עונתית בחופי רחצה
דרושים:
חובשים/ות
קרביים / כלליות
(לאחר שירות צבאי)
מועמדים מתאימים יפנו לקבלת פרטים:
* סניף בתיים חולון • מר סנדרטון • 03-5511111
* סניף תל־אביב • מר שמילוביץ • 03-460111
* סניף נתניה • מר ברנר • 053-23333
* מרכז מד"א מחלקת כח אדם • 03-336222
מועמדים שימצאו מתאימים לתפקיד יוכשרו בקורס מטעם מד"א.

דרוש עובד
למעבדת צילום
ב"ידיעות אחרונות"
*
לעבודה אחה"צ ובערב.
ת.ד. 109 ת"א 61000 עבור לבורנט
טל: 212451.

לרשת פיצריות רימיני
דרושים
מנהלי מסעדות
בעלי נסיון
להתקשר לטלפון: 03-282967

ל"קריסטל"
ממלכת על של מוצרי חשמל
דרוש
איש פרסום
וקידום
מכירות ארצי
אם אתה דינמי, בעל יוזמה ומעוף, נסיון של 3 שנים לפחות בתחום הפרסום ונכון להשקיע מאמץ
נא הפנה קורות־חיים בכתב־יד בלבד
לת.ד. 5113 ר"ג 52150 (עבור מס' 10)

לחברת השקיה גדולה
דרוש
איש השקיה
לעבודה במדינה דרום אמריקאית
כישורים נדרשים:
* נסיון רב בפיקוח והפעלת מערכות גדולות של השקיה בטפטוף.
* נסיון בשימוש במחשבים לבקרת השקיה
* רצויה התמצאות בגידול בננות
* דובר ספרדית.
מקום העבודה הינו באזור מרוחק שאינו מאפשר החזקת משפחה.
מועמדים צעירים ורווקים בלבד מתבקשים להתקשר לטלפון: 057-673237 לאירית
בימים ד' ר"ח' 2.4.86—3.4.86
בין השעות 08.00—14.00

לחברת מחשבים
דרושים
אנשי מכירות
בתחום התכנה ומערכות מיקרו +.
תנאים טובים.
נא להתקשר: 03-202991 03-201907

לחברה הפועלת בשוק החקלאי והתעשייתי
דרוש
איש מכירות טכני
כישורים:
* נסיון במיכון חקלאי
* נסיון במכירות
* ידיעת השפה האנגלית
* השכלה טכנית (הידראוליקה, מכונאות)
* מגורים בין חיפה לת"א
לפנות לת.ד. 6198 תל־אביב 62031
"עבור איש מכירות"

ניצן ענבר מהנדסים
לפרוייקט גדול ומורכב בירושלים
דרוש
מהנדס בנין
מנוסה בחישוב כמויות ובתאום
מגורים בירושלים חובה!
לפנות: 02-815459, 02-818977
לתאום פגישה.
— סודיות מובטחת —

למרכז קהילתי במרכז הארץ
דרוש
מנהל/ת איש חינוך
בעל נסיון קודם בניהול.
נא לפנות במכתב קורות חיים לת.ד. 621 רמת־גן.

רמבו כימיקלים אשדוד
יצרני חומרי ניקוי ואחזקה
דרוש
מנהל שיווק
עם נסיון בניהול שיווק
מקדמי מכירות
באזור ת"א, חיפה ואשדוד
055-21402, 055-21744

דרוש
מנהל
לחברת פרסום
בעל נסיון והשכלה
בתחום הפרסום
נא לפנות בצרוף קורות־חיים ופירוט נסיון לת.ד. 3311 חיפה 31034.
— סודיות מובטחת —

לחברה בענף הבניה המתועשת
באיזור נתניה
דרוש
תמחירן
בעל רקע כללי בענף הבניה
נסיון מעשי של 5 שנים לפחות
— הכרחי.
מועמדים רציניים בלבד יפנו בכתב
לת.ד. 193, נתניה.

איתן חברה לביטוח בע"מ
דרוש/ת
עובד/ת מנוסה
למחי תביעות אלמנטר
כישורים נדרשים:
— נסיון מוכח בטיפול בתביעות
— כושר מו"מ לסילוק תביעות
— הכרת מערכת תביעות ממוחשבת — יתרון
לפנו בכתב, בציון קורות־חיים ונסיון קודם, לת.ד. 720 ת"א, 61007 — משרה מס' 42.
— סודיות מוחלטת מובטחת —

דרושים/ות
דיילים ודיילות
למבצע קידום מכירות והדגמה
בתחונות דלק שעות עבודה גמישות
תנאים טובים לפנות ביום א'
בין השעות 15.30—17.30
לפרסום פרנקו את דן
שלמה המלך 5 ת"א
(לעינת) 03-289790.

אלימק חברה בת של **אליגה**
המייצגת חברות מובילות
בתחום רכיבים אלקטרו־מכניים
דרושים
מהנדס חשמל
עם רקע במכניקה ו/או אלקטרוניקה
מהנדס מכונות
עם רקע בחשמל
כמהנדסי מכירות
התפקידים מתאימים לאנשים חרוצים, בעלי ידע רחב ושליטה באנגלית
נא לפנות בכתב יד בעברית ואנגלית, תוך פירוט מירבי של השכלה, נסיון מקצועי ושנות המוצרים המוכרים, בעלי הנסיון במכירות לשוק הצבאי מוזמנים לטלפן למיכאל 03-7514129
ת.ד. 4130 ר"ג 52141
סודיות מובטחת

דרוש
תוכניתן/ית
לפרוייקט על מחשבי I.B.M. P.C. הטרוניות שליטה מלאה בשפת פורטראן 77. רצוי ידע במקרו־אסמבלר. בעל נסיון של 3 שנים לפחות.
כיום א' ב־9.00 טל. 03-374534
לבקש את זאביק או חנה.

למנהל מכירות
מזכירה/עוזרת
עם שכל ישר
חדפסת שוטפת באנגלית
(רצוי שפת אם)
למשרה מלאה.
נא לפנות בכתב לת.ד. 31261 תל־אביב

לחברת תעופה זרה
דרושת
מרכזנית
ליום עבודה מלא
ידיעת השפות עברית ואנגלית הכרחית.
נא לפנות לטל. 03-292233.

ל. צ. ח. ל
דרוש
מהנדס
אלקטרוניקה
לעבודות פיתוח
של מערכות ספרתיות
בעל נסיון של 3 שנים
בדבר פרטים טל': 4—989431
לפנות לנדב פז / יצחק אלתר

רשת עמל
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל
עירית ראשון לציון
האגף לחינוך ולתרבות
בי"ס תיכון מקצועי ועממי — ראשל"צ
ע"ש הנסטור י. האמפרי
עקב התפתחות בי"ס ופתיחת מגמות עיוניות בשנה"ל תשמ"ז דרושים:
מורים
למקצועות:
* תנ"ך — משרה מלאה
* ספרות עברית — לשון — משרה מלאה
* היסטוריה — משרה מלאה
* אנגלית — משרה מלאה
* ערבית — חצי משרה
* צרפתית — חצי משרה
* מהנדס אלקטרוניקה — משרה מלאה
* מכשור ובקרה, טכנאי/הנדסאי
מועמדים מתאימים [illegible]
בית"ס בתקדה [illegible] מיקוד 75214
רחוב המתנדבים [illegible]
טלפון [illegible]
בי"ס "עמל" ע"ש ל. דיוויס תל־אביב
רח' בני אפרים 226
במגמת הדפוס
דרושים/ות
1. **צלם/ת אופסט מונטז'יר/ית**
עם נסיון — חצי משרה.
2. **דפס אופסט מעולה**
עם נסיון בעבודות רב צבעיות
משרה מלאה.
לפנות למזכירות המגמה — 03-477237
[illegible]

---

berger
לרגל כניסתנו למפעל החדש
דרושים
מתפרות גדולות
לבצוע עבודות תפירה ליצוא:
מכנסיים, חולצות, חצאיות, באיכות גבוהה
מבקר/ת טיב
במתפרות חוץ באזור המרכז
ידע ונסיון בתעשיה.
מבקרות טיב ואורזות
למחלקת אריזה ושיגור לעבודה במפעל, נסיון לא הכרחי.
5 ימי עבודה
לפנות החל מיום א' – ללוסיין 03-683484

דרוש
מנהל
למפעל למוצרי פלסטיקה
כישורים:
נסיון בניהול תעשייתי, שיווק ויצוא — הכרחי. ידע בתעשיית הפלסטיקה — מועדף. מגורים באזור הצפון — הכרחי.
לפנות בכתב יד כולל תאור נסיון מעשי לת.ד. 5434 הרצליה, 46104.
סודיות מובטחת.

לתדאת דרוש
טכנאי/הנדסאי "צור"
למטע "תפרי". נדרש נסיון קודם בתעשיה בתחום "תפרי".
נא לפנות במכתב בצירוף קורות חיים ונסיון מקצועי לת.ד. 2008 הרצליה, מיקוד 46120.
סודיות מובטחת

לחוצאת ספרים גדולה
דרוש
*** עורך**
לקביעת תוכנית הספרים והוצאה לאור של ספרים ופרסומים שונים
לפנות בכתב בצרוף קורות חיים והמלצות: אירית ת.ד. 24130
תל־אביב, 61241.

חברה יצרנית מובילה
בתחום אביזרי חשמל
מחפשת
א. נציגי מכירות נמרצים
לאזורים: תל־אביב, ירושלים, באר־שבע
* בעלי רכב,
* רצוי בעלי נסיון בענף.
פקיד/ת מכירות
למשרדים בתל־אביב
* השכלה תיכונית
* סדר וארגון
* הופעה נאה
* יחסי אנוש טובים.
על המעוניינים לכתוב לת.ד. 33263
ת"א עבור מס' 10 ולציין המשרה המבוקשת.

לעתון בוקר דרושים
מחלקים בעלי קטנוע
לאזור גוש דן
להתקשר החל מיום א' משעה 10.00
טל. 286141 קווים פנימיים 37, 42, 35.

לחברה לעבודות עפר פיתוח וכבישים דרוש
מנהל עבודה
מעולה
03-451388

למשרד פרסום
עוזר/ת
תקציבאי
רצוי עם נסיון
לראיון: לטלפן לנאוה
03-203617 03-291990

לטופר
מח' חדיגום
דרושים
תדמן/נית
להגדלות ולהקטנות
עם נסיון.
תופרת דגמים
עם נסיון.
תנאים טובים.
סודיות מובטחת
להתקשר מיום א',
03-254678-9

לבית חולים אסותא
דרוש/ה
פיזיותרפיסט/ית
לפנות לאילן
03-240185

דרושה
עובדת
סוציאלית
מנוסה
במשרה מלאה/חלקית.
לפנות לאמרכל בי"ח ליכטנשטטר למחלות כרוניות, ת"א — יד אליהו, שדרות חחיל 4
03-231414

החברה הישראלית לביטוח אשראי
מחפשת
סטודנטים
* לכלכלה או מינהל עסקים או חשבונאות.
* לעבודה בשעות הבוקר.
* 5 ימים בשבוע.
נא לפנות טלפונית
03-664861

למרפאת שיניים
בחולון
דרוש:
רופא שיניים
עם נסיון פרותטי
טל. 410691, 411568

למשרד
רואי חשבון
בתל־אביב
דרוש
עובד בקורת
טלפון 03-621844

למפעל מזון
בנתב"ג
דרושים
* **טבחים**
* **עוזרי טבחים**
לפרטים נא להתקשר
טל. 08-9711090 בין
השעות: 4.00—8.00

דרושים/ות בדחיפות
מפעילי טלקס
עברית ואנגלית על בוריין, שפות נוספות יתרון, עבודה בשעות גמישות — תנאים טובים למתאימים.
ת.ד. 46030 תל־אביב
עשר חרפה.

למשרד
רואה חשבון
בתל־אביב
דרושים
עובדי
ביקורת
בעלי נסיון
טלפון: 03-225090
03-253773

למפעל קונפקציה
בפתח־תקוה
דרוש
גזרן
מנוסה
בתנאים טובים
לטלפן מיום ראשון
03-9221921-2

דרוש
פרסומאי
בעל נסיון
טלפון 03-662691
03-662692

דרוש
שמאי רכב
בעל רשיון
לפנות לת.ד. 3677
חושה
סודיות מובטחת

למערכת העור (1962)
בע"מ
דרושים:
* מהנדסי וטכנאי אלקטרוניקה
* כתבים טכניים
* עורכים טכניים
נא לפנות לת.ד 2177 חולון 58120

למשרד אדריכל
ז. דוראל
דרוש/ה
שרטט/ת
לעיצוב פנים
טל. 03-241778

דרוש:
מנהל עבודה
1) בעל ידע בנגרות וציפוי עץ
2) בעל יכולת בניהול צוות עובדים
למעמד המתאים תנאים מצוינים
נא לצרף קורות חיים ולציין טלפון לת.ד. 130 ראשל"צ

למשרד רואי חשבון
בת"א
דרושה
פקידה
להגהות
עברית אנגלית
שעות עבודה
מ־14.00—18.00
לטלפן: 03-664561

למשרד רואי חשבון
דרושים:
רואה חשבון מנוסה
מבקר מנוסה
התמחות אפשרית
טלפון 7516110 או 7512704

לדפוס עתון יומי גדול
דרוש
דפס
בלט
לעבודה חלקית (לילה)
למכונת רוטציה
בדבר פרטים נא לפנות לטל. 286141
קו פנימי 75 למנהל הדפוס בין השעות 16—10

לגלי ספורט
דרוש/ה
מבקר/ת טיב
למתפרות חוץ
תנאים טובים למתאימים
9613003, 9610545 לשרית

לחברת שרותים ארצית
דרוש
מנהל סניף
* בעל כושר ארגון וניהול צוות עובדים
* ידע מוכח בתנחה"ש (רצוי גובר)
* בעל יחסי אנוש מעולים * תושב בית שאן
ת.ד. 22336 ת"א

מוסד מסחרי גדול
מחפש
לסניפו בתל־אביב
מזכירה
שליטה בשפה האנגלית כולל כתבנות
פקיד/ת יבוא
שליטה בשפה האנגלית כולל הדפסה
רצוי ידיעת שפות נוספות
מנהל חשבונות
נסיון של 3 שנים לפחות בהנהלת חשבונות
חשמלאי אחזקה
רק בעל רשיון
שעות עבודה מ־7.30—16.00.
המעוניינים יפנו בכתב יד מלבד, בציון המשרה עם פרוט תולדות חיים ונסיון מקצועי אל ת.ד. 866 תל־אביב 61008
עבור 451.

מיכון למטע — פרדס חנה
דרוש
גרפיקאי/ת
להפקת קטלוגים טכניים
כישורים:
* ידיעת השפה האנגלית
* נסיון בהפקה
* עדיפות לבעלי נסיון בכתיבה טכנית
לפנות בכתב למיכון למטע בע"מ
ת.ד. 71 פרדס־חנה 37100.

דרוש/ה
שרטט/ת מכונות
עם נסיון
לחצי משרה
לפנות למוצרי מתכת גירדות.
טלפון: 065-83982 עבור שרטט/ת

לדפוס משי
דרוש/ה
גרפיקאי/ת מנוסה
5 ימים בשבוע
טל: 5514670, בת־ים

לחוצאת ספרים דרוש
איש מכירות
נמרץ, בעל נסיון והשכלה בשיווק.
מתאימים יפנו בכתב־יד בציון קורות־חיים ונסיון אל ת.ד. 4104, תל־אביב 61040,
עבור "איש מכירות".
סודיות מובטחת.

לפרוייקט חדשני ויחודי
דרוש
איש מכירות
* בעל נסיון מוכח במכירות בענף השירותים.
* בעל השכלה תיכונית לפחות.
* רציני, נמרץ ובעל משמעת.
למתאים מובטחת הכנסה גבוהה ביותר!
טל. 03-651815, 03-662884

עירית נתניה
האגף לשירותים חברתיים
המחלקה לשירותי רווחה
דרושים
עובדים סוציאלים
כשירים
א. לטיפול כוללני
ב. לטיפול בקשישים
נא לפנות ליקנת, המחלקה לשירותי רווחה,
רחוב הרצל 32 נתניה, טל: 053-32962.

לחברה מסחרית גדולה
דרוש
מנהל משמרות
המנהל יהיה אחראי לצוות השליחה הארצי.
הכישורים:
— בעל ידע מקצועי מעולה.
— יתרון להנדסאי/טכנאי מכונות.
— ניסיון בניהול צוות עובדים.
— רשיון נהיגה.
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד אל מנהל כח־אדם, ת.ד. 5255 רמת־גן, מיקוד 52152.
סודיות מובטחת.

קבוץ כפר הנשיא
מחפש
אחות מוסמכת
לעבוד עם ילדים בגיל בית ספר
נא להתקשר טל: 3-2-069-40711
או 069-32901 שלוחה 566 או 294.

דיוח
בגדי ים וחוף חזות ומתוכים
הרצל 119 ת"א. טל: 03-439151
דרושה
מעצבת/תדמנית
רצוי בוגרת שנקר
למשרה מלאה.

קבוץ נתיב הל"ה
לשנהי"ל תשמ"ו
דרושה
מורה
עם נסיון לכתה א'
לפנות לביטחת' הראל, טלפון: 02-910321 בשעות הבקרות. או בכתב: קיבוץ נתיב הל"ה ד.נ. האלה 99855

דרוש
סוכן
למוצרי מזון בעל רשיון נהיגה ג'.
ת.ד. 4685
רמת־גן.

ביצועיסט/ית
ערני/ה
למשרה חלקית
פרילנסר/ית מעולה
לעבודה בתחום
טל. 258675

הלוח הכללי | הלוח הנפוץ ביותר | הלוח הגדול ביותר

עלית
למפעלנו ברמת־גן
דרושים
1) **מכונאי למכונות אריזת מזון**
* בעל נסיון מוכח של 3 שנים לפחות.
2) **מפעילי מכונות**
* בוגרי תיכון
* לאחר שרות צבאי
לעבודה קבועה בשתי משמרות לסרוגין.
3) **עובדות ייצור**
לעבודה קבועה בשתי משמרות לסרוגין.
4) **עובדי/ות נקיון**
לעבודה קבועה בשעות 6.00–15.00
המעוניינים יפנו לביה"ר עלית, ארלוזורוב 84 רמת־גן בין השעות 14.00–16.00 (מיום א').

רשף מחשבים
וציוד הקפי (1982) בע"מ
דרושה
עוזרת למנהלת חשבונות
למשרה מלאה בעלת נסיון בהנה"ח וקלדנות
לטלפן 03-733223 לשולה

EXPERIENCED ENGLISH TYPIST
Perfect knowledge of English
14:00 to 19:00
5 DAY/WEEK
Tel 03-7514129 from Sunday
ELINA – RAMAT GAN

לקבוצת **השמירה** בע"מ
דרושים
מאבטחים
יוצאי יחידות קרביות
מעל 700 ש"ח לחודש + הסעות.
תנאי שכר טובים.
הכישורים הדרושים:
* פרופיל 65 ומעלה. * עבר ללא דופי. * עד גיל 35. * אחרי שרות צבאי מלא. * רשיון נהיגה – יתרון. * מגורים: גוש דן, עד רעננה בצפון, לוד ורמלה.
מתאים גם לסטודנטים במשרה חלקית.
העבודה במשמרות יום ולילה.
ועדות קבלה תתקיימנה בימים ראשון ושני (30–31.3.86), בין השעות 11.00–14.00, במשרדי הסניף – רח' שפ"ר 16, תל־אביב (בקרבת שוק הכרמל). נא להצטייד במנקם מילואים, תעודת זהות ו־2 תמונות.

כיתן
תשלובת כיתן בע"מ
דרושים:
1. **מנהל אזור הדרום**
כישורים:
* כושר ניהול משא ומתן
* כושר ניהול צוות עובדים
* בעל יוזמה
* מגורים באזור ב"ש
2. **מנהל לחנות חיפה**
כישורים:
* כושר ניהול צוות עובדים.
* נסיון במכירות.
* בעל יוזמה.
3. **מנהל לחנות ת"א**
כישורים:
* כושר ניהול צוות עובדים.
* נסיון במכירות
* בעל יוזמה
לפנות בכתב למחלקת כח אדם בציון מס' משרה ת.ד. 2147, ת"א מיקוד 61020

הסנה
חברה ישראלית לביטוח בע"מ
ל"הסנה" חברה ישראלית לביטוח בע"מ
דרושים/ות
א. עורכי/ות פוליסות ועובדי/ות תביעות
בכירים בביטוח כללי בעלי/ות 3 שנות נסיון לפחות; בוגרי/ות המכון לביטוח.
ב. מנהל/ת ענף תביעות רכוש
– השכלה משפטית (עו"ד);
– יכולת ניהול צוות עובדים גדול;
– יכולת ניהול משא ומתן ברמה גבוהה;
– כושר הבעה בע"פ ובכתב.
– נסיון של 5 שנים לפחות בנושא תביעות רכוש והנדסי, כולל ביטוחים מיוחדים;
המעוניינים/ות במשרות הנ"ל יפנו טלפונית למחלקת כח־אדם, טל: 03-623251.

כל-בו **שלום**
דרושים
1. **עוזר/ת למנהל החנות**
2. **מנהלת מחלקת לבני נשים**
הכישורים הדרושים:
* בעלי כושר ארגוני
* נסיון בניהול צוות עובדים
* טיפול בלקוחות
* יחסי אנוש תקינים
עדיפות תינתן לבעלי נסיון קודם מוכח.
נא לפנות למחי המנגנון אחד העם 9 ת"א בין השעות 9–11.
– סודיות מובטחת –

יוניתורס unitours ISRAEL LTD
* **מפעילת טלקס**
מנוסה למשרה מלאה.
ידע בהדפסה אנגלית — הכרחי.
* **פקידה כתבנית**
אנגלית למשרה מלאה.
ידע בהדפסה אנגלית — הכרחי,
נסיון של שנתיים לפחות.
לקביעת ראיון נא להתקשר: 03-246261.

שופר-סל
דרושות
מדריכות קופאיות
מוזמנות לפנות בעלות נסיון בהדרכה או הוראה
המועמדות שתתקבלנה תוכשרנה לתפקידן ע"י החברה.
לקביעת ראיון נא להתקשר לרותי 03-9264321

migada
migada ltd. kiryat weizmann, rehovot, israel
למפעלנו העוסק בייצור ציוד רפואי לשימוש חד־פעמי דרוש
מנהל תפ"י
הכישורים:
מהנדס/הנדסאי ייצור; נסיון מוכח של 3 שנים לפחות בתפ"י ועיתוד חומרים ממוחשב; יכולת עבודה במצבי לחץ.
תנאים טובים למתאים
* 5 ימי עבודה בשבוע
מועמדים מתאימים יפנו בכתב בצירוף קורות־חיים ונסיון קודם אל "מיגדה בע"מ" ת.ד. 211, רחובות 101 76 עבור "מנהל תפ"י".
סודיות מובטחת

למפעל מזון מהמובילים בארץ
דרושים:
מנהל אזורי
(חיפה והצפון)
התפקיד כולל:
* אחריות כוללת על שיווק מוצרי החברה בכל האזור.
* הפעלת צוות אנשי מכירות ועובדים נוספים.
* יוזמות מסחריות מקומיות.
* פיתוח פלחי שוק חדשים ונוספים.
כישורים:
* נסיון מסחרי במוצרי צריכה.
* נסיון בהפעלת צוות אנשי מכירות.
* השכלה תיכונית לפחות.
איש מכירות דינמי
לסניף באר־שבע והדרום
* נסיון במכירות 5 שנים לפחות, רצוי בענף המזון.
* רשיון נהיגה ג'.
* תושב באר־שבע.
לפנות בכתב־יד אל ת.ד. 1334 ת"א 61013 בציון קורות חיים נסיון קודם ומספר טלפון ולציין ע"ג המעטפה עבור "ה' 5"
– סודיות מובטחת –

סופר-פארם
לחנות בקניון איילון, רמת־גן דרושות:
★ **דיילות קוסמטיקה**
★ **קופאיות**
נא לפנות לזאב במקום, בין השעות 10.00–17.00.

דנאל שרותי כח אדם
(אדיר יהושע) בע"מ
למחלקה הטכנית בת"א ואשדוד
★ **מהנדס מכונות**
מנוסה בתכנון מתקנים וצנרת
★ **פקיד רישוי**
לעבודה ממושכת
★ **צבעי**
ריסוס / מבנים
★ **חשמלאי מוסמך**
★ **נגרים**
מנוסים בעבודה עפ"י שרטוט
★ **לבורנטית מתחילה**
לאזור רחובות
★ **עובדים**
בלתי מקצועיים
★ **אנשי מכירות**
מנוסים לאזור ת"א בלבד
★ **עובדי/ות נקיון**
לאזור ת"א בלבד
★ **דפסים**
להפעלת מכונות רבע גליון
★ **מנה"ח**
סוג 2 ומעלה לאזור ת"א בלבד
★ **שרטט מכונות**
3 שנות נסיון לפחות
למחלקה המשרדית בת"א ואשדוד
★ **מזכירות בכירות**
עברית ו/או אנגלית עם הדפסה מעולה
★ **כתבניות**
עברית ו/או אנגלית עם הדפסה מעולה
למתאימים מובטח שכר גבוה, הסעות, ארוחות ותנאים טובים במיוחד.
דנאל ת"א גורדון 88, 245541, 240878, 03-222266
דנאל אשדוד רוגוזין 8 34777, 055-22561

ארגמן תעשיות
דרושה
מזכיר/ה
למשרה מלאה
* ידע באנגלית.
* הדפסה עברית־אנגלית (עדיפות לבעלת ידע בעבוד תמלילים).
* 5 ימי עבודה * הסעה מובטחת
נא לפנות בכתב יד לארגמן תעשיות בע"מ, ת.ד. 172 יבנה מ. 70600

למרפאת שיניים גדולה ויוקרתית במרכז הארץ
דרושים/ות
1. **אורטודונט/ית**
2. **רופא שיניים**
נסיון באנדודונטיה
3. **רופאי שיניים**
נסיון רב בשיקום (פרותטיקה)
תנאים ושכר מהטובים בארץ!
לקביעת ראיון לפנות 02-223470

שופר-סל
דרושות/ים
קופאיות/ים
לסניפים הבאים:
* היפרכל ראשל"צ
שד' לישנסקי 83, אזור התעשיה החדש. אוטובוסים: 19, 94.
* היפרכל קניון איילון
ליד איצטדיון רמת־גן.
* סניף רעננה
רח' אחוזה 83.
מועמדות/ים מתבקשות/ים לפנות למנהלי הסניפים במקום.

לרגו אבילר בע"מ
שוקן 12 תל־אביב.
אספקת ציוד לחדרי מחשב
דרושים:
1. **נציגי מכירות** לאזור תל־אביב. נסיון, ידע באנגלית ורכב אישי.
2. **נהגים** לאספקת משלוחים.
ידע בסיסי באנגלית; רשיון נהיגה לרכב פרטי וקטנוע חובה.
לפרטים נא לפנות טלפונית למזכירה 03-836252
לא ימסרו פרטי שכר בטלפון.

למשרד פרסום
דרוש/ה
נציג/ת מכירות ועוזר/ת תקציבאי
לעבודה מעניינת ומגוונת ואתגרים.
הכישורים הדרושים:
מעל גיל 26
רצויה השכלה בתחומי אלקטרוניקה ומחשבים
נסיון קודם במשרד פרסום או במכירת מדיה
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם ל:ת.ד. 21081 ת"א 61210

אראל
מערכות בקרה בע"מ
לפרוייקט העוסק בתקשורת ...
דרוש
הנדסאי/ת אלקטרוניקה
* נדרש ידע ונסיון בפיתוח מעגלים מיקרו מחשבים ...
* יועדף בעל/ת נסיון ב־68000 ...
תכנה וחמרה
בדבר פרטים, נא לפנות לת.ד. 171 יבנה מ. 70600 או בטלפון 08-437811 ...

הלוח הכללי | הלוח הנפוץ ביותר | הלוח הגדול ביותר

צמיר
שרותי כח אדם בע"מ
לסניפנו בתל־אביב דרושים/ות
לעבודות ממושכות וזמניות
* **מהנדס/הנדסאי כימיה** למשמרות
* **כלכלנים** נסיון בתעשיה, רצוי בתמחיר
* **מנהלי עבודה / מבקרי איכות** למשמרות
* **חשמלאים/טכנאי אלקטרוניקה** מיכשור ובקרה למשמרות
* **מנהל/ת חשבונות** ידע בחישובי שכר והתאמות
* **מסגרים מכניים/מבלטנים מעולים**
* **מזכירות/מעבדות תמלילים עברית/אנגלית**
* **קלדניות** מנוסות בהנה"ח
למתאימים ות תנאים טובים, שכר גבוה ותנאים סוציאליים מלאים
ת"א, שדרות בוצקין 22 טלפון: 03-210101

לחברת ישראדיסק בע"מ יצרני ומפיצי "ספרקלטת"
לרגל התרחבותה דרושים
סוכני מכירות
תמורה גבוהה עבור מאמצים גדולים
מועמדים/ות בעלי רכב מסחרי ומוטיבציה גבוהה
לפנות לת.ד. 230 ת"א

למפעל תעשייתי גדול בגוש דן
דרושים
1. **מכונאי אחזקה**
* בוגרי בי"ס מקצועי.
* נסיון של שנתיים בתעשיה.
* העבודה במשמרות.
2. **מכונאי מלגזות/רכב**
* שנתיים נסיון לפחות.
* רשיון נהיגה סוג 03 – חובה.
* לאחר שרות צבאי.
מגורים באזור גוש דן.
המתאימים יפנו החל מיום ראשון למח' כח־אדם טל': 03-740851.

"אני נוסע רענן"
לרענן יצור והתקנת מזגנים לרכב
דרושים:
1. **מכונאים**
בעלי נסיון.
2. **חשמלאי רכב.**
3. **עובד ניקיון.**
נא לפנות לטלפונים: 03-787839 או 03-7512346

אם הינך קליבר
בתחום שיווק ומכירות
לעבודה בעלת אתגר רב.
מקומך אצלנו (רכב חובה).
נא לפנות בכתב־יד לת.ד. 1255 רחובות, מיקוד 76211
– סודיות מובטחת –

מערכי מידע
דרושים
נציגי/ות מכירות
לחברת פרסום מקצועית ודינאמית
לעבודה באזורים: ת"א והמרכז, חיפה והצפון.
* השכלה: 12 שנות לימוד * גיל: מעל 22
* רכב: חובה
אין צורך בנסיון קודם.
הנתן הכשרה מקיפה ע"י החברה.
* רקע במכירות יתרון
* נכונות לעבודה מאומצת בלתי שגרתית, עם אתגר רב והכנסה כספית מובטחת.
– סודיות מובטחת –

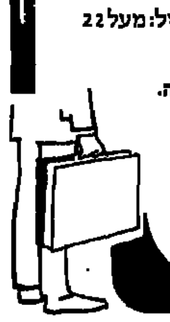

לת.ג.ל בע"מ
ספק מוצרי איכות למערכות בטחון
דרוש
כתב טכני
להקמת נוהלים עדכונים וריכוז תקנים
* ידיעת השפה האנגלית הכרחית
על המעוניין לפנות בכתב יד לת.ג.ל בע"מ ת.ד. 128 עכו 24100 למח' כ"א.

לרואה חשבון
דרושה
מדפיסת מאזנים
מעולה (אפשר משרה חלקית)
טלפונים 03-331510
03-331317

ל"א. גלים ובניו בע"מ
דרושים:
1. **מדפיס פלקסוגרפי** מעולה.
2. **צעירים יוצאי צבא**
בעלי רקע טכני שיוכשרו לתפקיד של מדפיסים פלקסוגרפיים.
תנאים טובים למתאימים – 5 ימי עבודה בשבוע.
נא לפנות ליצחק טלפונים: 7513810, 709458, 781601 בין השעות: 11.00–17.00

דינמוגרד
שרותי רכב וגרירה בע"מ
1. מנהל מכירות ושווק בעל נסיון מוכח לתל־אביב וירושלים
2. סוכני מכירות לירושלים, תל אביב וחיפה
3. נהג גרר לתל אביב וחיפה
4. מכונאי רכב עם ותק בנהיגה לתל אביב וחיפה
02-716036, 03-331234, 03-334874, 04-724661

לחברת שיווק
דרושים
מקדמי/ות מכירות
מכל חלקי הארץ
* נסיון במכירות חובה.
* רכב חובה.
ההכנסה על בסיס השגים
טל': 08-225651, 08-242099

ORS
דרושים
לאו.אר.אס. תל־אביב
1. **תוכניתנים מנוסים.**
* IBM, MVS, COBOL, CICS
* IBM, MVS, PL/1, IMS
(אפשר משרה חלקית)
2. **מנתח מערכות מנוסה**
* בישומים פננסיים, (IBM)
בעל רקע בתכנות
3. **מהנדסי תוכנה מנוסים**
לפתות תוכנה למערכות אוויוניקה.
4. **מהנדסי אלקטרוניקה מנוסים**
למערכות צבאיות משובצות מחשב או למערכות וידאו
ככר אתרים 142, תל־אביב
טל' 202597, 03-202460

דרושות
דיילות מכירה
לעבודה ברשתות השיווק בכל איזורי הארץ.
העבודה בשעות אחה"צ, מתאומה גם לסטודנטיות.
לפרטים לפנות ביום א' לטלפון: 03-788573, 03-792996

למושב עין יהב
דרושה
משפחה להפעלת צרכניה.
המעוניינים נא לפנות בכתב
למושב עין יהב ד.נ. ערבה 86-820

למפעל תעשייתי גדול בבני ברק
למשרד הייצור
דרושה
פקידה
לעבודות שונות ומגוונות כגון:
חישובי כמויות, מלאי, יעילות.
* השכלה תיכונית מלאה
* רמה חשבונית, הגיון וכושר ריכוז
* תושבת גוש דן
* רצוי מעל גיל 30.
שעות העבודה א'–ה' 7.30–15.00
יום ו' 7.30–13.00
לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 81 בני ברק 51100.

למושב לכיש דרוש/ה **גזבר/ית**
בעל/ת נסיון וידע בגזברות מושבית
מועמדים בעלי כשורים מתאימים
מתבקשים לפנות למושב לכיש
051-887775, 051-983381

לחברה פיננסית בת"א
דרוש
מנהל חשבונות בכיר
עצמאי – בעל יוזמה
למשרה מלאה.
תנאים מצויינים למתאימים.
המעוניינים יפנו בכתב־יד בצירוף קורות־חיים, לת.ד. 31062 תל־אביב

לישוב חדש בהקמה
דרוש
מהנדס
אשר ישתלב בצוות ניהול הפרויקט
הכשורים הדרושים:
* מהנדס אזרחי עם 5 שנות נסיון לפחות
* נסיון מוכח בניהול פרוייקטים בקנה מידה גדול
* בעל רכב
– אזור העבודה בקריות –
מועמדים מתאימים ייפנו בכתב יד לת.ד. 1009 קרית מוצקין בציון קורות חיים ורקע מקצועי
ייענו אך ורק מועמדים מתאימים.

למפעל תעשייתי גדול בחולון
דרוש
מהנדס או הנדסאי מכונות
לתפקיד ניהולי בכיר
* ניהול פרוייקטים
* פיקוד על תהליך ייצור
* אחריות על הבטחת איכות
* נסיון מוכח של 5 שנים בתעשיה
* שליטה בשפה האנגלית.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד בציון קורות חיים הנסיון קודם לת.ד. 39510 ת"א 61394

דחף
לפרסום מודעה!
ב דחף תקבל יותר ובמחירי העיתון
ת"א דחף מרכז – שמעת בית השואבה 8 (פינת אלנבי 94) מול קולנוע תמיד טל. 622547
ת"א דחף דיזנגוף – רח' דיזנגוף 180 (מול כסית) פתוח 24 שעות טל. 239952
ת"א דחף בן יהודה – רח' בן יהודה 9 (מול קולנוע מוגרבי) טל. 656120
ת"א דחף אלנבי – רח' אלנבי 123 (ככר המושבות) טל. 611806
חיפה דחף – רח' הרצל 10 (הדר) טל. 645333
ירושלים דחף – רח' יפו 43 (ככר ציון) טל. 226335
דחפון – שרות תודעות טלפוני 03-611001
ובעוד 50 סניפי דחף בכל רחבי הארץ

לפעמים אתה צריך פרסום. תמיד דחף

הלוח הכללי

הלוח הנפוץ ביותר

הלוח הגדול ביותר

RS שירותי כוח אדם

לאו.אר.אס באר-שבע דרושים:

1. מהנדס מכונות
בעל נסיון של 5 שנים.
* עבודה מעשית + ניהול בסדר גודל של 50 איש (מהנדסים הנדסאים)
* עבודה עם ענין וקביעה.

2. 5 מהנדסי מכונות - כימיה
* 5 מהנדסים במפעלים כימיים.
נסיון בעבודת אחזקה במפעלים כימיים.
רח' רמב"ם 29 טל' 057-35634

RS

דרושים

סנוקרסט שיווק 1980 בע"מ
דרושים

1. מפעילי מכונות ייצור
* בוגרי בתי־ספר מקצועיים.
* ידע וניסיון בתפעול מכונות.

2. מסגר/רתך

3. מכונאי אחזקה

נא לפנות אישית למחלקת כח־אדם רח' השפלה 13 קרית־אריה פתח־תקוה, טל': 03-9221331

לחנות צילום ברמת אביב
דרושה
מוכרת
לחצי משרה
ידע כללי בצילום
ידע בשפות
נסיון במכירות
תושבת המקום
תנאים מצויינים
שכר גבוה
מיום א'
03-415480

ידיעות אחרונות העתון של המדינה

לחברה גדולה
דרוש/ה
מנה"ח סוג ד'
10 שנות נסיון לפחות.
לתקמוח וטיפול שוטף במדור המתמחה בניהול חשבונות של לקוחות החברה.
יועדפו מנה"ח בעלי פרקטיקה פרטית בעבר.
לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 51411 ת"א.

לחברת יבוא וסוכנויות לציוד טכני
דרושה
מזכירה בכירה
למשרה מלאה (כולל יום ששי)
* שליטה מלאה באנגלית (רצוי שפת אם)
* נסיון קודם ביבוא – יתרון.

לפנות טל.
03-226816

לחברת למיכשור רפואי מתקדם הנמצאת בתנופת פיתוח וייצוא
דרוש/ה
מהנדס/ת אלקטרוניקה
B.S-M.S
לעבודות פיתוח במסגרת צוות צעיר ודינמי.
* נסיון של שנתיים לפחות ושליטה בשפה האנגלית – חיוניים.
לפנות לאס.אר.די. מרכז שורשים (ליד כרמיאל) ד.נ. משגב 20164 טלפון: 04-983258 04-988754

DB דן אנד ברדסטריט (ישראל) בע"מ

דן אנד ברדסטריט היא החברה הגדולה והמובילה בעולם בתחום המידע העיסקי.
עם התרחבות פעילותנו אנו מציעים תפקיד רב ענין ואתגרים

נציג מכירות

תאור התפקיד:
הרחבת מעגל לקוחות החברה וטיפול בלקוחות קיימים. התפקיד כרוך בקשר עם מקבלי החלטות בדרג בכיר.
דרישות התפקיד:
* נסיון קודם במכירות – הכרחי
* הבנה בנושאים כלכליים ועסקיים
* יכולת נהול משא ומתן עם גורמים עסקיים בכירים
* כושר ביטוי גבוה בע"פ ובכתב
* שליטה טובה באנגלית
* רשיון נהיגה
* גיל 24–30

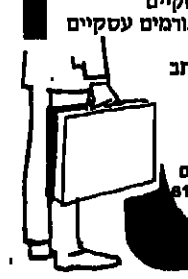

נא פנה בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 20001 תל־אביב, מיקוד 61200 עבור מכירות – מ.ע.

LASER
תעשיות לייזר

חברה עתירת מדע מובילה בעולם בפיתוח וייצור מערכות לייזר לרפואה.

למפעלנו דרושים:

אחראי פעילות מכירות ושיווק - דרום אירופה

תאור התפקיד:
- החדרת מוצרים חדשים לשוק.
- תמיכה מקצועית למערך המכירות והשיווק והדרכת סוכנים.
- ארגון ופיקוח על סמינרים לרופאים.

כישורים:
- השכלה גבוהה בהנדסה ביו-רפואית, הנדסה או מדעים מדוייקים.
- נסיון ונטיה לעיסוק בשטח עסקי/שיווקי,רצוי בתחום הציוד הרפואי.
- שליטה מלאה באנגלית ובאחת או יותר מהשפות הבאות: איטלקית, ספרדית, צרפתית.

התפקיד יבוצע במרכז הפעילות האירופאית של החברה בלונדון. הפעילות כרוכה בהיקף נסיעות נרחב.

מזכירה לסמנכ"ל שיווק

תאור התפקיד:
- ארגון משרד סמנכ"ל שיווק, לרבות שילוב בעבודות נוספות באגף.
- העבודה במשרה מלאה 17.00-07.30, 5 ימים בשבוע.

כישורים:
- נסיון רב בעבודות מזכירות לרבות הדפסה בעברית ואנגלית.
- שליטה באנגלית ברמה של שפת אם.
- עדיפות לבעלת רקע קודם בעבודה בחו"ל.

מזכירה במחלקה המשפטית

תאור התפקיד:
- הפעלה עצמאית של מעבד תמלילים.
- ביצוע עבודות משרדיות שוטפות לרבות הדפסה ותיוק.
- עזרה בעבודות המחלקה. ■ העבודה במשרה חלקית.

כישורים:
- כתבנות עברית/אנגלית.
- נסיון בהדפסה במעבד תמלילים.
- ידיעה טובה בשפה האנגלית. ■ נכונות לעבודה מאומצת.

נא לפנות בכתב יד תוך ציון שם, טלפון, כתובת, שם המשרה, פרוט קורות חיים ונסיון מקצועי ל"משאבי אנוש" ת.ד. 13135 תל-אביב 61131
- סודיות מובטחת -
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.

תעשיות לייזר - קרן אור לקידום האנושות

מנהל כח אדם –
מסור מודעתך בדחף
בדחף תקבל יותר

לפרטים נוספים: תל־אביב: 03-622233-4 עדי סאמט
ירושלים: 02-226335-6 אמיר דורון
חיפה: 04-645333-4 אריה טל
04-662571-2

דחף שרותי כח אדם בע"מ

לסניפנו ברחובות דרושים/ות:

לעבודות ממושכות וזמניות

* **מהנדס אלקטרוניקה**
נסיון ניהולי, להקמת מפעל בשטח הרובוטיקה.
* **מהנדס מכונות**
נסיון ברובוטיקה
* **מהנדס מכונות/כימיה**
נסיון באחזקה, לעבודה ממושכת בדרום
* **מתכנתים**
בעלי נסיון של מספר שנים בזמן־אמת
* **כרסמים/חרטים מעולים**
קונבנציונליים ומפעילי CNC
* **מבלטן**
נסיון בשטח הפלסטי

למתאימים/ות תנאים טובים, שכר גבוה ותנאים סוציאליים מלאים.
רחובות, בית־הפועלים 6, טלפון: 08-454651

מרכז רפואי בלינסון
קופת חולים
דרושות
אחיות מוסמכות
ליחידות לטיפול נמרץ ומחלקות האישפוז.
המעוניינות תוכלנה להשתלם במסגרת העבודה, אחיות תתקבלנה למשרות מלאות ו/או חלקיות
לפרטים נא לפנות לטלפון 03-9268206 בין השעות 7:00–15:00

Eldan

אלדן ציוד אלקטרוני בע"מ

כימאי/ביוכימאי
בעל נסיון בשיטות אנליטיות וכימיה אינסטרומנטלית
לתפקיד "מהנדס מכירות"
בעל תואר PHD או MSC
ידיעת השפה האנגלית חובה.
רכב צמוד, השתלמויות בחו"ל 5 ימי עבודה בשבוע.

נא לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 1270 ירושלים 91012
– סודיות מובטחת –

למוסד ציבורי גדול בירושלים
דרוש
מנהל מחלקת בטחון ושרותי עזר
דרישות התפקיד: השכלה תיכונית מלאה. קורס פקודי בדרגת קצונה ביחידות שדה או מקביל במשטרת ישראל או שרותי הבטחון. בעל נסיון ומוסמך למלא תפקיד קב"ט.
מועמדים יפנו הצעותיהם בכתב לאב"א ת.ד. 12000 ירושלים עד 4.4.86

החברה למוסדות חינוך בע"מ לבית הספר המקיף בעורד
דרושים לשנת הלימודים תשמ"ז
מורים
במקצועות הבאים:
* מתמטיקה * פיסיקה * מחשבים * אדריכלות * עברית * תנך * היסטוריה ומדעי החברה.
מורים מתאימים מתבקשים לפנות למזכירות בוה"ס: 958310, 958660 או למזכירות מחלקת החינוך 057-957388 במועצה המקומית ערד: 958640
למורים זכאים יש תמריצים בצורה... בנושאי שכר, דיור, השתלמויות...

הלוח הכללי

לחברת בניה גדולה בת"א
דרושים/ות
מנהל/ת חשבונות
* סוג ד'.
* נסיון של 8 שנים לפחות.
* ידע בהנהח"ש ממוחשבת ובדיווחים למס־הכנסה — הכרחי.

מנהל/ת חשבונות
* נסיון 1—2 שנים.

מועמדים/ות מתאימים/ות יפנו בכתב לת.ד. 2770 ת"א.

לחברה מסחרית גדולה
דרוש
מנהל
סניף ירושלים והדרום
דרישות התפקיד:
* נסיון בניהול משא ומתן עם לקוחות פרטיים ומוסדיים.
* כושר ארגון והפעלת צוות עובדים.
* שליטה בעברית וידיעת השפה האנגלית.
* מקום מגורים בירושלים.
* יועדף בעל רקע טכני עם נסיון מניהול מסחרי.
המעוניינים יפנו בכתב בפירוט קורות חיים והמלצות לת.ד. 9083 תל־אביב 61091.
— סודיות מובטחת —

למשרד פרסום גדול ברמת־גן
דרושים בדחיפות
* **ביצועיסט/ית**
— למחלקה הגרפית
משרה מלאה
הכרחי — נסיון של מספר שנים במשרד פרסום
* **אחראית מטבח**
לעשות תה לפרויקטים וכו'
משרה מלאה
הופעה נאה הכרחית.
מועמדים/ות מתבקשים להתקשר לטלפון: 03-290122
— סודיות מובטחת —

מכרז פומבי
למכירה דירה

מוצעת למכירת דירת „פנטהאוז" הנמצאת ברחוב' באזרי 24 תל־אביב המשתרעת על פני כל הקומה העליונה בנין הנ"ל (גוש 6111, חלקה 463, תת־חלקה 6).
פרטים נוספים אודות הדירה הנ"ל ניתן לקבל במשרד עורכי דין אלקס, שטרן, אשר, רום, ברוך, ואחות בית 3 תל־אביב (טל. 663236).
הצעות יש להגיש בכתב למשרד עורכי הדין הנ"ל בצרוף המחאה בנקאית בסכום של 5% מהמחיר המוצע.
למוכרת הזכות שלא לקבל כל הצעה.
אלקס, שטרן, אשר, רום
משרד עורכי דין

להשכרה
משרדים מפוארים
במבואות הצפוניים של ת"א
2000 מ"ר
יתכן שכירות חלקית, כוללת מידית.
טלפון: 03-286181

אנגלו סכסון
זה נכס בשבילך

הלוח הנפוץ ביותר

לחברה תעשייתית בתל־אביב
דרוש
מנהח"ש ראשי/חשב
כפוף למנכ"ל
לתפקיד עם עניין ואתגר מקצועי
הכישורים:
* רואה חשבון או מנהל חשבונות מדופלם
* נסיון קודם הכרחי.
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 8175 יפו עבור המנכ"ל

דרוש/ה
* פקיד/ה אדמיניסטרציה והנהח"ש
נסיון של 3 שנים כולל הכנת משכורות
התפקיד כולל הדפסות והתמצאות ביבוא
ידיעת אנגלית — יתרון. אפשרות למשרה חלקית. ת.ד. 18201 תל־אביב 61181

לחברה בענף המזון
דרוש
מנהל מכירות
לאזור חיפה והצפון
* השכלה בנושאי מכירה
* נסיון מוכח של 3 שנים במכירות רצוי בענף המזון
* תושב חיפה.
מועמדים מתאימים יפנו הצעותיהם בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 4853 חיפה עבור מספר 2172 (מיקוד 3104).

לקו מהנדסים בע"מ
דרושים:
* **טכנאי קירור מיזוג אויר**
נסיון 3 שנים לפחות
* **מסגרים לשבודה במפעל**
תנאים טובים למתאימים,
5 ימי עבודה בשבוע.
טל' ל־03-9233026
להתקשר בשעות העבודה.

לכם בעלי מפעלים —
חברות ממשלתיות/פרטיות למיניהם
גדולים — בינוניים — קטנים
קבלני מטבחי פועלים
בעל מוניטין ממרכז הארץ
מציע:
ארוחות צהריים חמות עשירות ומגוונות, עם או בלי שרות.
במחירים ללא תחרות!!!
* מרק
* בשר (3 סוגים לבחירה)
* שתי תוספות חמות
* סלט קר / חמוצים
* שתיה תוספית (הרבה)
* לחם חופשי
* מנה אחרונה
המחיר — 3.27 ש"ח (לפני מע"מ)
* השרות למחיר הנ"ל נכון לגבי 80 סועדים ויותר.
* ביכולתנו להציע ולהגיש ארוחה בוקר לכל המעוניין.
* באפשרותנו — להעשיר או להפחית מהתפריט המוצע — למעוניינים.
* עשרים שנה של נסיון והמלצות טובות יכולים לעשות את התקשר בינינו — לשביעות רצון של הצדדים.
* חברתנו מובילה החל מ־חיפה בצפון, ת"א והסביבה, ירושלים והסביבה וכלה בקרית־מלאכי שבדרום, ומוכנות למיניהן יבוצעו על חשבונו.
על לכתוב אלינו לפי הכתובת:
ת"ד 40203 תל־אביב, מיקוד: 61400
או להתקשר לטלפונים: 03-426830, 03-429...
ויצור עמכם את הקשר הראשוני.

MACHINING CENTER
מעוניינים לרכוש
מרכז עיבודים C.N.C.
משומש במצב עבודה תקין
לפרטים מלאים בציון המחיר
נא לפנות לת.ד. 11029 תל־אביב 61110
עבור: C.N.C

דרושים
* טפסנים
* עובדים פשוטים
* מנופאי לעגורן צריח
לעבודה באתר בניה במרכז הארץ
03-989461 מיום א'

דרושה
גרפיקאית
לביצוע
לסטודיו לגרפיקה.
3 שנות נסיון.
טלפון: 03-252905

---

*ביצועיסט/ית
מעולה
למשרה קבועה
פרילנס/ית מעולה
ליומיים בשבוע
טל. 230675

למעבדות זר ירושלים
דרוש/ה
לבורנט/ית רפואי/ת
לשעות אחה"צ
02-221488-9

ידיעות אחרונות העתון של המדינה

הלוח הגדול ביותר

למפעל בטחוני העוסק בתחומי אלקטרוניקה מתוחכמת
דרושים

* **מהנדסי אלקטרוניקה**
לתכנון מערכות קשר ושליטה נייחות וניידות. יועדפו קצינים יוצאי חיל הקשר והאלקטרוניקה.

* **מהנדסי תעשיה וניהול**
לעבודת צוות בתחומים הבאים:
– שפור שיטות אחסנה
– שפור שיטות ונתוח תהליכי עבודה
– בניית מערכים
– חקר עבודה ונתוח עיסוקים

* **מהנדסי/הנדסאי אלקטרוניקה**
לתחזוקת מערכות אלקטרוניות מתקדמות בתחומים:
– מערכות תקשורת ממוחשבות
– מערכות תקשורת מיקרוגל בתחום הדיגיטאלי
– מערכות תקשורת V.H.F. ובקרה ספרתית
– מערכות בדיקה מבוקרות מחשב

* על המועמדים לעמוד בתנאים הבאים:
– עד גיל 30
– לאחר שרות צבאי בצה"ל
– בוגרי מוסד להכשרה טכנולוגית בארץ ובעלי הסמכה מוכרת
– בעלי נקיון מוכח בתחומים הדרושים
* לקביעת ראיון נא לפנות לטלפון: 03-983251 03-983784
– סודיות מובטחת –

מלון השרון הרצליה
דרושים
* **טבחים/יות**
בעלי נסיון של 3 שנים במלונאות – רצוי.
* **מלצרים/יות**
בוגרי בי"ס למלונאות ובעלי נסיון של שנתיים לפחות.
* **חדרנים/יות**
בעלי נסיון קודם במלונאות – רצוי
* **טלפנים/יות**
בעלי נסיון קודם במלונאות – רצוי
מקום מגורים – איזור השרון והסביבה – רצוי
ראיונות אישיים יתקיימו במלון השרון ביום שני 31.3.86 בשעות 09.00–12.30 ומ־13.30–16.00
במחוי כח אדם.

למפעל תעשיתי גדול
דרוש/ה
רואה חשבון מתחיל/ כלכלן
למחלקת הבקרה בת"א.
התפקיד כרוך בנסיעות.
המועמדים יפנו בכתב יד ל„אמנון" רח' כרמיה 16 ת"א 64259

למפעל מזון בגליל העליון
דרוש
הנדסאי קירור
* השכלה מוכחת בנושאי קירור
* בעל רשיון מוסמך
* נסיון של לפחות 3 שנים בקירור
* תושב האזור.
מועמדים יפנו הצעותיהם בכתב בציון פרטים מלאים לת.ד. 4353 חיפה עבור מספר 2173 (מיקוד 31040)

ח.ק.ו.
תכנון הקמה וניהול בע"מ
מהנדס אחזקה ופיתוח
למערכת שינוע באשדוד,
נסיון קודם הכרחי.
נא לפנות לריטה
בטל: 055-31303
לקביעת ראיון עם המנכ"ל.

דורינא אופנת סריגה
דרושים:
1. **תופרות**
למחלקת דוגמאות.
2. **סורגים**
לעבודה במשמרות
לפנות: אבא הלל 25 ר"ג 03-7518628

קריאה מהנה בשבועון „לאשה"

ידיעון

עזרה רפואית ונפשית

● יד ביד, ארגון קשבת לילדים ולנוער במצוקה 24 שעות ביממה, 03-226027, 04-229488, 04-920014.

● קו פתוח לבעיות אלכוהול 24 שעות ביממה 03-721161.

● מרפאת שיניים לעזרה ראשונה של ההסתדרות לרפואת שיניים, בר כוכבא 49 תל-אביב – 03-284649. חיפה – הנפן 26, 04-523566

● נעמת – ייעוץ בבעיות אלימות במשפחה, בימים א'-ה' בשעות 16–9, טלפון – 03-231675, 03-235922.

● ייעוץ ועזרה בכל בעיות גיל ההתבגרות "אל-סם" – רח' פעיעין 7, ימים א'–ה' 17.00–22.00. טלפון 232706 – 233587.

● מרכז הסיוע לקורבנות אונס בתל-אביב (24 שעות ביממה) – 03-234819.

● ער"ן – עזרה ראשונה נפשית – תל-אביב 03-261111, 24 שעות ביממה.

ירושלים ● ער"ן 02-227171

● מרכז הסיוע לקורבנות אונס בירושלים (24 שעות ביממה) – 02-245554.

● קו פתוח לקשיש – 02-690685.

חיפה ● ער"ן – עזרה ראשונה נפשית, טלפון 04-672222.

● מרכז לקורבנות אונס – 04-382611

תורנות בתי מרקחת

תל-אביב
● ארלוזורוב, ארלוזורוב 76, 230746
● קופ"ח כללית, אמסטרדם 7, 225142
שבת: ● שרה רב, האורגר 3, תכנית ל' 428510
● שור, (ברנרייס) מנקס 27, 441449

חיפה/הקריות
● הנשיא, שד' הנשיא 33 333312
● היסוד, קרן היסוד 73, ק. ביאליק 721230
שבת: ● סביניה, הגפן 24, ק. ביאליק 704185

חולון/בת-ים
● בלפור, בלפור 90, בת-ים 583448
● אסותא, טרומפלדור 4, חולון 858197
שבת: ● מוור, חביבה רייך 20, 583360
● המרכז, ככר ויצמן 12, 845236

רמת-גן/בני-ברק
● רמת-יצחק, ירושלים 96, ר"ג 777506
שבת: ● אסותא, ז'בוטינסקי 41, ר"ג 7511874

נתניה
● הנשיא, שד' ויצמן 36, 23639
שבת: ● נאות שקד, מרכז מסחרי איזורים 52485

פתח-תקוה
● קופ"ח כללית, חיים עוזר 905271
שבת: ● מיניפארם, שפרינצק 20, 9321067

לוד-רמלה
● סלליס פרדו, הרצל 102, רמלה 229301

רחובות
● קופ"ח כללית, בני משה 452381

מטוסים

● המראות ונחיתות תקליט 03-381111
● מודיעין נמל תעופה ב.ג. 03-9712484.

רכבות

מירושלים
● תל-אביב דרום 7.30.
● לבני-ברק ולחיפה 16.00.

מתל-אביב ● לירושלים
מבני-ברק 8.18.
מת"א דרום 16.00.
● לחיפה 6.00, 7.00, *8.00, 9.00, *10.30, 12.00, *13.00, 14.00, *15.00, 16.00, 17.00, 18.30, 20.00.
● לנהריה 6.00, 8.00, 12.00, 14.00, 16.00.

מחיפה בת-גלים
● לתל-אביב 6.00, 6.30, *7.30, 8.30, 10.00, 11.30, *12.30, 13.30, 14.30, *15.30, 16.30, 17.30, 19.30.
● לירושלים 7.00 (היציאה מחיפה מרכז כ-10 דקות קודם).
● לנהריה 7.30, 9.03, 13.16, 15.11, 17.11.

מנהריה ● לחיפה ולתל-אביב 6.30, 9.00, 10.40, 14.35, 16.35, 18.33.

*) רכבת ישירה

קריאות חירום

היישוב	מ.ד.א (מספר חירום 101 פרט למקומות המסומנים בכוכב)	מכבי-אש (מספר חירום 102)	משטרה (מספר חירום 100)
אופקים	057-923033	057-923922	057-923444
אור-יהודה	*03-344442	03-781133	03-344888
אילת	059-72333	059-70102	059-72444
אשדוד	*055-41332	055-23333	055-81666
אשקלון	051-23333	051-22222	051-34222
באר-שבע	057-74767	057-79691	057-37444
בית-שאן	065-87223	065-88222	065-87444
בית-שמש	02-911288	02-911288	02-911444
בני-ברק	*03-781111	03-781133	03-703588
בת-ים	*03-585555	03-802222	03-5514444
גבעתיים	*03-781111	03-313333	03-312435
דימונה	057-59333	057-52222	057-59444
הרצליה	052-541333	052-551222	052-555555
זכרון-יעקב	063-22333	063-99035	063-90444
חדרה	063-22333	063-22222	063-31444
חולון	*03-803133	03-802222	03-843116
חיפה	04-512233	04-643222	04-664444
חצור הגלילית	067-36333	067-37222	067-37744
טבריה	069-90111	069-96222	069-92444
יבנה	08-451333	08-461222	08-439180
יהוד	03-460111	03-46222-3	03-838181
יקנעם	*04-931401	04-994333	04-993044
ירוחם	057-80133	057-52222	057-80144
ירושלים	02-523133	02-661111	02-244444
כפר-סבא	052-33222	052-33223	052-24444
כרמיאל	04-988555	04-912222	04-985444
לוד	*08-221022	08-229222	08-222222
מגדל-העמק	065-40062	065-40022	065-40444
מעלות	04-979333	04-979637	04-979444
מצפה-רמון	*057-88333	057-88569	057-88444
נהריה	04-923333	04-922222	04-920344
נצרת (עלית)	065-73333	065-55222	065-71444
נתיבות	057-941033	057-943333	057-941144
נתניה	053-23333	053-22222	053-30144
עכו	04-912333	04-912222	04-910585
עפולה	065-93334	065-92222	065-94444
ערד	057-957222	057-950222	057-957044
פתח-תקוה	03-9251112	03-9222222	03-914444
צפת	069-30333	069-30222	069-72444
קרית-אונו	*03-344442	03-781133	03-344393
קרית-גת	051-881334	051-881222	051-881144
קרית-טבעון	*04-931401	04-643222	04-931444
קרית-ביאליק	*04-721817	04-643222	04-740244
קרית-מלאכי	055-82333	055-81222	055-81666
קרית-שמונה	069-44334	069-40133	069-41069
ראשון-לציון	03-942333	03-942222	03-994555
ראש-פינה	069-36333	069-37222	069-37744
רחובות	08-451333	08-461222	08-487444
רמלה	*08-229133	08-229222	08-229444
רמת-גן	*03-781111	03-742222	03-7544444
רמת-השרון	*052-541333	052-551222	03-496444
רעננה	052-33222	052-551222	052-24444
שדרות	051-97074	051-97777	051-97044
תל-אביב, תחנת השכונות, ענף התנועה	03-460111	03-462222-3	03-627222, 03-394444, 03-838181

● דחוף למשרד כרטיסים פקידה 8.30–15.00 03-241180.

● למשרד ביטוח בגבעתיים דרושה פקידה בעלת נסיון רכב ובתכתובת.

● בתנאים טובים מזכירה באנגלית ופקידה כללית בראשל"צ.

● לנהול משרד בהבנ"ש משרה מלאה.

● כתבנית עברית ואנגלית מעולה שעות העבודה 10.30–18.00.

● לחברה "ביצוע עבודות צבע" דרוש צבעי לעיר.

● לבית מלאכה בגבעתיים דרושה עובדת.

● למפעל לתכשיטים מכסף דרושות עובדות רציניות.

● דרושים עובדים, רצוי בעלי נסיון במחצבות גבס.

● סטודנטיות/בחורות לחפצת מוצר לחוז משכורת + אחוזים 03-7319294.

● לאיזון עמיתי הדברה מוקים דרושים עובדי הדברה קבועים 03-790116.

● בכפר-סבא דרוש/ה עובד/ת מחסן בכיסה, בבתיים עובדי נקיון יום.

● דרוש מפעיל טוב למחשב ג'י.טי.בי או קיים 03-9222405.

מקומות/ות

● פקידה להנה"ח + הקל. יום עבודה מלא.

● דרושה מזכירה אנגלית + עברית עם ידיעת הנה"ח 03-285343.

● למשרד עורכי-דין גדול דרושה מזכירה הנה"ח.

הלוח הכללי — ידיעות אחרונות — הלוח הנפוץ ביותר — דבר ראשון בבוקר

המשרד הראשי: יגאל אלון 125, טל. 261211 ● המחיר למילה: ימים א', ב', ד', ה': –.3.27 ש"ח ● יום ג': –.4.48 ש"ח ● יום ו': –.5.92 ש"ח, מינימום 8 מילים

הצעות עבודה

● דרוש עוזר למעבדת צילום ב"ידיעות אחרונות", לעבודה אחה"צ ובערב ת.ד. 109 ת"א — 61000 עבור לבורנט צל. 03-210451.

● לבית מלאכה בגבעתיים דרושה נערה לקבלת טלפונים.

● ל"רמ-סון" תקשורת דרושים מתקינים לתשתית ומשרדים בעלי נסיון, נסיון רצוי. 03-204389

● משה רכב מגולה למוסך "אשרי" ברחוב ישראל-בק 33 תל-אביב 334623.

● דרושה גרפיקאית מנוסה לתיוג לחצי משרה / מלאה 652495.

● עוזר/ת נקיון לשעות הבקר או הצהריים בשקם בגבעתיים. אפשרי פנסיונר טלפון 03-204042

● למפעל קוסמטיקה בפ"ת דרושות אורזות לאריזות בדים. אין צורך בנסיון קודם 5 ימי עבודה, 03-7880328.

● דרושים מורים להוראה בכתה אנגלית בגוש-דן.

● למשרד קהלתי ברמת-גן דרושה מורה ללימוד.

● למעבדת אופסט דרוש עובד עם נסיון.

● עובד לבית ספר, בנוסף + השיונות 03-810319.

● למלון קלטון תל-אביב דרושות מנקות.

ORS לוח

ORS שירותי כוח אדם
החברה המובילה בשרותי כוח אדם

לאו.אר.אס. תל-אביב דרושים:

● יוצאי צבא, בוגרי בית ספר מקצועי מגמת מכניקה לעבודה בלוד חולון.

● מתכנן ומעצב מערכות, נסיון בקובול וביישומים תעשייתיים.

● למפעל בטיפוס דרושים סטודנטים לעבודה בשמירה.

● מנתח או מתכנת מנוסה III + ibm 8/38.

● תוכניתן מנוסה — sms / ibm.

● מפעיל מחשב מנוסה 8/38 + 8/34.

● למפעל מכני דרושים בעלי מקצוע.

● כתבים טכניים מנוסים (בעברית) בעלי רקע ב"מחשבים.

● מהנדס / הנדסאי כ"בית.

● בוגר מדעי המחשב ל"תחות שנתיים נסיון ב"ibm 4xxx ibm/qc.

● הנדסאי תעשייה וניהול.

● יוצאי צבא, מאיזור גוש דן לעבודה במשמרות ב"ייצור.

לאו.אר.אס. ירושלים דרושים:

● מבלמנים, כלפנים, חרטים קונבנציונליים.

● נקבניות לקטנים אלמא ביתא — שכר גבוה.

● מזכירה בכירה למשרה מלאה וקבועה בעלת יוזמה.

● מהנדס מכונות בעל נסיון של 3 שנים לעבודה במפעל תעשייתי.

לאו.אר.אס. באר-שבע דרושים:

● הנדסאי מכשור ובקרה נסיון במכשור אלקטרוני.

תל-אביב, ככר אתרים, טל. 125 ● ירושלים, רח' אבן ישראל 5, טל. ● חיפה, רח' הרצוג 2, טל. 664002, 663703 ● באר-שבע, רח' רמב"ם 29, טל. 35634 ● רחובות, רח' הרצל 187, טל. 450630

[illegible]

מחשבים

[illegible]

יהלומים

[illegible]

טבנאים/הנדסאים

[illegible]

מחסנאים

[illegible]

מוכרים/ות

[illegible]

הנהלת חשבונות

[illegible]

חשמלאים

[illegible]

ספרים/ות

[illegible]

גזירה/תפירה

[illegible]

פועלים/ות

[illegible]

עוזרות ומטפלות

[illegible]

עובדי מתכת

[illegible]

שומרים

[illegible]

שליחים/ות

[illegible]

נגרים

[illegible]

נהגים

[illegible]

שרותי אחיות

[illegible]

ביקוש עבודה

[illegible]

עסקים

[illegible]

אולמות

[illegible]

מבני תעשיה

[illegible]

מחסנים

[illegible]

חנויות

[illegible]

משרדים

[illegible]

הלוח הכללי
הלוח הנפוץ ביותר
הלוח הגדול ביותר

● ליזמים: מגרשים לבנייה מיידית, התקשרות ישירה — 03-7911360/2/3.

● בסוויה (כפר אברהם) מגוון קוטגים מגרש ל־2 יח"ד. 03-918339.

● בחולון — בקרבת הכר כח מגרש עם פרצלציה + טאבו 6000. 03-636481 בעבודה.

● למכירה ביישוב גני־יהודה ליד קיבוץ נען, כשני קילומטר. דיונית לרחובות 4 דונם עם זכויות בניה למגורי בעל מקצוע, במוך לאישור בית־המשפט. טל׳: 4-295592 03.

● למכירות מגרש בהרצליה־ירוקה רובעים, 99583. 05-99758

● בהרצליה פיתוח 500 מ"ר נוף לים 89,000. 03-659093

● מגרש לבניה + תוכניות ראשון ביישוב באזור המרכז טל. 03-226691

● בגוש 6620 אוריריוק חצי דונם 03-357322 בערב.

● חברת לבנין מעוניינת בי מגרשים לבניה, בקומבינציה וכד׳ מזומן, באזורים רמת־גן, פתח־תקוה ת"א, בני־ברק, טלפון 03-9128284

● למכירה 300 דונם חקלאי, חלקה אחת ליד חיפה בשינוי לבניה, מים וחשמל מחיר מציאה 04-536378 ,04-226293.

● לתושב חוץ דרוש מגרש בתל־אביב / שכון דן / רמות בהלה / נאות אפקה או בית ישן, 03-259314.

● ברמת־אפעל מעוניינים ב־מגרש לבניה, טלפון 357105.

● בהרצליה ליד שוק וחוף ים. מגרש 6591 שיועד לבניה 1000 מ"ר — 35,000 "שגיא" — 03-798501 מלר"ן.

● ברמת אפעל! ושני מגרשים 50 מ"ר כל אחד 390,000 דולר "שגיא" 03-798501 מלר"ן.

● ביתאר! — בקרית ביאליק שתו! קוטגים ומגרשים לבניה 03-344730 אליך נכסים.

● לבנייה בטוניה ובתי עסקר 150 מגרש של 480 מ"ר עם בנין קיים (לשיפוץ או הריסה). טלפון! 03-6168 בשעות ה־שבועות 11033 ת"א עבור 350.

● דרוש לקנייה ברעננה מגרש לבנייה, פרטי — 03-816980 221150.

● מגרש כ־3 דונם במקום מרכזי באזור התעשייה קרית ביאליק 04-707097 בין השעות 08.00—11.00.

● בסביון־ישובת 2 מגרשים ל־מכירה, וגבית ים, קטן. 03-523396

● למכירה, בהרצליה ב׳, מגרש היזמי לקוטג׳, ללא מתווכים. 03-317567

משרדים

● בסביה ששקין ויומן הסנדלר חדרים גדולים, 1½ (ק"ק) סותים, 1 ק"א, 2 ק"א + טלפונים 03-284279, שמרב 03-743308

● להשכרה ל׳ סוף תל־אביב 8 חדרים + טלפונים + מעלית 03-493868

● המת־גן, ביאליק 3—4 + טלפונים, וגביה מיידי 03-444201

● לחברת תוכנה דרוש משרד בצפון/מרכז ת"א, 250 מ"ר, 10 חוזי טלפון, 03-482054

● דרוש מגרש לקוטג׳ בנס־ציונה, יהוד, או אזור, טלפון 03-312454

● להשכרה משרדים בבנין מבררים ליד בית־הדר — 03-375131

● במגדל־שלום והאיזור משרדים להשכרה. 03-373330

● ליד הבימה בשכיה חדר למשרד + טלפון, מיידי — 03-280487

● במרכז ת"א, 4—7 חדרים, 03-611992, בערב 03-451798

● בת"א סכר מלכי ישראל, אבן גבירול, דירה גדולה ב־תכ"א. 03-429018

● להשכרה בת"א 150 מ"ר בהחולק ומגרה 03-769862 ועם נכסים.

● להשכרה בת"א 220 מ"ר מבואר + חניות 769862 רשם נכסים.

● ברוטשילד, מבנה גודר, 250 מ"ר, חלוקה ה.נ.ת.מ. 03-372169

● ליד העירייה בצילון חדר + מוגן 220 "הצבי" 03-266731

● להשכרה בצפון ת"א 450 מ"ר במסגרת גבוה במיוחד "קניר" 233535 ,233025

● בצפון ת"א משרדים מפוארים 450 מ"ר, חניה, מיזוג, טלפונים, "ישקר", 03-426293

● בצפון ת"א משרדים מפוארים 450 מ"ר חניה, מיזוג, טלפונים, "ישקר", 03-426293

● בתל־אביב 625 מ"ר קומת משרדים 4.5 דולר למ"ר, מחולקים, חניה וטלפונים, מיידית, "ישקר", 03-426293

● בצפון תל־אביב במקום מפואר, למכירה, משרדים מפוארים כניסה מיידית, "ישקר", טלפון 03-426293

● להשכרה 285 מ"ר ברמת־גן טלפונים, מקומות חניה, טל. 03-353283 ,03-245527

● 2 חדרים ק"ק למשרד, שטחים + רשיון, יהודה הלוי 90, 03-296942

● ברעננה משרד להשכרה + טלפון + טלקס, 052-27773, ב־שעות העבודה, ימים א׳—ה׳.

● בשכיה דירת 3½ + טלפון רוטשילד — הרצל "מירי" טל. 296964

● בשכיה 2 חדרים בבית כלל, טלפון ומזגן טלפון 03-236960, 03-226550

● להשכרה ברמת־גן 200—1200 מ"ר מחולקים + טלפונים + מיזוג + חניה למשרדים לאלק־טרוניקה "אנגלו־סכסון" טלפון 03-738121

● להשכרה למחשבים ומשרדים בבית פריזמה 3000 — 300 + טלפונים + חניה + חלוקה, "קוראל", 288943 ,292616

● ברמת־גן עיי הבורסה ל־השכרה 400 — 280 + טלפונים + חניה, "קוראל", 288943 ,292616

● לקונים רציניים !! דרושים משרדים מפוארים בעיר "נתנות" 418490

● בצפון, המשרדים היפים ב־עיר !! 350 מ"ר, 14 דולר, ב־רמת־אביב "נאות־אפקה ונשר החלקה, 250 — 1000 מ"ר מוב־חרים, "נינוחי", 418490

מציעים למכירה

● למכירה מקצוות 100 כס־אות פלסטיק לבית יקום — 053-568206

● עכוס כסוי לבן חדש !!! + ספה ספריטי ! + ארון עורו ! 03-911481

● למכירה מזית כלים "סוי־לן" במצב טוב — 450, טלפון 03-428181

● 3000 יחידות מזרונים מחוררת 1.20 X 1.20, מחיר כ2 אחד טלי 03-414592 03-428917

● מכונת כלים א.אי.ג׳י. מיבא־ רים אל — 03-476388

● סקי־שלג חיסול מוחלט! מלאי ביגוד וציוד חדש ומשומש — 03-294645

● לנגרים אבריטס 20 ס"מ + מקצורה צר. בהזדמנות !! טלי 03-7814574

● תכולת דירה, חייבת להימכר, מקרר, מערכת ועוד... טלי 03-485235

● למכירה תכולת בית + דברי חשמל לרגל חזרה לארה"ב — טלי 03-425918

● בהזדמנות צינור חדש: מריות כלים חשמליים, תנור אפיה תעשייתי, 3 תא"ם, מכונת אס־פרסו 2 ראשים, מסחנה לי־קפה, 03-828787

● למכירה מזית כלים גיליל אלקטרוניק במצב חדש בהזדמנות 03-725488

● מכשירי קשר אלחוטי חדישים — רחוגאים גאוים (שכר־מכר) — ממסורים לקשר בכל ארצי — "הטיר — תקשורת" 03-2542912

רוצים לקנות

● ביסים קונה רהיטים, שטי־חים, ירושות, 836315 ,311845 ,315485

● יעקובי קונה !! ירושות — רהיטים ותיסולים ! 03-832818 ובבית 03-451761

● צביקה קונה ירושות, עתי־קות, רהיטים ומוצרי חשמל 833125

● נשאת קונה ! תיסולים, תכו־לות חצר, 03-834856, ובערב 03-594811

● שמואל קונה ירושות + מקררים, רהיטים וציוד למס־עדות 812645 ובבית 829816

● קונים רהיטים עתיקות, דברי כסף ואמנות !!! 834857 ,585141

● דרושה כספת יד שניה 1½ טון ומעלת תקנית, 264534

מקררים

● בהזדמנות מקור מסחרי גדול + מקפיא כחדש, 03-833280, 03-458794

● הוריזאן דה־לוקס במצב חדש 052-34507

● קונה מקררים במחיר גבוה + מתקן + ביטוח 03-380796, 03-392168

● מקררים, מקפיאים, חדרי קירור, שירות מהיבואן לתרכבן 03-809562

● למכירה מקרר מקפיא 13, דה לוקס במצב חדש 03-4724496

● אמנה 22 + קיוסק חדש, גינרל אלקטריק 18, חדש — 03-346301

● חדר קרור מתפרק למכירה 250 X 480 X 180 בירור ארוטי ראשון 10 ס"מ טלפון — 03-909951

● מקרר אמנה 22, 2 דלתות חדש באחריות 03-871016

● אמנה 25 קוב + קוסרות חדש באחריות טלפון 13 03-342723

● אמנה 18, 3½, מצויין, לרגל נסיעה 1600 ש"ח 052-452643

● אמנה 22 2 דלתות במצב מצויין + ביטוח 03-964053

● מקררים מתחרים וחדרי קירור בחוכנה ומשומשים 03-708539 ,03-794465

וידאוטייפ

● גסנדה ספרית ! בהזדמנות !!! מלאי חוורת, טרפי וידאו, — 052-77858 ,052-78547

● מבצעון לבעלי ישראכרט וזה וידאו סלביזיה טסריאו ב־3 תשלומים במחירים מס־חיים "א.ה.פר גוח" שטגן 37 ת"א.

● וידאוקוסים נשיונל, יד רא־שונה, מצויינת, 03-227647

● דהוף וידאו ניד נשיונל + מצלמה 1600 דולר, 03-996781

● וידאו + מצלמת סוני "פ.ט.ד"ה וי, 2, מיקום אוטומטי + אח־ריות 380904

● וידיאו ג׳י.וי.סי, משוכלל חדש באחריות 746948

● מצלמות אביזרים קנית הח־לפה מכירה תצורה מקצועית כוסר 8 לוידיאו אלגבי 49 — 03-653199

● בהזדמנות נשיונל + מיקר + טלי + אחריות 03-874382 (לא בשבת).

● מעוניין לקנות כל סוגי ה־וידאו עם מחמים בלבד — 03-869306

● וידאו נשיונל מכונציגה + שלט באחריות יבוא אישי 581161

רהיטים

● סלמת כן — בהנוה המטבח "רהיטי־רהיטים" — במבין "הוא־זיוס" תחעל 27 (מוסות ריבעורים) — ארונות, קומוויות, לי־ חדרי שינה (נ.נ.ש), סלונים ...

כלי נגינה

● גנדלר סטנחרים יש־וק + מכירה + הכירות יסקר 19 חולון 03-680690

● בהזדמנות, ציוד שירה כ־חדש, מתאים גם לתקליטנים, 055-50025, בשרב.

הלוח הכללי
ירושלים

ידיעות אחרונות: הלל 24, טל. 225051
דבר: הלל 16, טל. 231291

בתי כנסת

● בחיברו יאיר קוצ׳י מכון למתהי קיחות דוד למלך 13 בשבת ב־10.00 תפילת שח־רית (יהודית מתקדמת).

וילות ובתים

● בית ערבי + שטח במקור חיים למכירה/החלפה, בחול — 710241

● להשכרת — למכירה בית במבשרת, 5 חדרי שינה — 02-344279

● בשכונה בקעה משכנות צאר קוטגים 4½ חדרים, בסטנדרט בניה גבוה, 02-224181

● במעלות־אדומים !!! קוטגי 5 יפה "גלדשטיין", אפשרות הח־לפה — 353450

● במעוז ציון קוטגי 5 + מרפסות ענינה + מחסן, 343196

● בבעת־זאב וילה 5 חדרים. 100 מ"ר 200 מ"ר גינה נוף מציאה ! 02-361804 02-221384

● בהזדמנות !!! "מבשרת־ירו־שלים !!! וילה מגוארת עם ברי־כת שחיה !!! כניסה מיידית !!! 243310 בעבודה 02-222707

ביקוש דירות

● מעוניין בדירה 3—4, ק"ב, בצפון קרית־משה, 522951 (בחול), 521601

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

● ברמות 4,06 + מ"א, ק"ע, מסודרת. 65,000. 861878

● ברמות 4 חדרים גדולים + מרפסת גדולה 60,000 "עם ג׳ו" 816833

● במעלה אדומים 4 + מ"א — 45,000 דולר בהזדמנות, מסודרת 02-351721

● בחמות צ׳, 100 מ"ר, מטבח ואמבטיה משוכללים, 3 ארונות קיר, הסקה נרטית 806838

דירות למכירה 3-3½ חדרים

● בקרית־יובל, 3 חדרים + ארונות קיר + דוד־שמש, 37,000 434546

● בהתיישבות "הגוכנית, 3½ + מחסן, מרפסות, ק"ע, כיורים, 662802

● ברמות גולדה 3, ק"ע, מרפסת עוקית, מסודרת 863842

● בגילה 3 + מחסן, ק"א, מרוחת, 766973 ,764690

● מציאה ! בבית שמש, 3 ק"א דוד־שמש, מדלדלת, + טלפון — 02-420998

● בנות יעקב, 3 ק"ד, קרובה למרכז, משופצת, דוד־שמש — 02-856344

דירות בשכר חודשי

● במסגת־זאב, 4½ חדרים, ק"ב, 200 — 816284 לא ב־שבת.

● בפלמ"ח 4 ק"ב + ארונות וטלפון למשפחה, מוארת — 668304

● 4 בחבילת הר־נוף, ק"ב + מעלית + גוף, בחול — 02-421410

● במסגת־זאב, קוטג׳, הסקה, דוד־שמש, ארונות מטבח — 02-533060

דירות מרוהטות

● בקרית־יובל 3 חדרים, מרו־הטת + טלפון + דוד־שמש, גוף 02-423939

הצעות עבודה

● לאומניות פנים דרושים: בחורים בעלי רקע בציור לע־בודת מעניינת עם אתגר בתחום האמנות בירושלים משרה מל־את וחוות אישי 02-536778 — 02-522702 16.00 — 13.00

● לעבודה בית אישה אחר־את פעמיים או שלוש בשבוע המבשרת 344172 בערב.

● מנהל חשבונות סוג ג׳ 3 שנות ניסיון 02-534162 — ש׳ טו.

● בגבעת הצרפתית דרושה עוזרת 3 פעמים בשבוע 221083, 812773

● לימית דרושים שומרים — שכר הוגן ותנאים טובים — 244974

● לחברת שמירה דרוש בחור בעל כושר ארגון ותפיקות 231588

מכוניות

● פג׳ו 404, 1967, טסט ל־שנה, טכני מצוין, 02-280433

● לרציניים ! משפחת 86 1100 5000 ק"מ 17,600 — 02-537934

משרדים

● להשכרת משרד מפואר ב־בנין מגדל־העיר, שטח 120 מ"ר 03-623283 מיום א׳.

אחיות

● אחות פלאחית מעוניינת ל־טפל בחולים יום ולילה, 432130 בערב.

וידיאו טייפ

● וידאו ג׳י.וי.סי, חדש דלי־קום + מוניטור + מסרטה אוטומטית מצלמה 02-631053

מציעים למכירה

● מיטה זוגית + מזרן + ארגז מצעים, במצב טוב, 854363

כלי נגינה

● פסנתר דיאל כחדש, סחות משבתיים 3500 ש.ח. — 410056

מקררים

● מקרר קריסטל 16 במצב מצוין 717156

בריאות

● בית, בריאות, מסג׳ רפואי ספורטיבי (כללי עיי מטפים/ות מוסמך/ת 8 ק"ב 02-221434

מחשבים

● 6 תשלומים על כל המש־שירים, מיני מחשבים, 242416 מגדל העיר קומה כניסה.

שמלות חופה

● שמלות כלה מיוחדות יבוא, בסודרי כפישות למלוי הצרות או לשוסים, 786261.

חקלאות

● קולטיבטור כותנה 6 שורות בשימוש שנה, כחדש — 02-941234-5-6

חיות בית

● רועה גרמני גוזי 8 הוד־שים מתוסן מאולף 344627

רהיטים

● סיפה ישיבה סלונית, מיר־חות! גבוהות ישנה להזמי־נות! — 8898N8

● למכירה שולחן לפינת אוכל + 4 כסאות, במצב מצוין 02-415725

בן זוג

● דווק נכה כל 26/160 מכו־סס, בשמאלמאה ת.ד. 4 ב. זאב.

שידוכים

● שירות הלוח הכללי למק־בלת מודעות שידוכים ברואר. שלח/י לת.ד. 16400 ת"א — 61163 ...

אשדוד
הצעות עבודה

● חברת אורין מפעלת את המוכרת הטובה ביותר באש־דוד ...

באר־שבע
הצעות עבודה

● לאזור באר־שבע מנהל עבר־דה או הגלגשי בקשת ...

נתניה
דירות למכירה

● בנתניה מפואר 4 חדרים + דירה 2 צמודה + טלפון ו־חניה 053-91442

דירות בשכר חודשי

● בנתניה, דירה 4, קומה 2, + מעלית + שרותות, ...

הצעות עבודה

● סוקרים/ות בעל מגוון הכיל ב־ נתניה ובחודרה ...

הלואות

● הלוואות לשכירים קבועים הלוואה לרכישת רכב, ניכיון צ׳קים "טופ־7 סיגל" 03-660341 — 4.00

● לשכירים־הלוואות לא צמו־דות בתנאים נוחים — "זוהר" — 03-281496

● ליזנכרו את בנ־צבי מציעים הלוואות כנגד צ׳קים לשכירים בקופות עבודה קבור, תנאים טובים 03-294469

● לשכירים ! הלוואה צוחה ומיידית — כנגד ערבים בלבד 03-623156

● הלוואות כנגד שעבוד רכב או ערבות בנקאית, "הוד" — 04-641475, 03-335702/3/4

● הלוואות לשכירים עוב־דים במדינה, בתנאים מיוחדים, 03-662884 ,03-651819 9.00—15.00

● לשכירים !!! הלוואה מיידית כנגד שריכים, תשלומים נוחים ביותר !!! בוא לבדוק אותנו !!! "עודד" 03-768438

● ג.ד.י.ס. נותנים הלוואות בערבות בנקאית — בפתוונות ומקבלים השקעות בערבות בנ־קאית, ניכיונות, שיקים, מסמלים במחיר מבצע, 03-919987

חוגים

● חוגי שיחה באנגלית בהנחיות מורים אמריקאיים, במבט הרשמה חינם ! 03-227974

● חוגי בית בכל הארץ, שי, סם קוסמטיקה, 03-744034

טיולים

● רווק 32/180 חנוטע בקייץ לטורקיה מעוני־ן לצרף חמודה רצוי דוברת טורקית ת.ד. 9242 ת"א.

מזגני אויר

● "קור־בתכי" מבצע 1986 — שי"ח! מזגנים מפוצל 5 ½ כ"ס כולל מ.ע.מ. כולל התקנה 03-287602, 03-282260

● בהזדמנות יחידת מיזוג אוויר מתוצרת הספק כולל 20 טון קירור ! 053-34811, 03-873862

● "אסיקורי" מכירה ושרות לכל המזגנים + מיזוג מרכזי, שוקו 15 ת"א, 03-813090

מלגזות ושינוע

● מלגזה 3 טון, דיזל, "צבט־מר", 055-23529, 055-25456 055-50130

● סיגר המשיות סב־ת מלי־בגות תרנה דיזל מיסמשות חד־שות וגם משומשות במצב טוב ובאחריות 03-831356 03-830981

● סהזדמנות ! 1) מלגזה / מי־כ"ם טלסקופי — ג׳י.סי.בי. 520, 2.25, 1981 טון, 2) מלגזה שבה מיוטר, 1979, 2.2 טון 03-9229761

● 3 טון דיזל 1982 במצב חדש 03-917357 ,03-9224195

מכונות כתיבה

● למכירה קוסמניר שמגי מצב מצוין — 03-498465

● השאלה ומכירת דיין סדר־רוסלר 10 תל־אביב 650046, 784480

מכונות כביסה

● קרייסקל גרנד לייר, מצב מצויין, 200 ש"ח, 03-440734 בין 20.00 — 18.00

● מיבש כביסה א.א.ג. 4 ק"ג במצב חדש 03-147925

מכונות תפירה

● מחיצות למחבר רבי 30% תנאת "מתופר בן־יהודה 10 ת"א 03-297680

● בהזדמנות מכונות תפירה וא־שייות לא בשבת 03-282046

מכונות ניילון

● אליאס, מכירת ותיקונים ב־אחריות מלאה, חעלית 30 — 03-830191

מחשבים

● מחשב קטן + תוכנות + מגבר מאלוכים + מדפסת 052-455206

● מכירה ב׳ מחשבי קול ח־דים 03-285159

סירות

● ספיגו !!! לכתרו "המרול" ב־ארוך למגולים "מולטה" בכחי, 03-720069 (03-61370)

● סירה מהירה אמריקאית 110 כ"ס מנוע בזהן לתאות 03-410034

הלוואות

שיפוצים

● "הכל בנע אחד" ! סיד ו־צבע, חשמל, אינסטלציה, קר־מיקה, בניה ועוד... שירות יעיל !!! 03-443586

● "הכל בגג אחד" סיד וצבע, חשמל, אינסטלציה, קרמיקה, בניה ועוד... שירות יעיל !!! 03-443806

רפוי והרזיה

● "סטייל" ! צלצל וגאה חניע לביתך, 03-285237, גם בשבת.

● תחש ! חדש ! חדש ! נפתח מכון צר־אות "הרקל" דיזנגוף 115, 03-236527.

● מבצע ! מבצע ! מסגים ב־אווירה א׳ נסימית עיי בסביס־טית, סכבי 7 03-284510.

● סאונה + מסאז׳ עיי מסאז׳ ג׳יסטיות, אחירה אקסקלוסיבית, והבבי־ציון 26, 03-288618

● פיזיותרפיסטים מוסמכת תתן טיפול מסור בביתך !! רבי עקיבא 81 בני־ברק 03-798459

● לאהוהים מבני מקצועי דרושות מפיסיסות, תנאים טו־בים 052-70075

● לאוהבם תענוגות החיים, טיפוי מהנה, בדיזנגוף 94, טל. 03-229959

● חדש במכון מקסים מסני מרפאל עיי נאות ביותר — 03-242719

הברויות

● היכרות פיגיות משיטה אמ־ריקאית ולנשואין "נורית", יסוריהלה 19, 03-374776 אפשרות לנשים חינם.

● גינטלמן חביב, בנאה להכי־רות א׳ נסימית תמיכה, ת.ד. 30180 ת"א.

● תעשיין מעוניין להכיר צעירה לדיסקרטיות ותמיכה — ת.ד. 1824 ת"א.

● עצמאי 34 סטודנטית/חיילת בדיסקרטיות + תמיכה או עזרה בשיכר ת.ד. 5255 תל־אביב.

● סיבאטי + דירה בהתאימה לידידיות ואהבה נאה, דסקרטיות מובטחת ת.ד. 2475, ריב.

שידוכים

● לפנויים/יות + מסור־קים/ות לעלים/ות קל לניצוחין למגי 03-720032 03-719042

● "הקיבוץ הדתי" פתח משרד שידוכים פתוח רק ביום א׳ 13.00—9.00 להאם פגישה ל־טלפן: 03-246428

● "רק לאושרי הנצבר ברנקו + אמינות עד החתונה, התייצ־צות חינם. 03-378131

● שירות הלוח־הכללי לקבלת מודעות שידוכים בדואר שלח/י לת.ד. 16400 ת"א 61163 צ׳ק/המחאת דואר לפי 5.92 ש"ח ל־מילה ומודעתך תפורסם בשיטי הקרוב, ללוח הכללי הזכות ל־שנות נוסח המודעה.

● "הכליתי" מושב לשירות ה־מעוניינים להינשא מהמצא היסוי גם לחרשים, ת.ד. 5902 רמת־גן.

● הינגם ! על המנויים והמנוי־ות בישראל יופיע בקרוב, ת.ד. 202 בת־ים, 39101.

● ב.המגשיה חרירי רוקים/ות גרושים/ות איסלמיים/ות ב־שילים 052-26098

● "לי־לך" — בהנהלת אקדמ־אית, מלקה לצעירים/ות !!! בית־כללי — 03-296679

● שלומי "קשרי" לפנויים/ות מדרך והשירה (תואם להכיר בני און — לקבלה — אירגון ענ־ות. 03-732839 04-442505

● "הלנה אינטרנשיונל" הבינ־לאומית העצמית המבחרה ש־איכם מורכבים להתמקר, הלנה וה־חוג הישראלי "המגרביאי" הרחב של לקוחות שבצפיים שאקשר גם הארה ורוצים את הטוב ב־יותר להתאם אישיה ל־ריסקרטית עם הלנה טלפון 08-904430/1

● שורכן מקרה הגוגים אקד־מאים ! "פגינאתה" הרצליה 19 חיפה, 04-733356, 04-526171.

בת זוג

● אקוזמתית יסירה 36 שסידה משכלת, מלבבת יפושה, 34 "בתי" 03-296024.

● שרות הלוח הכללי לקבלת מודעות שידוכים בדואר. שלח/י לת.ד. 16400 ת"א 61163 ...

● רווקה 41/165 מרביתי לרואה קיין ת.ד. 11256 תל־אביב לציין טלפון.

● מבריטניקית 23/170 רווקה בעניינית במושבוע ...

● אלמנה אדיגתית ... בת־ים ...

● בניה 23 קורוסיה גאה אחד במה זרגיה ...

● ארמי אקדמאי ישה בלונ־דינית ...

● אלי שלוש שכבה משאמת בעל קשרים ... בשבת, 03-993507, 03-991949

● מכירת תגור בוגורה ל־אמיה דינוש בערב 03-345717

● מסרשת וגלשן רוח, לייזר (אנגלית) + עגלה, בהזדמנות ! 03-8417472

● שותף ליבוא/יצגר סירות מירוץ סקי, טורבוגים, חרשני 03-5110481

● בית ספר לצלילה רביה מ־ 5 נותרו מספר מקומות ל־קורס סירות מירוץ מזורו, ולי־קורס צלילה, 03-292349

● טריילר אמריקאי מיוחד !!! ,ותאים לכל גודל סירה, טל. 052-555558

● למכירת סירת קומנס + גנרה + 2 מנועים טלפון — 03-878731

● אילת, מנוע סגימי 140 כולל עגלה עם רישוי טלפון, 04-722767

● לצטרון מנוע סגימי 10 כ"ס 6 במקומות מסוערות מכני מזורי 053-442562

● גלפטרון 165 כ"ס 65 שעות חדשה בעבודה 067-20750, בית 067-21736

נקיון ופוליש

● "תאלוקי" — במבצע !!! נקי־ון ופוליש + תחס־ה, רשיון 03-375458 5963

● "סופר פוליש" במבצע פסחוון מוליש נקיון + חזברה 840207

● "המבריק" ניקיון ופוליש + הדברה רישיון 2250 באחריות 03-313599

פרסום

● לבעלי ווזה ישראכרט ודיי־נרס, נקבל מודעותיכם טלפו ת. טלסונים: 03-296664 03-280666, 03-280943

צילומים

● מצלמה "ברוניקה" 6/6 אס־ק׳ר חדשה + אביזרים. 03-607611 ; בערב 03-923760

ציפוי אמבטיות

● "שרות־איכה" חידוש אמ־בטיות באמייל בביתך באחריות. 03-798974

● "זאביג חידוש אמבטיות בביתך, בכל הארץ ובאחריות 04-333454 052-78862

ציוד תקשורת

● בהזדמנות 4 מכשירי קשר + תחנה + ממסר, 055-40550, 04-222504

● למכירה 9 מכשירי קשר ו־ דגם מיקסר — 03-816754

● שני מכשירי טלפון לרכב דרך מרכזות בכיסוי ארצי אפ־שר גם בליסינג 08-227868

● למכירה 2 מכשירי קשר יב. ווט + תחנת בסיס — 03-245602

ציוד בנין

● למכירה בהזדמנות מערבל בטון מתנייע קיבולת 1 קוב במצב טוב 03-792204

● בהזדמנות למכירה ציוד ועץ לבנין כולל מכונת 053-42958

● ציוד בנין, מפגומים ו־ער רגלים למכירה/השכרה, 03-9611116 ליחזקאל.

ציוד רפואי

● מכיכר אבות ליסינג לציוד רפואי קטסילני חדש מצב 391829

קיט ונופש

● מיוחד לנכים ! נותרו מספר מקומות ל"נופלון הכינרת" ב־תאריכים 21.4—17.4.86, מצי פי־סיון, טיולים, כבילויים ועוד — ...

● למכירה ציון נופש להס־כרת ... 052-35891

● באילת 3 מרוחות וממוזגת נוף לא בשבת 08-233124

קרוואנים־נגררים

● מפואר !! 6 מיטות, מיזוג, ... 052-555558

● למכירה בהזדמנות קרוואן צרפתי דגם 1982, חדש, 053-26433, 063-22255

קופות רושמות

● קופות ומשקלים אלקטרו־ניק אפשרות בתשלומים + שרות תיקונים 03-918076

שטיחים

● שטיחי ציפה וקיר! מבחר דה־זר אמנותיים לפי תמונה במחירים סבירים 03-346730

בתי־ספר ושיעורים

● שיעורים פרטיים, מתנ־ לתקלימיטים, טלפון ב־בתים (לא בשבת).

מורי אפיה

● קח הנור ומשוי בתנאים נוחים !!! ...

סטראליגיה

● אלל שמול, ...

אומנות

● ...

אותיות ודבקות

● ...

טרקטורים

● טרקטור פורד 1980 6,600 + דיסק 04-975402 04-976988 04-925669

תערכות קול

חקלאות

חיות בית

● גורים מקסימים 3 שבועות רועה גרמני + תעודות טלפון 03-771982

בן זוג

● אקדמאי אירופאי יפה־תואר 31 אמיר „אתי" 03-256024.

● מהנדס אלמן 61, עוי"ר 65, אקדמאי 41 „אתי" 03-296024.

● שירות הלוח הכללי לקבלת מודעות שידוכים בדואר. שלח/י לת.ד. 16400 ת"א 61163 צ'ק/המחאת דואר לפי 5.92 ש"ח ל־מילה ומודעתך תפורסם בשישי הקרוב, ללוח הכללי הזכות ל־שנות נוסח המודעה.

● רווק 27/175 נחמד ומבוסס בהכרות רצינית עם צעירות נח־מדות חיד 520 י"א.

● מזורר 33/168 במתאימה ו־צנועה לנישואין „בן־ברי" טל. 03-238740.

● 175/38 מסודר ברצינית ל־ציון טלפון ת.ד. 8540 יפו.

● פרטי, 38/180 בעדינה ו־שקטה ת.ד. 8243 תל־אביב.

● אקדמאי אירופאי באה וסימ־פטי 175/40 בתליכים ברומה — ת.ד. 8132 רמת־גן.

● אקדמאי 54/175 בודד בתליכי גירושין שלא באשמתו מסודר בכל ת.ד. 30827 תל־אביב.

● נכה קל 167/29 מבוסס ל־נישואין ת.ד. 1006 פתח־תקוה.

● 180/26, בעל מגבלה פי־זית קלה, בכנות וטובת־לב, אבי ת.ד. 37281 ת"א.

● רווק 36/170, מעוניין ברווקה למטרה רצינית, ת.ד. 050, חדרה.

● פרטי, אמיד, 40, למטרה רצינית, אפשרי גרושה, אלמנה למצייני טלפון תשובה מובטחת ת.ד. 903, כפר שמריהו.

● פרטי 32/180 מארה"ב, בנאה ותשובה עד 24 (לרצינית), ת.ד. 32454 תל־אביב.

● לאנשים רציניים !! את/ה ו־לבני משפחה, מחפשים להכיר בבן/ת זוג מבית טוב... לני־שואין! פנה/י לאלי שלוש שדכן משפחות (לא משרד !!). בעל קשרים ומאגר פנויים, בבית + בשבת, 03-991949, 03-990507.

● איש עסקים רציני בגיל 31 למטרת נישואין מסודר + רכב מעוניין בנחמדה ורצינית, ת.ד. 28170 ת"א 61281.

● טייס נחמד וסולידי בגיל 35 מעוניין להכיר בנחמדה למטרת נישואין ת.ד. 28170 ת"א 61281.

הלוח הכללי חיפה

וילות ובתים

● למכירה בתמורה מגרש דונם ושלד כ־200 מ"ר 229935.

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

● דירת 4 חדרים בשער ה־עלית 96 ממ"ר 513650.

דירות למכירה 3-3½ חדרים

● 3 בסבעון מסודרת ק"ב + דודי"ש תשלומים נוחים טלפון 04-934601.

● 3 בחשילוח מסודרת + דוד־שמש + ארונות, אפשר ב־תשלומים 04-641685.

● בהגמן דירת 3 גדולה ק"צ + נוף 04-528136 04-674448.

● בקרית חיים המערבית דו־משפחתי + מחסן + חנות בחצר 04-720316.

● בקרית ביאליק, שדרות בן־גוריון בחזמנות 3, מסודרת + תוספות ק"ב 04-715484.

דירות בשכר חודשי

● קוטג' דו־מפלסי חדש יפה־פית + גינה בקרית־בנימין טל. 04-448059.

● בשכית ברח' מיעסקר 2 חד־רים + טלפון „מירי" 03-293002

הצעות עבודה

● דרוש מנהל אדמיניסטרטיבי משק כושר אירגון ונסיון ברכוז משק עדיפות לבעל רקע בכלכלה ואו ניהול. לפנות בכתב לת.ד. 4868 חיפה עבור משרה 619.

● דרוש/ה מנהל/ת חשבונות סוג ב או 3 יכולת לעמוד כ־מנהל חשבונות עצמאי רצוי נסיון בעבודה עם תקציב. לפנות בכתב לת.ד. 4868 חיפה עבור משרה 638.

● לחברת לבניה דרוש מהנדס בנין בתפקיד בכיר עם נסיון רב בבצוע ית"ר 1325 חיפה מיקוד 31013.

● למכון רישוי בחיפה דרוש בוחן רכב + תעודה תנאים טו־בים למתאימים 04-572304.

● לחברת לשילוח בינלאומי דרושות: 1. פקידה מנוסת ניסיון משרדי עברית/אנגלית 2. מנהל חשבונות סוג ג' 04-259202 — בערב.

● כור מפעלי קרמיקת בע"מ — נעמן דרוש מהנדס מכונות בוגר טכניון (1) שנים בעל נסיון ב־ניהול משרד טכני ניהול פרו־יקטים נסיון באחזקה מכונות לפנות בכתב־ד ת.ד. 1423 חיפה מיקוד 31014.

● לחנות שברון במגדל הנבי־אים דרושות מכירות אותראיות 04-380019.

● ל„שגרירי" חיפה מכונאי/חש־מלאי סוג 2 לעבודה במשמרות 3-04-673411.

● לשופרסל, רח' כצנלסון בוח־שאנן חיפה, דרושות קופאיות, לפנות למנהל הסניף.

● להיפרכל צומת קרית־אתא, דרושות קופאיות מוכרות לפנות למנהל המרכול.

מכוניות

● ציטרואן ג'י.אס.אי. קלאב 83, 40000 ק"מ יד ראשונה שמורה + אביזרים טסט לשנה טלפון 067-30455.

● פליימוט וולרה 79 ראשונה לפי מחירון טלפון 04-934555 — 04-933112.

● פיאט 127 ספורט 1300 1983 ראשונה + חיטל 04-533228.

● סנדר פיג'ו 404 81 + ארגז במצב מצויין 04-234237.

● ג.מ.ו. 518 1982 במצב מצויין + תוספות טלפון בית 04-521758 בערב 04-338138.

● פיאט ריתמו 1100 1983 ב־מצב מצויין 38,000 04-976673.

● פורד תעשייתי 1970 להחלפה ברכב פרטי טלפון 065-71344.

● קורטינה ג'י.אל. 1600 אוטו־מטי 1982 44,000 ק"מ — טלפון 065-72828.

עסקים

● למכירה מוסך במפרץ תלוצי התעשיה כ־170 מ"ר + גלריה ו־2 משרדים מחסן חלפים עם ציוד או בלי אפשרות להשכרה 04-965128 04-965640.

● בהזדמנות למהירי החלטה ל־רגל נסיעת באזור המרכז לתיי־רות טבריה שתי דירות למגורים כ־400 מ"ר מתאים למשרד או בתי מרגוע אפשרי עם רהוט (תוצרת חוץ) טלפון 067-21356 (067-91154.

● למכירה או השכרה לתקופה ארוכה, בקרית־מוצקין שלד ל־מבנה מסחרי בשטח של 750 מ"ר + חניון פרטי. מסירה מיי־דית טלפון 03-614791 בשעות העבודה או ת.ד. 11333 ת"א — עבור מס' 350.

● למכירה קו חלוקת סחורה חיפה — כרמיאל כולל רכב — טלפון 988200.

● למכירה או השכרה לתקופה ארוכה, בטבריה, דרך נצרת, — שטח מסחרי 255 מ"ר מתאים לכל מטרה. כניסה מיידית טל. 067-91190 לאייל — או 03-614791 בשעות העבודה.

מבני תעשיה

● להשכרה במפרץ מבנה תע־שייתי 1500 — 3200, כשורים עגורנים, אויר דחוס, לבכירה ציוד לשיבוד מתכת, 04-702018 04-248195.

● להשכרת מחסן/מבנה תעשיה 1150 מ"ר באיזור הצ'ק פוסט 04-333404 04-252858 04-263587

מגרשים

● באחוזה מגרש פרטי למכירה טל. 04-524567.

משרדים

● למכירה בחיפה ברח' הנבי־אים 26 ק"ג מתאים למשרדים, שטח של 450 מ"ר כניסה מיי־דית טלפון 03-614791 בשעות העבודה או ת.ד. 11333 ת"א — עבור מס' 350.

חנויות

● מעוניין בחנות בערך 25 מ"ר עם כח חשמל, טלפון ימים — 242385 ובערב 484665.

רהיטים

● כהן קונה רהיטים מקררים ו־יסודים 04-662066 04-539585 04-385009.

שידוכים

● שירות הלוח הכללי לקבלת מודעות שידוכים בדואר. שלח/י לת.ד. 16400 ת"א 61163 צ'ק/המחאת דואר לפי 5.92 ש"ח ל־מילה ומודעתך תפורסם בשישי הקרוב ללוח הכללי הזכות ל־שנות נוסח המודעה.

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה
של אמנו וסבתנו

בלנקה אלדור (ודוביצקי)

על מועד ההלוויה בא
להתקשר לטלפון 03-284527

ה מ ש פ ח ה

לאברהם אשרי ומשפחתו

הננו משתתפים בצערכם בהילקח מכם האם

אידה ז"ל

לאחר סבל רב

מי יתן ולא תדעו דאבה עוד

משפחת ורטהיימר
בית ישקר
גן התעשיה תפן
כפר ורדים

יקירנו

עקיבא לנדן

איננו

ההלוויה תצא היום יום ששי, י"ז אדר ב' תשמ"ו, 28.3.86, בשעה 12 בצהריים, מבית ההלוויות העירוני, רח' דפנה 5 ת"א לבית העלמין הדר־ים בגבול חולון — בת־ים.
אוטובוס ייצא בשעה 11.30 לפני הצהריים מבית המנוח רח' הרצוג 10, גבעתיים

ה מ ש פ ח ה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה בשיבה טובה של אמנו וסבתנו היקרה והאהובה

ארנסטינה ברונשטיין

בת ר' יוסף ז"ל

בוקווינה — צ'רנוביץ — רמת־חן

ההלוויה תתקיים היום, יום ששי, 28.3.86, י"ז באדר ב' תשמ"ו, בשעה 12.30 בצהריים, בבית העלמין בקרית שאול.
נפגשים בכניסה לבית העלמין.

האבלים:
בתה וחתנה: לילי גוסטב קליין — רמת־גן
בנה וכלתה: ישראל וללה ברונשטיין — פריז
נכדים ונינים וכל בני המשפחה

אבלים וכואבים על מות חברנו

דב קורן

ההלוויה היום, יום שישי, י"ז אדר ב' תשמ"ו — 28.3.86, בשעה 13.00 בקיבוצנו.

המשפחה
ובית גבעת חיים מאוחד

לידידנו אלי קבריטי

אתך באבלך הכבד
במות

האם ז"ל

ארדט,
חברה לביטוח בע"מ
ההנהלה והעובדים

לבני בלייכמן

אתך באבלך הכבד
על פטירת

אביך ז"ל

המגן, חברה לביטוח בע"מ

ברוך דיין האמת

בצער רב וכאב עמוק אנו מודיעים על פטירתה הפתאומית של אשתי, אמנו, אחותנו, דודתנו וסבתנו היקרה

אסתר (גולסטאן) **כהן**

בת ר' בבג'אן מנשרי זצ"ל

ההלוויה תצא היום, יום שישי, י"ז אדר ב' תשמ"ו (28.3.86) בשעה 10.00 בבוקר מבית המנוחה רח' ברנדס 52 רעננה, לבית־העלמין הדרום בגבול חולון—בת־ים.
אוטובוס יועמד לרשות המלווים. יושבים שבעה בבית המנוחה.

האבלים:
בעלה: הרב אוריאל כהן
וכל בני המשפחה

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

אדלשטיין משה ז"ל

נקיים אזכרה וגילוי מצבה
ביום ב', כ' באדר ב' תשמ"ו 31.3.1986, בשעה 15.30,
בבית־העלמין החדש, בכפר סמיר.

המשפחה

קבלת
מודעות
אבל

מתקבלות בלילה
משעה 19.00
עד 24.00
בטלפון 03-266524

מלאה שנה לפטירת יקירנו

חי (חיים) **זרקא** ז"ל

נתייחד עם זכרו
ביום ראשון, י"ט באדר ב' תשמ"ו, 30.3.86,
בשעה 16.30, בבית־העלמין בנהריה.

אשתו וילדיו: אטה, לירן ואיבון
אביו: יעקב זרקא
אחיו: דניאלה, דליה, יוסי
עליזה וב"ב

במלאת שלושים לפטירת אבינו וסבנו היקר

יצחק כץ ז"ל

(ב"ר שלמה)

נעלה לקברו לאזכרה וגילוי מצבה
ביום שני, כ' באדר ב' תשמ"ו 31.3.1986, בשעה 16.30,
בבית־העלמין בקרית־שאול.

המשפחה

במלאת שנתיים לפטירתה של יקירתנו

שרה הורשטוק ז"ל

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה
ביום שני, כ' באדר־ב' תשמ"ו — 31.3.86,
בשעה 3.30 אחה"צ, בבית העלמין „הדרום",
בגבול חולון—בת־ים.

ה מ ש פ ח ה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של יקירנו

מרקוס קורט ז"ל

קרית חיים
בתאריך י"ד אדר ב' תשמ"ו (25.3.86).
ההלוויה נערכה ביום 26.3.86.

המשפחה האבלה

לטוביה ושמעון שטראוס
אתכם באבלכם במות

אמכם ז"ל

הנהלת רשות שרות התעופה
חבריכם לעבודה

תודות לכל מנחמינו בשעתנו הקשה
עם מותו של יקירנו

אודי שפיגל ז"ל

משפחות:
שפיגל ובן־ארי

לשפרה פיליפ ומשפחתה
תנחומינו הכנים באבלך על מות

אביך ז"ל

בית ניר גלים

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו
של יקירנו

ד"ר **היינריך רחמוט**

שהלך לעולמו בתאריך 20.3.86 בדיסלדורף,
גרמניה, בגיל 85

אשתו: מריאנה רחמוט
(לבית נתנזון), דיסלדורף
הנכדים: עירם וירמיהו
וכל בני המשפחה

במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו

שאול זלינגר

ז"ל

נקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום שני, כ' אדר ב' תשמ"ו 31.3.86 בשעה 16.00 בבית העלמין הישן בראשל"צ (ליד שיכון סלע).
אוטובוס יעמוד לרשות המשתתפים מהבית ברחוב רוטשילד 74 ראשל"צ.

המשפחה המתאבלת

במלאת שנה לפטירת יקירתנו

אהובה רון ז"ל

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה
ביום שני, כ' אדר ב' תשמ"ו (31.3.86), בשעה 16.30, בבית העלמין בקבוץ נען.

שמעון
חנה וערן
יעל ויואל
והנכדים

במלאת שנתיים לפטירתה של
אמנו וסבתנו היקרה

חיה פרידמן ז"ל

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה
ביום ראשון, י"ט באדר ב' תשמ"ו — 30.3.86. ניפגש בשער בית העלמין הדרום בגבול חולון בת־ים (ליד השער הישן) בשעה 3.00 אחר־הצהריים.

בנה: יצחק פרידמן
בתה ובעלה: אילנה ואלחנן דנקנר
הנכדים והמשפחה

במלאות שלושים לפטירתו של
בעלי, אבינו וסבנו היקר

חיים בילדנר

ז"ל

נעלה לקברו לאזכרה וגילוי מצבה
ביום ראשון, י"ט באדר־ב' תשמ"ו (30.3.86) בשעה 16.00, בבית העלמין „הדרום", בגבול חולון—בת־ים.
נפגשים ליד השער הישן.

ה מ ש פ ח ה

במלאת שלושים לפטירתו של
יקירנו

צבי משפתי ז"ל

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה
ביום שלישי, כ"א אדר ב' תשמ"ו, 1.4.86,
נפגשים ע"י השער החדש בגבול חולון בת־ים, בשעה 15.45.
אוטובוס יעמוד לרשות הקהל ברמת־גן ברח' האגודה 9 בשעה 15.00 לבית העלמין.

ה מ ש פ ח ה

אמנו, סבתנו ואחותנו

לאה ריינס

הלכה לעולמה

ההלוויה תתקיים היום, יום שישי 28.3.86, בשעה 11.30 בבית העלמין החדש בחולון.

מתאבלים:
בנה וכלתה: דוד ולאה ריינס וב"ב
בתה וחתנה: נורית ואו"יה ארד וב"ב
ומשפחות: שילוני ועגבר

השבעה בבית משפחת ארד,
ברח' צבית לובטק 1 וא', בהרצליה.

במלאת שלושים לפטירתו של

נורברט הוכמן

ז"ל

תערך אזכרה

ביום שני, כ' באדר ב' תשמ"ו 31.3.86 בשעה 15.00 בבית העלמין באילת.

ה מ ש פ ח ה

במלאות שלושים לפטירת יקירתנו

אמיליה (מילה)
קצרג'ינסקי ז"ל

נעלה לקברה להתייחד עם זכרה
ביום ראשון, י"ט באדר ב' 30.3.1986 בשעה 16.00 אחה"צ בבית העלמין בחולון. נפגשים ליד השער החדש.

ה מ ש פ ח ה

במלאות שלושים לפטירתו של בעלי,
אבינו וסבנו היקר

דב ושילסקי ז"ל

נעלה לקברו לאזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון, י"ט באדר ב' תשמ"ו (30.3.86) בשעה 16.00 אחה"צ בבית העלמין בחולון בשער החדש.

ה מ ש פ ח ה

ביום הזכרון הרביעי
למות אהובתנו

יעל מרן ז"ל

ניפגש ביום שני, 31.3.86 בשעה 15.30 אחה"צ ליד קברה בבית העלמין „סגולה" בפתח־תקוה.

המשפחה האבלה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו
של בעלי, אבינו וסבנו היקר

שמואל אלגרנטי

ז"ל

יושבים שבעה בבית המנוח, רח' שלמה המלך 41, לוד.

המשפחה המתאבלת

במלאות שבע שנים לפטירת יקירנו

נחום
מיליקובסקי ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו
ביום רביעי, כ"ב אדר ב' תשמ"ו 2.4.86 בשעה 16.00 בבית העלמין בקרית שאול.

ה מ ש פ ח ה

לחביבה דוידי ומשפחתה

משתתפים בצערך במות

אמך

משפחת שפירא
ההנהלה וצוות העובדים
תעשיות מזון
שפירא בע"מ

לענת דוד ובני משפחתה

משתתפים באבלך הכבד על מות

סבתך ז"ל

אפרים קריאל
ועובדי סוכנות
ביטוח אמינים

לשלמה דוידוב

משתתפים באבלך הכבד במות

אמך ז"ל

מהנהלת ועובדי
אלכסנדר'ס
תעשיות נעלים בע"מ

האגודה למען החיל

מביעה תנחומיה על מות

רחל שפירא־רפלד

ידידה מסורה של האגודה
למען החיל במכסיקו

במלאות שלושים לפטירתו של יקירנו

ד"ר **יוסף**
בוגוזובסקי ז"ל

תערך אזכרה וגילוי מצבה
ביום ראשון, י"ט אדר ב' תשמ"ו 30.3.86 בשעה 4.00 אחה"צ בבית העלמין סגולה, פתח־תקוה.

אשתו: ד"ר מנוחה בוגוזובסקי
משפחות וגניו: אסתר ומרדכי לב
אלכסנדר וצפירה טל
כרמלה ז"ל
ואברהם ברקת
אביבה ומרדכי
בן־חורין
נכדיו ונינו

למיכאל אזולאי וב"ב
משתתפים בצערך עם פטירת

אביך

אילן, מוטי
וצוות עובדי „מיסד"

אמנו וסבתנו היקרה

טובה רבינוביץ

אלמנתו של גוטמן רבינוביץ ז"ל
נגאלה מיסוריה

ההלוויה תצא היום, יום שישי, י"ז אדר־ב' תשמ"ו — 28.3.86, בשעה 12.00, מבית ההלוויות העירוני, רח' דפנה 5, ת"א, לבית העלמין בנחלת־יצחק.
יושבים שבעה, ברח' אשר 15, ת"א.

בנה וכלתה: איתמר ואפרת
רבינוביץ
בתה וחתנה: מיכל ושמואל קפלן
הנכדים: איריס, ערן, ארנה,
גיא ומורן

במלאת שלושים
לפטירתה של אשתי,
אמנו, סבתנו ואחותנו

גרינר לאה ז"ל

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה

ביום ראשון, י"ט אדר ב' תשמ"ו 30.3.86 בשעה 16.00 בבית העלמין בחולון (ליד השער הישן).

ה מ ש פ ח ה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של
אשתי, אמנו, סבתנו ואחותי היקרה

עדינה זין (זבגוצקי)

ההלוויה תתקיים היום, יום ששי, י"ז אדר ב', תשמ"ו, 28.3.86, בשעה 12.00 בצהריים, בבית העלמין הדרום בגבול חולון — בת־ים, נפגשים ליד השער החדש.

יושבים שבעה בבית המנוחה, רח' שביל החלב 4, נחלת יצחק, ת"א.

המשפחה האבלה

בצער רב וביגון קודר הננו מודיעים על פטירתו של אבינו, סבנו ואחינו היקר

זילכה נעים

על מועד ההלוויה
להתקשר לטלפון 08-222849.

המשפחה המתאבלת

חלפו שנתיים מיום פטירתו של ראש משפחתנו, בעלי, אבינו, סבנו ודודנו היקר

ציון צ. דלאל ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון, י"ט באדר ב', 30.3.86, בבית העלמין בחולון. נפגשים ליד השער הישן ב־15.45.

ה מ ש פ ח ה

למשפחת בני אללוף
משתתפים באבלכם הכבד על מות

אמך ז"ל

ג.ג. חברה לעבודות חשמל בע"מ
ההנהלה והעובדים